

7096 AA 50040201
OSREDNJA KNJIZNICA
S.VILHARJA
TRG REVOLUCIJE 1 P.P.132
66001 KOPER

D N E V N I K

UVODNIK

Staro v novi preobleki

VOJMR TAVCAR

Novice zadnjih dni o preiskavah, ki zadevajo razne člene strategije napetosti in terorja v Italiji, vse bolj potrjujejo tezo, ki je bila že večkrat napisana in poudarjena: v vse epizode so bili vpleteni deli italijanskih tajnih služb, ki so ali pomagali organizatorjem ali pa metali sodnikom polena pod noge, da bi jim preprečili ugotavljanje resnice.

Tako je bilo v šestdesetih letih prej z afero Sifar in nato z bombnimi atentati, tako je bilo v sedemdesetih letih s poskusi državnih udarov in z afero Moro, tako v osemdesetih letih s primerom letala, ki je strmoglavilo pri Ustici in tako je, kot kaže, se danes v odnosu do organiziranih kriminalnih organizacij mafije, kamore in n'dranghete in do atentatov, ki so v tem letu pretresli Italijo, saj so bili pravkar aretirani pripadniki tajne službe Sisde v zvezi z neeksplozivno bombo, ki so jo pred nekaj tedni našli na brzovlaku na rimski postaji Ostiense.

Poseganje italijanskih tajnih služb v italijansko politično in družbeno dogajanje, je imelo dve osnovni značilnosti: po eni strani zaščita ekonomije korupcije, ki je spremljala ves povojni italijanski razvoj, po drugi strani »rozljanje z orožjem«, ko se je politična os prevrnila prevec v levo ali ko je bilo nevarno - in to je primer današnjih dni - da »novo« dokončno pomete s »starim«, v katerem so se obveščevalne službe tradicionalno napajale in se redile.

Obveščevalne službe in njihove domnevne machinacije so spet v ospredju pozornosti, od kar se v politiki soočata v Italiji dva tabora: prvi bi hotel prepeljati državo na prijaznejši breg druge republike z demokracijo izmeničnosti; drugi bi hotel spremeniti vse, a tako, da bi dejansko ostalo vse pri starem in da bi ohranil oblast isti družbeni blok, ki jo je trdno držal v rokah vsa povojna leta. V tem kontekstu je spet slisati zakulisno, ne preveč pritenjeno »rozljanje z orožjem« tako v nevarni obliki povezav z mafijo in n'drangheto - obozbe proti karabinerskemu generalu Delfinu in aretacija odgovornega za obveščevalno službo v Genovi, ali v operativni varianti »puca in rogov« Furlanek Donatella Di Rosa. Pa tudi javno nastopanje načelnika generalstaba italijanske vojske, generala Goffreda Canina ni ravno pomirjujoče, pa ceravno častnik v polemiki s Severno ligo prisega predvsem na spoštovanje ustave in zaščite ozemeljske celovitosti italijanske republike.

Kaj pomenijo in komu so namenjeni ti signali? In zakaj se bivši socialistični tajnik Bettino Craxi po nekajmesečnem molku spet oglašja z mračnimi napovedmi nevarnosti državnega udara? Ali je resnica domneva, ki jo ponavlja lider Severne lige Umberto Bossi, da gre le za poskuse, da bi z navideznimi atentati preprečili nove volitve, ki naj bi pometle z dosežanim volilnim razredom in odprle pot novemu?

Jasen odgovor v tem trenutku ni možen. Dejstvo je vsekakor, da številni politiki govorijo o Italiji kot o državi, ki je na robu prepada in v kateri se napetost lahko zaostri do izredno nevarne točke. Balkanski vzorec je najbrž pretiran, toda nevarnost kaosa ob razpadanju državnih struktur je zelo realna.

In v tem okviru se nekaj možnosti odpira tudi tistim delom obveščevalnih služb, ki so doslej rovarile v zakulisi in z ekonomijo korupcije scitile tudi lastne interese. Zato so zaskrbljujoči signali, ki kažejo, da v času, ko premier Carlo Azeglio Ciampi napoveduje korenit preustroj obveščevalnih služb, drobci dosedanjih - in verjetno gre za najbolj kompromitirane, isčejo nove politične referente na se nejasni italijanski politični sahovnici. In en uspeh so v tem splet-karjenju že zabeležile: z afero o vezbanju vezistov v Sovjetski zvezi v sedemdesetih letih (novico je objavil ruski casnik Stolica) je bil vsaj delno potisnjen na obrobje predsednik dvodomne parlamentarne komisije za nadzorstvo obveščevalnih služb Ugo Pecchioli (DSL), izvedenec na tem področju, ki je ob izvolitvi na to dolžnost postavil na prvo mesto svojega delovnega programa prav korenito reformo te strukture.

Vse to navaja k misli, da tisti del obveščevalnih služb, ki je doslej posegal v politično dogajanje, skusa ohraniti svojo vlogo in omogočiti zmago tistih, ki bi radi navidez spremenili vse, dejansko pa ohranili vse pri starem.

Ali jim lahko uspe? Možno je, če bo spet upočasnjeno delo sodnikov, če bo zavrtlo prenavljanje državnih struktur in se zlasti če bodo prevladali tisti, ki bi radi kar najdlje odložili volitve in oddaljili čas, ko si bodo italijanski državljani lahko izbrali novo predstavništvo.

TAJNE SLUŽBE / V OKVIRU PREISKAVE O RAZSTRELIVU NA VLAKU PALERMO-TURIN

Aretiran visok funkcionar Sisdeja in dva kamorista

V zaporu je tudi dolgoletni obveščevalec urada Sisde v Genovi

RIM - Sodniki, ki preiskujejo primer razstreliva na vlaku »Freccia dell'Etna« (nasli so ga 21. septembra v toaleti enega od vagonov in vlak ustavili na rimski železniški postaji Ostia) so včeraj izdali tri naloge za preventivni zapor. Naslovili so jih na vodjo genovskega urada tajne službe Sisde, Pasqualeja Citano in na dva kamorista neapeljskega klana Mariano. V okviru iste preiskave je bil pretekle dni aretiran tudi Citanov »zaupnik« oziroma dolgoletni informator Sisdeja Rosario Allocca. Neapeljčan, ki ga sodniki dolžijo, da je nastavljal eksploziv. Sam zagovarja, da ga je bil Citano prosil, naj priskrbi razstrelivo od kamore, to pa da sta potem odnesla na vlak včeraj aretirana člana klana Mariano, 28-letni Davide Montouro in 42-letni Ciro Moglie.

Kasneje se je izkazalo, da rimske kvesture o eksplozivu na vlaku Palermo-Turin ni obvestil Allocca, ampak genovski urad Sisdeja. Stirje kilogrami razstreliva s kratko zazigalno vrvice, a brez vzigalnika, so bili skriti za panojem, ki prekriva zračno napravo. Preiskovalci so takoj ugotovili, da »bomba« ne bi bila mogla eksplodirati, podobno kot tista v garde-robii neapeljske železnice postaje, o kateri je isti Allocca februarja letos obvestil genovski Sisde.

O tej močno zapleteni zadevi se je notranji minister Mancino včeraj pogovarjal z direktorjem civilnih tajnih služb Salazarjem.

VIDEM - Medtem ko so včeraj v Spaniji odkopali krsto z domnevnim truplom nefasističnega terorista Giannija Nardija, je Donatella Di Rosa (zenska, ki trdi, da je se živ) včeraj objavila svoj drugi memorial. V njem so dopolnila in pojasnila o trgovanju in skladiščih orožja, o kritjih tajnih služb in odstavitvi generala Viestija s položaja poveljnika karabinerjev, o bombi v Ul. Georgofili v Firencah in o vlogi Giannija Nardija, Fredericha Schaudinna in generala Franca Monticoneja pri organiziranju tega atentata.

Zenska podrobneje govori tudi o srečanjih s fasističnim teroristom Nardijem, ki naj bi bil uradno umrl v prometni nesreči na spanski Maiorci 10. septembra 1976. »Giannija Nardija sem spoznala leta 1988 v Bergamu. Predstavil mi ga je moj moz (vojaski poročnik Aldo Michittu, op.ur.). Zadnjikrat sem ga videla konec julija ali v začetku avgusta letos v trgovini z oblačili Max Mara na Trgu Libertà v Vidmu. Bil je to zanesljiv kraj, saj sem lahko kot klientka te trgovine ostajala sama v gornjem nadstropju in si pomejala obleke. Giannija je spremljala neko spanško dekle petindvajsetih let.«

Donatella Di Rosa razkriva tudi način, s katerim je vzpostavljala stik z Nardijem: »Z mozem sva telefonirala v neki hotel v spanskem Jerezu de la Frontera. Rezervirala sva sobo za določen dan in pustila svoji imeni. Gianni je tako vedel, da bova tisti dan spet telefonirala. Če je le mogel, je torej čakal na poziv v hotelu. V zadnjih 11

mesecih je ta trik uspel tri ali štirikrat.« In kakšen je Nardi danes? »Svetle oči, kratki in rahlo osiveli lasje, suh, z brazgotino blizu spodnje ustnice in kup majhnih tetoviranj na desni roki.« In se: »V Italijo se je vrnil zato, ker sem potrebovala njegovo pomoč.« Di Rosa govori tudi o nekem samostanu v Rimu, v katerem se je Nardi skupaj s pajdasem Majanom oskrboval z diplomatskimi potnimi listi vaticanske države, v tem trenutku pa se po njeni sodbi nahaja v Milanu, čeprav »ni mogoče priti v stik z njim, ker se boji... gotovo ne Digosa.«

Glede domnevnih skladišč orožja Di Rosa piše, da so eno izmed njih našli v rimski vojašnici v Ul. Guido Reni, kjer je spomladi 1992 stanoval tudi general Renato Petean. Velike količine orožja - nadaljuje - so bile za dolga obdobja spravljene tudi v vojašnici tajne službe Sismi v Algheru. V memorialu je tudi ime bivšega predsednika republike Francesca Cossiga, ki ga je odstavil generala karabinerjev Viestija, ker je ta poznal nekatere Cossigove poteze, ki jih sicer Di Rosa ne pozna, a sklepa, da so zelo hude. Konec memoriala je posvečen nemškemu izveden-

cu za razstrelivo Schaudinnu (obsojenemu na 22 let ječe zaradi atentata na hitri vlak 904, a zivecemu v Frankfurtu), ki da ga je lani spomlad srečala v Monticonejevi vili pri Viterbu. Spremljala ga je - pravi - visoka svetlolasa Nemka, s katero sta ves teden studirala karte zgodovinskega entra Firenc. Po nekaj dneh se jima je pridružil se Nardi in ostal z njima cele tri dni, iz cesar Di Rosa sklepa, da je atentat v Ul. Georgofili njihovo delo.

št. 273 (14.674) leto XLIX.

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakit nad Cerknim, razmnožen na ciklostili. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodo" v Goucu pri Gorenji Trebusti, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojškim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobodjenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasluženi Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600

GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382

CEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432/731190

1300 LIR

POSTNINA PLACANA V GOTOVINI
SPED. IN ABB. POST. GR. 1/70

NEDELJA, 17. OKTOBRA 1993

GI. ZETA Blindirana Vrata

CLAN **MEGABLOK**

- BLINDIRANA VRATA
- LESENE ZASTEKLITVE Z 10 LETNO GARANCIJO
- NOTRANJA VRATA
- TREZORJI

GI. ZETA - Ul. Gatteri 24/b - Tel. 040/634700 TRST

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

SSK v Zavezništvu za Trst, Spetič (SKP) predstavil program

Stranka Slovenske skupnosti se bo na tržaskih volitvah predstavila pod simbolom Zavezništva za Trst. Javnosti se je medtem včeraj predstavil županski kandidat Stranke komunistične prenovle Stojan Spetič.

stran 4

O «pranju» denarja le splošne ocene

Namestnik državnega pravdnika iz Trsta Filip-po Gulotta je s tem v zvezi omenil, da kriminalne organizacije veliko vlagajo v Slovenijo in na Hrvaškem. Izkazalo pa se je, da je govoril zelo na splošno in se v glavnem nanašal na preiskave, ki jih proli mafijcem vodijo zlasti v Benetkah.

stran 2

O deportirancih še vedno enostransko

Posvet o deportirancih, ki so ga priredili včeraj na Pokrajini v Gorici, je bil spet izgubljena prilika za pošteno in objektivno soočenje o dramatičnih dilemah preteklosti. Poslušali smo enostranske, čustvene, ko že ne zolčne in celo revanšistične posege nostalgikov Salajske republike, ki so bili prej izraz politične špekulacije kot pa zgodovinske znanosti.

stran 6

La Combustibile S.R.L.

34100 TRST - DOMJO 38 - Tel. 820331 - 810252

- diesel goriva
- petroleji za ogrevanje
- motorna olja
- kovinski rezervoarji
- les za kurjavo
- razne vrste premoga
- briketi
- artikli za kampiranje
- žar (barbecue)
- peči

Pooblaščen prodajalec
ta tržasko pokrajino

Lubrificanti

Izkušnost najboljšega na svetu

PLINSKO OLJE ZA OGREVANJE

HAITI / RESOLUCIJA VS ZN

Ameriška vojska je uvedla pomorsko blokado

Pri nadzoru bosta sodelovali Francija in Argentina

Večina uslužbencev ZN je Haiti že zapustila (Telefoto: AP)

NEW YORK - Varnostni svet Združenih narodov je včeraj sprejel resolucijo, ki predvideva pomorsko blokado Haitija, ameriška vojska pa je že odpotovala na opravljanje nadzora pomorskega prometa v haitiskih vodah. Zaradi poslabšanja varnostnih razmer na Haitiju je v sosednjo Dominikansko republiko odšlo že tristo uslužbencev Združenih narodov, tako da bo na Haitiju - po besedah odposlanca ZN - v tej karibski državi ostalo samo še 35 predstavnikov svetovne organizacije. ZDA so že okrepile varnostne ukrepe okoli svojega veleposlaništva v Haitiju.

Glavno mesto Port-au-Prince je skorajda opustelo, sole so zaprte, prodajalci zapirajo trgovine, ulice so prazne in pričakovano jutrisnje splošne stavke, ki so jo napovedale vojske obalsti iz protesta proti najnovejši resoluciji svetovne organizacije. Skrajne organizacije Haitija pa napovedujejo, da bodo iz države izgnale vse belce.

(Reuters)

BALKAN / NAJSILOVITEJŠE OBSTRELJEVANJE OD JULIJA

Srbske sile obnovile silovito bombardiranje Sarajeva

Muslimanski vojaki, zvesti predsedniku Bosne Aliji Izetbegoviću, so včeraj zgodaj jutraj prevzeli nadzor nad mestom Cazin, ki so ga dan poprej zavzeli uporniški muslimanski vojaki Fikreta Abdića. Bosanski radio poroča,

da so mesto zavzeli brez enega samega strela. To je potrdil tudi tiskovni predstavnik Unproforja Bill Aikman. V eksploziji mine na minskem polju na hrvaško-bosanski meji v sektorju sever je bilo včeraj ranjenih šest

danskih in dva francoska pripadnika modrih celad ZN. Vojaki so skupaj s se nekaj Srbi pregledovali minko polje, ko je eden od srbskih pomočnikov ZN stopil na mino in sprožil verigo eksplozije. (Agencije)

NOVICE

Di Pietro drugi
zaslišal Craxija

RIM - Milanski namestnik državnega pravdnika Antonio Di Pietro je včeraj drugič zaslišal bivšega političnega tajnika PSI Bettina Craxija. Tudi tokrat je šlo za prostovoljno pričevanje. Zaslišanje se je odvijalo v Rimu in trajalo kar štiri ure. Craxi je doslej prejel kakih dvajset sodnih obvestil v okviru milanskih in drugih preiskav o podkupninah. Kaj je natančno zadevalo pričevanje, ni znano. Di Pietro se je ob koncu zaslišanja vrnil v Milan, ne da bi nicesar crhnil. Nekoliko bolj zgovoren je bil Craxijev odvetnik Enzo Lo Giudice. Lo Giudice je dejal, da je Craxi v bistvu Di Pietru natančneje razložil, to, o čemer je sam Craxi javno govoril v parlamentu. Dejaj, da je optimist, ker sta obe strani zainteresirani za uveljavitev resnice.

Vatikan zagotavlja
sodnikom sodelovanje

RIM - Vatikan bo lojalno sodeloval z italijanskimi sodniki v preiskavah okrog podkupniške afere Enimont. Tako zagotavlja tiskovna nota, ki jo je včeraj objavil tiskovni urad Svete Stolice, da bi repliral na razne govorice o vpletenosti Vatikana v afero Enimont oziroma v stečaju denarnega zavoda Banco Ambrosiano iz Milana. Kot je znano, je Enimont prek omenjene banke izplačal ogromno podkupnino raznim politikom, preiskovalci pa so že v preteklosti ugotovili, da je bil pri tem po vsej verjetnosti vpleten bivši predsednik vatikanske finančne ustanove IOR kardinal Paul Marcinkus. Vatikan je doslej vedno zanikal to vpletenost, res pa je, da je zaradi te afere odstavil Marcinkusa, IOR pa je izplačal 250 milijonov dolarjev za kritje stečaja zavoda Banco Ambrosiano.

Srb Muhamed Derlek
zmagovalac Humorfesta

FOLIGNO - Srbski vinjetist Muhamed Derlek - Max je zmagovalac letošnjega humorističnega natečaja Humorfest v Folignu. Tema letošnje izvedbe natečaja je bila televizija. Zanimivo je, da je drugo nagrado prejel Ukrajinec Anatolij Kazanski in tretjo Rus Konstantin Bronziti: vsi trije zmagovalci prihajajo iz vzhodne Evrope.

Razstava o znanstvenem
raziskovanju v Trstu

TRST - Od 22. oktobra do 1. novembra bo v Trstu na ogled 2. razstava znanstvenega raziskovanja. Priredilo jo bo združenje za poljudno znanost in tehnološke raziskave s Padric in z Avtonomno tržaško pristaniško trzastvo. Razstava bo razdeljena na tri dele, poseben poudarek pa bo seveda odmerjen znanstvenemu raziskovanju v Trstu.

ŠTEVERJAN / SREČANJE Z UREDNIKOMA OSLOBOĐENJA

Za tragedijo v Bosni
sokriva tudi Evropa

Vsiljena rešitev etnične razdelitve ne bo prinesla miru

VLADO KLEMSE

ŠTEVERJAN - Za dokončanje bosanske tragedije niti ni treba, da se nadaljujejo vojaški spopadi, ki so se te dni spet okrepili, zlasti v Sarajevu in v osrednjem delu Bosne. Iztrebljenje enega od treh narodov, sprico pasivnosti in nemoči mednarodne skupnosti, lahko dokonca lakota, bolezn, zima, ki se nezadržno približuje. S 37 grami hrane poprečno na dan, ki so jo v lanskem letu od mednarodne skupnosti prejeli Sarajevčani, se ne da preživeti. Po drugi strani pa ne zbujajo upanja niti status ne vojna, ne mir, rešitev, v katero predvsem Muslimane peha mednarodna skupnost s predlogom o etnični razdelitvi republike. Bodočnost Bosne je skrajno negotova, čeprav se ni prepozno za odločilen poseg mednarodne skupnosti, ki je nedvomno sokriva za to kar se danes dogaja na tleh nekdanje Jugoslavije in bo sokriva za možno in verjetno razširitev konflikta. Evropa in mednarodna skupnost sta namreč doslej kršili osnovno načelo, ki sta si ga sami zastavili: da meja ni mogoče spreminjati s silo. In prav to se je zgodilo in se še zmeraj dogaja v Bosni, kjer ne gre za državljansko vojno, čeprav ima

Udeleženci srečanja z urednikoma Oslobođenja (foto Studio Reportage)

konflikt tudi take značilnosti, ampak za zunanjo agresijo. O tem je tekla beseda na petkovem srečanju, ki ga je v Steverjanu priredil Solidarnostni odbor za pomoč BiH, v sodelovanju s Kulturnim domom, ZSKD in kulturnima društvoma Briski gric in Nas Prapor. O tragediji v Bosni so spregovorili glavni in odgovorni urednik lista Oslobođenja, Kemal Kurspahić, urednik evropske izdaje (se tiska v Ljubljani) omenjenega dnevnika Midhat Plivčić ter novinar in dopisnik RTV Slovenija Aleksander Mac.

Naj ob tem omenimo, da je dnevnik Oslobođenja prav te dni prejel, za

vlogo, ki jo opravlja v obkoljenem mestu, prestižno Saharovo nagrado. Dnevnik, ki izhaja v nemogocih razmerah ves čas vojne, je ostal edina stalna vez med Sarajevčani in svetom in pomaga "živeti" v vojni.

Urednika sta opozorila zlasti na soodgovornost evropske in svetovne javnosti, ki je dopustila in se zmeraj dopušta agresijo, ki jo izvajata tako Srbija, kakor Hrvaška. Na nemoc, ki v bistvu samo spodbuja osvajaalne apetite Velike Srbije. Niti ena od sprejetih resolucij ZN ni bila dosledno uresničena!

Urednika sta povedala, da vsiljena rešitev - deli-

tev ozemlja po etnični pripadnosti - ne bo odpravila sovratstva in trenj po vseh zločinah, ki so bili izvršeni, ne bo omogočila vrnitve milijonov beguncev. Ne pomeni pomiritve.

Obstaja sploh upanje, da bo kdaj zavladal mir v Bosni, čeprav si ga vse tri narodnostne skupnosti želijo? Sprico pasivnosti mednarodne skupnosti to upanje plahni, čeprav po mnenju govorcev se ni prepozno za zasuk pri razreševanju tega konflikta, ki pomeni nevaren precedens.

Uredniki Oslobođenja je v dvorani na Bukovju pozdravil tudi zupan Ivan Humar.

SLOVENIJA / NA STRANEH REPUBBLICE

Slana neodvisnost
tolarske republike

Cena slovenske neodvisnosti Bossijevim ligašem v premislek - Skupni tudi škandali

TRST - »Slovenija - Lumbardi iz dezele tolarja«. S tem naslovom je poslovno-finančna priloga enega največjih italijanskih dnevnikov, La Repubblica, v petkovi številki posvetila vso stran »mali državi, ki si zeli postati vzhodna Svica«. Avtorica, Luisa Grion, je sicer objektivno sliko slovenskih razmer razvila na primerjavi med osamosvojitvijo Slovenije in njenimi posledicami na eni in hipotezo o osamosvojitvi italijanskega severa, kot si jo zamisli Severna liga, na drugi strani. »Ligo so imeli tudi Slovenci,« ugotavlja, »pa čeprav je bila (Zveza komunistov, op.ur.) drugačna od Bossijeve. Tudi njim,« nadaljuje »tisti z Jugo niso nikoli preveč ugajali, zdeli so se jim drugačni po miselnosti in kulturi. Prevec navezani na asistencializem, prevec balkanski, prevec revni. Res je, da ima Slovenija kako industrijo manj in kak hrib več kot Lombardija in da je Ljubljana bolj podobna Salzburgu kot Milanu, vendar je med severom Italije in severom bivše Jugoslavije kar več podobnosti, ena pa je temeljna: sum, da je mogoče z locitvijo od ostalega dela države ziveti bolje.«

Ce so italijanski ligasi

se vedno samo pri groznjah, je Slovenija to locitev ze izvedla, ugotavlja Luisa Grion in dodaja, da je sedaj glavna skrb Ljubljane ta, da tujcem enkrat za vselej vtepe v glavo, da Slovenija nima nič več opraviti s hrvaško regijo Slavonijo. To je sedaj mirna in varna država, kjer ni slišati niti odmevov sarajevskih bomb, kjer se pokrajina zdi razglednica, hise pa so vse po vrsti cele in s pelargonijami na oknih. »Skratka, podoba srečne dezele, idealne za investiranje kapitalov. Neodvisnost namreč tudi tiste, ki so se lahko imeli za bogate, veliko stane. Slovenija, ki je bila v bivši Jugoslaviji vedno regija največje blagostanje, to ceno ze placuje, zato nujno potrebuje denar iz tujine.« Avtorica očitno jemlje Slovenijo kot regijo ali deželo upravno enoto v smislu Lombardije, pri čemer pozablja, da gre za nacionalno državo, ki je ze v bivši Jugoslaviji imela status republike. To je tudi edini očitnik, ki ga lahko zapisemo na rob njenega sicer objektivnega poročanja o današnjih razmerah v Sloveniji.

V nadaljevanju postreže Luisa Grion z vrsto podatkov o gospodarskih gibanjih in brez-

poselnosti, o mrzlicnem iskanju novih tržnic in o globoki krizi velikih državnih podjetij (ki jo v veliki meri pripisuje tudi dejstvu, da je na njihovih kmilih v glavnem ostal nekdanji menedžment), predvsem pa o nezanimanju tujcev za vlaganja vanje. Pogovarjala se je z odgovornim za Gospodarski forum (»ki bi se rad razvil v slovensko Confindustrio«) Matejem Kovacem in z enim od Metalkinih svetovalcev, Pavlom Bratino (»Edina rešitev za nas bo najti denar v tujini in zagotoviti storitve oziroma proizvode po evropskih standardih, a po nižjih cenah.«).

Zadnji del svojega poročila je Luisa Grion posvetila slovenskim skandalom, npr. papirnici Krško in Hitu, ki »streljaj od italijanske meje upravlja največjo igralnico v Evropi«: »Zgodba o podkupovanju, ki ni tako daleč od naše...« In prav tukaj najde italijanska novinarja prednost, ki bi jo utegnili bogati in independentistični italijanski sever imeti pred Slovenijo: operacija milanskih sodnikov »Ciste roke« se je v Italiji začela že pred poldrugim letom, v Sloveniji pa se med tisoč težavami komaj začela. (V.B.)

BENEŠKA SLOVENIJA

Osemdeset let župnika
Artura Blasutta - Froša

Zaradi zvestobe narodu je pretrpel veliko gorja

RUDI PAVSIC

VIŠKURSA - Beneskih Cedermacev, takih, ki zaradi ljubezni do svoje materinscine, zaradi postenosti in humanosti so morali na lastni kozi placati visok davek cloveskih zlob in majhnosti, je se med nami. To je primer župnika Artura Blasutta, Froša po domače, ki bo konec tedna praznoval visok življenjski jubilej: 80-letnico.

Kot Beneski Slovenec, ponosen na svoj narod, je postal veliko gorja, poznali so ga celo njegovi cerkveni nadrejeni, ki so ga leta 1954 upokojili, ko mu je bilo komaj 43 let. Razlog, ceravno ne napisan, je bil jasen in ze poznan v Beneciji: pomagal je domacinom, pridigal v materinscini in se ni pokoraval cerkvenim do-

stojanstvenikom, ko so mu velevali, naj masuje in pridiga v italijanskem jeziku. Takratni skof mu je za upokožitev poslal kuverto, v kateri je bilo 50 tisoč lir. Blasutto je denar, ki ga je se kako potreboval, vrnil in pristavil: »Nocem milosicne, zelim le pravico!« V težkih letih, ko se je kot upokojeni župnik iz Les vrnil v Viškuurso, so mu pomagali svojci, predvsem sestra Michelina, ki je ostala z njim vse do današnjih dni.

Blasutto je ostal vse svoje življenje zvest svojemu narodu in krcanskemu nauku. Pomagal je, kar se je pomagal dalo in to predvsem, ko je bil se v duhovniški službi. Da bi ga farani iz Osojan razumeli, je katolikem priredil v re-

zijansko narečje, podobno je storil za vernike iz Grmeke, ko je cerkveno knjigo priredil v tamkajšnje narečje. Režijani so ga imeli posebej radi in to so mu izkazali v casu vojne, ko so ga skrili pred esesovci, ki so ga hoteli ustreliti, ker je pomagal partizanom.

Da bi mu cestitali ob življenjskem jubileju in se mu zahvalili za vse, kar je napravil za beneskega cloveka, so Artura Blasutta obiskali predstavnik SKGZ in Društva Slovencev iz videmske pokrajine Klavdij Palcic, Viljem Cerno in Jole Namor. Srečanja se je udeležil tudi župnik iz Barda Renzo Calligaro.

Na sliki: zastopniki SKGZ in Slovencev z Videmskega z župnikom Arturom Blasuttom.

MAFIJA / PO ZAPLEMBI DENARJA PRI FERNETIČIH

Samo splošne ocene o pranju
denarja v Sloveniji in Hrvaški

Sodnik Gulotta se nanaša na izsledke beneških sodnikov

DANIEL BIZIAK

TRST »Ni novost, da prav v Sloveniji in bližnji Hrvaški številne kriminalne organizacije vlagajo velike denarje v igralnice, hotele, free-shope in turistične strukture,« je pred dnevi izjavil namestnik tržaškega državnega pravdnika Filippo Gulotta, ki vodi preiskavo v zvezi z nedavno zaplembo okrog milijarde lir (denar so agenti le-tecega oddelka nasli pri nekem italijanskem državljanu pri Fernetičih). Besede so dokaj zaskrbljujoče, saj ne spravljajo v najboljše luc mladi sosednji državi. V krajšem pogovoru z Gulotto pa je izšlo, da je govoril precej na splošno in se dejansko nanašal na preiskave, ki jih vodijo druge v Italiji, in sicer v Benetkah, kjer se s tem vprašanjem ukvarjata sodnika Casson in Pavone.

Prihodnji mesec se bo namreč v Benetkah pričel proces proti Fanelliju in drugim članom organiziranega kriminala iz Brente. Aldo Fanelli (znan je se pod nekaj drugimi imeni, kot Luigi Ciccarelli, Gino Chiesa, De Maria) ima slovenski potni list in je bil vsa leta ključni člen posojilniške službe portoroške igralnice (zadnji vodja posojilniške službe je bil Luigi Pigozzo). Proti njemu je koprski javni tožilec Primož Trebežnik uvedel preiskavo zaradi suma, da je utajil davčine in druge družbene dajatve.

Skupaj s Fanellijem, ki ima sedaj 72 let, bi moral pred sodišče v Benetkah tudi Felice Maniero, ki so ga avgusta aretirali na njegovi jahti v Capriju. Prav v Manierovem imenu je nekdo v Trstu kupil šest stanovanj in picerijo v Ul. Ro-

molo Gessi, ki so jih tudi zaplenili.

Sodnika Gulotto smo vprašali, ce je v iznosu denarja vpletena samo mafija iz Brente ali tudi od drugod:

»Mislim, da iz Brente in od drugod, tudi z Juge. Organizirani kriminal je umazani denar iz raznih nelegalnih dejavnosti (mamil, izsiljevanja, itd.) zacei "prati" v tej novi republiki.«

V kateri in kje je fenomen bolj razširjen?

»Ne bi vedel natančno. Potrebno bi bilo govoriti s Cassonom in Pavonejem.« Kje bolj vlagajo, v obmejnem pasu ali v notranjosti?

»V notranjosti.«

Kako pravzaprav investirajo? Kupujejo delnice, nepremičnine? Se poslužujejo slovenskih in hrvaških državljanov?

»Kupujejo. Ne vem, kako. Znana je operacija, v kateri so v Trstu zaplenili nekaj nepremičnin (verjetno je imel v mislih stanovanja v Ul. Gessi, op. ur.).

Kako se denar vrača v Italijo?

»Druga skrivnost,« je vzdihnil.

So doslej že prijeli koga od tistih, ki nosijo denar onkraj meje?

»Da, nekaj so jih.«

Pravijo, da je možki, ki so ga zalotili pri Fernetičih, že na prostosti...

»V zvezi s tem ne morem nič povedati.«

Govoril ste, da je denar namenjen investicijam. Ni možno, da je služil za nakup mamil ali orožja?

»Seveda, ne gre samo za pranje denarja. Druga pot za pranje tega denarja je nakup orožja. Imeli smo več procesov zaradi orožja, ki je prišlo iz Slovenije in Hrvaške. Prej je organizirani kriminal vlagal v Svici. Ko je bilo jasno, da se to zlahka ugotovi, so ubrali druge kanale. Mislim, da je zamisel o riciklazi v teh dezelah pršla kasneje: v prvi fazi so se oskrbovali z orožjem za atentate, za medsebojne, notranje spore, nakar so razumeli, da lahko vlagajo z nakupi.«

Sodelujete z organi onkraj meje?

Da, kdaj pa kdaj prejemamo sporočila, s policijo obstaja aktiven odnos.«

DVESTOLETNICA ROJSTVA / DVE RAZSTAVI

Poklon Trsta izumitelju
Josefu Ressleru

Razstavi je ob prisotnosti številnih krajevnih oblastí otvorila deželna odbornica V.Londero

TRST - Dezelna odbornica za gozdarstvo Viviana Londero je včeraj otvorila dve razstavi, ki jih je priredila dezelna uprava v sodelovanju s turistično ustanovo, s katerima se FJK želi pokloniti spominu genialnega izumitelja in gozdarja Josefa Resslera ob 200-letnici njegovega rojstva. Ressel je zivel in deloval v Trstu, njegovo ime pa je tesno povezano z izumom ladijskega vijaka in z nacrti o pogozdovanju Krasa in Istre.

Prvo razstavo (pod naslovom "Izumitelj v Trstu") so sinoči odprli v Palacu Costanzi, v glavnem

pa je bila posvečena izumu ladijskega vijaka. Kmalu za tem je odbornica na deželnem sedežu v Ul. Carducci odprla razstavo "Kras, od Resslera do današnjih dni". V svojem kratkem nagovoru v palacu Costanzi je dezelna odbornica Londero podčrtala vlogo Resslera, ki je med svojim življenjem, kljub svojim izumom, imel le malo zadoščeni za svojo ustvarjalnost. Resslerovo obletnico bodo obeležili tudi z dvema konferenca-ma, ki bosta v četrtek, 21. t. m. v mestnem muzeju Revoltella ter 12. novembra v istih prostorih.

Z otvoritve razstave v palacu Costanzi (foto KROMA)

TRŽIČ / POLICIJSKA AKCIJA

V mercedesu skrival
ponarejene bankovce
za 180 tisoč dolarjev

Aretiran 44-letni Riccardo lenne - Komu in kam je bil denar namenjen?

TRŽIČ - Policija je včeraj v prvih popoldanskih urah pri izstopni postaji avtocesti pri Moscenicah prestregla mercedes rimske registracije, ki ga je vozil moski srednjih let. Namesto da bi vozilo zaustavil, je voznik, 44-letni Luciano lenne, pritisnil na plin in z vsvo naglico odpeljal proti Trstu. Policija ga je po krajšem zasledovanju ustavila blizu Devina. Med pregledom so v prtljajniku avtomobila nasli pravcati zaklad: kar 180.000 ameriških dolarjev v bankovcih po sto dolarjev, hranilno pismo Banco di Roma za eno milijardo lir, sop menic in cekov za okrog trideset milijon-

nov lir itd. Ponarejeni denar in ponarejene vrednotnice so bile prikriti v prtljajniku avtomobila.

Voznika so priprli in prepeljali v tržaški zapor. Do aretacije je namreč prišlo na območju tržaške pokrajine, čeprav se je akcija začela na območju goriske pokrajine, to je pri izstopni postaji avtocesti pri Moscenicah in so jo izvedli pripadniki trziškega komisarjata javne varnosti in goriske kvesture. Zaradi teritorialne pristojnosti se bo z zadevo ukvarjalo tržaško sodisce.

Aretacija Luciana lenneja - menda gre za osebo, ki ni neznana sodnim in policijskim oblastem - in zaplemba tolikšne vsote ponarejenega denarja in vrednotnic odpira vrsto vprašanj, komu in kam je bil denar namenjen in seveda, ce gre za posamično dejanje ali pa le za del dobro organizirane mreže kriminalcev. Domnevati je mogoče, in preiskava naj bi odkrila prav ta vidik, da je bila pošiljka namenjena v Slovenijo ali na Hrvaško ali v katero od vzhodnoevropskih držav. Stopnja dovršenosti ponarejenega denarja in certifikata kaže na to, da je za zadevo zelo verjetno sirs in dobro "usposobljena" organizacija. Znano je tudi, da so "nova" tržišca zanimiva tudi za investicije mafije, n' dranghete, camorre in podobnih kriminalnih združenj.

OBČINSKE VOLITVE / ZELO VAŽNA POLITIČNA ODLOČITEV

Podpora Riccardu Illyju: tudi SSk pristopila k Zavezništvu za Trst

Simbol lipove vejice le na glasovnicah za izvolitev kraških rajonskih svetov

SANDOR TENCE

Stranka Slovenske skupnosti bo na tržaskih občinskih volitvah nastopila pod simbolom Zavezništva za Trst, ki skupno s KD in DSL podpira zupansko kandidaturu Riccarda Illyja. To bo prvič, da se bo SSk na upravnih volitvah odločilo svojo tradicionalnemu simbolu lipove vejice. Gre za zelo pomembno politično odločitev, ki je v bistvu sad nedavnega strankinega kongresa, na katerem je SSk ubrala novo politično usmeritev, v katero jo, med drugim, tudi sili nova volilna zakonodaja.

Vstop kandidatov SSk v Zavezništvo za Trst (Illy je politično gledano najbližji temu gibanju) je, kot receno, posledica pokrajinskega kongresa stranke, a tudi napornih političnih pogovorov. Za mesto občinskega svetovca se bosta pod simbolom Zavezništva potegovala pokrajinski podtajnik Peter Mocnik in mladi odvetnik Andrej Berdon. Kandidatna lista tega gibanja, ki je na lujnskih pokrajinskih volitvah kandidiralo za predsedniško mesto Franca Codego, bo precej pisana in, kot so nam povedali, odraz širokih družbenih in političnih

hotenj. Kandidati SSk bodo sodelovali v Zavezništvu za Trst tudi v vseh mestnih rajonskih svetih, z izjemo Vzhodnega in Vzhodnega Krasa, kjer se bo stranka predstavila s svojim simbolom, lipovo vejico.

»SSk se s to odločitvijo ne odpoveduje svoji strankarski specifičnosti in tudi ne nacezu samostojnega političnega nastopa. Smo pa pred zgodovinskim izzivom, saj smo v Trstu prica hudemu spopadu med zaprtim in odprto vizijo mesta, ki je življenjskega pomena za vso našo narodnostno skupnost«, nam je sinoci dejal tajnik Martin Breclj, ki je lahko upravice no zadovoljen z včeraj podpisanim volilnim dogovorom. Prav Breclj je bil skupno z nekaterimi sodelavci glavni pobudnik te pogumne volilne poteze, ki je na kongresu naletela na široko soglasje delegatov.

Illyja bodo na glasovnici podpirali simboli Zavezništva, DSL in KD. Desničarski in nacionalistični kandidat Giulio Staffieri bo imel za sabo simbole LP, gibanja desnih katolicanov, upokojencev »Zivi ljudje« in Nacionalnega zavezništva. Slednjega bo danes uradno »krstil« vsedravn-

ni tajnik MSI Gianfranco Fini. SKP predlaga zupansko kandidaturu Stojana Spetice, Severna liga pa mlado menedžerko Federico Seganti. Tem štirim zupanskim kandidatom se bo najbrž pridružil se zastopnik Sredinske unije in morda zavezništva PSI-PSDI.

Trenutno namreč se ni popolnoma jasno, kaj bodo 21. novembra naredili socialisti, ki se se prepoznava v PSI. Njihov izredni komisar Roberto De Gioia se je opredelil za Illyja. V stranki pa ni so vsi tega mnenja. Nekateri so jo že zapustili in prispevali k oblikovanju Sredinske unije nostalgikov Bettina Craxija in petstrankarske koalicije, drugi pa so prepricani, da se mora PSI celo predstaviti s svojim zupanskim kandidatom.

Iz Rima je medtem prišla vest, da se je referendumski voditelj, poslanec Mario Segni jasno distanciral od (bivših) demokristjanov, ki so na Trzaskem sklenili klavno zavezništvo s fašisti. To je v kričecem nasprotju s politično usmeritvijo Gibanja ljudskih katolicanov, ki, kot podčrtuje sardinijski poslanec, odklanja kakršno koli volilno sodelovanje s skrajno desnico.

Nabrežina: jutri morda odločitev

Profesor Giorgio Depangher je bil izbran za zupansko kandidata liste Skupaj za Devin-Nabrežino. Odločitev pa, kot kaže, se ni dokončala, saj okrog njegove kandidature se ni soglasja med pobudniki te narodnostno mesane liste. Pomisliki nad to izbiro prihajajo s strani Slovenske skupnosti, medtem ko sta DSL in SKP dali svoje soglasje. Končna odločitev bo padla jutri ali po jutrisnjem.

Delovna skupina, ki je podpisala poziv za skupno slovensko-italijansko listo, je za zupanskega kandidata soglasno predlagala Antona Gasperija-Gaspersica, ki pa je ponudbo zaradi službenih obveznosti odklonil. Izbiira večine je nato padla na Depangherja, dolgoletnega odbornika in občinskega svetovca DSL. Omenjena skupina je izdelala tudi predlog kandidatne liste, ki je naslednji: Bruno Tommaseg, Giuliano Goat, Danilo Antoni, Claudio Lauritano, Vera Tuta-Ban, Ivan Sirca, Gianfranco Baldas, Franc Fabec,

Martin Breclj, Elena Legiša, Marko Zidaric, Dario Pertot, Elena Crasnic, Nevo Radovic, Roberto Laurini in Egle Turko. To je, kot omenjeno, vsekakor za sedaj le predlog.

O kandidaturah je tekla beseda na predstojniški skupščini v Grudnovi dvorani v Nabrežini. Danilo Antoni in Marino Vocci, ki sta jo vodila, nista imela lahkega dela, saj je za prvi diskutant Nevo Radovic odklonil sodelovanje v kandidatski listi in izrazil precej pomislekov nad zaključki delovne skupine. Alojz Markovic je rekel, da nova volilna zakonodaja sili k združenju in ne k ločenju. Izrazil je upanje, da bodo premostili vsa različna gledanja, saj je lista Skupaj za Devin-Nabrežino izredno koristna in predstavlja edinstveno prilogo, ki je Slovenci in Italijani ne smejo zamuditi.

Aljosa Teron je rekel, da je to edina lista, v kateri se prepoznava, omenil pa je pojav Severne lige, ki kandidira zupana slovenske narodnosti.

Ivo Sirca je rekel, da je 21. novembra treba zmagati in da imajo DSL, SSk in SKP skupno vse pogoje za zmago in za stirelno vodenje Obcine. Tega mnenja je bil tudi Giorgio Depangher, ki je opozoril na nevarnost zmage desnice.

Martin Breclj je svetoval, da bi vso zadevo se poglabili, da bo končna odločitev cimbolj enotna. Antek Teron (govoril je v imenu sekcije SSk) je izrazil osebno spodbujanje do Depangherja, zaključki delovne skupine pa po njegovem niso v skladu s zacetni pozivom občanov in zastopnikov tako imenovane civilne družbe. Razprava je bila, kljub vsemu, na splošno ustvarjalna in je pokazala, da obstajajo realne možnosti za sporazum.

KD in PSI se medtem se nista sporazumeli za kandidature. Za sedaj ostajata le pri želji za predložitve skupne liste. Glavni zupanski kandidat ostaja predsednik Zdrženja tržaskih obrtnikov Giorgio Ret, ki stane v Devinu.

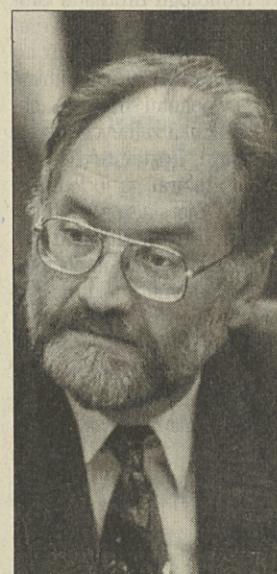
POLITIKA / PREDSTAVITEV KANDIDATURE

SKP: velik pomen Spetičeve izbire

»Opozorilo, da je slovensko vprašanje eno temeljnih problemov tržaske stvarnosti«

Posrečena provokacija. Tako je Stojan Spetič (SKP) ocenil svojo zupansko kandidaturu, ki ima, kot je dejal, velik politični, a predvsem simbolični pomen v mestu, ki se vedno z velikimi težavami priznava prisotnost in vlogo slovenske manjšine. »Washington ima črnega zupana. Zakaj bi Trstu ne imel za zupana Slovenca«, se je na včerajšnjem tiskovnem vprašanju, kako zajamčiti slovensko navzočnost v občinski skupščini, ki je sicer v veliki nevarnosti.

Spetič je poudaril, da trenutne politične razmere v Trstu ne vplivajo na načelno zadržanje SKP do skupnega predloga za zascito Slovencev in kar zadeva bitko za finančna sredstva manjšinskim kulturnim ustanovam. Zal je večina v poslanski proračunski komisiji sklenila, da ne bo takoj obravnavala popravka

Stojan Spetič (KROMA)

je vsekakor Spetič, ki ima ne glede na to, kdo bo zupan, realne možnosti za izvolitev v občinski svet, »pri čemer je SKP pozitivno odgovorila na vprašanje, kako zajamčiti slovensko navzočnost v občinski skupščini, ki je sicer v veliki nevarnosti«.

Spetič je poudaril, da trenutne politične razmere v Trstu ne vplivajo na načelno zadržanje SKP do skupnega predloga za zascito Slovencev in kar zadeva bitko za finančna sredstva manjšinskim kulturnim ustanovam. Zal je večina v poslanski proračunski komisiji sklenila, da ne bo takoj obravnavala popravka

SKP in bo to naredila v zaključni fazi diskusije o finančnem zakonu. »SKP bo nadaljevala bitko, da se Slovincem zagotovijo finančna sredstva. Veliko bo odvisno tudi od zadržanja strank, ki se v Trstu združujejo ob kandidaturi Riccarda Illyja, zacenski s podtajnikom Colonijem. V kratkem bodo imele priloznost pokazati, ali zares gledajo drugače na slovensko manjšino. V nasprotnem primeru bo Trst obubošan za pomembne ustanove in bo res vseeno, kdo bo zupan«, je poudaril Spetič.

Canciani je izrazil obzvalovanje, da ni prislo do široke enotne protidesničarske fronte, »za katero se je SKP vedno dosledno borila, zacenski z enotnostjo levicarskih sil«. Zal se 21. novembra predstavljajo na volitvah sama s svojim simbolom, a v prepričanju, da je na dobri poti in da bodo ljudje razumeli to izbiro. Tudi SKP, je poudaril tajnik, se seveda prizadeva za poraz desničarskega in nacionalističnega bloka, »a zato ni mogla sprejeti kakršnega koli programa in katerega koli kandidata«. O zadržanju na balotazi 5. decembra bo SKP zacela razmisljati po 21. novembru, a že sedaj opozarja, da ne bo sprejela nobenih izsiljevanj«. (S.T.)

SEZNANILA GA JE Z NAJBOLJ AKTUALNIMI VPRAŠANJI MANJŠINE

Delegacija SKGZ na obisku pri prefektu Cannarozzu

Vloga krajevnih uprav - Težave slovenskih ustanov

Delegacija Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ki jo je vodil pokrajinski prdsednik za Trzasko Suadam Kapic, je včeraj na sedežu tržaske Prefekture obiskala vladnega komisarja dr. Luciana Cannarozza.

V dolgem in sproščnem razgovoru so predstavniki SKGZ predložili vladnemu predstavniku seznam vprašanj, ki so ta trenutek za manjšino najaktualnejša in katerih reševanje se ne preneha odlašati, s posledicami, ki so za našo skupnost skrajno neugodne.

V ospredju razgovora je bila raba slovenskega jezika na tržaski občini, ki je s Staffierjevo upravo doživela prepovedi, s katerimi je bila praksa delnega poslovanja ob-

cijskih uradov tudi v slovenscini prekinjena. Izrivanje ze utečene prakse, ki je bila vendar le nek znak dobre volje, lahko odnese v mestu samo se poslabša, so menili predstavniki SKGZ, medtem ko bi morala biti ravno občinska uprava aktivna dejavnost pri uveljavljanju demokratičnega dialoga in sožitja med Italijani in Slovenci.

Komisarji je bil tudi orisan težak finančni položaj slovenskih ustanov, ki jim po klestenju državnega proračuna preti razpoložljivih predvidenih sredstev. To bi za mnoge ustanove dejansko pomenilo konec, zato so predstavniki SKGZ apelirali na vladnega komisarja, naj tudi sam posreduje rimski

oblasti zahtevo manjšine, da se sredstva ohranijo vsaj na dosedanj ravni, kar sicer ne pomeni mnogo več od golega preživetja.

Na dnevni red je bil postavljen tudi programski sporazum, oz. deželni zakon 16 o protivednostih za sinohron, ki je običaj, ker ga Staffieri ni hotel podpisati, kljub temu, da obstaja zanj najširše soglasje javnih uprav od dežele do gorskih skupnosti, občin in tržaske Pokrajine. Predstavniki SKGZ so poudarili, da prebivalstvo Vzhodnega Krasa pričakuje spoštovanje sprejetih obveznosti, potem ko si je pri zadevi o sinohronu obnašalo več kot odgovorno in dosledno.

Na srečanju je bilo ponovno izpostavljeno tudi se vedno nerešeno vprašanje sole v Sempolaju, ob katerem sta razumljiva zaskrbljenost in nemir staršev ter učiteljev. Otroški vrtec bo s prihodnjim tednom po napovedih ponovno odprt, vendar so predstavniki SKGZ posredovali zahtevo sempojskih starsev, naj se v najkrajšem možnem času zagotovi tudi redno delovanje osnovne sole.

Vladni komisar dr. Cannarozzo je za vsa navedena vprašanja izrazil zanimanje, podčrtal potrebo, da se odprta vprašanja rešujejo v duhu dialoga in ob spoštovanju zakonskih predpisov ter je v okviru svojih pristojnosti zagotovil posredovanje.

Mislil, da gre za važno priznanje, bodisi meni osebno bodisi kot pripadnici naše narodnostne skupnosti. Z osebnega vidika je vsekakor zelo prijetno to, da za svoj trud dobi priznanje in v ozkem krogu znancev, ampak tudi v sirši javnosti. To je po eni strani veliko zadosčenje, po drugi pa tudi velika spodbuda, da se se nadalje trudis in se skušas uveljaviti v siršem svetu.

Kaj pa bi rekla kot pripadnica slovenske narodnostne skupnosti? Mogoče je odklovanje, ki sem ga prešla, se pomembnejše prav s tega drugega vidika. Dogaja se namreč, da med našimi somesčani italijanske narodnosti se vedno vlada stereotip, po katerem naj bi Slovenci pripadali v glavnem nižjim družbenim plastem. To priznanje lahko nekaj prispeva k odpravljanju takšnih zgrešenih predstav, saj gre tudi za posredno priznanje slovenskemu solstvu v Italiji in sploh celotni naši skupnosti. To so vsaj občutki, ki me bodo 26. oktobra spremljali na nagraditve-

SLOVENKA MED 25 NOVIMI ODLIKOVANCI

Marija Mamolo praporščak dela

Odličje ji bo podelil predsednik republike

V teh dneh je prišlo iz Rima sporočilo, da je med 25 abiturienti visjih srednjih sol iz vse Italije, ki bodo konec tega meseca prejeli nazlov praporščaka dela poleg goriskega Slovence Jana Bednarika tudi Marija Mamolo iz Trsta. Nagrajenka je stara 19 let in je letošnjega julija z odliko maturirala na klasičnem liceju France Preseren. Gre za prestižno priznanje, ki ga na predlog Vse državne zveze vitezov dela podeljuje sam predsednik republike. Mlado odlikovanko smo povabili na kratek pogovor, na katerega je rade volje pristala. Sicer pa je Marija Mamolo na našem uredništvu tako rekoč doma, saj je tudi sodelavka našega dnevnika.

S kakšnimi občutki si sprejela vest o odlikovanju?

Vest je bila zame povsem nepričakovana. Nisem vedela, da je sola predlagala moje ime Vse državni zvezi vitezov dela. Seveda pa je slo za zelo prijetno presenečenje.

Kakšen pomen pa pripisujete temu odlikovanju?

Mislil, da gre za važno priznanje, bodisi meni osebno bodisi kot pripadnici naše narodnostne skupnosti. Z osebnega vidika je vsekakor zelo prijetno to, da za svoj trud dobi priznanje in v ozkem krogu znancev, ampak tudi v sirši javnosti. To je po eni strani veliko zadosčenje, po drugi pa tudi velika spodbuda, da se se nadalje trudis in se skušas uveljaviti v siršem svetu.

Kaj pa bi rekla kot pripadnica slovenske narodnostne skupnosti?

Mogoče je odklovanje, ki sem ga prešla, se pomembnejše prav s tega drugega vidika. Dogaja se namreč, da med našimi somesčani italijanske narodnosti se vedno vlada stereotip, po katerem naj bi Slovenci pripadali v glavnem nižjim družbenim plastem. To priznanje lahko nekaj prispeva k odpravljanju takšnih zgrešenih predstav, saj gre tudi za posredno priznanje slovenskemu solstvu v Italiji in sploh celotni naši skupnosti. To so vsaj občutki, ki me bodo 26. oktobra spremljali na nagraditve-

Marija Mamolo (foto KROMA)

no slovesnost v Rim. Prepričana sem, da je podobnih misli tudi sovrstnik Jan Bednarik, kateremu zelim čestitati tudi prek Primorskega dnevnika. V tej zvezi naj pristavim, da bi se po mojem mnenju Slovenci v Italiji večkrat udeleževali takšnih in podobnih natečajev, ki nam dajejo možnost, da se soočamo s siršim svetom. In to na vseh področjih, od solskega do sportnega pa vse tja do npr. tekmovalstva v znanju latinščine. Gre za dragocene izkušnje, ki nam omogočajo, da se uveljavljamo navzven, a ki nas tudi bogatijo.

Matura je za tabo. Kam se name-ravas zdaj usmeriti?

Sla bom studirala pravo na univerzo La sapienza v Rimu. Za studij v večnem mestu sem se odločila tudi zato, ker sem dobila stipendijo za bivanje v nekem rimskem univerzitetnem zavodu. Septembra sem namreč poskusila srečo in se predstavila na sprejemnem izpitu za ta zavod. Tudi tokrat se je izkazalo, da poskusti velja.

NOVICE

Mlad ropar za zapahi

Urad za nadzor nad teritorijem tržaske kvesture je prijavil sodstvu zaradi ropa in povzročenih poškodb 26-letnega Enza Surriana, Ul. Tonello 23. Predvčerajšnjim, okrog 9. ure, je 62-letna Loretta Mocenigo na vogalu Ul. Marchesetti cakala na avtobus. Nenadoma jo je neznanec zahrbtno napadel in jo porinil na cestisce. Odesel ji je torbico z osebnimi dokumenti, v kateri je imela tudi nekaj več kot 100 tisoč lir.

Ropar je zbežal, dogodek pa je opazil očividec, ki je preiskovalcem povedal, da je moski zbežal z avtomobilom ter jim posredovala nekaj sicer nepopolnih podatkov o evidenci tablici vozila. Agenti leticega oddelka so ustavili Surriana, ki je prišel v Ul. Valmura, da bi odpeljal svoj avtomobil. Mladenec je pozneje priznal kaznivno dejanje in zatrdil, da je denar ze uporabil in da je dokumente odvrnil v smeti, ki so jih medtem uslužbenici mestne cistice ze odpeljali.

Finančni stražniki rešili tri ribice

Izvidnica Finančne straze iz Gradeža je predvčerajšnjim, v okviru svojega običajnega kriziranja, rešila manjše plovilo, na katerem so bile tri osebe, ki se je nenadoma znašlo v težavah. Trije prijatelji, 69-letni Pierino Fornaris iz Cervinjana, 56-letni Giorgio Resente iz San Giorgio di Nogaro ter 61-letni Ennio Alessi in Cervinjana so se na odprto morje podali z željo, da bi v svoje mreže ujeli kakšno ribo. Slabo vreme pa je coln potisnilo na plitvino Porta Busa, kjer bi sicer morali prenočiti. Na njihovo srečo pa so posegli gradeski finančni stražniki, ki so jih odpeljali v kraj Barancole v Auss-Corno, od koder so pozneje tudi odpluli.

NESREČA / VČERAJ PONOČI V MIRAMARSKEM DREVOREDU

Brezvestni voznik zbil pešca in pobegnil

Žrt ev je 25-letni Davide Stupar, ki je s pridržano prognozo v bolnišnici na Katinari

Včeraj ob 4. zjutraj se je po zaslugi brezvestnega voznika temnosivega golfa s trzasko registracijo hudo ponesrečil 25-letni Davide Stupar, sin znanega tržaskega podjetnika Vinicia, ki je bil leta nazaj sef tiskarne Založništva tržaskega tiska. David se je ob tisti uri vracal iz neke diskoteke v Miramarskem drevoredu (bivši Big Beng) in se napotil proti svojemu avtomobilu. Ko je bil na beli crti, ki označuje rob cestice, ga je podrl temnosiv golf, ki je vozil proti mestu, ga zbil ob bližnji parkirani fiat tipo in oddrvel naprej.

David Stupar je z glavo močno udaril v blatnik parkiranega avtomobila in takoj je bilo jasno, da se je precej resno poškodoval. Na kraj nesreče so prišli karabinjerji iz bližnje postaje v Miramaru, ranjenca pa so

prepeljali v bolnišnico na Katinaro, kjer so ga sprejeli na nevrokirurški oddelku. Zdravniki so si pridržali prognozo zaradi suma, da si je fant prelomil lobanjsko dno.

Domneva je k sreči ze včeraj dopoldne pustila prostor optimizmu, saj se je Davidovo stanje - kot so ugotovili svojci, ki so ga obiskali - izboljšalo, kar daje sklepatici, da je utrpel samo močnejši lobanjski pretres. Prognoza sicer za sedaj ostaja rezervirana in jo bodo zdravniki lahko spremenili tedaj, ko bo ponesrečenec opravil vse potrebne izvide.

David Stupar dela v očetovem tiskarskem podjetju Graphart, ki ga praktično tudi vodi, sicer pa je znan kot resen, delaven in družaben fant. Iz tiskarne Graphart, ki se je pred

dvema letoma z Ul. Rossetti preselila v nove prostore v Drevoredu d'Annunzio in je ena največjih tovrstnih tiskarn v Trstu, prihaja veliko slovenskega tiska, zlasti periodičnih glasil. Kljub temu, da je David skoraj dan in noč zaposlen v tiskarni, pa najde tudi čas za prijatelje in na primer za udeleževanje pri jadralnem klubu Cupa.

Karabinjerji iz Miramara, ki so nam povedali za dinamiko nesreče, so k opisu temnosivega golfa starega tipa s trzasko registracijo črne barve in oranžno siglo TS, dodali se eno podrobnost: na zadnji strani vozila kraljuje rumen napis Radio Company. Kdor bi kaj vedel o vozilu ali vozniku, je seveda vabljen, naj se oglasi pri karabinjerjih postaje v Miramaru.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržaskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - FR A.E. d.d. - Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst

Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418

Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958

Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462

Ljubljana, N.A. Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468

Celovec, Wulfengasse 10/H, int. 38, fax 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročniško službo

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418

Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533723 fax 0481-532958

Ekonomiska propaganda: Trst in Gorica: Publistel

tel. 040-7796611, fax 040-768697

Italija: podružnice SPI

Slovenija: Studio Vista - Ljubljana

tel. 061-153244 int. 38, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, visina 42 mm) 80.000 LIT,

financi in legalni 120.000 LIT, ob prazničnih povikih 20%; mali oglasi

850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.300 LIT - 45 SIT

Naročnina za Italijo: letna 315.000 LIT

za Slovenijo: mesečna 1.300 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,

Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

SKGZ / ŽIVAHNA RAZPRAVA

Pokrajinski občni zbor bo novembra

MARKO MARINCIC

Pokrajinski občni zbor Slovenske kulturno - gospodarske zveze za Gorisko bo predvidoma v soboto, 27. novembra, v Kulturnem domu v Sovodnjah. O tem so se dogovorili na seji pokrajinskega odbora SKGZ, na kateri so prav priprava na obdobje občnih zborov in s tem povezana vsebinska in organizacijska vprašanja bili glavne točke razprave. Pokrajinskemu obecnemu zboru bo 19. decembra sledil deželni občni zbor zveze, ki bo letos v Gorici.

Pokrajinski občni zbor, je poudaril predsednik goriske zveze Karlo Devetak, bo priložnost za obracun delovanja po lanskem prenovi organizacije z večjim poudarkom na pokrajinsko raven organiziranosti. Razprava naj bi tudi dala napotke za nadaljevanje procesa prenovne prilagajanja novim izzivom. Na obecnem zboru bodo tudi zadržali dolgoročni program razvoja zveze, njene vloge in teženj slovenske narodnostne skupnosti na Goriskem: izdelati naj bi osnovne kulturno - političnega programa za obdobje do pomembnega zgodovinskega mejnika - tisoletnice mesta, ki jo bomo v Gorici praznovali leta 2001.

li leta 2001.

Razprava v tej smeri se poteka, kot je na seji poročal organizacijski tajnik Aldo Rupel, ki je obnovil delovanje v zadnjem obdobju. Posebej je pozitivno poudaril nedavni posvet v Dijaskem domu, ki so mu sledila se nekatera srečanja, na katerih je bil prav tako govor o vlogi in perspektivah Zveze. Takih srečanj bo do obecnega zbora še precej, saj nameravajo v temeljit vsehbinsko razpravo izven vsakršnih kalupov zajeti organizirane skupine in posameznike, ki delujejo v raznih krajih (predvidena je vrsta srečanj po slovenskih vaseh) oz. na raznih področjih (šport, kultura, mladina itd.). Iz teh posgov in razprave, ki je sledila, je vsekakor izšla podoba zveze, ki se učinkovito sprasuje o lastni vlogi in strukturiranosti in skuša biti čim bolj prozorna v odnosu do novih izzivov.

Na seji so se tudi dotaknili vprašanja združevanja glasbenih sol Glasbene matice in Centra Komel, pri čemer so ugotovili, da vse ne poteka v skladu z dogovori. Stvari bo treba pojasniti, predvsem pa je treba čimprej izvesti združevalni občni zbor.

GORICA / PROTI BREZBRIŽNOSTI OBČINE

Štavlka dijakov na srednjih šolah

Zahtevajo odstranitev žaljivih napisov

Dijaki pred šolskim centrom, ob včerajšnji štavlki - foto Studio Reportage

Dijaki trgovskega zavoda Ivan Cankar - sekcija za zunanjo trgovino so včeraj štavkali iz protesta proti goriski občinski upravi, ki kljub večratnim opozorilom in obljubam se ni poskrbela za odstranitev rasističnih in žaljivih napisov na zidovih šolskega centra v Puccinjevi ulici. Štavlki so se pridružili tudi dijaki nekaterih razredov trgovskega poklicnega zavoda, dijaki slovenske sekcije industrijskega zavoda Galilei, na liceju pa so dijaki imeli včeraj sindikalno zborovanje. V pisnem sporocilu ravnatelju sole dijakov obvesčajo, da bodo v slučaju, če bo tudi tokratni protest naletel na gluha usesa in Občina ne bo pokazala razumevanja, sami poskrbeli za prekritje sramotnih gesel.

Dijaki so tako v razdobju dobrih dveh tednov ze spet prevzeli pobudo, da se resijo številna vprašanja, na katera opozarjajo ze mesece in leta. S protestom pred nekaj dnevi so uspeli za silo rešiti vprašanje telovadnice, ki jo zdaj uporabljajo, ceprav manjka v objektu se marsikaj. Zdj

se postavlja vprašanje, koliko bo zacasnost trajala in ce bo treba spet stavkati, da se objekt v celoti dokonca.

Pripravljeni pa so svoje zahteve postavljati ostreje, tudi ob solidarnosti dijakov italijanskih sol, so nam povedali predstavniki dijakov. Na besede in obljube ne racunajo vec. Obljubili so jim, med drugim, da bodo skusali, tudi ob skrbnejsem nadzorstvu, preprečiti ali omejiti vandalska pocetja. Rezultat: te dni so se na notranjih zidovih pojavili novi napisi...

ŠTEVERJAN / OBČINA

Zahteva za hitro ukrepanje in odpravo škode

Obvoz začasna rešitev

VLADO KLEMSE

Kako in predvsem kako hitro odpraviti posledice vremenske ujme na območju steverjanske občine. Dolgotrajno dezevje je povzročilo dodatno škodo na cestnem omrežju, kjer niso bile odpravljene niti posledice lanske ujme. Glavni dostop v središče občine je močno oviran. Če ne bo hitrih in primernih ukrepov za zaježitev usada, je v prihodnjih mesecih pričakovati se večjo škodo.

Temu vprašanju so namenili največ pozornosti na zadnji seji občinskega sveta v Steverjanu, ki jo je predsedinici vodil zupan Ivan Humar in na kateri so tudi odobrili dokument, ki prinasa med razpravo opredeljena stališča. Občinska uprava zahteva, da se čimprej začnejo dela za sanacijo odseka pokrajinske ceste med Oslavjem in Steverjanom in da se tako spet obnovi najpomembnejša povezava z mestom. Glede ureditve zacasnega obvoza, občinska uprava potrjuje ze znano stališče: taka rešitev je sprejemljiva, vendar pa ne sme postati dokončna. Z drugo besedo, občina vtraja, da pristojne ustanove poskrbijo za sanacijo odseka obstojece ceste.

Tako in dokumentu, ki so ga odobrili na petkovi seji in ki so ga podprli vsi svetovalci.

Zupan Humar nam je v pogovoru povedal, da bi obvoznica, ce bi postala trajna, pomenila kopico dodatnih tezav glede ureditve prometa. Obstaja pa še drug tehten razlog: drsenje tal je treba ustaviti, kajti v blizini so tudi stanovanjske hise in drugi objekti, ki bi bili lahko ze cez nekaj casa resno ogrozeni.

Drsenje tal namrec zadeva širše območje. To se je pokazalo prav v razdobju od lanskega novembra (ko so cesto zaprili zaradi prvega usada) in do zadnjega dezevja, ki je pospesilo razdiralno moc.

Med razpravo, ki jo je sprožil nacelnik manjinske svetovalske skupine in ki je bila zelo zivahna in mestoma tudi kritična, zlasti glede hitrosti ukrepanja pristojnih organov, je bilo slišati tudi ugotovitev, da je bilo treba čakati skoraj eno leto in na drugo vremensko ujmo, da se je vprašanje sanacije usada zacelo konkretno in hitreje reševati. Upati je, da bodo zdaj stekla tudi dela. Strojev sicer se ni videti na gradbišču.

NOVICE

Seminar za vzgojitelje o medetnični vzgoji

»Mir v igri«, je vepcomenski naslov studijskega srečanja in raznih družabno-kulturnih prireditev za otroke, ki jih v tem mesecu prirejajo v javnem socialnem veenamenskem centru v Ul. Baiaumonti. V tem okviru se je včeraj v centru zacelo dvodnevno posvetovanje (nadaljuje se danes od 9. do 13. ure) za vzgojitelje, na katerem razpravljajo o vzgojnih prijemih, ki naj pomagajo otrokom presegati jezikovne, kulturne in narodnostne pregrade v korist oblikovanja medetnične družbe. Danes popoldne bo v socialnem centru tudi predvajanje komičnih filmov Harryja Londona iz let 1922-24 (ob 15. uri) in risank (od 17. uri).

V torek spet štavlka v javnih avtobusnih podjetjih

Sindikalne zveze CGIL, CISL in UIL so v torek, 19. oktobra, oklicale vsedrjavno štavlko v javnih avtobusnih podjetjih. Štavlka bo ohrnila delovanje mestnega avtobusnega podjetja v Gorici in pokrajinskega APT, ki vzdržuje medkrajevne proge. Redne vožnje avtobusov bodo vsekakor zagotovili v urah največje uporabe: mestni avtobusi bodo vozili med 6. in 9. uro ter od 11.30 do 14.30, na progah APT pa bodo prav tako redno vozili jutranji avtobusi do 9. ure in nato spet od 12. do 15. ure.

Kuratorij Coronijevega sklada imenoval ožji odbor za kulturo

Kuratorij Coronijevega sklada, ki se je sestel 11. t.m. pod predsedstvom komisarja Lorenza de' Luca di Pietralata je razpravljaj o finančnem položaju ustanove ter o nekaterih nuhnih vzdrževalnih delih zlasti na dvorcu v drevoredu 20. sept. Izvedba del pa je vezana na zagotovitev finančnih sredstev. Kuratorij je na seji imenoval tudi štirilanski odbor, ki bo spremljal postopek katalogiranja dediščine in skrbel za prirejanje razstav, ogledov itd.

Kolesarko sprejeli v bolnišnico

V prometni nesreči, zgodila se je včeraj nekaj pred 16. uro v ulici della Barca, se je ranila 62-letna Marija Kovac iz Gorice, ul. Manzoni 16. Zaradi zloma in poskodb na levi nogi se bo zdravila 40 dni.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUSTVO GORICA

vabi na

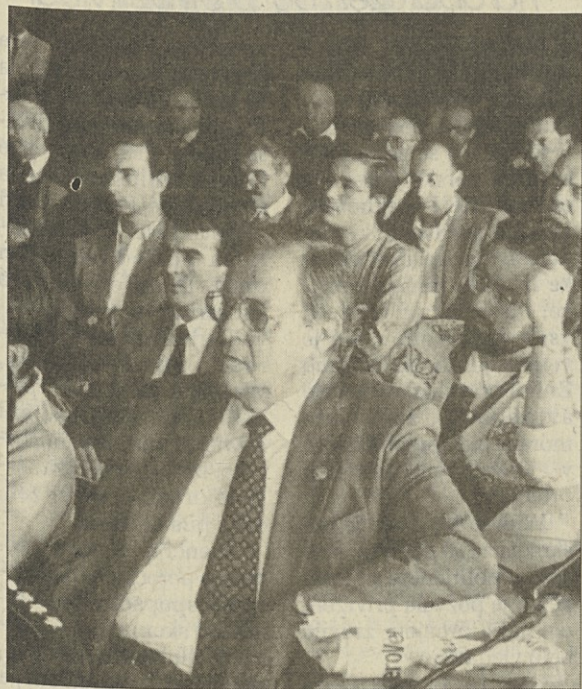
PRAZNIK KOSTANJA

danes popoldne pri Stekarjevih v Steverjanu!
Prijetna družba, veselje, kostanj in sladka rebula...

POSVET / DEPORTACIJE ŠE VEDNO PREDMET ŠPEKULACIJ

Pristranskost in revanšizem sta diskvalificirala razpravo

Izigrali slovenske zgodovinarje - General povelečeval RSI

Posvetu so sledili zlasti svojci deportirancev (foto SR)

ODPRTO PISMO LOVISONIJU

Odbornik se moti

Tokratni posvet ni prvi na to temo

V zvezi s posvetom združenja »Silentes Loquimur« je predstavnik VZPI Silvino Poletto naslovil pokrajinskemu odborniku Lovisoniju odprto pismo, v katerem ugovarja njegovi trditvi, da je tokrat prvič, da javna uprava prireja posvet z namenom, da bi pogljobila vprašanje deportiranih v Juljski-krajin. Poletto opozarja Lovisonija, da je Pokrajina ze novembra 1973 pod predsedstvom Chientarolija priredila posvet o novejši zgodovini Goriske, ki se ga je med drugimi udeležil prof. Tone Ferenc. Leta 1980 je sledila publikacija župana De Simoneja o izginulih maja 45; ob odkritju lapidarija so se v letih 1985/86 pojavile druge publikacije; junija 1991 je Furlanski institut za zgodovino odporniškega gibanja objavil knjigo o žrtvah vojne na Goriskem v letih 1940/45.

Poletto zaključuje s pozivom, da bi objektivno proučevanje zgodovine bilo v korist sožitju in informiranju mladih, kot so soglasali na srečanju 7. oktobra letos predstavniki borcevskih združenj ter Lovisoni in predsednica Marcolini.

»Izginuli brez zgodovine« se je gasil naslov posveta, ki ga je center »Silentes Loquimur« z blagoslovom Pokrajine (pozdravila sta predsednica Marcolini in odbornik za kulturo Lovisoni) priredil včeraj v Gorici. Govor je bil o deportiranih. Ti izginuli pa so tudi včeraj ostali »brez zgodovine«, saj je večji del posegov bil daleč od poskusa objektivne zgodovinske rekonstrukcije in je mejil na čisto politično spekulacijo.

Do zapleta je prislo ze glede na vabilih napovedane udeležbe starih slovenskih zgodovinarjev, ki pa so bili povabljeni zgolj kot poslušalci. Dr. Branko Marušić se je tako znel sam z neprijetno vlogo, da pred očito enostransko nastojinim občinstvom (večinoma je slo za svoje deportirane), zagovarja ne toliko slovensko stran, kolikor zgodovinarsko objektivnost. Tudi to je bilo težavno, saj je ze ob sami ugotovitvi, da je povojno dogajanje le segment daljšega obdobja, ki ga ni mogoče razumeti in objektivno oceniti izven zgodovinskega konteksta, med publiko zavrsalo.

Pred tem je v dopolndanskem delu poleg ezulskega predstavnika Silvia Cattalinija in postenega poskusa opredelitve pojma nacionalizma v posegu dr. Guglielma Cevolina, bil protagonist gen. Giorgio Pirrone, bivši sef zgodovinskega urada italijanske vojske. Za generala so bili jugoslovanski partizani »slovenske bande«, garibaldinci »izdajalci, ki jih je

komunizem tako preslepil, da so prešli na titovsko stran«, pripadniki fasističnih enot RSI »pa posteni borci za italijanstvo Julijske krajine«.

Nihče se ni ogradil od teh stališč, nasprotno. Marco Pirina, organizator in predsedujoči na posvetu, jih je povsem podprl. Ne samo: zagnal se je proti italijansko-slovenski komisiji za osvetljevanje preteklosti, s katero bo sicer sodeloval, a zgolj zato, da postavi v ospredje problem fojb. Popoldne je imel Pirina poročilo, v katerem je predstavil nekaj dokumentov in zgodovinskih pricevanj o tragicnih povojnih dogodkih. Objektivne podatke in navidezno odprtost do Slovencev pa je povezal s tolikšnim enostranskim custvenim zanosom in zolčnim antikomunizmom, da je povsem razvrednostil pomen izvajanja o sicer osvetlitve potrebnih vprašanj. Zgodovinarsko objektivnost in distanco si zamišljamo kot točno nasprotje njegovega izvajanja, ki nam je dalo misliti o postenosti in iskrenosti tega »iskalca resnice«.

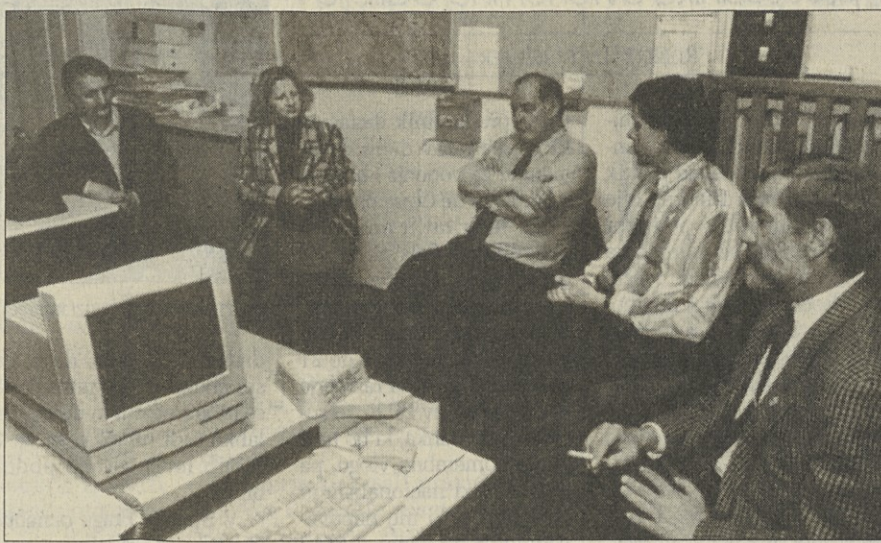
Se nekaj nas skrbi. Pirina kaže biti »uradni zgodovinar« nove pokrajinske uprave. Toliko v sozvočju, da naj bi mu zaupali »obogatitev« pokrajinskega vojnega muzeja na gradu. Odbornik Lovisoni, ki je bežno namignil na to možnost in ki se nam je zdel v zelji po objektivnem osvetljevanju resnice o preteklosti posten, je se v času, da se premislili.

MARKO MARINCIC

OBISK / UREDNIKA OSLOBODJENJA

Kako nastaja časopis v obleganem mestu

Delo v »vojnih« pogojih v atomskem zaklonišču pogorele stavbe - Edina vez Sarajeva s svetom

Glavni in odgovorni urednik dnevnika Oslobođenje Kemal Kurspahić in odgovorni urednik evropske izdaje omenjenega sarajevskega časopisa Midhat Pilvić sta v spremstvu novinarja in dopisnika RTV Slovenija Aleksandra Mlača v petek obiskala tudi naše uredništvo v Gorici. V krajšem, zelo intenzivnem pogovoru sta nas urednika seznanila s pogoji dela celotnega kolektiva časopisa, ki jeedina vez Sarajeva s preteklostjo in sedanjostjo (foto Studio Reportage).

GORICA / JUTRI RAZPRAVA

Spet prepri v PSI

V gorški sekciji proti »Manifestu«

Proces za prenovo sovialistične stranke na Goriskem, ki se je zacel pred dobrimi tremi meseci se nadaljuje, ceprav pocasi in ob številnih težavah. Medtem ko so politični manifest, ki ga je pripravila skupina pod vodstvom koordinatorka in bivšega pokrajinskega tajnika Stacuala razmeroma dobro sprejeli v manjših sekcijah, v manjših krajih in je kar precej nekdanjih članov pristopilo k pobudi, je kot se zdi, največ težav v večjih sekcijah, zlasti v Gorici in Trzinu, kjer so »stare« strukture in stari način odločanja najbolj zakoreninjene. Tako je razumeti pobudo »skupine gorških socialistov«, ki napoveduje za jutri, ob 20.30 na sežu pokrajinske federacije javno skupščino, kjer bodo razpravljali o položaju v stranki ter o izhodu iz težavnega položaja. Škoda le, da se razprava začneja ze v znamenju obtožb do sestavljalcev »političnega manifesta«, ces da ga je sestavil ozek krog ljudi, ki se ravnaajo po stari logiki moci.

KINO

GORICA
VITTORIA 15.00-17.20-19.40-22.00 »L'ultimo grande eroe«. I. Arnold Schwarzenegger. Ozvočenje Dolby stereo.

CORSO 16.00-18.00-20.00-22.00 »Sliver«. I. Sharon Stone. Prepovedan mladini pod 14. letom.

VERDI Zaprti.
TRZIC
COMUNALE 16.00-18.00-20.00-22.00 »Boxing Helenax«. Režija Jennifer Lynch, i. Julian Sands in Sheryllyn Fenn. Prepovedan mladini pod 14. letom.

GRADEZ
CRISTALLO 15.30-17.45-20.00-22.15 »Il fuggitivo«. Režija Andrew Davis, i. Harrison Ford.

VČERAJ-DANES

Iz matičnega urada goriske občine od 10. do 16. oktobra 1993.

RODILI SO SE: Erika Toros, Cristina Venier, Silvia Giannangeli, Ilaria Savarese, Eilish Minucci, Arianna Toso, Desiree Costanzo, Erica Gallina, Stefano Beldocco, Francesco Loi, Tamara Peteani.

UMRLI SO: 77-letni upokojenec Giacomo Frisolini, 89-letni upokojenec Domenico Medeot, 78-letna upokojenka Anna Zampicchiatti vd. Snider, 89-letna upokojenka Alma Delpin vd. Codellia, 63-letni upokojenec Ivan Kosmac, 78-letna upokojenka Milena Klajnscek vd. Sfiligoj, 84-letna upokojenka Parasessia Bigot vd. Zanini, 70-letni upokojenec Odorino Stanta, 73-letna upokojenka Luciana Mosetti por. Di Lenardo, 45-letna gospodinja Anna Di Vicenz por. Brumat, 79-letni upokojenec Giuseppe Scorianz, 83-letni upokojenec Ermanno Schiozzi, 67-letna upokojenka Emma Abrami por. Marega, 66-letni kmet Eno Brandolin, 90-letna upokojenka Cirila Kristancić vd. Sfiligoj, 73-letni upokojenec Luigi Francescon, 66-letna upokojenka Jozefa Jelen, 61-letni upokojenec Dorino Tortul, 82-letna upokojenka Margherita Soprani por. Mersich, 71-letna upokojenka Bruna Gobbo vd. Reja.

OKLICI: arhitekt Sergio Cappellozza in arhitekt Cinzia Paola Zoccatelli, policist Celardo Maniera in gospodinja Claudia Gallas, industrijski izvedenec Massimiliano Treppo in gospodinja Luz Marleny Fernandez Moreno, student Kossi Sefa Agbatieta in studentka Solange Degenhardt.

POROKE: zdravnik Jeremy Simon Green in zdravnica Susanna de Gressi, urednik Maurizio Maligoj in uradnica Elena Ziani, Peter Grusovin in Laura Ziani.

OBVESTILA

SPD GORICA vabi na martinovanje 14. novembra. Prijave na sedežu v sredo od 11. do 12. ure in v četrtek, od 17. do 19. ure na sedežu do 31. oktobra oz. do odaje mest.

MO KD SOVODNJE priredi zacetni in nadaljevalni plesni tecaj. Zacet se bo 19. t.m. Prijave: tel. st. 882032 (Ladi Tomsic) ob uri kosila ali zvečer.

DRUSTVO UPOKOJENCEV priredi 7. novembra martinovanje v gostišču Al Fogolar v Galianu pri Cedadu. Prijave pri poverjenikih in na sedežu.

ŠOLSKE VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE - Tajništvo Gorica sporoča, da bo sindikalno zborovanje v torek, 19. oktobra, v predavalnici zavoda Ivan Cankar ob 12.10. Vabljeni osebe srednjih sol.

LOGLAB - Multimedialni tecaji slovenskega jezika. Sola preživetja. Prisluhni svojemu telesu. Informacije in vpis: Knjižnica Damir Feigl, Ul. della Croce 3, tel. 531733.

SDZPI obvesča, da je se nekaj dni casa za vpis v tecaj za dodeljene upravne vodenju podjetja. Vpisovanje na sedežu Zavoda, ul. della Croce 3 tel. 81826 vsak delavnik od 10. do 14. ure.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
BASSI RITA, Ul. don Bosco 175, tel. 32515.
DEŽURNA LEKARNA V TRZICU
RISMONDO, Ul. Toti 52, tel. 410701.

POGREBI

Jutri ob 10.45 Giacomo Frisolini iz splosne bolnisnice v Trst, ob 13.15 Domenico Medeot iz splosne bolnisnice v Faro.

HAITI / ZDRUŽENI NARODI

Varnostni svet je sprejel resolucijo o pomorski blokadi

Haitsko vodstvo je zaradi sankcij že napovedalo demonstracije

NEW YORK, PORT-AU-PRINCE - Varnostni svet Združenih narodov je včeraj na pobudo Washingtona sprejel resolucijo o pomorski blokadi Haitija.

Združene države Amerike so v blizino te karibske države že poslale pet vojaških ladij in rusilca, Kanada, Francija in Venezuela pa so napovedale, da bodo tako kot Washington enostransko poostrele ukrepe proti haitski vojaški vladi. VS ZN je v resoluciji, po katere sankcije začnejo veljati takoj, pozval države članice, naj sprejmejo ukrepe, s katerimi bodo zagotovili dosledno izvajanje prepovedi uvoza orožja in nafte ter pregled tovornih ladij in preverjanje njihove nadaljnje poti. Ukrepi proti haitski vladi vključujejo tudi zamrzitev haitskega premoženja v tujini. Pri nadzorovanju pomorskega prometa bodo ameriški vojski pomagali tudi argentinski in francoski vojski.

V petek je iz Haitija v sosednjo Dominikansko republiko že odšlo tristo uslužbencev Združenih narodov, tako da jih je po besedah predstavnika ZN Danteja Caputa v Haitiju ostalo samo še 35.

Haitski vojaški samodržec, general Raoul Cedras, ki kljub grožnjam z ukrepi ni odstopil, je v pismu Caputu zapisal, da je julijski

sporazum o vrnitvi demokracije na Haiti, ki so ga podpisali v New Yorku, že »davno pokopan«.

Vojske oblasti so ljudi pozvale, naj se udeležijo ponedeljkove splošne stavke, ki jo bodo pripravili v protest proti uvedbi ukrepov. Lokalni radio poroča, da imata pri zao-

strovanju varnostnih razmer na otoku največ zaslug dve paravojaški organizaciji, ki zahtevata, naj se belci, ki »jih ogrožajo«, takoj umaknejo iz njihove domovine. Robert Abelard, voditelj skupine, imenovane Upomiki - komite za zaščito nacionalne suverenosti, meni: »Če se

želimo izogniti socialnim nemir, moramo izgnati belce, saj so za nas prava nevarnost.«

Zaradi izjemno zaostrenih razmer v državi in prošnje strmoglavljenega haitskega predsednika Jean-Bertranda Aristida za zatocisce svojih pristav, je Washington že poostri-

varnostne ukrepe pred svojim veleposlanstvom v Port-au-Princeju, je povedal ameriški predstavnik, ki pa ni želel biti imenovan. V sklopu ameriške operacije za ponovno vzpostavitev demokracije na Haitiju je že odpotovala celotna vojaška predhodnica. (Reuters)

Zaradi povečane napetosti v prestolnici Haitija so številni trgovci zaprli svoje trgovine (Telefoto: AP)

HRVAŠKA / OBČNI ZBOR VLADAJOČE HDZ

Hrvaški predsednik Franjo Tuđman si še utrjuje oblast

Predsednik HDZ je namreč preprosto ignoriral liste kandidatov za položaje v stranki in določil svoje kandidate

DARKO PAVIČ

ZAGREB - Dr. Franjo Tuđman je razrešil dilemo o tem, kdo bo po drugem obnem zboru HDZ sedel v vodstvu stranke. Predstavil je namreč svoje predloge za podpredsednike in člane predsedstva najmočnejše hrvaške stranke in tako razveljavil liste kandidatov, ki so bile sestavljene pod pritiskom frakcijskih bojev. S tem ko je za podpredsednike predlagal Mateja Graniča, Nikico Valentića, Gojka Suska, Franja Gregurica in Marijana Sunjica, za glavnega tajnika Jureta Radica ter za člane predsedstva Hrvoja Sarinića, Ivica Pašalića, Antuna Vrdoljaka, Đura Decaka in Đura Brodarca, je eliminiral tako levo kot desno frakcijo v HDZ. V avtoritar-nem, »vojaskem« govoru je dr. Tuđman rekel, da v ožje strankino vodstvo ni želel predlagati ljudi, ki so se izpostavili v medsebojnih spopadih in s katerimi so »vsemogoči scenaristi računali, da lahko povzročijo razkol«.

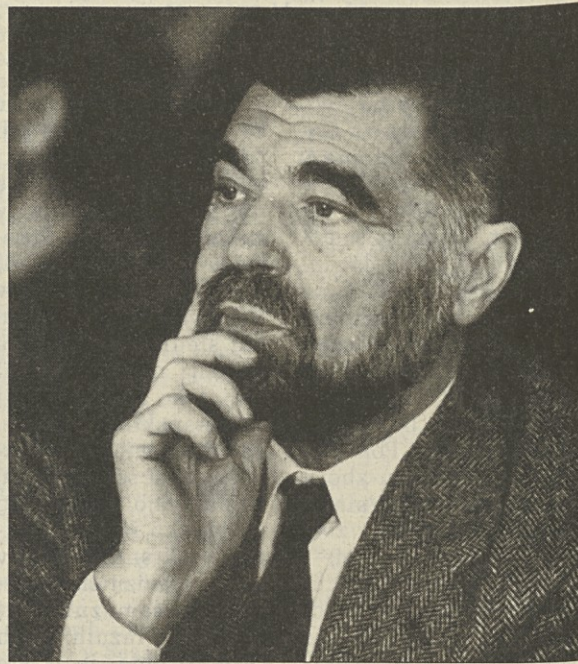
Prvi je svojo kandidaturu umaknil Branimir Glavas, sledili so mu še ostali z levega in desnega krila HDZ, potem ko je kandidaturu za podpredsednika s čustvenim govorom umaknil še Vladimir Seks, pa je steklo še nekaj solz. Naploh so voditelji obeh frakcij, Seks in Glavas (ki ju je

Tuđman označil za desna) na eni strani ter Mesić in Manolić na drugi, dozvelil mrzlo priho.

Ze na začetku zasedanja je bilo jasno, da bodo nastali ostri spopadi med levim in desnim krilom HDZ. Takrat je bil z večino sprejet amandna Branimirja Glavaša, župana slavonske županije in pripadnika »desnih«, po katerem člani predsedstva HDZ, ki imajo vodilne funkcije v zakonodajni in izvršilni oblasti, nimajo pravice do odločanja v predsedstvu. S tem je bil petkov potek zborovanja postavljen na glavo, zato se je takoj nato sestal vrh HDZ in sestavil kandida-tno listo, ki jo je predstavil predsednik Tuđman, saj je grozilo, da bodo »desničarji« prevzeli najpomembnejša mesta v stranki - razen predsedniškega, seveda.

Rez, ki ga je naredil Tuđman in se s tem odrekal tako levih kot desnih prvo-

Ko je Tuđman govoril o tem, zakaj so poraženi prvoborci HDZ, je rekel, da je bil on »tisti, ki je s sveco ponoci in podnevi iskal ljudi, ki bi postali hadezejevci.« »Kaj bi bilo, če bi ostali samo pri njih?« se je vprašal in se spraseval tudi o tem, zakaj je bila HDZ poražena na Reki in v Splitu, saj »ni dovolj, če si hadezejevec, da bi dobro opravljal funkcijo,« je se izjavil Tuđman. S tem se je predsednik tudi v resnici odrekal prvoborcev.

Mizla prha je doletela tudi Mesića (Foto: R. Ibršević)

borcev stranke, je bil predviden že pred zborom. Nihče pa ni pričakoval, da bo poseg tako očiten. Tuđman je priznal, da ga je presenetilo, ker mnogi niso »razbrali« njegovih navodil v uvodnem govoru in poprejšnjih pogovorih.

»Tako eni kot drugi morajo spoznati, da se morajo porediti sredinski, vrhovni politiki HDZ,« je rekel Tuđman. »Kandidature bi morale umakniti ne samo v interesu ohranitve HDZ, ampak tudi ohranitve Hrvatske.«

»Na tem zboru se je potrdila enotnost HDZ glede temeljnih programskih ciljev, obenem pa so se pokazale tudi razlike med tistimi, kar se imenuje desnica, levica in center,« je rekel Tuđman v sklepnem govoru in poudaril, da bo »HDZ osrednja stranka na hrvaškem političnem prizorišču«.

NOVICE

ŠPANIJA / POLITIKA

Fraga bije zadnji boj

Kontroverzni politik bo kandidiral za predsednika avtonomne Galicije

ROBERT HART / REUTERS

MADRID - Španski najdlje delujoči in najbolj kontroverzni desničarski politik Manuel Fraga Iribarne bije svoj zadnji veliki politični boj. Poteguje se namreč za ponovno izvolitev na mesto predsednika avtonomne pokrajine Galicije. Fraga, ki je bil vladni minister v času diktatorja Franca in v prvi po frankistični vladi, je vodja konservativne Ljudske stranke (PP), ki želi obdržati oblast v revni severozahodni pokrajini se naslednja štiri leta. Enaindesedemdesletni politik je odločen, da je to njegova zadnja politična kandidatura.

Javnomnenjske raziskave kažejo, da bo Fraga, ki je že leto po Francovi smrti ustanovil Ljudsko združenje

(AP - predhodnik današnje PP), brez težav dobil drugi mandat za vodenje »hunte« v Santiagu de Compostela.

Po rezultatih ankete v dnevniku El País naj bi PP osvojila 43 od 75 sedežev v pokrajinskem parlamentu, Socialistična stranka pa lahko računa samo na 19 do 21 sedežev. Trenutno razmerje je 38 poslancev PP in 18 socialistov. Stranka, ki bo tudi igrala pomembno vlogo, pa je Galicijski nacionalistični blok (BNG), ki mu napovedujejo 11 sedežev. Med predvolilno kampanjo so se opozicijske stranke lotile predvsem Fragove frankistične preteklosti, o kateri je minister za informiranje in turizem v času diktature dejal: »Frankizmu sem se pri-

Manuel Fraga nazdravlja s kubanskim voditeljem Fidelom Castrom

družil samo zato, da bi ga spremenil. Svoje preteklosti se ne sramujem in upam, da lahko tudi drugi, ki so že v mojih letih, recejo podobno.«

V Španiji Fraga označujejo tako za rešitelja kot grobarja politične desnice; hvalejo ga, ker je reorganiziral desnico po Francovi smrti, in obtožujejo zaradi zaviranja razvoja v smeri sodobne liberalne stranke. Decembra 1986 je Fraga po tretjem za-

poradnem porazu proti socialistom Felipeja Gonzaleza odstopil s mesta vodje AP. Kot mentor Joseja Marie Aznarja, vodje PP, je bil Fraga za mnoge Špance se vedno siva eminenca stranke, ta podoba pa se je razblinila s prepričljivim Aznarjevim nastopom na junijskih splošnih volitvah.

V Galiciji si Fraga pripisuje zasluge za razvoj infrastrukture in industrije v pokrajini. Močno se je angazi-

ral tudi pri Xacoebu '93, enoletnem praznovanju, posvečenem svetemu Jakobu - apostolu, cigar grobnica v katedrali v Santiagu je ena največjih romarskih poti krščanstva, ki zato tudi prinaša zaslužek. »Ne prodajam neenotnosti, razrednega boja ali ozemeljskih preprirov. To so negativna sporočila. Jaz prodajam ideje, kot so stabilnost, kontinuiteta in vladna učinkovitost,« je poudaril Fraga.

JAR / ŠKRAJNEŽI NE MIRUJEJO

»V boj za bursko državo!«

Winnie Mandela poziva pristaše na oborožen boj proti beli vladi

JOHANNESBURG - Voditelji skrajnih afrikanerskih organizacij so v skupni izjavi pozvali privržence, naj se združijo v boju za bursko državo v okviru JAR. Po njihovem mnenju predstavniki vladajoče Nacionalne stranke in ANC nimajo pravice, da odločajo o usodi vseh državljanov, saj je vendar jasno, da denimo Zuluyu prav tako zahtevajo avtonomijo, zato bi se morala JAR preoblikovati v zvezo samoupravnih provinc.

Winnie Mandela je poskrbela za se dodatno zaostroitev političnega položaja, saj je pozvala privržence, naj z orožjem zrušijo belo vladavino.

Vse to je odziv na sklep tukajšnjega okrožnega sodišča, ki je na

smrt dva obsodilo bela skrajneža, ki sta obtožena za umor voditelja južnoafriških komunistov Chrisa Hanija. Prvi obsojeni je Janusz Walusz je aprila streljal na Hanija pred njegovo hišo, ki je kasneje za posledicami ran umrl. Drugi obsojeni je konservativni politik Clive Derby Lewis, ki je naredil nacrnt atentata. Waluszu pa je tudi priškrbel orožje. Obsojeni Lewis je pozval somišljenike, naj poskrbijo za njegovo družino, saj si želi, da bi bila ta varna.

Agencije so včeraj ponovno poročale o nadaljevanju spopadov med crnskimi skupinami, v katerih je bilo ubitih šest oseb, število žrtve tega tedna pa se je tako povzpelo na sedemdeset. (Reuters)

Zena dosojenega Derbyja Lewisa (Telefoto: AP)

Širitev zveze Nato

BRUSELJ - Generalni sekretar zveze Nato Manfred Woerner namerava nekaterim nekdanjim komunističnim evropskim državam podeliti status pridruženih članic zveze, z Rusijo pa naj bi zveza Nato vzpostavila strateske odnose, so včeraj sporočili vojaški viri. Woerner nacrtnje konkretne akcije Severnoatlantskega sveta za sodelovanje, ki povezuje nekdanje članice Varšavskega pakta in zvezo Nato, ki ne bi dobile statusa pridruženih članic, kot sta Bolgarija in Romunija. Woernerjeva izjava je v zvezi Nato izzvala precej ogorčenje. (STA, AFP)

Nemimo na zasedenih ozemljih

HABRON - V središču mesta Hebron na desnem bregu Jordana se je včeraj spopadlo na desetine izraelskih naseljencev in Palestincev. Varnostne sile so sprte poskušale lociti s streli v zrak, območje pa so razglasile za zaprto vojaško cono. Skupina znotraj Palestinske osvobodilne organizacije Farah pa je včeraj Palestince v vzhodnem delu Jeruzalema pozvala, naj bojkotirajo izraelske lokalne volitve, ki bodo 2. novembra letos. (AFP, Reuters)

Priprli Ilija Konstantinova

MOSKVA - Agenti ministrstva za varnost so včeraj v Moskvi aretirali Ilijo Konstantinova, voditelja prepovedane Fronte narodne rešitve. Konstantinov je bil eden glavnih organizatorjev upora proti odločitvi predsednika Jelcina, da razpusti konservativni ruski parlament. Agenti državne varnostne službe so ga pospešeno iskali že od 3. oktobra, ko so skrajneži pod njegovim vodstvom napadli televizijsko postajo Ostankino. (Reuters, STA)

Boji v Gruziji se nadaljujejo

TBILISI - V zadnjih spopadih med gruzinskimi vladnimi četami in privrženci strmoglavljenega predsednika Gamzahurdija je bilo ubitih deset upornikov, petdeset pa jih je bilo ranjenih, je sporočilo gruzinsko notranje ministrstvo. Gamzahurdijevi privrženci so namreč pred tednom dni napadli stratesko pomembno mesto Koni in pri tem ubili pet ruskih vojakov, vendar so jih vladne sile odbile. Nič pa ni znanega o izgubah na vladni strani. (Reuters)

Pomoč obleganim Angolcem

JOHANNESBURG - Včeraj so transportna letala OZN prvič dostavila clovekoljubno pomoč prebivalcem mesta Cuito na severu Angole. Mesto že devet mesecev oblegajo pripadniki uporniškega gibanja UNITA in njegovih 30 tisoč prebivalcev do zdaj ni dobilo nobene pomoči. Kot poročajo pripadniki programa OZN za prehrano, je večina stavb v mestu porušeni, primanjkuje pitne vode, v mestu pa razsajata kolera in tifus. (Reuters)

Sudanska vlada odstopila

KARTUM - Po več kot štiriletni vladavini je včeraj presenetljivo odstopila sudanska vojaška vlada. Nacionalni revolucijski svet je za predsednika države imenoval dosedanega predsednika Omarja Hassana Ahmeda al-Beschirja. (STA, DPA)

V Nemčiji je že 82 neonacističnih organizacij

RUSIJA / RJAVA INTERNACIONALA

Ruski in nemški neonacisti skupaj v boju proti demokraciji in strpnosti

BONN - Nemški in ruski neonacisti nacrtnje tesno zvezo in sodelovanje pri skupnih projektih, piše nemški tednik Der Spiegel. Spieglov moskovski dopisnik namreč poroča, da so se v ponedeljek v Moskvi sestali predstavniki neznane nemške skrajnodesničarske organizacije in njihovi ruski somišljeniki iz fasisistične Ruske nacionalne enotnosti (RNE).

Dopisnik dodaja, da so se na tem sestanku dogovorili o vrsti skupnih akcij, ki bodo potekale na ozemljih obeh držav: »Znano je tudi, da se je ne-

kaj tednov pred krvavimi dogodki v Moskvi, kjer so desničarski skrajneži igrali pomembno vlogo, skupina ruskih fasistov več tednov urila v gozdovih v okolici Moskve pod vodstvom nemških instruktorjev.« Privrženci Ruske nacionalne enotnosti bodo v tako imenovanem tednu solidarnosti z nemškimi neonacisti, ki bo trajal od 4. do 11. decembra, demonstrirali pred nemskim veleposlanstvom, ker je nemško pravosodno ministrstvo prepovedalo delovanje nekaterih nemških skrajnodesnih organizacij. Nemška kriminalna poli-

cija ocenjuje, da na nemškem ozemlju trenutno deluje 82 neonacističnih organizacij, ki združujejo blizu 43 tisoč članov, kar 6400 pa jih ima registriranih pod oznako »skrajno militantni«.

Rusko nacionalno enotnost vodi nekdanji menih in kriminalec Aleksander Barkasov, ima približno 1500 privržencev, organizacija pa je znana po skrajni protijelcinovski usmerjenosti. Policijski viri poročajo, da je veliko privržencev RNE sodelovalo pri oboroženem uporu proti predsedniku Jelcinu. (Reuters)

LONDON / HUDA OBTOŽBA GREENPEACEA

Rusi odlagajo radioaktivne snovi v Japonsko morje

Japonska TV predvajala posnetke ladje, ki prevažja odplake

LONDON - Predstavnik Greenpeacea pravi, da je ruski tanker TNT 27 na poti v Japonsko morje, kjer naj bi v prihodnjih urah izpraznil kar v vodo večjo količino radioaktivnih odpadkov. Kaže, da je ena od ladij naravovarstvenikov, ki stalno nadzorujejo ruske obale na Daljnem vzhodu, opazila rusko ladjo, ki je baje polna radioaktivnih odpadkov, ko je zapustila podmorniško oporišče Petropavlovsk. Odplak naj bi se rešili kakih 240 navtičnih milj zahodno od japonskega otoka Hokaido.

Doslej ni nihče potrdil teh izjav. Greenpeace trdi, da gre za hladilno tekočino in za tekočino, s katero so prali reaktorje ruskih jedrskih podmornic tihomorskega brodograjskega podjetja. Kaže, da ima tanker na krovu ne samo tekoče odplake, temveč tudi nekaj kontejnerjev, v katerih naj bi bili trdi radioaktivni odpadki.

Po pričevanjih Greenpeacea naj bi pri tankerju bila se vlačilec in pa ladja za znanstveno raziskovanje, ki naj bi merila stopnjo zarenja, medtem ko bo tanker počasi praznil svoje rezervoarje v morje.

Naravovarstveniki podčrtujejo, da sta ruski predsednik Jelcin in ja-

Tanker TNT 27 in vlačilec na poti proti Japonskemu morju (Telefoto AP)

ponski premier Hokosava med obiskom prvega na Japonskem morju. Rusi so očitno upali, da se ne bo nihče zavedal njihovega početja.

Japonska televizija je takoj reagirala na obtožbo naravovarstvenikov in v svojem dnevniku kot prvo vest dala izplutje treh ladij iz ru-

škega pristanišča, kar pa je podložila s posnetki, na katerih se vidijo vsa tri ruska plovila.

Cepprav so prepovedali praznjenje radioaktivnih odpadkov v morje že leta 1983, Rusi tega se vedno niso opustili. Odpadki z njihovih jedrskih ladij so namreč

ze zdavnaj napolnili odlagališča na kopnem, tako da jim ne preostane drugo, saj bi bilo iskanje vsake druge rešitve zelo drago, Rusija pa se ze tako in tako otepa s hudo gospodarsko krizo in si ne more privoščiti, da bi odvojila finančna sredstva v ta namen.

govih straneh. Mnogo zgodov in novic je bilo seveda izmislenih, kljub temu pa so generacije ljudi ta časopis redno kupovale vsak teden. V najboljših casih so prodali tudi do 8 milijonov in pol kopij.

Leta 1843, ko je The News of the World prvič izšel, je bilo zelo težko dobiti tako intimne podatke. Novinarji niso imeli vstopa v kroge angleških mogocnikov, zato so v prvih letih objavljali kroniko procesov, predvsem tistih zaradi spolne zlorabe, nasilja itd. Bralci so bili dobesedno "nori" na takšne članke. Tednik je imel tudi nekaj zelo uglednih sodelavcev. Politični komentar je zanj napisal celo slavni Winston Churchill.

Danes, ko vodi ta tednik podjetnik Robert Murdoch, je veliko lažje priti do informacij. Dovolj je dobro plačati prostitutko, pa ti zaupa vse perverzne želje svojih klientov. The News of the World bo tako lahko izhajal se enkrat ali se dvakrat 150 let, saj je »vulgarnost vedno v modi«, kot je zapisal neki komentator resnega Timesa.

LONDON / OBLETNICA

Dolgo življenje »nesramnega« časopisa

The News of the World praznuje svojo 150-letnico

GIANCARLO MOTTA / ANSA

LONDON - The News of the World, najbolj osvojen, a na skritej tudi najbolj bran angleški časopis, je prvega oktobra praznoval 150-letnico ustanovitve. Gre za skandalistični tednik, ki je polgrodu stoletje neusmiljeno brskal po najbolj skritih in tragicnih življenjskih zgodbah, z bolešno naslado opisoval umore, posilstva, družinske prepire, prisilskoval za vrati in kukal skozi ključavnice in seveda ni prizanašal kraljevski družini, o kateri se, kot kaže, da marsikaj povedati. Najbolj so novinarje tega »časopisa« zanimali »smetnjaka« zanimali grehi, pregrehe in slabosti mesa. Angleski izobraženci so ob tej obletnici dejali, da je glede na »gnusobo, o kateri piše«, pravi cudež, da ta tednik ne prekinjeno izhaja toliko časa. Res pa je, da je tudi marsikateri izobraženec, ki je The News of the World (v prevodu Vesti iz sveta) na skrivaj kupil ali pa vsaj prelistal pri znanih.

Cerkev je ta tednik vedno odločno obsojala, britanska krona pa se je večkrat stresla zaradi tega, kar je pisalo na nje-

govih straneh. Mnogo zgodov in novic je bilo seveda izmislenih, kljub temu pa so generacije ljudi ta časopis redno kupovale vsak teden. V najboljših casih so prodali tudi do 8 milijonov in pol kopij.

Leta 1843, ko je The News of the World prvič izšel, je bilo zelo težko dobiti tako intimne podatke. Novinarji niso imeli vstopa v kroge angleških mogocnikov, zato so v prvih letih objavljali kroniko procesov, predvsem tistih zaradi spolne zlorabe, nasilja itd. Bralci so bili dobesedno "nori" na takšne članke. Tednik je imel tudi nekaj zelo uglednih sodelavcev. Politični komentar je zanj napisal celo slavni Winston Churchill.

Danes, ko vodi ta tednik podjetnik Robert Murdoch, je veliko lažje priti do informacij. Dovolj je dobro plačati prostitutko, pa ti zaupa vse perverzne želje svojih klientov. The News of the World bo tako lahko izhajal se enkrat ali se dvakrat 150 let, saj je »vulgarnost vedno v modi«, kot je zapisal neki komentator resnega Timesa.

NOVICE

Za volanom je erotična fantazija lahko nevama

LONDON - Angleski avtomobilski klub vztrajno opozarja voznike, da je erotična fantazija za volanom lahko zelo nevarna. Zato odsvetujejo voznikom, da bi v avtu poslušali kake posebno vzburilive kasete. V Veliki Britaniji je namreč nekaj dni naprodaj tudi kasete z naslovom "Govorjene erotične fantazije", na kateri je veliko vzdihljajev... Vodje avtomobilskega kluba svetujejo, naj jo ljudje raje poslušajo doma ali pri prijateljih, nikakor pa ne v avtu, saj lahko en sam trenutek neprevidnosti zakrivi smrt.

Zaradi spolnega nadlegovanja opomnili 32 admiralov iz ZDA

Kar 32 letalcev, admiralov ameriške vojne mornarice, je v preteklih dneh prejelo pismeni opomin ker so njihovi podrejeni spolno nadlegovali vojake in "civiliste". Nespodobno naj bi se vedli pred dve-ma letoma na nekem zasedanju v Las Vegasu. Tako se je brez prehudih polemik zaključila neprijetna afera. Kakih sto zensk se je namreč pritožilo, da so jih castniki spolno nadlegovali. Kljub temu pa vojaški vrh ni postopal s strogostjo. Opomin ne bo negativno vplival na kariero admiralov, ameriški obrambni minister pa je tudi zavrnil zahtevo po odpustitvi komandanta Franka Kelsa.

Ubili so ga, ko je nosil pico na dom klienta

BELFAST (Severna Irska) - V Belfastu je padla še ena nedolžna žrtev v boju med katolicani in protestanti. Umrl je mlajši moski, ki je v spremstvu svojega dekleta nosil pico na dom nekega klienta. Vanj so izstrelili cel rafal.

Še en potresni sunek v Papui Novi Gvineji

CANBERRA - Na severnem predelu Papue Nove Gvineje so včeraj začutili potresni sunek, ki je po ugotovitvah avstralskih strokovnjakov dosegel 6,3 stopnje Richerjeve lestvice in to komaj tri dni po potresu, v katerem je umrlo 86 oseb, nad 200 pa je bilo ranjenih. Trenutno ne poročajo, če je včerajšnji sunek zahteval še kako človeško življenje.

Na Kubi aretirali Norberta Fuentes

HAVANA - Iz Kube je iz demokratičnih krogov pršla vest, da so preteklo nedeljo aretirali uglednega pisatelja Norberta Fuentes, ki je leta 1968 dobil nagrado "Casas de las Americas". Zapri so ga, ko je skusal s svojci na skrivaj zapustiti državo. Fuentes je bil ze dalj časa v nemilosti kubanskega diktatorja in so mu bile zaradi tega v kulturnih krogih zaprte vse poti.

ANTWERPEN

Protest prostitutk ki nočejo zapustiti pristanišča

BRUSELJ - Pred kratkim so se morale prostitutke, ki so svoje "posle" opravljale v antwerpskem pristanišču, preseliti v drugo mestno četrt, kjer so cene za njihove "usluge" mnogo višje in kjer je konkurenca tujih prostitutk zelo velika. Datum njihove "preselitve" je določil občinski svet lanskega aprila v dogovoru z glasnikom socialne skupnosti "Payoke" Patsyem Sorensenom, ki skrbi za dobrobit prostitutk iz mesta. Sedaj pa je sef kabina antwerpskega zupana Bernard Zietmann izjavil, da je Sorensen spremenil svoje mnenje. V izlozbi socialnega centra na trgu v Veemarktu so izobesili letak z napisom "Wij Bljven" ("Mi

ostanemo"); bil je to odgovor starejših prostitutk, ki so organizirale "odprti dan" in se z mimoidočimi pogovarjale o svojih problemih ter jim poleg tega ponudile kavo in piškote (in nič drugega). Zietmann je mnenja, da je treba cimprej bonificirati celotno področje ob pristanišču, na katerem naj bi zgradili ljudska stanovanja za najrevnejše sloje.

Občinski svet Antwerpena namerava vse prostitutke preseliti na področje med Oude Mans in Shippers Raat, ki je prav gotovo bolje urejeno kot v četrti Veemarkt, kjer so številna stanovanja v razpadajočem stanju. Najemnine pa so mnogo višje; sucejo se okrog 40.000 mark mesečno.

BERLIN / KMALU OBJAVA V KNJIGI

Dragi Adolf, ali pisma, ki so jih Nemci pisali führerju

Svojstven odnos med vodjo nacistov in ljudstvom

BERLIN - Na Saskem je 23. aprila 1939 gospa Friedel Starke v pismu izrazila svojo najbolj gorečo željo: poviti sina Adolfu Hitlerju. Podobne vsebine je tudi pismo Anne-Marie Rodorfove, ki je očitno pazila tako na obliko kot na vsebino, saj je pismu z datumom 5. avgusta 1940 priložila tudi ženitveno pogodbo.

To sta le dve pismi med več tisočimi, ki so jih preprosti ljudje pisali Hitlerju. Pisma so postala vojni plen oficirja varnostno obveševalne službe in jih bodo v Nemčiji sedaj prvič objavili v knjigah, ki bodo izšle v bližnji prihodnosti.

Hitler pa ni dobival le ljubezenskih ponudb: v pismu leta 1939 je nekdo Reichu ponudil svoje golobe pismo, oktobra 1944 nekdo poziva, naj se Reich odzove sovražnikom »terističnim napadom« z ubojem de-

setih Zidov za vsakega ubitega Nemca, medtem ko dunajska gospa prosi, naj jo posljejo bombardirati Rusijo, da bi mogla masčevati moza, o katerem se je na vzhodni fronti izgubila vsaka sled.

Zgodovinar Helmut Heiber je v tedniku Stern komentiral, da so dvanajst let nacistične diktature označili ne samo zatiranje, vojna in množični poboji, ampak tudi nicevnost, kleceplaznost in skrajna neumnost. Iz teh pismem, podčrtuje Stern, je razvidno, da se je med Hitlerjem in nemskim prebivalstvom ustvaril poseben odnos, istosčasno peklenski in človeški.

Primer tega je pismo, ki ga je oktobra 1938, to se pravi nekaj dni po Münchenski pogodbi, kateri je sledila nacistična okupacija Češkoslovaske, napisala učiteljica: »Medtem ko ste Vi osvobodili Sudete, sem vam jaz sple-

tla te volnene nogavice. Sedaj sva oba dosegla svoj cilj, Vas je velik, moj pa majhen. Prosim, da te nogavice sprejmete, v upanju, da sem prav ravnala.«

Hvalnic pa niso pisali le preprosti ljudje. Dokaz tega je pismo, ki ga je decembra 1934 pisala Winifried Wagner, snaha skladatelja Richarda Wagnerja. Hitlerju se zahvaljuje, ker ji je daroval svojo slikarsko umetnino. »Čudovito darilo, mojstrovino, ki si mi jo poslal v dar, me je razveselila, da bolj ne bi bilo mogče.«

Hitlerju so pisali prav do konca, kot dokazuje pismo, ki nosi datum januarja 1945, nekaj mesecev pred porazom. Avtor pisma je mladoletni pripadnik bojnih enot, ki zeli vedeti »kako to, da sedemnajstletnikom, čeprav se bore za svojo domovino na fronti, ni dovoljeno v kino brez spremstva?« in čaka na odgovor.

ZÜRICH / POLICIJA NA DELU

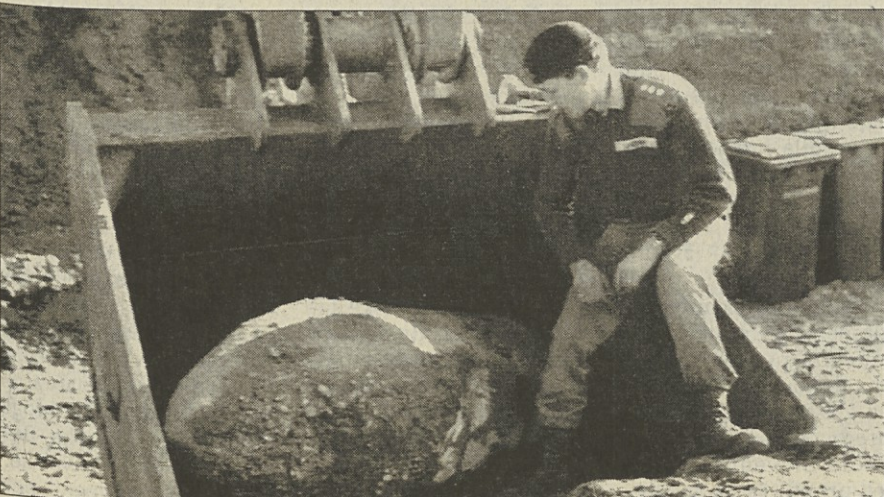
Dvanajst milijonov ponarejenih \$

Policija je v neki tiskarni pri Zürichu odkrila doslej največjo količino ponarejenih dolarjev. Bilo jih je kar 12 milijonov,0 nared, da jih pustijo v promet. Falzifikati so bili baje odlični (Telefoto AP)

LONDON / IZ DRUGE SVETOVNE VOJNE

Nacistični spominček

Pri Londonu je bager izkopal 1000-kilogramsko letalsko bombo, ki je ostala še iz časa nemškega bombardiranja med 2. svetovno vojno (Telefoto AP)

PARIZ / BOULEVARDI

Več moških "prostitutov"

Policija jih nadzoruje 1.300, vendar pa jih je neprimerno več

PARIZ - V pariskih boulevardih, polnih lepih zensk, je na videz še vedno vse tako, kot je bilo nekoč. Nekaj pa se je le bistveno spremenilo. Po zadnjih osupljivih podatkih francoske policije kaže, da je na cestah čedalje več moških, ki se ukvarjajo s prostitucijo, predvsem travestitov. Na prvi pogled je včasih tudi dobremu poznavalcu težko ugotoviti, ali se za izzivalnimi in oprijetimi oblekami skriva moski ali zenska.

Tudi prostitucija se torej spreminja in kaže, da bo moških "prijateljev noci" v samem Parizu kmalu več kot pa njihovih ženskih "kolegic". Policija pravzaprav natančno ne ve, koliko jih je. Nadzoruje jih približno 1.300 - v Franciji je namreč prostitucija dovoljena - ta številka pa še zdavnaj ne odvarja resnici. V zadnjem času je v fran-

cosko prestolnico in druga pomembna mesta kot Marseilles, Lyon, Reims, prislo ogromno zelo mladih fantov, tudi mladoletnikov, predvsem iz vzhodnih držav in iz Latinske Amerike, Španije, Portugalske. Homoseksualnim klientom je na voljo tudi ogromno Romunov, ki so tudi precej cenejši kot ostali, zato jih ostali "prostituti" ne marajo.

V glavnem kaže, da se raje kot za ženske odločajo za mlade fante predvsem ljudje iz srednjega in višjega sloja, torej profesionalci, trgovci itd. »Mlade imajo raje zato,« razlagajo nekateri psihologi, »ker slednje bolj zanima človeški odnos s klientom kot pa denar in darila, ki jih zahtevajo ženske prostitutke.« Morda v nekaterih primerih to tudi drži, dejstvo pa je, da so tarife "prostitutov" mnogo višje od tistih, ki veljajo za ženske kolegece.

SOCIALDEMOKRATSKA MLADINA / DVODNEVNI SEMINAR

Manjšinski problemi pri nas in drugod

Slovenska manjšina v Italiji čaka na globalni zakon

LJUBLJANA - Med dvodnevni seminarjem Socialdemokratske mladine so v hotelu Ilirija včeraj dopoldne razpravljali o nacionalnih manjšinah, ki bi morale biti po njihovem mnenju element povezovanja med narodi, ne pa sredstvo izsiljevanj v meddržavnih odnosih.

Socialdemokratska mladina zahteva predvsem bolj odločno slovensko zunanjo politiko glede zascite slovenske manjšine v drugih dr-

vah (na primer bilateralni pogovori o hkratni zasciti obeh manjšin kot v primeru Italije in Slovenije). Nikakor se ne sme znižati raven zascite manjšin v Sloveniji, obenem pa zahtevajo, da se sprejmejo in začnejo uvajati vseevropski standardi, ki veljajo za zascito manjšin.

»Na Hrvaškem je poleg velikega števila manjšin največji problem srbska manjšina, ki predstavlja okrog 12 odstotkov celotnega prebivalstva,« je v svojem poročilu dejal

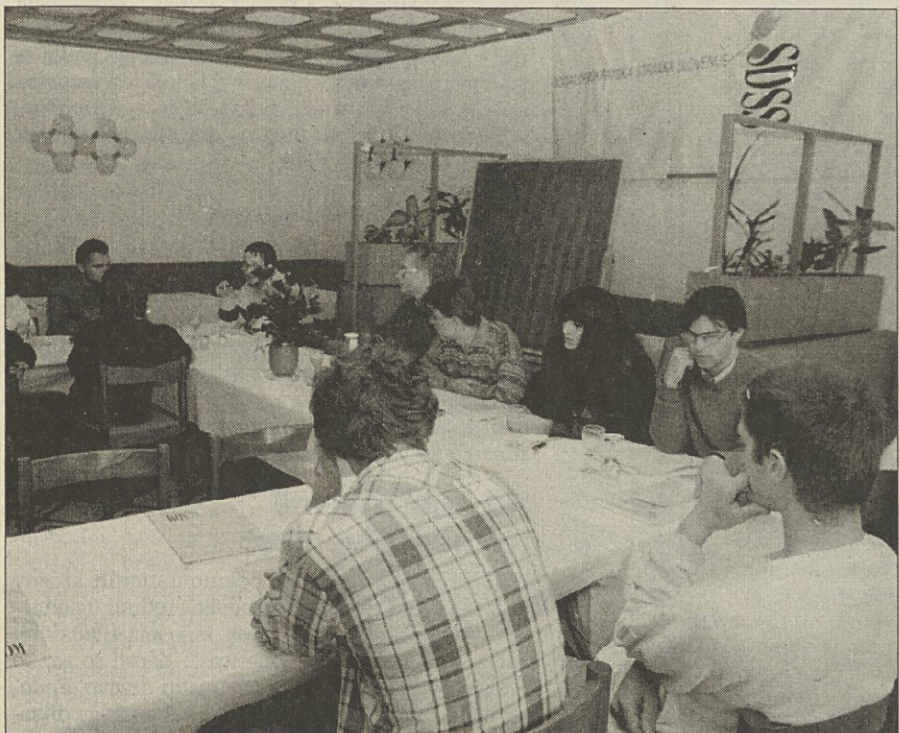
mladi hrvatski socialdemokrat Igor Radenović. Povedal je se, da si Hrvaška prizadeva, da bi postala država državljanov, ne pa država Hrvatov, žal pa je to v današnjih razmerah težko dosegljivo.

Radenović je omenil tudi problem italijanske manjšine v Istri, ki ima po njegovem mnenju največ pravic ne samo med hrvaškimi manjšinami, temveč tudi v primerjavi z marsikatero manjšino v Evropi. V občinskih organih ima toliko podpore,

da je razumljivo, da so v uveljavljanju svojih pravic dokaj uspešni, je se dodal Radenović.

Predstavniki italijanske manjšine SDM Peter Rustja je povedal, da si Slovenci v Italiji želijo predvsem globalni zakon za zascito pravic manjšin v Italiji. Ta naj bi upošteval vse narodnostne pravice slovenske manjšine, na primer uvedbo slovenskih sol v slovenskih vaseh, zagotavljanje sredstev raznim kulturnim organizacijam in tako naprej. Slovenska manjšina se že nekaj časa bori za zascitni znak, ki pa ga še vedno ni dobila. Namesto tega iz proračuna dobiva nekaj sredstev za kulturne namene, ki pa jih je italijanska vlada pred kratkim zmanjšala kar za polovico. Po drugi strani pa so si Slovenci v Italiji, kot je povedal Rustja, v vseh teh letih sami izborili kar precej pravic: imajo možnost solanja do nižje srednješolske izobrazbe, poleg dnevnih časopisov izdajajo se številne druge publikacije in podobno. Gost razprave je bil tudi predstavnik socialdemokratske mladine iz Bolgarije Jasen Buer Ibuli. V svojem poročilu o nacionalnih manjšinah v državi je omenil številneje manjšino iz Turčije, ki se v Bolgariji bori za osnovne manjšinske pravice.

(D. H.)

Hrvat ne želi države Hrvatov, temveč državo prebivalcev (Foto: Jože Suhadolnik)

MLADI EVROPSKI FEDERALISTI SLOVENIJE / POMOČ BELGIJSKE VLADE

Zavzemanje za združeno Evropo kot federalno državo

V Münchnu so bili proti sprejemu MEF Jugoslavije v svoje vrste

LJUBLJANA - »Zavzamamo se za združeno Evropo kot federalno državo in skušamo siriti to idejo po Sloveniji,« je v pogovoru za Republiko dejal Marjan Vesligaj, ustanovitelj Mladih evropskih federalistov Slovenije.

Devetindvajsetletni Vesligaj pravi, da nameravajo pritiskati na parlament in prispevati k soglasju med političnimi strankami, saj bi se morala po njihovem mnenju Slovenija integrirati in povezovati z evropskimi ustanovami.

»Delujemo za to, da bi v Sloveniji uveljavili federalni način razmišljanja,« pojasnjuje Vesligaj in hkrati poudarja napačno razumevanje federalizma v Sloveniji. Sam razume federalizem kot zagovarjanje decentralizacije oblasti v av-

tonomnih enotah, ki so medsebojno povezane z različnimi oblikami sodelovanja. Mladi evropski federalisti Slovenije so nevladna, nadnacionalna mladinska organizacija, ki je polnopravna članica Mladih evropskih federalistov (MEF). Ta vseevropska organizacija, ustanovljena leta 1958 v Bruslju, ima več kot petnajst tisoč članov po vsej Evropi. Njihov cilj je evropska federacija, delujejo pa prek interesnih skupin, ki se v nacionalnih evropskih parlamentih zavzemajo za združeno federalno Evropo.

Mladi evropski federalisti Slovenije so bili sprejeti v MEF leta 1989 in imajo 35 članov iz vse Slovenije, starih od 18 do 30 let. Slovenija je bila prva vzhodnoevropska država v organiza-

ciji MEF, slovenski federalisti pa se financirajo s pomočjo prostovoljnih prispevkov in z denarjem, ki ga dobijo od belgijske vlade.

Organizirajo seminarje, predavanja in sestanke z drugimi evropskimi sekcijami, 15. oktobra pa so imeli v Münchnu redni kongres MEF, kjer so napovedovali grški pobudi za sprejem Mladih evropskih federalistov Jugoslavije v MEF. Vesligaj je se povedal, da je štiriclanska slovenska delegacija predlagala, naj jugoslovanske sekcije ne sprejmejo za polnopravne članice pod imenom, ki ni mednarodno priznana. Mladi evropski federalisti Slovenije podpirajo hitrejše vključevanje novih držav v Evropsko skupnost in nasprotujejo zapiranju in integriranju

držav Evropske skupnosti brez vzhodne Evrope. Hkrati si želijo federalno združeno Evropo, ki bi temeljila na regijah. »Federalizem je upoštevanje razlikosti in spostovanje pravic manjšin,« se razmišlja Vesligaj in poudarja, da

MEF od vsega začetka zagovarja pravico narodov do samoodločbe in da se po svoji volji vključujejo v evropske procese. Zanimivo je dejstvo, da je bila MEF ena od prvih organizacij v Evropi, ki je podprla slovensko osamosvojitve leta 1991.

»Ustvariti moramo evropsko družino, v regionalnem smislu imenovano Združene države Evrope,« je že daljnega leta 1946 dejal nekdanji britanski ministriški predsednik Winston Churchill.

Igor Lazar

Pavel Zgaga spet doma

LJUBLJANA - Državni sekretar na ministrstvu za solstvo in sport Pavel Zgaga in prorektor ljubljanske univerze Mirko Jurak sta se včeraj ponoči vrnila z uradnega obiska v Budimpešti.

Državni sekretar Pavel Zgaga se je v Budimpešti namreč mudil zato, ker se je udeležil seminarja Stalne konference za probleme univerze v okviru Sveta Evrope.

Njegov spremljevalec, prorektor ljubljanske univerze Mirko Jurak pa je Slovenijo s svojim nastopom zastopal na seminarju z naslovom Brain Drain from Universities.

Med obiskom na Madžarskem je imel Pavel Zgaga vrsto sestankov na resornem ministrstvu, zadolženem za visoko solstvo in za solstvo manjšin.

Pogovarjal se je s predstavniki ministrstva, osrednja tema pogovora je bil madžarski zakon o visokem solstvu, ki ga je madžarski parlament sprejel julija letos. (D. H.)

POSVET / O MLADINSKI POLITIKI

Sloj na obrobju

Zakon o mladih ni potreben

ROGLA - Predstavniki petnajstih izmed devetnajstih nevladnih organizacij, ki v Sloveniji združujejo mlade med petnajstim in sedemnajstim letom, so se v petek in soboto v hotelu Planja na Rogli pogovarjali o resoluciji o mladinski politiki, ki jo je pripravil Urad za mladino pri ministrstvu za solstvo in sport.

Resolucija naj bi nadomestila nepotreben zakon o mladih, ko bi jo sprejela vlada in parlament, pa bi pomenila obveznost in odgovornost države za mlade, njihovo usodo in udejanjanje njihovih želja. Potem ko so se nekdaj mladinske organizacije prelevile v politične stranke, mladim Slovencem ni ostalo mnogo možnosti za interesno združevanje. Urad za mladino združuje nevladne organizacije z večinom mladim članstvom, med njimi pa so tako taborniki kot podmladi političnih strank. Urad je njihovu delovanju in delovanju nekaterih drugih organizacij, ki so

usmerjene k mladim, letos namenil okoli 60 milijonov tolarjev, to pa seveda zadostuje le za delno pokrivanje stroškov izobraževanja v omenjenih organizacijah. Resolucija o mladinski politiki naj bi mladim zagotovila enakovrednejše sodelovanje v družbenih procesih in odpravila njihovo zapostavljenost, o kateri se sicer malo govori in piše, je pa ocitna. Dr. Mirjana Ule je včeraj na Rogli zatrdila, da mladi Slovenci težje dobijo zaposlitev in stanovanje kot starejši sodržavljeni, njihove možnosti kulturniskega izražanja so manjše in zato se nujno spreminjajo tudi njihove vrednote. Da te ne bi postale nezazelenel ali celo pretirano asocijalne, bi morala država čim prej povedati, kakšno mladinsko politiko bo vodila, in jo tudi dosledno izvajati. Resolucija o mladinski politiki je najprimernejši začetek, saj bo obvezna za vse vladne resorje. Se prej pa bo seveda morala na dolgo pot v slovenski parlament. (B.P.)

Septembrska poraba električne energije

LJUBLJANA - Slovenski porabniki so septembra porabili 752 milijonov kilovatnih ur električne energije. Domače elektrarne so proizvedle 709 milijonov kilovatnih ur, 55 milijonov kilovatnih ur pa je Slovenija uvozila. V oktobru bodo slovenska gospodinjstva in industrija potrebovali predvidoma 823 milijonov kilovatnih ur električne energije. (STA)

VPRAŠANJA ZA S. ŠALAMONA

Mladi in družba

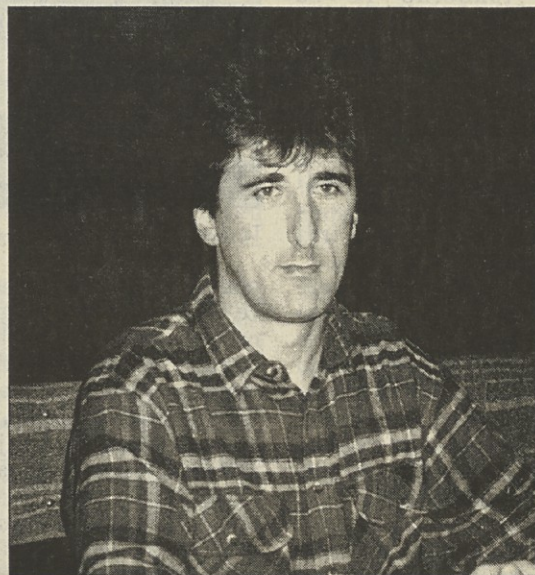
Za mladinske sklade

Direktor urada Republike Slovenije za mlade Stanko Salamon je imel včeraj in v petek na Rogli srečal z mladimi predstavniki nevladnih organizacij, kjer so se pogovarjali o resoluciji o mladinski politiki. Ta resolucija bo, potem seveda, ko jo bo potrdil slovenski parlament, postala precej pomemben dokument, saj se bodo morali po njej ravnati vsi vladni resorji.

Kako se kot direktor Urada RS za mlade izogibate pritiskom, da bi bil tudi državni odnos do mladih generacij pretirano politično angaziran?

Vsaka poteza države seveda temelji na prejšnjem političnem dogo-

mo zapisali, da je mladinska politika na nacionalni ravni eno, na lokalnih ravneh pa nekaj povsem drugega. Če malce teoretiziram, bo treba na primer v Prekmurju in na Kozjanskem prispevati več denarja za reševanje socialnih težav mladih, na Obali ali v Ljubljani pa za boj z zasvojenostjo. V resoluciji bomo določili le državna nacelela in cilje ter nekatere ukrepe mladinske politike in predlagali mehanizme za doseganje ciljev, nato pa bo vse prepuščeno predvsem lokalnim skupnostim. Že zdaj ugotavljamo, da bi mladi - seveda poleg služb, stanovanj in podobnega - v prihodnje potrebovali tudi lokalne urade za mla-

voru. Toda v uradu se zaenkrat uspešno izogibamo vplivom političnih podmladkov, obenem pa z njimi dobro sodelujemo. Mladi že po svoji naravi dajejo predvsem civilnodružbene pobude. Z resolucijo o mladinski politiki, ki jo pripravljamo v našem uradu, želimo ne samo zajeti več kot desetino sedanjosti slovenske mladine, ki je različno organizirana, temveč tudi razširiti pojem mladih na presegajoč odrasle najstnike, na primer pri dvanajstih letih, in starejše od trideset let, ki po končanem solanju ne dobijo zaposlitve in so materialno se vedno odvisni od staršev. Tako pojem mladi v bistvu zajema generacije z izredno različnimi interesi. Slovenija je podpisnica mnogih konvencij, ki posebej govorijo o pravicah mladih do zascite in pomoči, zato jih bomo morali prej ali slej spoštovati.

Vas urad razpolaga tudi z nekoliko finančnih sredstev iz proračuna. Za razliko do drugih državnih ustanov pri njihovi razdelitvi sodelujejo tudi uporabniki.

Da v mesani komisiji urada sedijo predstavniki mladinskih organizacij in dva predstavnika urada. Obe strani morata vsako odločitev sprejeti soglasno. Doslej se je komisija ukvarjala s pripoznavanjem organizacij za mladinske, sama pa je delila tudi sredstva, ki so v proračunu označena kot mladinski program. Kaksen odnos ima država do mladih, pa je očitno v zadevi Metelkova. Urad sicer ne soglasja z nasilno vselitvijo Mreže, čudi pa nas, da se država ne odzove niti sedaj, ko je javnost lahko spoznala, kakšni kulturni in socialni potenciali se skrivajo v ljudeh pri Mreži za Metelkovo.

Z resolucijo boste torej poskušali predpisati nekakšen recept, kako naj država ravna z mladimi?

Nikakor. Izrecno ho-

Pogovarjal se je Brane Piano

Več trženja - večji uspehi

RADENCI - Na dvodnevni zunanjetrgovinski konferenci Gorenja - Gospodinskih aparatov so včeraj obravnavali projekt prilagoditve rezijskih služb, servisno problematiko, blagovno znamko kot industrijsko lastnino, celostno podobo Gorenja in drugo vprašanja, povezana z razvojem Gorenja - Gospodinskih aparatov v letu 1994.

Ugotovili so, da bodo morali okrepiti različne akcije za trženje posameznih izdelkov in si zelo prizadevati, da bi v prihodnjem letu lahko izdelali 1,6 milijona različnih gospodinskih naprav in dosegli realizacijo v višini 500 milijonov nemških mark. (STA)

Nekateri mladi podpirajo federalizem

VESELA JESEN / FESTIVAL NAREČNIH POPEVK

»N' Štajerskm zmirm lušn bo«

V dvorani na Taboru se je sinoči zbrala popevkarska smetana

MARIBOR - V polni dvorani Tabor se je sinoči odvijal šestindvajseti festival narečnih popevk, v preteklih letih znan kot Vesela jesen.

Med šestnajstimi pevci narečnih popevk je bilo devet debitantov, nastopala pa so tudi znana imena, lanska izbranka občinstva Irena Vrckovnik, voditelj Videomeha Boris Kopitar in skupina Cudezna polja. Pred pričetkom festivala sta za favorita neuradno veljala Primorec Aleksander Jez s skladbo »N' Štajerskm zmirm lušn bo« in debitantka Natalija Kolšek s

pesmijo »Slovenija, pozdravljena«.

Glasbena zasedba pod vodstvom Edvarda Holnthanerja z grške akademije za jazz, in spremljevalni vokali so bili na zavidljivi ravni. Kot zanimivost: med člani orkestra jih je bila večina Avstrijcev, le dva glasbenika sta bila Slovenci, pianist Silvo Stengl in kitarist Milan Ferlež.

Prireditelj festivala Radio Maribor je med šestnajst skladb podelil vrsto nagrad: med njimi nagrado popevki občinstva in skladbi, ki jo je izbrala

strokovna žirija. Ta je ponavadi pesem, ki zrcali namen festivala narečnih popevk. Izbrali so tudi najboljše besedilo, ki so ga ocenila uredništva časnikov Večer, Nedeljski dnevnik in Pomurski vestnik, najboljšo priredbo in najboljšo izvedbo glasbe.

Sinočno tekmovalno glasbeno prireditev, ki je mnogim pevcem odskočna deska v svet popularne glasbe, je neposredno predvajal prvi program Radio Slovenija, posnetki prireditve pa so zavrtili tudi v Sobotni noči na TV Slovenija. (U. C.)

MEDICINA / IZMENJAVA ZNANJA

Slovenski internisti o zdravstvenih motnjah

MARIBOR - Na včerajšnjem srečanju so internisti in zdravniki splošne medicine zeleli utrditi in poglobiti predvsem praktična znanja, ki jih potrebujejo v ambulanti, na terenu, v sprejemnem bloku ali na oddelku.

Predstojnik katedre za interno medicino ljubljanske medicinske fakultete prof. dr. Dusan Keber je govoril o interni medicini, programih in značilnostih studija, predstojnik centra za urgentno interno medicino Kliničnega centra Ljubljana prof. dr. Mitja Horvat pa o soku.

Udeleženci so poslušali tudi referate o kolapsih, o bolnikih z motnjami srčnega ritma in o prepoznavanju teh motenj, o akutni odpovedi ledvic, o akutnih bolečinskih stanjih in v revmatologiji in o nekaterih drugih aktualnih strokovnih temah.

Istosčasno pa se je včeraj v Mariboru končal prvi mednarodni simpozij Alpe Jadran, na katerem so sodelovali transfuziologi in imunohematologi iz Slovenije, Hrvaske, Bavarske, Italije in Avstrije. Udeleženci so včeraj poslušali referate o varni transfuziji. (STA)

V TEDNU DNI OKOLI SVETA

Nova imena v arhivih in nova imena na političnih odrih

Da med najpomembnejšimi dogodki preteklega tedna ne bi omenili policijske stavke, seveda ne gre. Policisti so »trenirali« potpegljivost vladnega orkestra in seveda računali na neodločnost prvega ministra.

V Natu ni dovoljeno stavkati

Toda ta je presenetljivo vmlil udarec in si prislužil naziv »železni Janez«. Le kaj si lahko mislimo o poslancih državnega zbora in svetnikih, ki so protisindi-

kalno zakonodajo po »najhitrejši proceduri« in s precejšnjo večino tudi »poze gnali«.

Stirje sprejeti zakoni, s katerimi je Drnovšek prepovedal stavko policistom, paznikom v zaporih, carinikom in uslužbencem, zaposlenim v zračni plovbi, pa so po mnenju sindikalistov uvod v spremembe »starega« zakona o stavki, ki bo predvsem delavcem javnih služb omejil pravico do stavke. Zaradi tega bi se utegnili Slovenija znajti na »prangarju« Mednarodne

organizacije dela, ki v svojih načelih izrecno poudarja, da je sindikalna svoboda ena izmed temeljnih političnih svobod, ki jo je mogoče omejiti le v primerih, ko so ogrožene varnost, zdravje in življenje ljudi. Bo vlada presodila, da so te vrednote ogrožene, tudi ko bodo začeli stavkati učitelji? Če bodo pod grožnjo, da se jim lahko »zgodi« delovna obveznost, na kaj takega sploh pomislili.

V parlamentu so obilno razpravljali tudi o vključitvi Slovenije v severnoa-

tlantsko vojaško zvezo Nato, saj je skoraj vsak poslanec čutil dolžnost, da na ta račun pove kaksno pamešno. Vendar ni slo toliko za vprašanje »Nato pakt da ali ne«, in za odgovore na »kako«, »kdaj« in »za kaksno ceno«. Bolj zanimivo je bilo, da so bili poslanci najmočnejše stranke iz vladne koalicije (predvsem LDS) proti tako zastavljeni strategiji nacionalne varnosti, medtem ko so jo zagovarjali nekateri sicer dosledni opozicijski kritiki vlade. Na koncu so sklenili, naj odločijo državljani. Na referendumu.

Gospodarske zgode in nezgode

Zal je kljub vsem vladnim »prizadevanjem« in obvladani inflaciji življenje slovenskih državljanov iz dneva v dan dražje. Septembra so morali tisti, ki so si zazele rib, svežih vrtnin ali sadja, odšteti kar 3,3 odstotka več denarja kot v avgustu. Medtem ko so navadni smrtniki stikali po slovenskih tržnicah in barantah z branjevkami, se je v vladni palači sestrila pomembna ekonomska smetana - ekonomski svet vlade. Njegovi člani, med katerimi so gospodarski ministri, predstavniki gospodarstva, ekonomske znanosti in bank, so razpravljali o proračunskem memorandumu in o gospodarski in socialni politiki, ki jo vlada načrtuje za prihodnje leto. Razprava je pokazala, da bo vlada v letu 1994 »bila boj« predvsem s placami in s proračunskim primanjkljajem. Ob tem ostaja odprto tudi vprašanje povečevanja izvoza, saj vlada premalo upošteva recesijo na svetovnih trgih, po

13. oktober: dan razlik v vladni koaliciji

Zato, da bi uskladili svoja stališča o proračunskem memorandumu, so se sestali sefi strank vladne koalicije. Sodeč po kasnejših pikrih izjavah udeležencev sestanka je bilo usklajevanje neuspešno, združena lista pa je v koaliciji vse manj priljubljena.

Nova imena matere Rusije

Jelcinovi privrženci so v Rusiji včeraj začeli predvolilno kampanjo, in sicer z ustanovitvenim kongresom, na katerem so obljubili gospodarsko stabilnost in red. Jelcina, ki je bil minuli teden na obisku na Japonskem, na zborovanju ni bilo. V pripravi na novi politični cikel stopajo v ospredje nova imena, med njimi nekaj taksnih, zaradi katerih opazovalci napovedujejo, da se Jelcinova doba, doba obracuna z nosilci stare oblasti in doba prehoda v demokracijo, že kon-

podpore sivih eminenc, kot so premier Cernomir-din, vodja vladne uprave Filatov, politična »dvojčka« Burbulis in Poltoranin ter ministri Fjodorov, Kozirjev in Cubajs.

Pojavljajo pa se tudi politiki, ki niso bili zapleteni v spopade med vlado in parlamentom. Grigorij Javlinski je v eni od zadnjih raziskav javnega mnenja dobil kar 34 odstotkov naklonjenih glasov (Jelcin le 16 odstotkov), Anatolij Sobčak ostaja slej ko prej priljubljen petersburški zupan, Jurij Skokov, ki ga je dal Jelcin aprila odstraniti iz vlade, bi utegnil postati

Ta nova resnica je prikajljala na dan, ko je obrambno ministrstvo sklenilo, da ukine vse tiste oddelke tajnih služb, ki so bili zadolženi za zaščito Italije pred morebitno sovjetsko invazijo. Očitno so se tisti, ki so 25 let molčali, ker jim je bilo zagotovljeno kritje, zdaj prestrašili in spregovorili. Minilo je skoraj četrto stoletje, da so slovenski javnosti potrdili to, kar je vedno zatirjalo: da so namreč tudi bombni atentati ob meji sestavni del globalne fašistične strategije in da verjetno pri vsem tem tajne obveščevalne službe niso povsem nedolžne.

Pa se novica, da so v Rimu odobrili besedilo konvencije za financiranje osimskih avtocestnih odsekov Fernetiči-Razdrto in Nova Gorica-Razdrto in da bodo konvencijo podpisali se pred koncem meseca v Trstu z družbo Autovje Venete, ki je delničar mesane italijansko-slovenske družbe Adria. Slovensko vlado je ta novica očitno krepko presenetila, saj nihče od pristojnih tega ni zelel komentirati, razen svetovalca za gradnjo avtocest Vlada Praha, ki je dejal, da je sodelovanje s trzasko družbo Adria občutljiva zadeva, saj je ravno v vladni proceduri.

Razcep v koaliciji in med Slovenci

Najpomembnejši notranjepolitični dogodek v Avstriji je bila nadaljnja zaostritev koalicijskega spora med socialdemokrati in ljudsko stranko. Vzrok je državni proračun za leto 1994: socialdemokrati želijo znemo povišanje socialnih storitev, ljudska stranka pa zahteva njihovo zamrznitev. Klubski predsednik ÖVP je zagrozil s predčasnimi volitvami.

Na Koroskem je Zveza slovenskih organizacij (ZSO) izjavila, da ne podpira več zahteve Enotne liste (EL) in Narodnega sveta koroskih Slovencev (NSKS) po zajamčenem zastopstvu manjšine v zakonodajnih telesih, njen predsednik Marjan Sturm pa je hkrati napovedal bojkot referendumu o »skupnem demokratičnem zastopstvu koroskih Slovencev«, ki ga zeli med odborniki slovenskih kulturnih in političnih društev izvesti Narodni svet s podporo Enotne liste, Krščanske kulturne zveze in Mohorjeve družbe. - Kulturniki in politiki s Primorske pa so v okviru 6. Primorskih dni gostovali na Koroskem.

OD NEDELJE DO NEDELJE

Kokošja farma in izbrana jajca

Bozo KOVAC

Stara, v dobrem in hudem preizkusena gospa Francija ne bi zamerila, »mladi demokrati« onstran Sotle pa bi se zanesljivo zdelo zaljivo, če bi za kaksno njeno značilnost iskali prispodobno na kokošji farmi. Slovenija je neke vmes. Vede se bolj odraslo kot Hrvaška in manj zrelo kot na primer Francija. Zato je tveganje, da bi dvignila nos, vsekakor manjše kot v neposredni sosesčini. Pri spodobu pa se zdi umestna. Slovenija očitno se ni dobro premislila, ali bi reklamirala po svetu kokošjo farmo ali prvovrstna jajca iz njenih gnezd.

Dilema je uporabna tudi kot strelivo v spopadih med pozicijo in opozicijo. Nazadnje je letelo po zunanjem ministru, ki se je ves teden mudil v ZDA in tedaj obiskal tudi Slovence na Zahodni obali. Tam so precej redkeje naseljeni kot na primer v Ohio, zato je bilo to potovanje po opozicijskem mnenju odvec. Sploh pa naj bi to ne bil popravek za ministra, saj ima državnega sekretarja, ki mu je skrb za Slovence vsakdanji kruh. Tako je bilo slišati iz opozicije. Predsednik vlade jo je bolje odnesel. Ni bil samo krajši čas v Ameriki, tudi bolje je znal vnovčiti svojo »promocijsko dejavnost v korist Slovenije«.

Ko sta predsednik in njegov minister vsak po svoje na zahodni polobli potiskala v ospredje svojo državo, so se doma spet prebudili pomisleki, ali je promocijsko početje slovenske države sploh smotno in dovolj učinkovito. Ob sedanjih slovenskih dnevih na Bavarskem, ki so zastavljeni precej širokopotežno, se utegnejo takšni pomisleki kar razplamteti. Otipljivega učinka vlaganj v promocijo Slovenije namreč se ni videti. Tako imenovano dezelno tveganje je se zmeraj zelo visoko. Nekatere evropske rent a car firme ne dovolijo, da bi njihovi avtomobili zapeljali na slovensko ozemlje. Najbrž ga se vedno štejejo za vojno območje. Mnogi Evropejci se zdaj ne ločijo Slovaske in Slavonije od Slovenije.

Nastala je zarez med osamosvajajočo se in samostojno Slovenijo. Slovenija se je nekoč pojavljala na prvih straneh svetovnih časnikov kot »otok svobode«. Dežela je tedaj uspešno prednjala pri podiranju preživelega in onemoglega družbenega modela ter se hkrati postopno osamosvajala. Vse je kazalo, da bo opravila svoje delo, ne da bi povzročala motnje v evropskem metabolizmu. A zdí se, da se je pri osamosvajanju prevec zadihala. Po desetdnevnih spopadih z jugoslovansko vojsko se je kot jesensko listje osula s svetovnih televizijskih zaslonov in s časopisnih naslovnih, s tem pa iz svetovnega vidnega polja.

Kot samostojno državo naj bi jo zdaj povrnili na mednarodno prizorišče, kar seveda ni preprosto delo. Promocijska potovanja ministrov se težko in nerada vključijo v ministrske in medijske načrte tujih partnerjev, s slovenskega zornega kota pa so tudi draga v primerjavi s tistim, kar prinesejo. Vsekakor širijo obzorje ministrskemu popotniku, kar seveda ni nepomembno. Nasprotno, a je drago, se zlasti ker ministri na svojih potovanjih se ne nosijo s seboj slovenske strategije, ki bi bolj otipljivo povedala, kaj bo nova država počela s seboj.

Celo če bi to vedela, bi najbrž bile zadeve se vedno sporne. Amerika pač ne reklamira Amerike. Njena osnovna blagovna znamka je dolar. Južna Koreja se ne reklamira kot država, celo priznava si, da bi bila v ozadju. Toda njeni avtomobili so ena od blagovnih znamk, ki jo tudi ministri lahko reklamirajo po svetu kot prispodobno za uspešnost države. Skratka, ne reklamirajo kokosje farme, temveč izbrana jajca iz njenih gnezd.

Slovenijo precej vleče k splošni »promociji države«, vendar se pri tem rado izkaže, da to se za domače protagoniste ni najbolj donosno podjetje. Razen tega je reklamiranje države, ki se se lovi in išče v domačih in mednarodnih rečeh, nehalno početje. Se varnostne službe se obotavljajo pri sodelovanju z državo, ki je sama razkrojila svojo tajno službo, policijo pa prav zdaj pošilja na enako pot. Tudi v svoji strategiji, kako priti do denarja, se vede zmedeno. Igralstvo kot vabo za kolikor toliko premožne tuje je spravila na slab glas, tako da je casino postal »kazin«; na kolenih se je znašla njena nekoč najboljša blagovna znamka Elan; na široko je oznanila, da se na njenem ozemlju trguje z orožjem in da krši mednarodne odločbe. In tako naprej.

Nobena država se zaradi taksnih začetniških in začetnih spodrsiljev seveda ne bo odrekla svojem uveljavljanju v mednarodnih krogih. Bo pa slo težje, trajalo bo dlje in draže bo. Taksen izdelek je težko »prodati«, čeprav je tako rekoc se nov.

So pa seveda se drugačne, kombinirane poti, ki jih lahko ubere Slovenija in jih delno tudi ze ubira. Po mnenju slovenskih diplomatov se zdela najbolj obnese takšna predstavitev Slovenije, ki tujcem da, kar si želijo in kar so pripravljeni tudi plačati. Marjana Lipovšek, Irena Grafenauer, Noordung, mariborski gledališčniki, Slovenska filharmonija, slovenska intelektualna kolonija v Parizu, drugi posamezniki in skupine so vaba, ki pritegne celo najbolj razvajene sladokusce kjerkoli po svetu.

To so prave blagovne znamke Slovenije. Zato bi pri promociji Slovenije po svetu kazalo bolj natanko premisliti, kdaj bi reklamirali farmo, kdaj pa izbrana jajca iz njenih gnezd (z blagovno znamko farme). Potem bo tudi manj preprirov, kdaj je sel kakšen minister cez rob, ko se je podal na pot. To sicer ni bistveno, vendar bi zmanjšalo možnosti, da bi zaradi premalo premišljenih restrikcij ministri ostajali doma, slovenska politična obzorja pa bi se končala na pobočju domačih planin.

13 oktober: izredni sklep na izredni seji

Vlada je na izredni seji parlamenta dosegla, da so poslanci izglasovali spremembe starih zakonov, s katerimi so nekaterim državnim uslužbencem - med drugim tudi policistom - omejili pravico do stavke. Policisti so se temu sklepu parlamenta uklonili, možnosti bele stavke pa niso izključili.

FOTO TEDNA ALI KAJ SO UJELI FOTOGRAFI

Predsednikove vaje v smehu

Enote TO so v torek Milanu Kučanu prikazale tudi vajo iz reševanja, med katero pa se predsednik ni mogel upreti smehu ob pogledu na človeka, ki je igral ranjenca. Avtor fotografije je Joze Suhadolnik.

15. oktober: črno-bela nagrada za spravo

OSLO - Norveški odbor, ki podeljuje Nobelove nagrade za mir, se je letos odločil za legendarnega črnega voditelja Nelsona Mandelo in za predsednika Južne Afrike Frederika de Klerka.

Mandela je veljal za pobudnika oborožene vstaje proti belcem, De Klerk pa je tisti nekdanji zadržti rasist, ki se je, ko je prišel na oblast, spremenil v »južnoafriškega Gorbačova«.

mnenju nekaterih ekonomistov pa so napovedi o 13-odstotni inflaciji na letni ravni v letu 1994 prevec optimistične. Tudi zgodba o »zabavni« sanaciji Slovenskih železarn se nadaljuje, na dan pa so prišle »posročene« ugotovitve, da naj perspektivnih železarskih obratov ne bi zapirali, kljub temu pa bo do konca leta na cesti se 1200 železarij več. Cestarji so na svojem tradicionalnem srečanju na Rogli prišli do ugotovitve, da naj bi imeli v Sloveniji do konca leta 1999 465 kilometrov stiri-pasovnic.

Država si je omislila se en izvirne način polnjenja državne blagajne: povišala je davek, ki ga mora odšteti delodajalec, ko zaposluje po pogodbi.

cuje. Med najbolj cenjenimi v vladnih vrstah je ta hip Vladimir Sumejko, viden predstavnik skupine Odločitev za Rusijo in priljubljen glasnik mladih industrijskih menedžerjev. Brž ko so ga imenovali za ministra za informiranje, je ukinil cenzuro - in si pridobil naklonjenost casnikarjev. Jegor Gajdar je oče gospodarskih reform, ki so jih Rusi potrdili na aprilskem referendumu. Sergej Sahraj, ki je že napovedal, da bi utegnil zapustiti vladne vrste, je zagovornik lokalne avtonomije in ima zato veliko podpore v provinci. Ker pa prevec spominja na stare partijske funkcionarje, ni prevec popularen. Politična usoda predsednikovih ljudi bo v veliki meri odvisna tudi od

naslednik Ruckoja in Hasbulatova ter kandidat vojaškoindustrijskega kompleksa. Če bo Jelcinu trda predla, bo skušal v njegove skornje stopiti premier Cernomirdin, pa tudi Gorbacov, ki je pred kratkim izjavil, da so ruski politiki »pigmejci«, očitno se ni opustil upanja na vrnitev v prvo politično ligo.

Ali Adria ali nič

Slovensko javnost v začetku je pretresla ugotovitev preiskovalnih organov, da je bombi na slovensko učiteljske pri Sv. Ivanu v Trstu v letih 1969 in 1974 verjetno postavil isti človek, ki je 12. decembra 1969 nastavil bombo na Trgu Fontana v Milanu, s katero se je v Italiji začelo obdobje strategije terorja.

PREBRANO V SVETOVNEM TISKU / KAKO VOHUNIJO NEMCI

Jamesi Bondi izumirajo, na vrsti sta tehnika in organizacija

BND - 6500 zaposlenih - štiri petine obveščevalnih podatkov nabere v tisku

PULLACH, oktobra - »Da bi drugim obveščevalnim službam otežili identifikacijo obrazov naših sodelavcev z vesoljskih satelitov, vas prosimo, da na prostem gledate samo v tla in ne v nebo.« Ko se je na računalniških zaslonih pojavilo to sporočilo, so bili sodelavci zaprepani. Pozneje pa se je izkazalo, da je to domnevno »službeno napotilo« le sala enega od sodelavcev tajne službe. Kljub temu pa so varnostni ukrepi pri Bundesnachrichtendienst (-BND, nemška obveščevalna služba) takšni, da jo je nemogoče posekati. Le jedilnik v kantini - ponavadi gre za enolončnico - se ni povzržen varovanju uradne skrivnosti.

Na sivih betonskih zidovih, ki so zavarovani z bodico zico in s televizijskimi kamerami, napis opozarja: »Pozor, zaščitno območje! Fotografiranje prepovedano! Kršilci bodo kaznovani z denarno kaznijo do 10.000 mark!« Kaki 740.000 kvadratnih metrov veliko ozemlje BND, ki se nahaja za dvojnimi dviznimi vrati, s svojimi travniki in starimi drevesi spominja na meščansko predmestno idilo. Obiskovalci bi utegnili kar pozabiti na to, da od tod usmerjajo celotno tajno obveščevalno delo v tujini, in sicer za bonksi kanclerjev urad.

Marsikateri varnostni ukrep se neprizadeti zaradi pretiran. V številnih

nadstropjih, ki spominjajo na hodnike v bolnišnicah, za sobnimi vrati niso pisarne, marveč restekasta vrata, podobna tistim v zaporih. Za njimi ležijo v prozornih plastičnih vrečah na majhne koščke papirja strojno raztrgani odpadni dokumenti. Te drobne koščke papirja vsak teden prevzame poseben pooblaščenec in jih uniči v hišni napravi za zažiganje odpadkov. Za vhodnimi vrati slehernega poslopja bjejo v oči trezorji. Sestavljeni so iz vrste manjših trezorjev, kjer morajo sodelavci, ko zapustijo uradne prostore, hraniti ključe.

Iz Pullacha pride v javnost le malo informacij. Zunanja obveščevalna služba, ki jo usklajata zvezni kancler in državni minister Schmidbauer - v Pullachu ga posmehljivo imenujejo 008 -, je sveta razdelila na sektorje. V zakonu o obveščevalni službi so naloge formulirane le na splošno, saj je zapisano, da mora BND pridobivati informacije in spoznanja iz tujine. V področje delovanja BND samoumevno sodijo tako krizna območja kot tudi mednarodni terorizem, sirjenje jedrskega orožja, trgovina z mamili in pranje denarja. Na strogo varovanem svetovnem zemljevidu interesov nemškega vohunstva delijo svet na različne dele oranžna, zelena in vijolična barva. Oranžna barva označuje najvišjo stopnjo prioritete pri obveščevalnem delu.

Sem sodijo predvsem državne nekdane vzhodnega bloka. Zelena je barva kriznih območij islamskega pasu držav, vijoličaste barve pa so predvsem afriške države, pri čemer se Južna Afrika sveti oranžno. Kot zatrjujejo, v Nato državah ni nikakršnega rednega obveščevalnega delovanja.

Dati in jemati

Od 6500 sodelavcev BND jih v centrali v Pullachu dela le okoli 3500; drugi so razmeščeni v sedemdesetih tujih rezidencah (od Prage prek Moskve do Damaska) ali pa na delovnih mestih v sami ZRN. Podatki, ki jih zberata oddelki I (operativno poizvedovanje) in Oddelki II (tehnična podpora), obdelajo v Oddelku III (ovrednotenje). V ovrednotenju v Pullachu dela kakih 800 ljudi; 300 od teh se jih ukvarja z vrednotenjem vohajskih podatkov. Zbrane informacije ne vsebujejo le podatkov iz sporočil nemških vohunov ali tehnične obveščevalne službe. Najmanj osemdeset odstotkov informacij potegnejo v Pullachu iz javnih virov, se posebej iz tiska; letno gre za poldrugi milijon poročil. V nasprotju s tem zagotovijo »človeški viri« letno le kakih 80.000 poročil, tehnično poizvedovanje pa zbere 100.000 obvestil. Temu je treba dodati še kakih 12.000 poročil iz veleposlanštev in okoli 200 poročil letno iz

drugih obveščevalnih služb sveta, s katerimi sodeluje BND. Tako je bil minul teden tri dni na obisku v ZRN minister Fallahian, ki je v Iranu pristojen tudi za obveščevalne službe. Razen s Schmidbauerjem se je sestal tudi s predsednikom BND Porznerjem in predsednikom urada za zaščito ustave Werthebachom. Schmidbauer in Werthebach sta Iran obiskala minulo leto. Kot je sam povedal, je Fallahian med pogovorom v kanclerjevem uradu pohvalil odlično sodelovanje z nemskimi varnostnimi oblastmi. Za usluge, ki jih dobijo partnerji, zvedo v Pullachu le selektivno. »Zadeva funkcinira po načelu dajanja in jemanja,« pravi eden od sodelavcev BND.

Iz obilice zbranega gradiva pripravijo ocenjevalci v Pullachu publikacije, ki jih pošiljajo ministrstvom, nemški vojski in drugim »VS«. »Uspešnica« med najnovejšimi deli je ta hip tajni in za prst debeli zvezek z naslovom »Konflikti v državah naslednicah nekdanje Sovjetske zveze«. BND je politično nevtralna služba. V svojih poročilih resda razčlenja, vendar ne daje priporočil za določeno politično vedenje. Ob tedenskih poročilih, ki jih predsednik BND Porzner vsak tork predstavi v kanclerjevem uradu, pripravijo dvakrat tedensko se posebna poročila, ki je denimo poročilo o Somaliji.

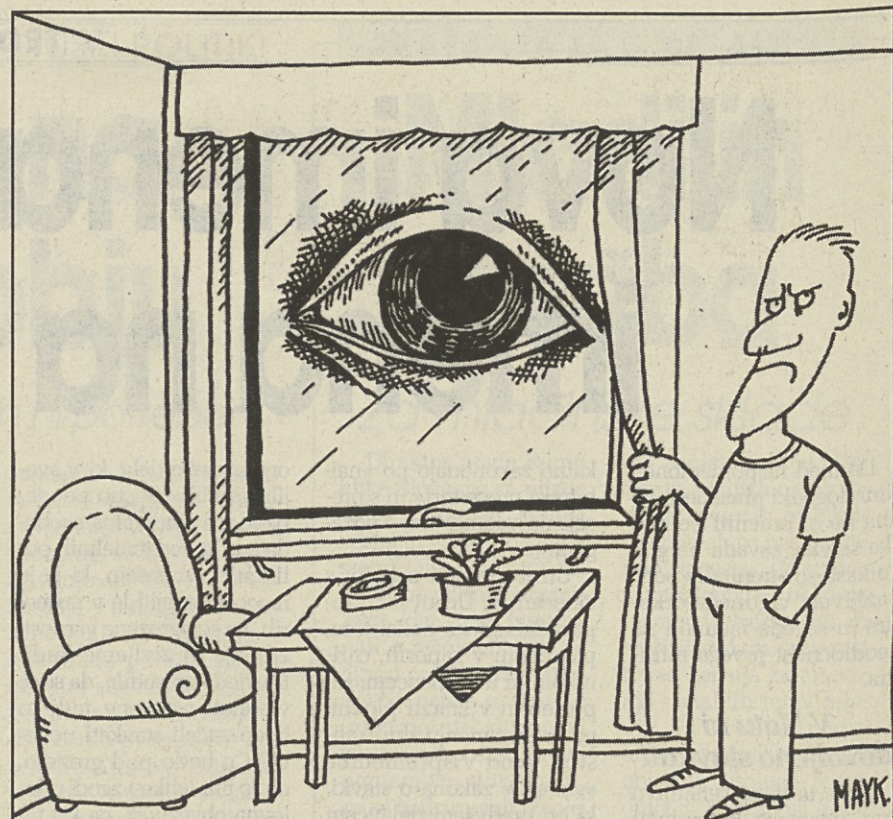
Pri pogovorih v Pullachu je mogoče slišati izjavo, da je med kanclerjevo pisarno in politično sfero na eni strani in BND na drugi »napetostno razmerje«. Zveznega kanclerja Kohla, ki se ze dolgo časa ne udeležuje tedenskih ocen razmer v kanclerjevem uradu, resda ne graja odkriti. Pri tem pa težav, tako je slišati, nimajo samo s kanclerjevim uradom. »Dejstvo, kako slabo so napisani vohunski romani, lahko razberete že iz tega, da v njih nikoli ne pride do navzkriž med veleposlanikom in predstavnikom obveščevalne službe, kar se pri nas pogosto dogaja,« izjavlja eden od vodij oddelka v Pullachu.

Vsako poslopje na zemljišču BND v Pullachu ima svojo zgodovino. V hiši z imenom Alpenblick, iz katere človek zaradi velikanskih krošenj dreves tega dolgo ne more več videti verige gorskih vrhov, preizkusa osem kemikov pod vodstvom moza, katerega tajno ime je Kabek, nove recepte za obveščevalno sporočevalno tehniko. Ti ljudje delajo v oddelku VI (tehnična podpora). Medtem ko je rimski pesnik Ovid se priporočal oslovsko mleko kot skrivno črnilo, s katerim naj bi pisali nevidne informacije in jih potem naredili spet vidne z lesnim pepelom, nudijo kemične snovi danes veliko več možnosti. Kabek in njegovi sodelavci dobro poznajo načine, s katerimi

si lahko pošiljajo tajna sporočila. Med zaporniki je se dandanes znan priljubljen trik, s pomočjo katerega je moč z uporabo mešanice vode in izpiralca k normalnemu pismu, naslovljenemu na sorodnike, dodati se posebne informacije. Potem ko se izpiralec posuši, ga na papirju ni več videti; sele ko pismo potopimo v vodo, se pisava spet prikaže. Uprave zaporov ta postopek seveda poznajo. Teroristi so v preteklosti radi uporabljali tudi tehnologijo plastičnih vrečk. Med dva lista papirja so položili plastično vrečko in potem »nevidno« pisali na spodnji list. Mehčalec v plastični vrečki je namreč vseboval snov, ki se je pri pisanju na neviden način prenašala na spodnji list papirja, pisavo pa je bilo moč sleherni trenutek narediti spet vidno z magnetnim prahom (tega uporabljajo tudi za odkrivanje prstnih odtisov). Najsodobnejši obveščevalni tehnik posredovanja sporočil pa sodelavci tega poslopja seveda ne označujejo.

Slabe place

V oddelku IV (uprava in osrednje službe) se vodja, katerega tajno ime je dr. Kesselring, ukvarja z vedno večjimi težavami, ko gre za pridobivanje kvalificiranega kadra. Strokovnjake z znanjem jezikov iščejo prav tako vneto kot informatike, kemike, inženirje, fizike in

upravne uradnike; v Pullachu lahko pričakujejo zacetno letno plačo približno 60.000 mark. V gospodarstvu pa bi lahko dobili z večjo mezdjo. Tudi sam predsednik BND Porzner se mora zadovoljiti z mesečno plačo približno 15.000 mark, kar bi bila za voditelja gospodarskega podjetja s 6.500 sodelavci sorazmerno majhna plača. Odkar je padel berlinski zid, pomaga BND tudi urad za delo; v dnevnikih ponujajo delovna mesta prav tako, kot jih ponuja tudi znana nemška svetovalna družba s sedežem v Gummertsbachu. Tiste, ki se k delu prijavijo sami, sicer vzamejo v službo, vendar pa morajo dopustiti, da jih varnostni organi ostro preverjajo. Čeprav je BND skrčila svoje osebe za 700 ljudi, bo morala zaradi starostne piramide - povprečna starost dosega zdaj že 48 let - do konca tisočletja zaposliti se veliko novih sodelavcev.

Vodja referata »operati-

vno poizvedovanje« s tajnim imenom Gantersheim dela za BND že 25 let. Usmerja klasične vohune, od katerih jih okoli 1600 dela za BND. K njihovim nalogam sodijo podvigi, ki bi bili vredni Jamesa Bonda, pa tudi zasliševanje azilantov in vzdrževanje odnosov s partnerskimi službami. Gantersheimu so dali navodilo, naj se ukvarja predvsem s sirjenjem jedrskega orožja. »Če se bo Bonn v nekaj letih znesel pred nalogo, naj razvije evropski projekt SDI, bodo v kanclerjevem uradu dokaj nemocni,« pravi Gantersheim. Kr Evropa v nasprotju z Združenimi državami nima zadostne zemljepisne globine za razvoj programa SDI, bi nadaljnje sirjenje atomskega orožja Evropo že v nekaj letih ogrozilo na način, ki si ga je komaj moč predstavljati. »Velikih uspehov v slogu Jamesa Bonda na tem področju v resnici ni,« pravi Gantersheim. Njegovo izjavo podpirajo tudi v »pododdelku za tehnično overednotenje« oddelka III. Tukaj se ukvarjajo predvsem z opazovanjem ABC orožja. »Očitno je manj plemenito človeka zastrupiti s kemičnimi bojnimi sredstvi, kot pa ga ustreliti,« izjavlja eden od sodelavcev in opozarja na to, da ni nikakršnih mednarodnih sporazumov, ki bi denimo prepovedovali nadaljnje sirjenje oklepne ali podmorske tehnolo-

gije. Pri določenem geslu se pri telekomunikacijskem poizvedovanju v tujini vključijo magnetofon, ki posname pogovor. Geslo so lahko tako BND kot tudi različne kemikalije, s katerimi je moč izdelovati mamila ali jedrsko orožje.

Napovedi v zvezi s Somalijo

Doslej je bilo BND zaradi zakona in 10. člena ustave prepovedano, da bi stranska spoznanja, dobljena pri nadzorovanju telefonskega prometa, denimo, s Kolumbijo ali z Iranom, predajal naprej v roke nemških organov kazenskega pregona. »Kar izvemmo naključno in kar je po našem mnenju pomembno za nemške organe kazenskega pregona, kot so na primer trgovina z mamili, terorizem in podobno, bi radi posiljali naprej in ne kot doslej že pri prvem pregledu unicevali,« pravi Güllich.

Medtem ko kritiki BND očitajo, da je velikokrat posredovala napacne ocene, so v Pullachu ponosni na uspehe, ki pa jih ne smejo sporočati javnosti. Boledina sodelavcev je v tem, da se o službi govori vedno tedaj, ko se znajde v težavah, medtem ko je treba uspehe obdržati v tajnosti. BND je tako pri padcu Gorbačova kot tudi v vseh arabsko-izraelskih vojnah in tudi pri razvoju razmer na Balkanu dajala točne analize. Javnost ni seznanjena s tem, da vohuni BND, ko dobavljajo vojaško-tehnični material iz tujine, redno prispevajo tudi k zmanjševanju že tako ali tako velikanskih stroškov obrambnega ministrstva; tako denimo v primeru, ko »zagotovijo« iz Rusije oklepna vozila najnovejše vrste, ki jih je potem moč preveriti in ugotoviti njihovo ranljivost. Naloga BND je bila, da pred nastopom nemške vojske v Somaliji ugotovijo, kakšne so tamkajšnje vojaške nevarnosti, ki bi grozile nemskim vojakom. V Pullachu že danes vedo, ali in kdaj lahko postanejo nemški vojniki cilj somalskega napada.

Udo Ulfkotte, FAZ

DICK CHENEY ZA REPUBLIKO

Amerika je v nevarnosti!

BARBARA KRAMZAR / KNOXVILLE

vnosti, lahko recem samo to, da ima 'vsak svoje Francoze', tudi mi. Nemci, ki so dobri ameriški zavezniki, pa marsikje, na primer v nekdanji Jugoslaviji, ne morejo posredovati - preveč čudno bi bilo, če bi se tja vrnili po petih desetletjih. Samo Amerika se lahko pohvali s splošno, moralno avtoriteto in v vojaškimi sposobnostmi za urejanje svetovnih zadev. Brez naše intervencije v Perzijskem zalivu bi imel danes Sadam Husein Kuvajt, vzhodni del Savdske Arabije in dve tretjini vseh svetovnih zalog nafte.

Ameriška javnost in politično vodstvo se ne zavedajo dovolj, da je svet se vedno nevaren in da bi morale ZDA ohraniti svojo vojaško pripravljenost na stopnji, ki bo omogočala varovanje nacionalnih interesov.

Cheney: »Clintonova administracija je sprejela celo vrsto nespametnih odločitev o zmanjševanju ameriške vojske pripravljenosti. Tudi s prejšnjim predsednikom Georgeom Bushem sva načrtovala zmanjšanje oboroženosti sil. Toda predsednik Clinton se je odločil, da bo poleg odprave 400 tisoč vojaških delovnih mest in 800 oporišč se bolj skril vojsko, da bi posegel v samo bistvo ameriške sposobnosti za obrambo svojih nacionalnih interesov. Ameriška tradicija ne dovoljuje prevelikih stroškov za vojsko v mirnem času, toda v vsej zgodovini ZDA ne vidim podobnega krčenja

vojske. Ne glede na to, da se nam je tudi zmernejše zmanjševanje vojaških stroškov vedno mascevalo: samo zaradi naše pripravljenosti so lahko Japonci decembra 1941 z enim samim udarcem v Pearl Harborju uničili celotno pacifiško ladjevje.«

Dick Cheney, ki odločno nasprotuje novi ameriški osamitvi v svetu, je zato na steno svoje pisarne v Pentagonu obesil sliko predhodnika Georga C. Marshalla.

Cheney: »George Marshall je postal poveljnik oboroženih sil na dan nemškega napada na Poljsko leta 1939. Ameriška vojska je bila takrat sedemnajsta na svetu - celo Romunija je imela močnejše oborožene sile. Marshall je v petih letih zgradil najmočnejšo vojsko na svetu, ki je lahko porazila nemški vojaški stroj. Toda ko je leta 1950 postal obrambni sekretar in je bilo treba zavarovati Južno Korejo pred napadom severno sosedo, je moral zaceti vse znova. Vmes so se namreč ZDA razorožile do stopnje ranljivosti. Za ponazoritev nevarnosti obrambne politike sedanjega predsednika ZDA lahko pogledamo tudi v bližnjo preteklost. Iste enote, ki leta 1980 niso bile sposobne rešiti petdesetih Amerikanov v Iranu, so med spopadom z Irakom izvedle mojstrski napad na drugi strani oceana - ker sta predsednika Reagan in Bush poskrbela za ameriško vojaško pripravljenost.«

Toda kje so meje ameriškega posredovanja v svetu? Zakaj so bile po mnenju prejšnjega obrambnega ministra ZDA upravljene intervencije v Panami in Kuvajtu, ne pa tudi v Bosni in Hercegovini?

Cheney: »Vodstvo v svetu ne pomeni, da moramo posesti povsod, kjer izbruhnejo spopadi. S predsednikom Bushem sva zavrnila posredovanje v Bosni, ker nama ni znal nihče odgovoriti na temeljno vprašanje, kakšni bi bili vojaški cilji operacije. Kaj bi naredili po bombardiranju srbskih oporišč okrog Sarajeva? Kaj je zmaga na območju, kjer sosed napada sosedo? Kako bi se umaknili? Med drugo svetovno vojno je več prebivalcev nekdanje Jugoslavije padlo pod orožjem svojih sozdravljanov, kot pa so jih pobili Nemci. ZDA se ne morejo vpletati v takšne spopade, ker so drugačne od drugih držav. Brez sovizijskega lahko recem, da je od nas odvisno toliko stvari na svetu, da moramo dobro pretehtati svoja dejanja.«

Zakaj je potem Busheva administracija poslala vojake v Somalijo? Cheney: »S predsednikom Bushem sva jasno začrtala cilje akcije. Ameriški vojniki bi morali pomagati nahraniti ljudi in se nato umakniti, ne pa da so se v somalskem političnem boju opredelili za oblast. In ce se je predsednik Clinton že odločil za spopad z Aididom, bi moral poslušati svoje vojaške poveljnike, ki so ga prosili

za več tankov in vojakov. Toda Clinton jih je zavrnil in tudi zato imamo v Somaliji toliko žrtv.

Nekdanji ameriški obrambni minister je med počitnicami, ki so ga doletele po porazu Republikancev na lanskih volitvah, potoval po Združenih državah in ponovno spoznal, da je to »velika, ponosna in demokratična dežela, ki bi jo morala seveda vlada bolj spoštovati.«

Z zgodbi o svoji nekdanji gimnazijski učiteljici pa je Dick Cheney poudaril prepričanje, da bi se morali vsi politiki zavedati, da služijo ljudstvu, in ne svoji karieri. Gospodinja Johnson, ponosna na svojo učenca, je Cheneya med njegovim kongresnim službovanjem poklicala po telefonu vsakokrat, ko ji kaj ni bilo vseč ali ko si je po njenem mnenju zaslužil posebno pohvalo. Od vseh pomembnih politikov, gospodarstvenikov in lobistov tega sveta se je samo njej posrečilo dobiti tudi direktno telefonsko stvilko po Cheneyevi selitvi v Pentagon. Ko je nekdanji obrambni minister med poskusom državnega udara proti Mihailu Gorbačov v svoji pisarni skupaj z državnim sekretarjem Jamesom Bakerjem in poveljnikom oboroženih sil Colinom Powellom razmišljal o ameriskem odgovoru na nevarna dogajanja v tedanji Sovjetski zvezi, je

seveda zavzvil telefon z gospodinjico Johnson na drugi strani.

»Dober dan, Dick, kako si?«

»Gospodinja Johnson, z menoj je vse v redu, toda prav zdajle poskušajo v Moskvi odstaviti Gorbačova in o tem se pogovarjamo v moji pisarni. Vas mogoče lahko pokličem pozneje?«

»Ne,« je odgovorila ostarela učiteljica. »Imam težave in hočem tvojo pomoč takoj.«

»Prav, gospodinja Johnson, kakšne težave imate?« je klonil obrambni minister pred njeno odločnostjo.

»Ne odnasajo mojih smeti.«

Dick Cheney je zajel sapo in kljub vsemu prijazno odgovoril, da mu je žal zaradi njenih težav. »Toda zdaj sem državni sekretar za obrambo. Ukvarjam se z mirom in vojno, ne s smetmi.«

Gospodinja Johnson je za trenutek premisljevala in odgovorila: »Dick, deset let si bil v kongresu, ne laži, da se ne ukvarjaš s smetmi!«

Dobro je, ce imas kot

državni sekretar za obrambo nekoga, ki te od casa

od casa opomni, da se res

ukvarjaš s smetmi, je skleni

njej svoje predavanje v

Knoxvillu nekdanji zmagovalec

dveh navadnih vojn in hladnega spopada s

Sovjetsko zvezo, nekdanji

obrambni minister ZDA Dick Cheney.

Najvplivnejši časopis New York Times je Richarda »Dicka« Cheneyja pocastil z nazivom najuspešnejši ameriški obrambni minister v zadnji polovici stoletja. Cheney je načrtoval ameriško obrambno politiko v obdobju propada Sovjetske zveze in vodil vojni v Panami in v Perzijskem zalivu. Z zmago demokrata Billa Clintona na lanskih predsedniških volitvah se je umaknil iz vladnih palač v Washingtonu, ne pa tudi iz političnega življenja. Republikanski politiki se po izgubljenih volitvah vračajo med ljudstvo in skušajo demokratom vrniti udarec. Dick Cheney med svojim nastopom v Tennesseeju ni pozabil kritizirati notranje in zunanje politike predsednika Clintona. Kot človek, ki se je najbolj neposredno - s pomočjo orožja - spopadal s svetom, je s svojimi javnimi nastopi predvsem opozarjal Američane, naj se ne pustijo spet enkrat zapejati vse bolj navzočemu demonu osamitve.

Cheney: »Ze dolgo sem v političnem življenju, toda predsedniška tekma leta 1992 je bila prva, med katero obe največji ameriški stranki sploh nista omenjali zunanje politike. Tudi za ameriško javno mnenje so odnosi s svetom neke na dnu lestvice prednostnih nalog. Zelo me skrbi, da se bomo spet obrnili vase, prepričani, da nam po koncu hladne vojne ni treba več skrbeti in predvsem ne trošiti denarja za svetovne zadeve. Kljub velikim domačim težavam morajo ZDA ohranjati vodstvo v svetu in uveljavljati svoje nacionalne interese.«

Med najpomembnejšimi vzroki napacnega doemanja mednarodne stvarnosti je po mnenju nekdanjega ameriškega državnega sekretarja prepričanje, da se hladna vojna ne bi mogla končati drugače, kot se je. Komunizem bi propadel v vsakem primeru, zato Združenim državam ne bi bilo treba metati milijard dolarjev za boj proti njemu. Poleg tega številni Američani mislijo, da lahko po koncu hladne vojne pozabijo na ves svet.

Cheney: »Lahko se je pogovarjati o nekdanji Sovjetski zvezi zdaj, ko je v boju s parlamentom zmagal predsednik Jelcin. Toda država je razpadla na petnajst držav s številnimi nasprotnimi interesi in zunaj meja Rusije živi petindvajset milijonov prebi-

RAZISKAVA O DEJAVNOSTI SKRAJNIH NEONACISTIČNIH SKUPIN V EVROPI

Skinheadi resna nevarnost

Recept za premostitev nevarnosti: rešiti vprašanje brezposelnosti ter vrniti mladim upanje in perspektive

VOJMR TAVCAR

»Crni koledar« se omejuje na dogodke zadnjih treh let in navaja le najhujše zgodbe, vseeno pa ga je za dobrih 15 strani. Ze samo to opravičuje pozornost raziskovalcev do pojava, ki so ga italijanski časopisi dokaj grobo poimenovali kot 'naziskin', pri čemer so združili v eno samo skovanko nacistične simbole in prvi del angleske besede skinhead, ki označuje 'obritoglavce'. Koledar bi bil nedvomno veliko zajetnejši, predvsem pa pretresljivejši, če bi izgrezom italijanskih

polovici tega stoletja? Ali se niso bili pregnani demoni, ki so zahtevali toliko krvi in gorja? In kdo so pravzaprav mladi obritoglavci, ki se kitijo s kljukastimi in runskimi križi, vzklíkajo Hitlerju in Duceju in svoj antisemitizem samo občasno ovijejo v sicer prozorno krinko antisionizma? Na ta vprašanja vsaj delno odgovarja poročilo Blood and Honour, ki so ga pripravili raziskovalci rimskega Inštituta za politično, gospodarsko in družbeno raziskovanje Eurispes pod vodstvom mla-

Skinheadi in boneheadi

Slog skinheadov se je oblikoval v najbolj ljudskih londonskih četrtih ob koncu šestdesetih let in korenini v razširjeni britanski mladinski podkulturi modsev (modernists), v nasprotju s njimi pa zavrača vsakršno »buržujsko kitenje« (predvsem obleke in kravate) in uvaja bolj »delavski« način oblačenja z veliko pozornostjo do znamk, saj so škornji obvezno doc martens, kavbojke levi's 501, srajce ben sherman itd. Ob tej zunanji podobi ima slog skinheadov se tri temeljne značilnosti: obrite glave in ljubezen do karibske glasbe (dediščina jamajskih rude boys), združevanje v poulične bande, huliganski vzorec nogometnega navijanja. Iz tega nastane podkultura, ki ima veliko nasilnih usodlin z močnim občutkom za zaščito ozemlja in prav tolikšnim občutkom negotovosti, ki včasih meji na paranoičnost in ki ima za življenjsko vodilo tako imenovani »beduinski zakon«: Jaz proti bratu; brat in jaz proti bratranču; jaz in družina proti plemenu; jaz in plemo proti preostali Beduinom; jaz in vsi Beduini proti vsemu svetu. Prevedeno v izkušno skinov: razne tolpe se borijo med sabo za zaščito »življenjskega teritorija« v lastni ulici ali četrti, vendar združijo moči proti tolpi drugih mest (zlasti v navijanju), skupen »jezik« pa najdejo proti zunanjemu sovražniku, se pravi proti vsemu svetu.

V sedemdesetih letih v teh skupinah skoraj povsem manjka politična razsežnost. Večina skinov naravno teži na desno, a veliko je tudi takih, ki glasujejo za laburiste. Skinheadi se začnejo postopno politizirati v osemdesetih letih pod vplivom nekaterih rock bendov, kot so na primer Screwdriver. S to skupino in drugimi naciobendami se oblikuje širše glasbeno-politično gibanje White Power Rock, ki kmalu prekupi čez Rokavski preliv na celinski del Evrope. In to gibanje antifasistični ali neracistični skinheadi poimenujejo bonehead.

Odločilno vlogo pri precloparjenju dobrega dela boneheadov od tradicionalnega sovinitizma na breg neonacizma je imel Ian Stuart Donaldson, vodja in pevec skupine Screwdriver ter soustanovitelj skupine Young National Front, organizacije Rock Against Communism ter revije Blood and Honour, ki je postala uradno glasilo celotnega gibanja. Donaldson je bil med pobudniki shoda leta 1985 v Suffolku, ki sta se ga udeležila med drugimi tudi brata Paolo in Piero Puschio, ustanovitelja skupaj z Ilom Da Deppo prve organizirane italijanske skupine Veneto Front Skinhead.

Ideološka sfera

V političnem življenju se pojav »naziskinov« udejanja v galaksiji rasističnih in ksenofobičnih skupin, ki težijo k neonacizmu; v kulturnem delovanju pa gre od glasbenih fanatikov, ki se navdušujejo za glasbeno dejavnost White Power Rocka do sodelavcev kopice revij s tradicionalistično in protisemitistično usmeritvijo. Na družbenem področju pa je za pojav značilen ekstremizem severnjakega izvora, ki se napaja v »plebejski kulturi« najbolj sovinitističnih plasti »belega« proletariata in lumpenproletariata, vzporedno s tem pa z vse močnejšo navzočnostjo med ultrasi nogometnih navijačev.

Za zdaj zaradi skromnega izvora tistih, ki se

V Avstriji stanje podobno Nemčiji

V Avstriji je položaj precej podoben kot v Nemčiji, se zlasti, odkar nacionalno-liberalna stranka Jörga Heiderja osvaja vse širše kroge volivcev. Ob njej velja omeniti še »zgodovinsko« neonacistično stranko Nationaldemokratische Partei, ob tem pa kopico neonacističnih skupin, bolj ali manj tesno povezanih s severnimi bratanci.

In prav med njimi je najmočnejše gibanje bonehead. Omeniti je treba vsaj skupino VAPO Gottfrieda Kuessla, ki izdaja polilegalno revijo Zick-Zack, ob njej pa se Trenk Group Hermana Husnerja, ki naj bi bil diamantna konica celotnega neonacističnega območja, saj naj bi imel polilegalno polvojaško organizacijo z blizu sto oboroženimi aktivisti. Ta skupina je osumljena tatvin orožja v vojskarnah.

Med zapostavljenim mladinskim slojem pa je najbolj zakoreninjena skupina Volksbewegung, ki jo je ustanovil in jo vodi Gerd Honsik. Skupina izdaja bilten Halt v 20 tisoč izvodih in prav tolikšno naj bi bilo število simpatizerjev, medtem ko ima njeno trdo jedro kakšnih dva tisoč aktivistov.

razpoznavajo v gibanju bonehead, politično delovanje ne sloni na trdnih ideoloških koreninah, pač pa je bolj mesarija in sestevek ali zmes različnih ideoloških prijemov, ki so povezani tudi z zgodovino in trenutnim položajem posameznih držav. Gre za razdrobljeno Weltanschauung, v kateri je močnega zaznati različne, včasih nasprotno težnje, saj na primer zgodovinski protisemitizem spremlja tradicionalno fasistično filoarabstvo in antimondializem »na-

cional-revolucionarjev«; »obcutek za skupnost«, tradicionalizem in puritanstvo gredo vstric z izrazito huliganskimi nastroji; ludistični pristop se največkrat prevesi v nasilje. V stalnem nihanju med železnimi pravili gibanja in pomankanjem pravil sloga, skinhead obsoja mamila, s katerimi se opogumlja, obsoja nasilje, ki se mu vdaja, in angaziranost udejanja z ritmom in načinom, značilnima za neangaziranost. V bistvu gre za neke vrste Blob v ritmu

trdega rocka, v katerem se pomešani s pijančevanjem in nasiljem na stadionih, s pretepi v diskoklubih in z rasističnimi napadi na priseljence tesno prepletajo resnica in laž, resničnost in neresničnost, zgodovina in mit.

V Italiji

V Veliki Britaniji je tradicionalni skinhead dobro definiran lik: gre za mladega človeka, ki izhaja iz proletarskih ali lumpenproletarskih vrst, je zaposlen, največkrat pa premalo zaposlen, živi na periferiji velikih metropol. V Italiji je socialni okvir skinheadov manj določen, čeprav so mladi med 15. in 25. letom najbolj številni. Ker gre za »uvoženo« kulturo, je verjetno, da so z njo prišli najprej v stik premožnejši mladi, ki so imeli možnost potovati, nato pa je postopno preniknila v manj premožne drobno-buržujske in proletarske sloje. Razvoj gibanja je podoben kot v Veliki Britaniji, najvažnejše prizorišče širjenja pa so nogometni stadioni. In nasilje vsaj sprva ni odraz politične izbire, pač pa ludistične sfere, kot se se dogaja v primerih »ksenofobične spontanitete«, zalostno zapisanih v črni kroniki zadnjih let.

Ideološka podlaga je preprežena z latinskim neofasizmom in ima za glavnega sovražnika priseljence, čeprav je tudi pri italijanskih obritoglavcih opaziti protislovja, saj spremlja sovražstvo do temnopoltega in sploh do različnega »antimondialističnega internacionalizma«, mrznjo do Arabcev podpora Iraku Sadama Husaina.

Med skupinami in skupinicami, ki se tako ali drugače povezujejo v evropski network skinheadov, je močnega poenostavljeno odkriti dve duši: ena je rasistična, sovinitistična in nastopa huligansko; njen skupni imenovalec je mladinska podkultura. Druga je bolj politizirana, navdušujejo jo nacistični in fasistični stereotipi, tesneje je povezana z radikalno desnico in ima militantnejši

pristop. »Nacional-revolucionarna sinteza« teh dveh duš so vrednote etnosa, pojmovanje Evrope kot »tretje poti«, poveljevanje »tradicionalnih« etničnih vrednot.

Marsikatera znamenja kažejo, da se gibanje bonehead v Italiji v precejšnji meri izraza v nacionalni fronti Franca Freda, padovanskega neonacista in ustanovitelja tiste »crne celice«, poveljevanje »tradicionalnih« etničnih vrednot. Marsikatera znamenja kažejo, da se gibanje bonehead v Italiji v precejšnji meri izraza v nacionalni fronti Franca Freda, padovanskega neonacista in ustanovitelja tiste »crne celice«, poveljevanje »tradicionalnih« etničnih vrednot. Marsikatera znamenja kažejo, da se gibanje bonehead v Italiji v precejšnji meri izraza v nacionalni fronti Franca Freda, padovanskega neonacista in ustanovitelja tiste »crne celice«, poveljevanje »tradicionalnih« etničnih vrednot.

Na Balkanu imajo druge probleme

V svojem poročilu Valerio Marchi omenja tudi države nekdanje Jugoslavije. Vendar je v tem pogledu precej skop, ker - kot piše - se »v vrtnicu nacionalizmov, etničnega sovraštva, antisemitizma in vojnih grozot huligansko nasilje zdi skoraj zabava nizjesolckov. V nekdanji Jugoslaviji so se nasilja boneheadov beograjskega Rada ali splitskega vaterpolističnega kluba izničile v vojne«. V dokaz avtor navaja pričevanja, ki jih je zbral Fabio Bruno v knjigi Življenje ultrašev. »Neboljša se je pridružil srbskim prostovoljcem in se izkazal s svojo krutostjo: na duši ima na desetine življenj, vendar ga to ne skrbi. Renato se je po razglasitvi neodvisnosti pridružil hrvaški vojski in bil izvoljen za predsednika Liberalne mladine v Zagrebu. Nekaj fantov je umrlo v spopadih, drugi so se vrnili s fronte z brzostrelkami in bombami, ki se jih poslužujejo za reševanje vseh sporov. Zoran se je bojeval teden dni na Hrvaškem in je bil priča ali je sodeloval pri neverjetnih grozodejstvih. Navidez ga vse to ni preveč prizadelo, vendar o tisti izkušnji ne govori rad, kot bi se bal, da bi boleča rana začela spet krvaveti.«

fijske tolpe); za odločno obrambo dela in službene mesta, ki ga ogrožajo perversni naklepi mednarodnega kapitalizma; za vrnitev prostorov družbenega življenja članom nacionalne skupnosti, ki uživajo sebi primerne stopnje avtonomije«.

Freda sicer vsaj »uradno« sovraži skinheade, ki jih

ocenjuje kot »grobe, plebejske in folkloristične«, predvsem pa nesolane in nesposobne razmišljanja. Toda gibanje L'Uomo Libero Sergia Gozzolija že razmislija o srečanjih in simpozijih za mlade in zelo mlade, med katerimi so najbolj zazeleni »deviški na kulturnem področju«. Tako bi lahko prevzgojili skinheade iz mladega mestnega huligana s ksenofobičnimi potezami v »političnega vojaka«, ki ga potrebuje Franco Freda. Težnja, ki je niti ne prikrivajo preveč, je, da bi kar največ mladih preskocilo kanal, ki ločuje sovinitizem od fasizma.

ZA KONEC

Ce v italijanskih razmerah ta poskus se nima skrb zbujujoče politične razsežnosti, je v celinskem okviru že nevarnejši. Med vsemi skupinami je razvita mreža stikov in komunikacij, ki jo upravlja skrajna desnica, zaplet okoli nemškega zakona o priseljencih pa je dokazal, kako lahko dobro organizirana neonacistična desnica v povezavi s »ksenofobično spontaniteto« pogojuje izbire vlade in parlamenta.

Toda politična nevarnost ne sme zasenčiti družbenega alarma. Val individualizma, obenem pa hipna in boleča prebuditev iz iluzornih sanj o višjem standardu, razširjenih v osemdesetih letih, prenasaja med mlade tudi družinsko kulturo, ki je že prepojena z nezaupanjem in strahom, da ne bo mogoče več »vzdržati ritma«, da se bo začelo zaostajanje za uspešnejšimi sloji in da bodo vsi spet potisnjeni v revščino, iz katere so se s težavo izvili njihovi dedje. Zato lahko postane »igra« boneheadov nevarna, obenem pa lahko s svojim prestopnimskimi nabojem fascinira vse več mladih. In kot v procesu okužbe se kolektivna zavest mladih, ki je bila v sedemdesetih letih »rdeča« in je danes kar »nevtral-

Žarišča v severovzhodni Italiji

Stranske tribune na južnem delu stadiona Bentegodi v Veroni so zalostno znane po kljukastih in runskih križih in po divjanju skrajnežev skupine Pietro Maso Fan Club. V Bocnu policija aretirala komaj 16-letna boneheada, ki sta poskusila zazgati kolibe priseljenčev. V Vicenzi skupina boneheadov do smrti pretepe narkomana. Pri Pordenonu streljajo z brzostrelko proti podeželski hiši, kjer živijo priseljenci. V Vidmu neonacisti skupine Hooligan Teddy Boys preplavijo mesto z napisi proti nogometašu židovskega porekla Ronnyju Rosenthalu, ki ga je nameravala najeti Udinese. V Padovi je ranjen z nožem pripadnik neke levičarske organizacije. V Trevisu skupina Peggior Amico vzklíka rasistični vojni. To so samo nekatere od epizod, ki dokazujejo, kako je celotno področje od Trsta do Gardskega jezera, od Alp do Pad-

ske nižine zajel val ksenofobičnega nasilja mladinskih tolpi, ki se razpoznavejo v usmeritvi bonehead in na splošno v skrajni desnici.

Med drugim je prav v Lonigu Pri Vicenzi sedež najstarejše italijanske organizacije bonehead Veneto Front Skinhead, ki sta jo leta 1985 ustanovila Piero Puschio in Ilo Da Deppo. Dejavnost VFK je usmerjena predvsem v glasbene prireditve, v proizvodnjo revij skinzine in seveda v skoraj ritualne napade proti priseljencem za vikend. Z območja treh Benetj je tudi večina naci-rock bendov, ki delujejo v italijanskem glasbenem okviru. Med najbolj znanimi so Peggior Amico, trziški Powerskin, tržaški Mad Joke in Gesta Bellica iz Verone. Opazna je tudi »založniška« dejavnost s publikacijami Blitzkrieg in Risveglio Europeo v Vicenzi, Linea Gotica v Trentu, Azione

Patavium v Padovi. Poleg tega pa so sodne preiskave pokazale, da je VFK v tesnem stiku z nemškimi, španskimi, francoskimi in britanskimi skupinami boneheadov, medtem ko ima v meddeželnem okviru stike s skupino Fascismo e Libertà Alberta Ferronata, s krožkom Julius Evola iz Bassana del Grappa in s tržaško knjižno-kulturnim središčem Il Sentiero, ki sodi tudi med ustanovitelje organizacije Base Autonoma. Ta je bila ustanovljena poleti 1991 v Bassanu del Grappa med srečanjem Vrnitev v Camelot, na katerem so nastopile poleg omenjenih italijanskih tudi francoske in britanske glasbene skupine, med njimi znana Screwdriver.

Razširjenost modela bonehead potrjuje tudi kopica drugih, predvsem nogometnih navijaških skrajnodesničarskih organizacij: v Veroni Brigate giallo-blu, Verona Front in Gioventù Scali-

gera, v Trstu Ultras Triestina, v Trentu Ultras, Skins in Vecchia Guardia, v Vidmu poleg že omenjene HTB North Kaos in North Boys, v Padovi Hell's Angels Getto. Ob nogometnih navijačih pa velja omeniti tudi druge navijače. Pri košarki so znani Hell's Army iz Verone, tržaški Boys in Goventù Bianco-Verde iz Trevisa.

Na kulturno-informativnem področju pa delujejo med drugimi še omenjeni tržaški center Il Sentiero, revija Sentinella d'Italia Antonia Guerina, v Padovi in Veroni pa je aktivno navzoča Nacionalna Fronta Franca Freda.

Od leta 1990 je bilo veliko telefonskih groženj in grozljivih pisem, s katerimi so se »pobahali« Prima Organizzazione Triestina, Gruppo Armato Nazifascista, Fronte Fascista Operaio, Battaglione Rosenberg, Repubblica Sociale Triveneta in Brigata Goebbels iz Bocna.

Neznosna lahkost ohranjanja

Ljubljana, Maribor, Škofja Loka, Piran - štiri mesta na štirih različnih koncih zemljepisa urbanističnih načrtov, arhitekturne dediščine, pravnih zadreg in življenjskih potreb občanov - Čakajo tiste, ki bodo znali brati kompas

Raje razrušiti kot ohraniti - poslopje nekdanje vojašnice na Metelkovi (Foto: J. Suhadolc)

Ljubljana: Skladen razvoj mesta naj se začne na Metelkovi

Smo na Metelkovi, v notranjosti nekdanje kasarne, armadnega staba, iz katerega so tistega usodnega junija prihajala povelja, ki so pomenila začetek vojnih grozot, ki nas pretresajo. Potem ko se je vojna iz Slovenije umaknila na Hrvaško in v Bosno, se je prostor, iz katerega se je začela, potopil v mir, kakrsnega verjetno prej ni bil deležen nekaj stoletij. V teh dveh letih so iz vsake razpokice asfalta na prej skrbno ociscenem kasarnem krogu pognale številne trave in cvetlice, zametek nekakšne »permakulture«.

Rušenja hiš, ki smo jim bili prica konec avgusta in v začetku septembra letos v Ljubljani in ki so nazadnje pretrgala tudi tišino na Metelkovi, so nas soočile z nasiljem, ki je na zgradbah pušcal sledove, zelo podobne tistim, ki jih je okoli sebe sejala vojska, ki je prej prebivala v njih.

Po se vedno veljavni prostorski dokumentaciji za potniško postajo so stavbe, ki naj bi bile namenjene Mreži, se vedno predvidene za rušenje zaradi premika in siritve Masarykove ceste. Ta je bila predvidena zaradi velikanskega postnega centra ob železnici, ki naj bi pokrival večji del nekdanje Jugoslavije. Sebe v zadnjem času, nekako od maja letos, je prevladalo strokovno mnenje, da bi bilo rušenje izoblikovanega severnega roba mestnega središča ob železnici nesmiselno.

Za integracijo in proti rušenju

V zadnjem desetletju je prepričanje o nezaščitenosti ekstenzivnem razvoju nadomestilo spoznanje, da so meje rasti v glavnem načrtane, saj bi dodatna siritev že nacenjala pokrajinsko substanco. Obenem pa so se pokazale izjemne neizkoriščene možnosti v vseh tako imenovanih sivih conah znotraj sirsega mesta, ki so ostajale med upravno-poslovnim središčem in bivalnim obrobjem. Ti predeli so zemljiška rezerva, ki bi lahko zadovoljevala zahteve dograjevanja mesta skozi vrsto let. Dopolnjevanje pa je mogoče tudi v samem mestnem središču povsod tam, kjer se le-to srečuje s katero od sivih con, kar je najbolj očitno prav pri Masarykovi do Njegosove, vključno tudi z območjem nekdanje kasarne na Metelkovi. Posebej opozarjamo na uspelo izgradnjo kareja ob Kotnikovi ulici, ki je daleč najboljši primer kontekstualnega pristopa ex continuo, in ne ex novo, kot se kaže v ponesrečeni izgradnji Zupanciceve jame ali skozi nekatere, na srečo, se ne realizirane projekte SCT-ja v akciji Novo zamenjuje staro.

Skladen razvoj mesta razumemo kot načrtovanje

z upoštevanjem treh bistvenih dejavnikov: kontinuitete, konteksta in identitete (topografije-morfologije).

Kontinuiteto v prostorskem smislu razumemo kot spostovanje strukture grajenega, torej morfologije, tipologije, gostote, velikosti, orientacije, ritma, kolorita...; zatem kot upoštevanje značaja javnega in poljavnega prostora, se pravi prereza ulic, velikosti, kompaktnosti in usmerjenosti trgov ter zelenih površin, dvorišč in vrtov, sekvencnosti, odnosov med tematskim in netematskim tkivom...; upoštevanje smeri ulic in silnic prostora; upoštevanje ambientalnih celot, zaključenih bodisi s cestno mrežo bodisi z reko ali železnico. Poleg nastetega pa pomeni nadaljevanje postopnega sirjenja središča mesta s priznanjem obstoječega in definiranjem njegovega roba.

Naslednja dejavnika, kontekst in identiteta prostora, zahtevata poddelitev. Na eni strani ju oblikujejo naravne danosti, od katerih izstopa predvsem topografija. Ta določa »začetno stanje«, ki z reliefom, smermi, mejami, vegetacijo in naravnimi bogastvi zaznamuje naseljitveni vzorec. Značilnosti predela v ožjem območju Metelkove so na primer predvsem stopnjevanje padca terena od zahoda proti vzhodu vse do trimetrške jeze ob Smartinski cesti in kotanje Vodmata kot ostanka stare struge Ljubljane.

Na drugi strani je to morfologija kot rezultat cloveske dejavnosti, a močno pogojena s topografijo, na katero se vežejo posamezne morfološke enote. Tako imamo v našem območju opraviti vsaj s tremi, in sicer: s podaljškom ortogonalnega, kastrumskega središča mesta do Masarykove in Njegosove (Tabor), pahljasto razvito nekdanjo vasio in sedanjim mestnim naseljem Vodmat ter »sivo cono« zemljišča železnice. Vse tri so razmeroma visoko izoblikovane ambientalne celote z razvito strukturo, robom, značajem in svojim mestom v mestu (Calvino), ki se »presivajo« skupaj prav z vmesnim območjem Masarykove in Smartinske ulice.

Tipologija građenj se navezuje na morfološko-ambientalne lastnosti celote, ki jo stavbni tipi neposredno oblikujejo.

Zametek načrta za skladen razvoj je obstaja

Značilno za obravnavani del Ljubljane je razgrajevanje vzorca od povsem strjene zazidave v zahodnem delu (hiša v nizu in vrsti, zaprti kare) prek neskljenjene obodne gradnje (paviljonski tip in palača,

odprti kare do individualne zazidave, ki pa se vedno formira odprti kare) do individualne zazidave, ki pa se vedno formira stavbni otok, na vzhodu. Prehod je zelo jassen, podobno kot pri stavbah pa je izrazit tudi pri tipologiji ulic, ki v prerezu sledijo dinamiki upadanja gostote in mestnosti tkiva, hkrati pa linearnost glavnih prometnic nadomesca kapilarni ustroj na območjih sprememb, kot prikazuje studija mestnega prostora z naslovom Strukturna analiza Vodmata, ki sta jo po naročilu ZPUN na Fakulteti za arhitekturo izdelala arhitekta Janez Kozelj in Ilka Cerpes. Delo sicer obsega samo območje Vodmata kot posebno, zaključeno celoto, vendar neposredno vključuje tudi vzhodni iztek Masarykove, posredno pa z metodologijo branja strukturnih zakonitosti omogoča aplikacijo na ravni poljubno velikih enot, torej tudi mesta v celoti. Pristop temelji na poglavljenih analizi prostorskih vzorcev, ki v sebi nosijo zapis geneze locusa v njegovi naravni in družbeni dimenziji. Ker gre za zelo mnogoplastno usledino različnih vplivov, je za verodostojno odditavanje neizogibno upoštevanje vseh, tudi navidezno manj pomembnih prostorskih dogajanj, kar narekuje posledno spostovanje obstoječega tkiva tako na analitični kot projektni ravni. Iz večje količine tako zbranih informacij je moč izluščiti »tendence« prostora, se pravi iz dosedanje rasti izhajajoče lastnosti, kot na primer zrnatost grajenega, zaključevanje v večje morfološke celote, usmerjenost ulic in podobno, ter vzpostaviti hierarhijo potencialov posameznih elementov prostora (od hiše in ulice do cetrli) za ustvarjanje novega. Studija v svojem zaključku na strukturno-regulativni ravni ponuja nastavek za nadaljevanje evolutivnega procesa dograjevanja procesa, ki je v preteklosti potekal organsko in ki lahko tudi danes pripelje k uravnoteženemu razvoju mesta.

Upamo, da smo ji s pomočjo zgoraj razloženih pojmov dali nekoliko operativnejši prizvok. Se posebej zato, ker tudi v strokovni javnosti ob deklarativni skrbi za mesto in mestnost pri konkretni oddelitvi o Masarykovi kot tudi o drugih mestnih predelih vlada nekakšna ekvidistanca do različnih, v izhodišču povsem tujih si pristopov. Casovna odmaknjenost namrec ze dovolj jasno kaže, da pri urbanističnem načrtovanju kontinuiteta ali diskontinuiteta, gradnja ali razgradnja, ohranjanje ali rušenje niso enakovredne opcije, ki so pač le vprašanje trenutne odločitve, temveč same po sebi že implicirajo tudi kvaliteto okolja.

Ira Zorko

Maribor: Komu Lent in komu Pristan?

Kolikor casa traja prenova starega mariborskega mestnega središča ob reki Dravi, ki so ga Mariborčani od nekdaj imenovali Pristan, se razvema debata, ali je prav Pristan ali Lent. Eni prisegajo na Lent, drugi na Pristan. Sam se bolj nagibam k imenu Pristan, saj je logična izpeljanka iz nekdaj udomacenegega imena, ki se je »prijelo« tega dela obrežja Drave, ker so ob njem pristajali splavi. Lent pa je popačenka iz nemškega imena Lend (Landen - pristajati), ki so mu Mariborčani po letu 1918, ko Maribor ni bil več Marburg, nadeli lepo slovensko ime Pristan. Tako je svoje dijakle učil tudi profesor risanja na mariborski realki Ravnikar med leti 1924/26.

Zakaj smo se »zapičili« v to popačenko? Zato, ker prav v zadnjem času prisegamo na Slovenijo, slovenske izraze in vse, kar je slovensko. Kljub temu pa na vseh perspektivah, čeprav je njihovo število kar se da skromno, vztrajno uporabljamo popačenko nemškega izvora. Krivec za to je mariborska Turistična zveza, ki nikoli ni imela posluha za Maribor in njegovo zgodovino, saj so jo in jo se vodijo prilekli namesto ljudi, ki so z Mariborom zrasli.

Mariborski Pristan pa kljub temu, da je glavni bisser mesta ob Dravi in del drugega največjega slovenskega mesta, v zadnjem času spreminja svojo podobo, a na žalost na slabše. Pri tem ne mislim na obnovljene hiše, ki jih je kar precej, tako da si marsikateri turist z zadovoljstvom ogleda, kar je bilo narejeno, ampak po svoji vsebini. Dobro se še spominjam pogovorov z arhitektoma Bogdanom Reichenbergom in njegovim takratnim sodelavcem na mariborskem Zavodu za urbanizem Igojem Recerjem, ki sta bila tvorca ideje o obnovi starega mestnega jedra Pristana.

Vse se je začelo v začetku sedemdesetih let s skupino Alternativa, ki je združevala številne mlade strokovnjake z vseh znanstvenih področij. Dolgo jih niso želeli upoštevati, a končno se jim je le posrečilo, da so prodrli s svojimi idejami in dokazali vsem, da je z voljo in znanjem mogoče narediti veliko. Seveda so bile težave z denarjem, a tudi to so v Mariboru uredili in začeli na mestnem nivoju zbirati nekaj desetini odstotka od bruto osebnih dohodkov, namenjenega predvsem za obnovo starega dela mesta.

A vsi ti, takrat zelo mladi strokovnjaki, niso imeli v mislih le gradbenih posegov in obnove že skoraj

razrušenih hiš. Staremu delu mesta so želeli vdihniti nov način življenja, pripeljati vanj mlade, ki jih ne bo motilo nočno življenje, umetnike z galerijami, elitne prodajalne in vse tisto, kar ljudi »vlece« v neki del mesta. Izdelane so bile socioloske studije, natančno določeni lokali za vse vrste dejavnosti in na začetku se je tako tudi delalo. Kaj pa danes?

Celotno dravsko nabrežje Pristan se je spremenilo v en sam bife. Le redke so trgovine, ki ponujajo v glavnem drago ceneno robo. Najbolj znamenita restavracija Stara trta, ob zidu katere raste menda najstarejša trta na svetu, je zaprta, mladi, ki so naselili stanovanja v obnovljenih hišah, pa se razburjajo, ker se tudi ob 23. uri se kdo potika v okoliskem lokal.

Iz vsega tega lahko sklepamo, da je načrtovalcem obnove Pristana osnovna misel usla iz rok. Omenjena arhitekta, ki sta bila gonilna sila vsega tega, sta se morala pod pritiskom zavistnih kolegov umakniti in danes dela vsak po svoje. Obnova je zastala tudi zato, ker zakon o denacionalizaciji ne dovoljuje več, da bi občina delala po svoje. Seveda ne zato, ker stavbe niso njene, ampak zaradi prejšnjih lastnikov, ki pa za obnovo nimajo denarja. Tako bo morala občina z dolgotrajnimi postopki vse doslej se ne obnovljene stavbe odkupiti, poiskati morebitne investitorje ter nadaljevati delo, zaceto pred desetletjem in pol.

Dela je še veliko. Vse od Stare trte do mestne trznice se še razteza neobnovljeni del, ki Mariboru zagotovo ni v ponos. Posebej bode v oči stari minoritski samostan, ki naj bi bil namenjen kulturnim dejavnostim. Ob Dravi propada staro obzidje in če se ne bo nekaj hitro spremenilo, bo Maribor ostal na pol poti obnove svojega najlepšega dela. Tega pa si Mariborčani ne zaslužijo. Preveč denarja so vložili v obnovo tega dela mesta in upravičeno pričakujejo, da se bodo mestni veljaki zganili. A ne le na levem bregu Drave. Tudi desni ni nič manj zanimiv in panorama mesta bo z napol urejenim nabrežjem Pristan postaja iz dneva v dan grša. Kdo bo za to odgovarjal, težko rečemo. Gotovo pa se bodo krivci našli, predvsem zato, ker so se pred malo leti dicili s tem, da so prvi v Sloveniji začeli obnavljati stari del mesta, ki je v drugih mestih propadal, danes pa vsi po vrsti Maribor na tem področju prehitvajo.

Vasja Venturini

Pristan mariborskega iskanja prvotne mestne identitete (Foto: Tomi Lombar)

Škofja Loka: Kako in kaj s spomeniki v pravni državi

Značilna srednjeveška podoba mestnega jedra Škofje Loke z delno ohranjenim obrambnim sistemom, starimi predmestji, vrsto ohranjenih stavb, legi na rečni terasi sotočja obeh Sor pomeni vrhunsko slovensko dediščino, ki je bila razmeroma pozno (1988) razglašena za kulturni in urbanistični spomenik.

Ustanovitev škofjeloške naselbine je pogojeval naravno zaščiten in stratesko pomemben prostor na sotočju Poljanske in Selske Sore. Grad, ki so ga nad mestom postavili freisinski škofje, je za naselje pomenil varno zavetje, obenem pa je povezoval stavbne gmote v učinkovito celoto.

Škofja Loka se prvič omenja kot trg l. 1248, kot mesto pa l. 1274.

Zgornji ali Mestni trg je reprezentativni del mesta. Nastal je prej kot Spodnji trg in zdi se, da je kasnejša postavitev (kolonizacija) Spodnjega trga predstavljala razbremenitev prenaseljenega Mestnega trga.

Vsi raziskovalci loske preteklosti omenjajo katastrofalni potres l. 1511, zato to letnico jemljejo za mejno. Vsaka rekonstrukcija predpotesne Loke temelji le na grobih primerjavah in posameznih elementih.

Škofja Loka je v arhitekturnem razvoju dosegla svoj vrh v 16. in 17. stoletju, na kar kaže vrsta kvalitetnih poznogotskih oziroma renesančnih stavbnih elementov, bogato poslikane fasade ipd.

Mesto steje danes 14.000 prebivalcev, s suburbanizirano okolico

pa 19.000, kar pomeni dobro polovico vsega prebivalstva občine Škofja Loka.

Najozkeje mestno jedro (brez starih predmestij) ima 119 his in 850 prebivalcev. Zanimivo je, da je tu največ prebivalcev zivelo l. 1880 (1450), najmanj pa l. 1984 (752). Porast prebivalcev v drugi polovici 80. let in na začetku 90. let morda kaže na postopno spremenjen odnos prebivalcev do življenja v starem jedru in končno na prve rezultate nacrtno revitalizacije Škofje Loke.

Potek prenove

Prva resnejša prizadevanja za obnovo starega jedra segajo v l. 1973, ko so bile ob praznovanju tisočletnice mesta obnovljene (pobarvane) vse

fasade na Mestnem trgu. Temeljni nacrtno prenovi so bili postavljeni sedem let kasneje, l. 1980, ko je takratna občinska vlada imenovala Odbor za prenovu vseh starih mestnih in vaskih jeder v občini Škofja Loka.

Odbor je v tesni povezavi s Fakulteto za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani pod strokovnim mentorstvom prof. dr. Fistra pričel s popisom in analizo stavbne dediščine starega mestnega jedra. V prvi polovici 80. let so bile obnovljene številne umetnostnozgodovinske, arhitekturne, etnološke, prostorsko-ambientalne in druge studije, večina povzeta v krovnem dokumentu - zazidalnem nacrtnu prenove starega jedra Škofje Loke.

Ze v času pridobivanja studij so bile izvede-

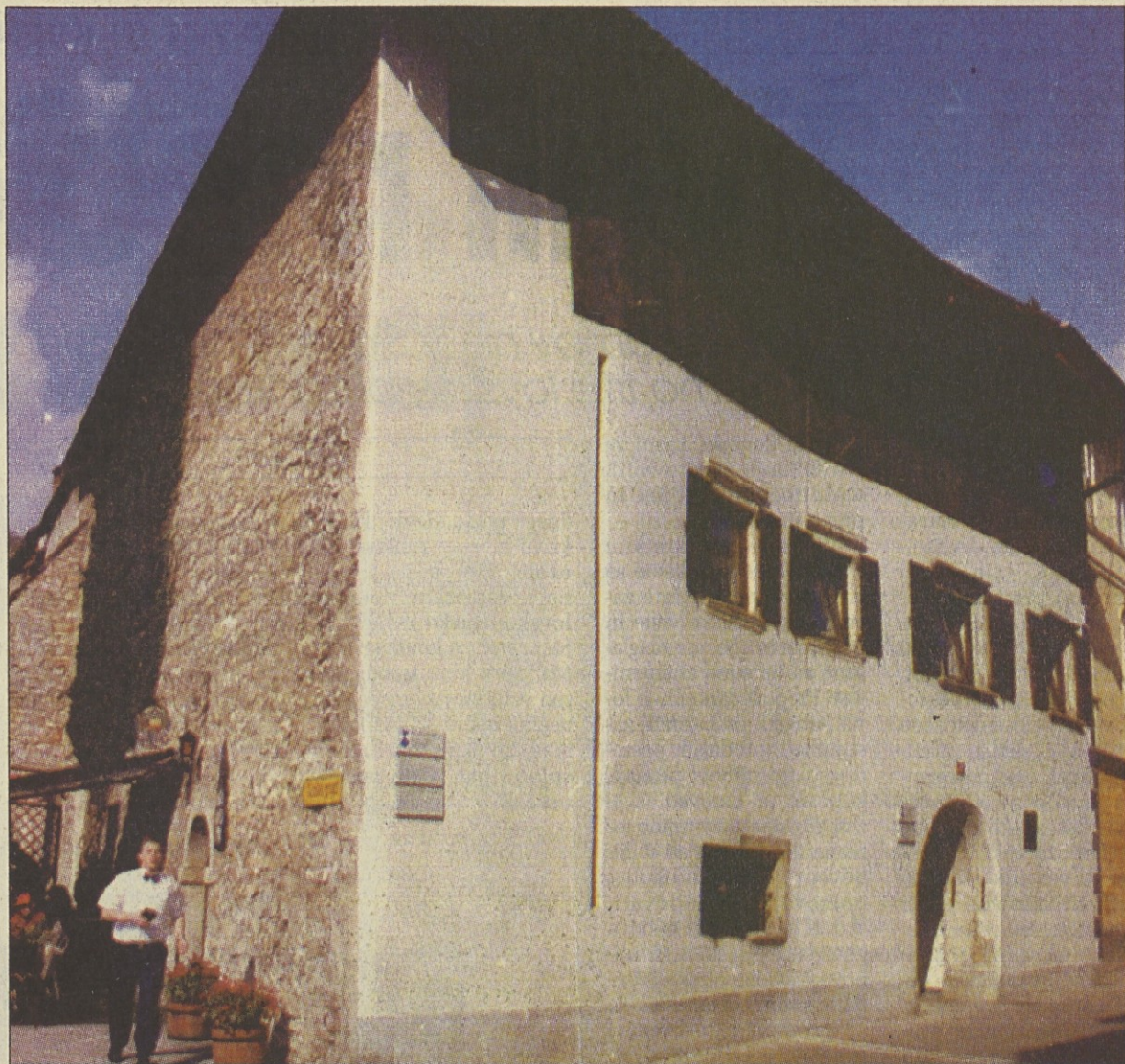
ne prve prenovitvene akcije. Na Mestnem trgu je bilo pridobljenih večje število stanovanj, obnovljenih je bilo nekaj lokalov, hkrati pa so začeli tudi s prvimi obnovami celotnih stavb, na primer kompleksa Jesharne, Blaževa 10, ki je danes v pritličju namenjena lokalom, v nadstropjih pa stanovanjem; Martinove hiše, Mestni trg 26, namenjene izključno poslovnim dejavnostim; Žigonove hiše, Mestni trg 15, namenjene lokalom in občinskim upravnim organom.

Ocenjujemo, da je bilo v zadnjih 20 letih v 130 objektih mestnega jedra tako ali drugače prenovljenih 290 stanovanj in 93 lokalov. Od tega je bilo 46 stanovanj (v glavnem podstrešnih) in 40 lokalov pridobljenih povsem na novo.

Groba ocena vloženih sredstev v prenovu tako znaša blizu 15 milijonov mark, od tega dve tretjini sredstev vloženih v družbeno prenovu.

V zadnjih letih je posebna skrb namenjena obnovi srednjeveške kase na Spodnjem trgu, v kateri boste dve galeriji: stalna galerija škofjeloškega slikarstva in predvsem stalna galerija del akademkega slikarja in loskega rojaka prof. Franceta Mihelica. Spodnji dve etaži bo prevzela Obrtna zbornica Škofja Loka, ki bo soinvestitorica in dolgoročna skrbnica kase. Celotna sanacija po izdelanih predračunih znaša milijon mark. Doslej je bilo v gradbeni dela vloženih blizu 300.000 mark, ki sta jih v razmerju 60 odstotkov : 40 odstotkov zagotovila občinski in republiški proračun.

Med prioritetskimi, kratkoročno načrtovanimi akcijami v prenovi stare Škofje Loke je se: izvedba mestne opreme

Škofjeloški občinski upravni organi so se skupaj z nekaterimi lokali naselili v Žigonovi hiši (Foto: Jože Suhadolnik)

(izveski, napisi, osvetlitev), plinifikacija Škofje Loke, izgradnja poljanske obvoznice, ki naj bi mesto prometno razbremenila, ter celovita prenova simbola tisočletne Škofje Loke - loskega gradu.

Ključni problemi v prenovi starega jedra Škofje Loke

1. Škofja Loka se srečuje s prostorsko-funkcionalnimi in urbanističnimi problemi tako znotraj kot tudi na robu starega mestnega jedra. Povojni čas hitrega industrijskega razvoja in urbanizacije je mestu in bližnji oklici vtisnil svoj pečat, ki se kaže v novih, arhitekturno manj kvalitetnih stanovanjskih soseskah, industrijskih obratih, za katere je predvideno premesčanje iz starega mestnega središča v industrijske cone.

2. L. 1991 je bil spre-

jet nov stanovanjski zakon, ki je v veliki meri uveljavil tržne odnose pri nakupu, financiranju, upravljanju in uporabi stanovanj, s čimer se je zmanjšala možnost zagotavljanja sredstev uporabnikov stanovanj in drugih interesov za prenovu.

3. Stanovanja, objekti in zemljišča prehajajo nazaj v roke tistim, ki so jim bila z nacionalizacijo odvzeti. Predvidoma naj bi to vsaj v nekem prehodnem obdobju slabo vplivalo na revitalizacijska prizadevanja, saj so v številnih primerih »novi« lastniki materialno nesposobni zagotoviti ogromne stroške za prenovu.

Poleg tega dodatno drobljenje lastnine povzroča nove ovire pri usklajevanju interesov za nacrtno in smotno prenovu. (Za akcijo na objektu je potrebno soglasje vseh lastnikov, kar je včasih težko doseči).

4. Nezadostna finančna sredstva oziroma neustrezna kreditna in davčna politika.

Za realizacijo minimalno potrebnega programa prenove Škofje Loke bi potrebovali blizu 16 milijonov mark. Občinski proračun je doslej (do l. 1992) za prenovu prispeval povprečno letno 200.000 mark.

5. Neanimirano okolje za razvoj

V pritličjih starega jedra Škofje Loke je po ocenah se vedno kakšnih 40 odstotkov prostorov, ki niso ustrezno izrabljeni. Marsikje za preureditev in boljso izrabo niso zainteresirani, saj bi s tem izgubili garaže, dvravnice ali kakšne druge pomožne prostore.

Škofjelocani se zavedajo, da večina težav, s katerimi se srečujejo pri revitalizaciji, ni lastnih samo njim, ampak se z njimi bolj ali manj srečujejo vsa stara mesta v

Sloveniji. Zaradi skupnih interesov se je konec lanskega leta med predstavniki mest Ptuja, Pirana in Škofje Loke porodila zamisel o ustanovitvi Skupnosti starih mest R Slovenije.

Tako so občinske skupščine vseh treh mest v letosnjem letu že sprejele sporazum o ustanovitvi Skupnosti, medtem ko so ustanovno listino slovesno podpisali 14. oktobra v Portorožu.

Poglaviti cilj Skupnosti starih mest v R Sloveniji je sodelovanje, izmenjava izkušenj, predvsem pa enoten nastop v prizadevanju za spremembo sestavin nekaterih zakonskih aktov, ki morda neustrezno ali pomanjkljivo obravnavajo področje prenove, ter želja, da bi najkvalitetnejša kulturna dediščina na Slovenskem našla svoje mesto v nacionalnih razvojnih programih.

Marjan Potocnik

Martinova hiša v Škofji Loki je danes namenjena izključno poslovni dejavnosti (Foto: Jože Suhadolnik)

Piran: Namesto starih stavb bomo zgradili še starejše

Tri obalna mesta - Koper, Izola in Piran, so po marsicem posebnost v primerjavi z drugimi slovenskimi kraji. Mestna jedra vseh treh so nastala pred stoletji in so se v veliki meri ohranila do današnjih časov. Poleg mnogih starih stavb, ki so pomembni kulturni spomeniki, so tudi kot mesta v celoti kulturna dediščina, ki jo moramo Slovenci se posebno skrbno varovati, prav zaradi tega, ker izvirno ni naša. Dejstvo je, da so ta mesta zgradili in do casa pred 50 leti v njih in z njimi ziveli izključno Italijani.

Zelo dolgo je trajalo, da je to stalnice prodrlo iz ozkih krogov intelektualcev v splošno zavest in politiko. Po »eksdodusu« Italijanov so v izpraznjena mesta pršli v glavnem ljudje, ki so bili glede tega - milo receno - dokaj ozkih pogledov. Degradacija koprskve vedute s Tomosovo stolpnico je značilen primer tedaj prevladujoče mentalitete, ki se dandanes v svoji do absurda prignani prostodušnosti kaže v izjavi srbskega prebivalca porusenega Vukovarja: »Kulturni spomeniki? Pa kaj, zgradili bomo se starejše!«

Se zivci arhitekti, ki so podpisali nekatere posege v teh mestih, s

katerimi je bila stroka prav ponizana, povedo, da so bili pac prisiljeni od politike. To je seveda res, vendar pa so si le redki med tem posilstvom upali glasno klicati na pomoc.

Mesto Piran je imelo zaradi spleta okoliščin to srečo, da ga je graditev socializma le malo prizadelo. Lega mesta na polotoku je v času njegovega nastajanja - to se je začelo že v poznorimskem obdobju - narokovala njegovo značilno urbanistično zasnovu, zaradi katere mu je kot celoti priznan status kulturnega spomenika.

Novi, povojni prebivalci povečini niso znali opaziti njegovega sarnaa, zato so le čakali, da si zgradijo stanovanja ali hiše zunaj, na novih lokacijah. Mesto je sicer propadalo, niso pa ga uničevali. Ob nastajanju spalnega naselja Lucija in bahavih palac na okoliških gricah (vse to se je napajalo tudi z najemninami, pobranimi v Piranu), se je spremenjla tudi socialna struktura prebivalcev. Piran je vse bolj postajal mesto ljudi, ki niso imeli energije in tudi ne možnosti, da bi kaj spreminjali. Seveda, bila so manjša popravila in predelave, stanovanja so dobivala kopalnice, vendar pa je mestno tki-

vo v celoti ostajalo nespremenjeno, razen posega na Punt, kjer je bil leta 1970 zgrajen hotel.

Scasoma je v mestu vendarle nastal krog ljudi, ki so imeli cut za njegovo kulturno bogastvo in zavest, da je to treba ohraniti. Pri mestnem muzeju je začela delovati spomeniška komisija, leta 1962 pa je bil ustanovljen piranski Zavod za spomeniško varstvo, ki je leta 1966 dobil pomeni medobčinske službe za varstvo kulturne dediščine, za vse tri obalne občine. Ze leta 1963 je bilo v okviru dejavnosti zavoda sanirano mestno obzidje, urejena mestna galerija ter usposobljeno Tartinijevo gledališče. Dejavnost Zavoda je bila sprva usmerjena v ohranjanje in restavracijo posamičnih kulturnih spomenikov v mestu. Ob tem pa je pocasi nastajal koncept celovite prenove mesta.

V 70-tih letih so bile ze narejene nekatere studije, s katerimi je spomeniško-varstvena služba opozarjala, da je treba preseči oblike spontanega, nesistematičnega in parcialnega obnavljanja stanovanj ter spreminjanja in posodabljanja mestnega prostora. V letih 1976 do 1980 je začela obci-

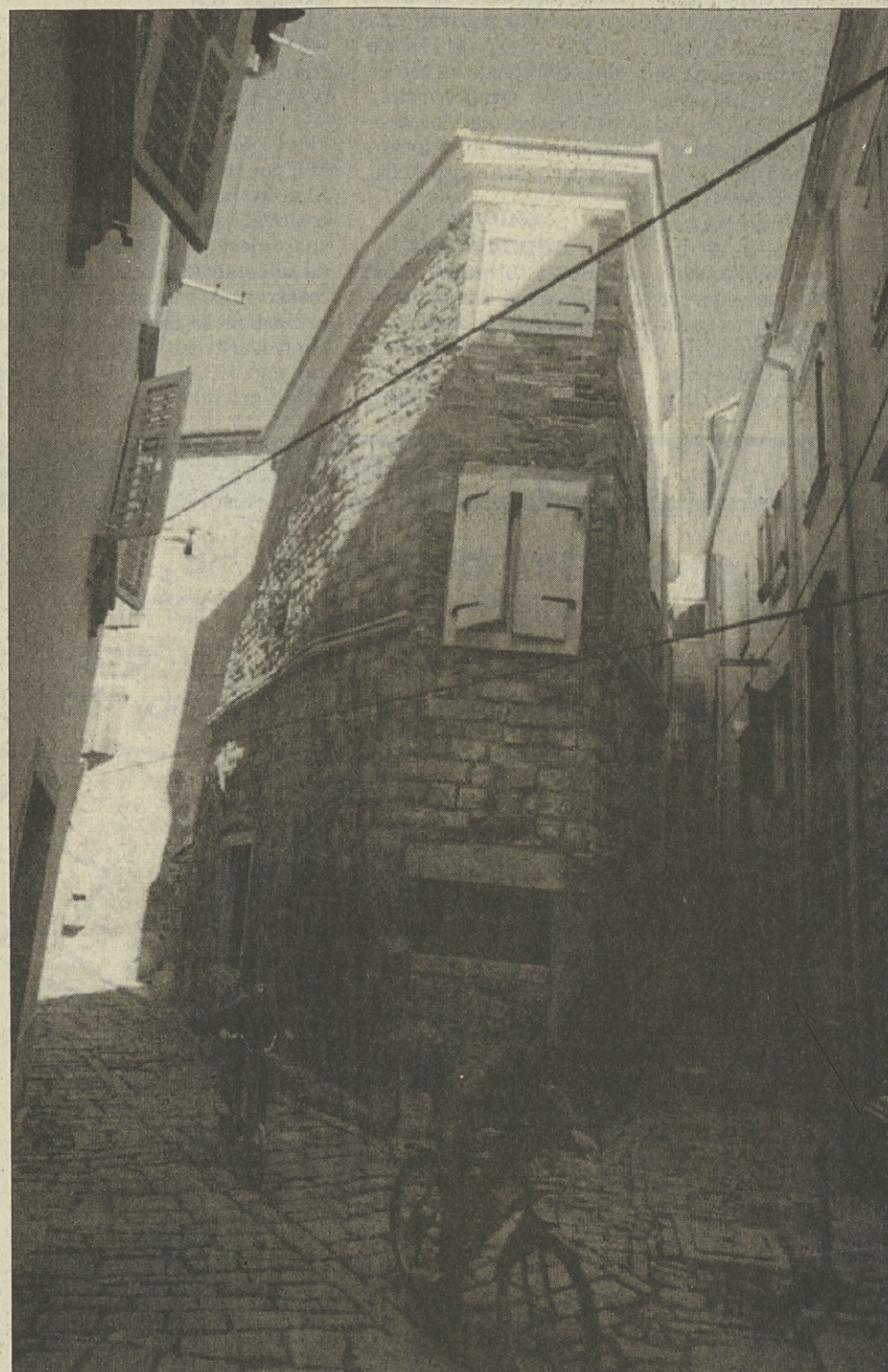
na posvečati večjo pozornost stanovanjski prenovi, tako da se je ta uveljavila kot bistven del celovite stanovanjske politike. V tedanji stanovanjski skupnosti so se zbirla posebna namenska sredstva za prenovu. V 80-tih letih se je sistematična prenova mesta dejansko začela. Na podlagi studij in izkušenj drugih mest je prišlo do odločitev, da je nujno vzporedno s prenovu posamičnih objektov prenavljati tudi celotne dele mesta - stavbne bloke. Tako je bila najprej postavljena prenova Zidovskega kareja, kjer je bilo v starih etapah popolnoma obnovljeno 2.400 kvadratnih metrov stanovanjskih in 500 kvadratnih metrov poslovnih površin. V tem obdobju pa so bili obnovljeni tudi beneska hiša, baročna hiša, Galerija, knjižnica, cerkev Sv. Petra, pritličje in zunanost občinske hiše, fasade ob Tartinijevi hiši in sama Tartinijeva hiša kot eden najvrednejših kulturnih spomenikov v mestu.

Od leta 1988 se prenavlja tudi Tartinijev trg. Prenova, ki poteka po nacrtni arhitekta Borisa Podrečec, je v mestu samem in v širši strokovni javnosti vzbudila mnoge pole-

mike. To je navsezadnje normalno, saj so arhitekturne rešitve, ki v neko okolje vnašajo elemente novega, sodobnega izraza, v dialogu s prej definiranim prostorom same po sebi polemične. Tudi prenova vogalne hiše ob vhodu na Tartinijev trg je povzročila precej razburjenja med občani in polemike v časopisih. Zlasti znamenita »altana« - železna konstrukcija na vrhu stavbe, ki naj bi ponazarjala nekdanji stolp, je postala predmet zgražanja in posmehovanja. Tone Mikeln s piranskega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine, ki je najbolj izpostavljen in napaden zagovornik teh spornih rešitev, o tem pravi: »Bistvo polemik je v nerazumevanju tega, kaj je mesto kot spomenik. To ni slika, skulptura, posamični objekt, ki ga je treba restavrirati kot takega. Posegi v mesto morajo spoštovati kvalitete obstoječega, ni pa smiselno konzervirati vsako podrobnost, saj so tu tudi stvari, ki so slabe in so nastale zgolj zaradi kakih banalnih okoliščin v času izgradnje. Sodobna praksa v svetu kaže, da je vnašanje sodobnega tudi v spomeniško zaščitenem mestu

pravi pristop. Tudi tako mesto mora namreč ziveti in se organsko razvijati naprej - prenova ni in ne sme biti urejanje muzejskega mesta, pac pa mora omogočiti ob ohranjanju vseh zgodovinskih kvalitet normalno zivljenje prebivalcev...«

Boris Vuk

Del nekdanjega obzidja nudi gostoljubje še po stoletjih (Foto: Zdravko Primožič/FPA)

VAROVANJE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE / ZAVAROVANJE ŽIVALSKIH VRST

Živali med lovci in papirji

Strokovnjaki so, seznamov ni - V Sloveniji niso doslej obstajali nobeni predpisi, ki bi določali denarne kazni za iztrebljanje zavarovanih vrst - Samo trije lovsko-ribiški inšpektorji - Kršilci vladne uredbe se lahko hahljajo - Ni razlogov za preplah med lovci

Iz analize rdečih seznamov ogroženih živalskih vrst, ki jo je opravil Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine (RZVND), in so bili objavljeni pred enim letom, izhaja, da je v Sloveniji ogroženih več kot 2000 živalskih vrst in podvrst, kar je približno 45 odstotkov vseh. Najbolj ogrožene so dvoživke, sledijo plazilci in sesalci, med nevarnejšimi pa so ogroženi mehkužci, dezevniki, pijavke, deseteronožni raki, dvojnoge in ravnokrilci. Za mnoge živalske vrste rdeči seznam se niso pripravljali, ker v Sloveniji ni strokovnjakov za določene vrste. Za nekatere skupine, ki so zavarovane, imamo strokovnjake, vendar nimamo pripravljenih seznamov ogroženosti. Resda je protipravno poškodovanje ali uničenje naravne znamenitosti in njen nedovoljen izvoz kaznivo dejanje po sedanjem kazenskem zakonu, vendar jo je bilo v praksi doslej težko uporabiti, kadar je šlo le za posamezne živali zavarovanih vrst.

Kaj pravi vladna uredba?

Po starem odloku o zavarovanju redkih ali ogroženih živalskih vrst je bilo zavarovanih 47 živalskih vrst. Seznam zavarovanih živali pa zaradi novih spoznanj o posameznih vrstah in zaradi narasajočih dejavnikov ogrožanja ni več ustrezal: mnoge vrste, ki so danes spoznane za močno ogrožene, niso bile pod nikakršnim varstvom, saj je stari odlok določil režim varstva, ki se je nanašal le na zavarovane živalske vrste. Za nezavarovane vrste ni bil z nobenim pravnim predpisom določen režim izkoriščanja oziroma odnos človeka do njih. Prepustene so bile same sebi in posledica tega je, da so v zadnjem času nekatere vrste postale resno ogrožene, čeprav se za določene vrste divjadi lovci radi pohvalijo, da so jih zadržali s svojimi interimi pravilniki. Pravni predpisi, ki urejajo izkoriščanje lovnih in ribolovnih živali, so dovoljevali lov in ribolov na nekatere ogrožene vrste, lov na druge vrste so dovoljevali v času razmnoževanja, kar bilo je v nasprotju z ekološkimi in etičnimi merili. V Sloveniji doslej niso obstajali nobeni predpisi, ki bi

določali denarne kazni za iztrebljanje zavarovanih vrst, trgovino z njimi in prepravljanje.

Vlada je pred kratkim sprejela uredbo, v kateri so navedene posamezne zavarovane živalske vrste in podvrste in obenem razglašene za naravno znamenitost. Prepovedano jih je loviti, ubijati, prepirati, zastrupljati, prodajati, posredovati pri njihovi prodaji, kupovati ali darovati, izvažati ali odnašati v tujino ter namerno vzmirati v njihovem naravnem okolju, uničevati, poškodovati, zbirati in prenašati njihova gnezda, legla, jajca in njihove razvojne oblike. Morda se komu zdi smešno, da so zavarovani tudi mrtvi primerki zascitenih živalskih vrst. S tem namreč skuša vlada stopiti na prste prekupevalcem prepariranih živali.

Izjemoma lahko minister za kulturo dovoli določene dejavnosti, če gre za znanstveno-raziskovalno delo, za vzgojo in za strokovno gojitve zavarovanih živali, vendar le z namenom, da se poveča njihovo število v naravi. Nekoliko nejasno je določilo, da so te dejavnosti izjemoma dovoljene, tudi če gre za druge strokovno utemeljene razloge. Varnostni ventil, pravijo sestavljenci uredbe, če bi šlo »za kaj tretjega«, kar ne sodi pod rubriko strokovno utemeljenih razlogov.

Natančno so določeni prekrški in kazni zanje ter odvzem predmetov, ki jih je storilec uporabil pri svojem kaznivem dejanju. Uredba dopušta izjeme le pri varstvenem režimu, če gre za živali, vzrejene v ujetništvu, vendar je njihovo izkoriščanje možno le z dovoljenjem ministrstva za kulturo. Imetniki živali zavarovanih vrst so dolžni v šestih mesecih po uveljavitvi uredbe spustiti na prostost vse zdrave živali, ki so sposobne preživeti v naravi, ali pa zaprositi za izjemo dovoljenje za zadrževanje teh živali v ujetništvu. Nadzor nad izvrševanjem uredbe imata lovsko-ribiška in tržna inšpekcija.

Izdelek nepoučenih

Bosta tej nalogi kos? »Ne«, pravi Anton Simonič, inšpektor za lovstvo in ribištvo. »Jaz imam samo tri lovsko-ribiške inšpektorje, dva v Ljubljani,

BORUT MESKO

enega pa za Obalo, ki pokriva morsko ribištvo. To ni nič. Drugje, na primer na Gorenjskem, opravlja lovsko-ribiško inšpekcijo inšpektor za kmetijstvo. V Mariboru je za to odgovoren veterinarski inšpektor, večina občin pa inšpektorjev za lov in ribolov sploh nima. Celotno postojnska in kočevska regija,

kov narave, ki ne poznajo razmer. Prepričani so, da je dovolj, če napišejo kakšen papir. Zavarovanje same vrste, ne da bi pri tem zavarovali njeno okolje, ni ničemur podobno. Po mnenju republiškega inšpektorja za lovstvo in ribištvo, ki je sam, kot pravi, »že od malih nog strasten lovec«, je odločba

sna resitev, celovita zascitita bo določena z zakonom o varstvu narave in naravnih vrednot, ki je v pripravi. Ker nekaterih živalskih vrst, na primer gnezdišč ogroženih vrst ptic, ni mogoče zascititi, ne da bi zascitili njihovega življenjskega okolja, je Miha Jazbinšek, minister za okolje in prostor, vztrajal, da je vlada v uredbi dobila pristojnost, da lahko zaslobo ali pa trajno

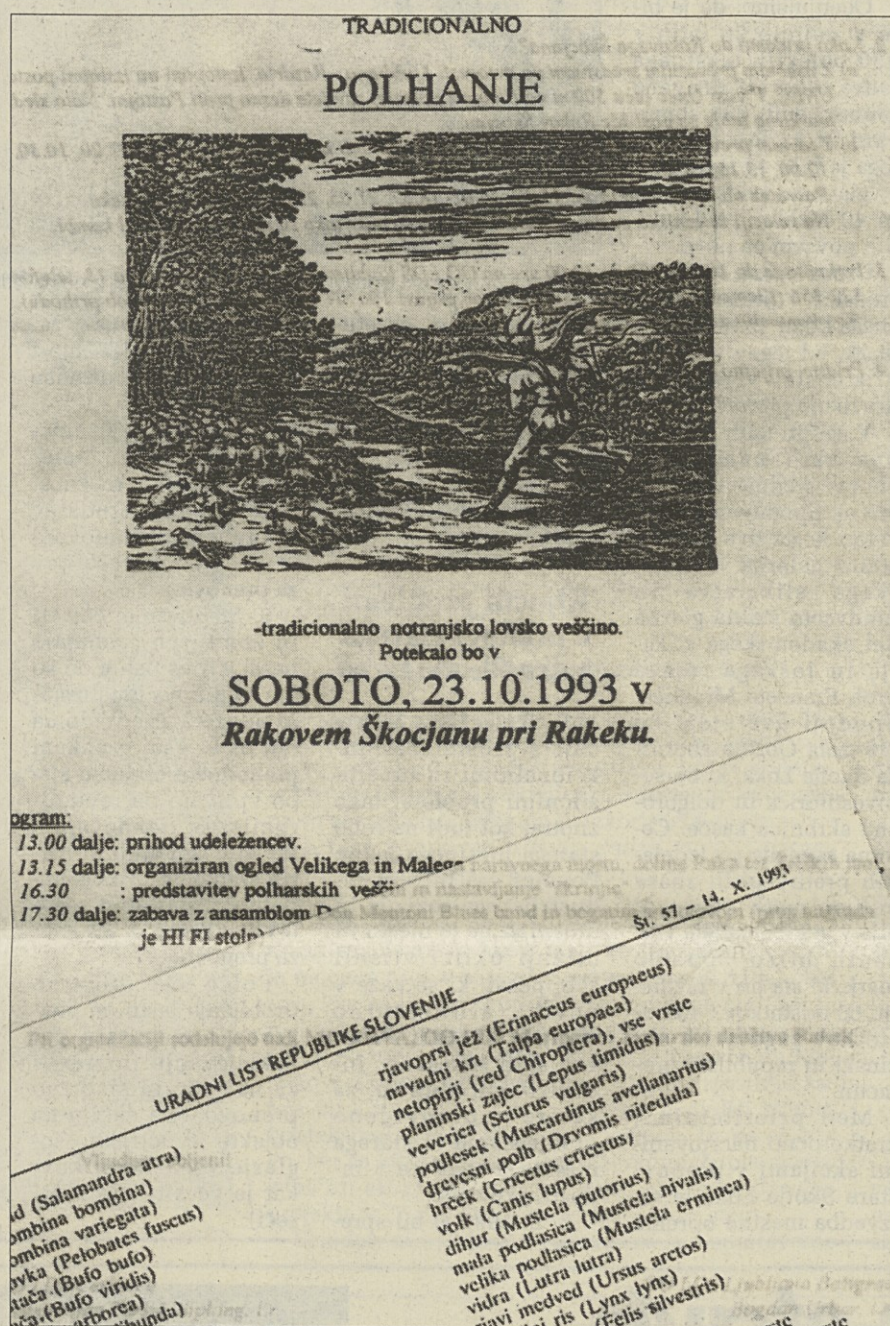
can, ki je prica, da si je trop italijanskih lovcov za svoje tarce ponovno izbral ogrožene vrste ptic pevk, kot se je v prisotnosti domačih lovcov že dogajalo na Primorskem? Ali pa, da se nekdo ukvarja z nabiranjem in prodajo zavarovanih vrst polzev? »Najprej naj pokliče najbližjega medobčinskega inšpektorja za lovstvo in ribištvo,« svetuje republiški inšpektor Simonič in dostavi: »Toda ponavadi nihče ne javi. Inšpektor sam ugotovi. Ali pa ne ugotovi.« V idealnem primeru bo inšpektor, če bo seveda imel dokaze, prestopil prijavi sodniku za prekrške. Toda sodniki za prekrške bodo - obremenjeni z drugimi »pomembnejšimi« zadevami - prijavo odložili na stran, sploh pa se bo marsikomu izmed njih ukvarjanje z zascitenimi polzi, brosci, ptici, spužvami, vrtinčarji, nitkarji in drugimi živalskimi vrstami »zdelo za malo«.

Na Obali se zdaj dogaja, da lokalni inšpektor prijavi krsitve pri odlovu rib, po trditvah republiškega inšpektorja pa prijave »le-zijo« na sodnjiki toliko casa, da zastarajo.

Kot kaže primer, kazni ze zdaj nimajo nobenega učinka, vendar to ni problem uredbe, temveč neučinkovitost sodstva, ki je ujetnik lokalne potuharske miselnosti, sploh ce so sodniki strastni popoldanski ribici in lovci ali pa ljubitelji ribijh in lovskih specialitet. Morebitni krsilci se lahko uredbi, ki predpisuje najhujšo kazn 50 tisoč tolarjev za pravno osebo ali posameznika, ki stori prekršek v zvezi s samostojno dejavnostjo, ze vnaprej hahljajo.

Malo verjetno je torej, da bo peščica inšpektorjev za lovstvo in ribištvo dezurala na zahodni meji in cakala, da bodo cariniki v prtljaznikih italijanskih lovcov odkrili primerek kakšne odstreljene zascitene divjadi.

Sicer pa ministrstvo za kulturo pripravlja pobudo za Washingtonsko konvencijo o mednarodni trgovini z živalmi, po kateri mora imeti vsaka živalska vrsta, ki jo nameravajo prepeljati cez mejo, potrdilo izvoznika in uvoznika, kar bo nadzorovala carinska služba.

Samo vprašanje časa je, kdaj se bo na seznamu ogroženih živali znašel tudi navadni polh. Vabilo na tradicionalno polhanje oziroma kravji pir kot pravijo naravovarstveniki.

kjer bi bil inšpektor najbolj potreben, ga nimata. »Simonič pravi, da bi potreboval vsaj petnajst inšpektorjev, druga možnost pa se ponuja z združitvijo lovsko-ribiške, gozdarske in zaenkrat se neobstoječe naravovarstvene inšpekcije v eno: »Ta uredba je tipičen produkt varstveni-

ena izmed mnogih na papirju, ki bo sicer dala podlago za varstvo ogroženih živalskih vrst, se zdalec pa ne bo korenito zavarovala posameznih vrst. »Manjkajo mehanizmi za izvajanje,« pravi Jana Vidic z Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine, »uredba je le zača-

omeji dejavnost, ki skodljivo vpliva na naravno okolje zascitenih živalskih vrst. Tako naj bi planinci odslej posebej pazili, da ne bodo vzmirali gnezdišč sokola selca.

Lov na inšpektorja

Kako naj ravna naravovarstveno osveščen ob-

Rdeči seznam zaščitenih živali

Kopenska in sladkovodna favna

MEHKUŽCI: veliki vrtni polz, vrsta polza Helix cincta, vrsta polza Cryptomphalus aspersus, školjke (vse sladkovodne vrste); **PIJAVKE:** medicinska pijavka; **DESETERONOŽNI RAKI:** potocni rak, navadni kosčak, primorski kosčak; **PAJKI:** vodni pajek, vrsta pajka Ersus niger, vrsta pajka Dolomedes plantarius; **ZUŽELKE:** kaci pastirji (red Odonata, vse vrste), vrsta kobilice Saga pado, navadni paličnjak, cebele in čmrli (družina Apidae, vse prostozivce vrste), mravlje rodu Formica sp. - vse vrste, metuljčnica, onjaski kresci, planinski kozliček, kovač, strojar, vrsta brosa kozlička Aegosoma scabrice, nosorožec, rogac, eremit ali puscavnik (Osmoderma eremita), gorski apolon, veliki nočni pavlinček, kraški pavlinček, vrsta pedica Erannis ankeraria, vrsta prelca Drymonia vittata; **OBOLOUSTKE:** piškurji (družina Petromyzontidae, vse vrste); **RIBE:** kečiga, primorska podust, velika sencica, solinarka, potocni glavoc, zet, smrkavica, crnooka, divji krap, pezdirk, blistavec, zvezdogleđ, beloplavuti globoček, belica, sabljarka, kosalj, mazenica, pisanka, primorski blistavec, primorska belica, pegunca, smrkez, okun, grbasti okun, cep, upiravec, cinklja, kapelj, nezica, velika nezica, zlata nezica, babica; **DVOŽIVKE:** močeril, pupki rodu Triturus - vse vrste, planinski močerad, nizinski urh, hrbski urh, navadna cesnovka, navadna krastaca, zelena krastaca, zelena rega, debeloglavka, pisana zaba, zelena zaba, barska zaba, sekulja, rosnica, laska zaba; **PLAZILCI:** močvirska sklednica, kušcarica (družina Lacertidae, vse vrste), slepec, navadni goz, progasti goz, črnica, babica, kobranka, belouška, smokulja, macjoka kaka, južnoevropska zrva, rilcasti gad, navadni gad, modras; **PTICI:** slapniki (družina Gaviidae, vse vrste), ponirki (družina Podicipedidae, vse vrste), kormorani (družina Phalacrocoracidae, vse vrste), pelikani (družina Pelecanidae, vse vrste), storklje (družina Ciconiidae, obe vrsti), caplje (družina Ardeidae, vse vrste), ibisi (družina Threskiornithidae, vse vrste), gosi in labodi (poddružina Anserinae, vse vrste), race (poddružina Anatinae, vse vrste razen race mlakarice), ujede (red Falconiformes, vse vrste), gozdne kure (poddružina Tetraoninae, vse vrste), kotoma, prepelica, mokozi (družina Gallidae, vse vrste), dezevniki (družina Charadriidae, vse vrste), sloke oziroma kljunači (družina Scolopacidae, vse vrste), prilvka, galebi (družina Laridae, vse vrste), cigre (družina Sternidae, vse vrste), golobi in grlice (družina Columbidae, vse vrste), kukavica, sove (družina Strigidae, vse vrste), lezetrudnik ali podhujka (Caprimulgus europaeus), hudourniki (družina Apodidae, vse vrste), zlatovranka, vodomec, čebelar, smrdokavra, zolne, delti in vijelavka (družina Picidae, vse vrste), pevci (red Passeriformes, vse vrste razen soje, srake in sive vrane); **SESALCI:** rovk (družina Soricidae, vse vrste), beloprsi jez, rjavoprsi jez, navadni krt, netopirji (vse vrste), planinski zajec, ververica, podlesak, drevesni polh, hrček, volk, dihur, mala podlasica, velika podlasica, vidra, rjavi medved, navadni ris, divja macka.

Morska favna

SPUŽVE: (deblo Porifera), vse vrste; **VRTINČARJI:** (razred Turbellaria), vse vrste; **NITKARJI:** (poddeblo Nemertina), vse vrste; **OZIGALKARJI:** valjasta vetermica, kamena korala, koralski rodu Parazonathus sp. (vse vrste), rodu Epizoanthus sp. (vse vrste), rodu Alcyonium sp. (vse vrste), rodu Eunicella sp. (vse vrste); **MEHKUŽCI:** polzev Astrea rugosa, Mitra zonata, Cassidaria echinophora, polzi zaskrgarji (red Opisthobranchia, vse vrste), lescur, morski datelj, vrsti školjk Lima lima in Lima inflata; **MNOGOSCELTINCI:** Spalanzanijev cevkar, cevkar serpula; **SIPUNKULIDI:** (poddeblo Sipunculida), vse vrste; **ZVEZDASI:** (poddeblo Echiurida), vse vrste; **RAKI:** jastog, vrste rakov Dromia vulgaris, Upogebia littoralis, Pilumnus hirtellus, Pachygrapsus marmoratus, Maia squinado, Maia verrucosa, Inachus dorsettensis, Macropodia longirostris, Macropodia rostrata, Pinnotheres pinnotheres, Eryphia spinifrons, raki rodu Lissa spp., Pissa spp., Lambrus spp., Galathea spp. (vse vrste); **MAHOVNJAKI:** vrsta mahovnjaka Retepora beaniiana, ramenonožci (razred Brachiopoda, vse vrste), iglokozci, morska lilija, vrsta morskega jezka Spatangus purpureus, vrsti morskih zvezd Anseropoda placenta in Marthasteria glacialis; **CREVOSKRGARJI:** (razred Etenopneusta) vse vrste; **BREZGLAVCI:** skrgoustka; **PLASCARJI:** (poddeblo Tunicata), vse vrste; **OBOLOUSTKE:** glenavica; **RIBE:** vrsta ribe hrustancice Ceterhinus maximus, vrste rib kostnic Hippocampus gutturalis, Johnius umbra, Lepodogaster gouani, Mola mola, Syngnatus spp., Nereophis ophidion; **PLAZILCI:** morske zelve (red Chelonia), vse vrste; **SESALCI:** kiti (red Cetacea), vse vrste.

Poleg navedenih so naravna znamenitost se vse vrste metuljev in hroščev nad gozdno mejo, vse živalske vrste, ki stalno žive v podzemeljskih jamah in podzemeljskih vodah, ter vse vrste živali, ki se selijo prek ozemlja Slovenije.

KAMENOGLAVCI

Ekologi

Prispevek z nedavnega posveta zgodovinarjev o prvi svetovni vojni: Soška fronta v pričevanjih slovenskih vojakov in piscev

Vojska je strašna, Bog nam pomagaj

V zgodovini 20. stoletja je prva svetovna vojna zapisana kot "monstrum" novega veka, kot epohalni uničevalni dogodek, ki je postavil na glavo vse dotedanje, tradicionalne vidike življenja. Vojna je spremenila vedenjske modele, miselne, čustvene in psihične kategorije tako tistih, ki so se znasli na bojiščih, kot tistih, ki so jo doživljali v zaledju front. To se zlasti velja za kmečkega cloveka, ki je na prelomu 20. stoletja zivel na robu industrijskega in modernega sveta; zanj je bil prvi svetovni vojni spopad prvo srečanje z modernim svetom in njegovo uničevalno tehnologijo.

Ce lahko sodimo po številu literarnih del in po spominski literaturi, ki so nam jo zapustili znani in manj znani pisci tega casa, je tudi soška fronta kot prizorišče epohalnega "monstruma" zacrtala globoko sled v slovenskem imaginariju. Poleg tega velja omeniti tudi ustna pričevanja o vojni izkusnji, ki so presla kot dediscina mlajšim rodovom.

Velika Vojna, ki se je odvijala v Posočju, na Goriskem in na Krasu, je popolnoma zabrisala mejo med bojiščem in njenim zaledjem. Bila je prva vojna, v kateri je moderna tehnologija prestopila limit bojišča. Kot neustavljiva proizvajalka smrti je vojna izničila mejo med življenjem in smrtjo, med cloveskim in nacloveskim. V strelskih jarkih, rovih in kavernah je izginila razlika med telesom in strojem, med živim organizmom in tehnološko organizirano materijo. Kot je v svojih dopisih s soske fronte zapisala dunajska novinarka Schalek, je vojna resnicnost v Posočju in na Goriskem zadobila videz absurda: ob uničenju in vojnih strahotah se je življenje, kljub blizini smrti, odvijalo po vsakdanjih, utečenih tirih.

Paul Fussell je prvo svetovno vojno označil kot izreden kondenzator

modernosti, ki se je sprevrigel v vir protimodernih reakcij. Med detonacijami topovskega orožja so se vojaki, izpostavljeni šrapnelom in granatam, zatekali v molitev in iskali pomoč v naravnih, magičnih silah. V vojni torej, ki je bila predvsem izraz racionalno naravnanih odločitev in strateskih izbir vojskih virov, sta vera in vrazevernost postali spremljevalki tisočih vojakov, ki so svoje preživetje prej zaupali podobicam, svetinjam in talismanom kot pa orožju in bojni strategiji svojih nadrejenih.

Ne glede na okrutnost in na uničenje, ki ju je vojna prizadejala na slovenskih tleh, so bili nekateri slovenski clankarji prepričani, da je vojna sicer kruta, a vendarle nujno potrebna.

V oktobru leta 1915, ko je na soškem bojišču, nedaleč od Trsta umiralo na tisoce vojakov, je v trzaski Edinosti objavil clanek, ki je ob uničevalni moci vojne spregovoril tudi o njeni ustvarjalni moči.

»Vojna je veliko zlo, neizmerna nesreca za clovestvo. Ne le, da uničuje dusevne, kulturne in gospodarske vrednote, ki jih je ustvarilo clovestvo tekotom dolgih casov z velikimi napori duha in telesa (.....). Da niti ne govorimo o najdragocenejšem, kar imenuje clovek svojo last; o potokih prelite krvi - o izgubah na cloveskem življenju. To bi bila ena, neizrecno zalostna stran vojne. Ali vojna prinaša tudi dobro, ker ustvarja! Cetudi ne direktno, ampak s tem, da po svojem učinkovanju odpravlja marsikatero zlo, ki je razjedalo in zastrupljalo organizem cloveske družbe in s tem silno oteževalo doseganje tistih visokih ciljev, po katerih morajo stremiti vsi ljudje, pa naj govore ta ali oni jezik. Vojna je huda, trda, ali v mnogih pogledih vendar koristna sola, ki prepelja cloveka in ga svojimi grozotami dovaja do spoz-

nanja, koliko je škodil sebi in cloloveku, udajajoc se slabim instinktom in nagnjenjem.«

Blizina vojnih grozot, ki so jih prizadejale soske bitke, slovenskih piscev v neposrednem zaledju ni prepričala, da bi podvomili v prenovitveno moc vojnege spopada. Nasprotno, verjeli so, da se bo na vojnem pogoriscu pojavil prenovljen, boljši, plemenitejši, pametnejši in po božnejši clovek.

Iz podobnega prepričanja je slovenski duhovnik, spomaldi leta 1916, ko je obiskal kraske vasi v neposredni blizini fronte, pohvalil vsesplosen napredek, ki so ga le-te doživljale v casu vojne: »Piše in govori

se, da vojska vse uničuje. Isto da se godi na našem Krasu. Res, da se neredko potepta kaka njiva, razdere zid, zlomi kaka trta ali sadno drevo, krogla posuje kako hišo, toda ta poskoda vanja niso niti senca onih gospodarskih in kulturnih naprav, ki jih nosi vojska s seboj. Kras ni se videl takih cest, kot se jih veseli sedaj.« Za pisca so porušene vasi gola izmisliotina, puščenje in ropanje vojskih cet laz. Vseposod vidi pisec le napredek, red in čistost, ki jih je prinesla vojna, medtem ko svojim bralcem zamolci smrt tisočih vojakov, usodo beguncev in splosno pomanjkanje.

Castnik Milos Vauh-

nuk, ki se je v istem casu nahajal na soškem bojišču, je krasko krajino opisal s povsem drugačnimi besedami: »S postojank na Gmadi je bil lep razgled po Krasu, toda kamor je seglo oko, povsod so bile samo ruševine slovenskih vasi. Z naših postojank smo lahko videli, kako se ljudje sprehajajo po trzaskih ulicah, medtem ko je pri nas kosila smrt.

Ce k dogajanju prve svetovne vojne na soski fronti pristopimo z antropološke in zgodovinske perspektive, lahko ugotovimo, da se v vojni podobi, ki se je izoblikovala v slovenskem imaginariju krešejo resnicnost in videz, resnica in laz, da se v njej prepletajo miti, podobe, slušne

in vidne izkušnje. Uradni vojski viri nam posredujejo enostranska, skopa sporočila, ki ne glede na dane okoliscine poudarjajo pogum in uspesnost avstro-ogrskih cet. V isti sapi pa pripisujejo sovražniku omahljivost in neuspesnost v vojskovanju. V slovenskem vojnem tisku zaman iscemo dopise z vojnege obmocja, ki ne bi bili ujeti v retorične obrazce vojne propagande. Sodec po slovenskem tisku so se Slovenci iskazali na bojišču kot pogumen, »idealno zvest, mosko značajan« narod. V Tedenskih slikah iz leta 1916 beremo, da so slovenski vojaki »se vedno tisti junaki, kakršni so bili njihovi pradedje. Kakor v vojnah

proti Turkom, Lahom, Francozom in Prusom v preteklih stoletjih, se tudi zdaj odlikujejo povsod slovenski polki. Na ruskih, srbskih in laskih bojiščih smo se pokazali Slovenci zopet najboljše vojake.«

V spominih ze omenjenega Miloša Vauhnik bi brezuspesno iskali potrdila o junaštvu slovenskih in avstro-ogrskih vojakov, o katerem govori vojni tisk. Vir vsesplosnega navdušenja vojakov v casu priprav na kobariški preboj, po mnenju sicer slovensko zavednega oficirja, ni bilo domoljubje, temvec predvsem sestradanost vojske. »Prehrana je bila katastrofalno slaba. Primer: zvečer pred napadom sem kot oficir dobil kosček smrdljive klobase, za kruh pa koruzne drobtine, ki sem jih lovil po zepu. Kruh je bil namrec tak, da se ga ni moglo ne rezati ne lomiti, temvec ga je bilo treba takoj dati v zep, ker se je zdrobil. Zjutraj pred napadom smo vsi brez razlike dobili črno vodo, ki naj bi bila kava, in zraven jedli tiste drobtine iz zepa. Zato ni cudno, da je pred napadom vladala pri vojaštvu evforija. »Jutri se bomo spet enkrat posteno najedli« so govorili vojaki. »Nasli bomo v italijanskih jarkih vsega dovolj: mesa, riža, kave, belega kruha, prepečenca, cokolade, vina, likerje. Italijani imajo vsega v izobilju. Niso bili potrebni nobeni navduševalni nagovori generalov ali drugih castnikov. To je bila ofenziva ubupancev, ki so komaj čakali, da se posteno najedo in napijejo, pa cetudi bo treba enemu ali drugemu umreti ali si za življenje naceti zdravje.«

Memoaristika, dnevniški zapisi in korespondence nam v razliko od uradnih virov ponujajo neretorčna pričevanja o vojni stvarnosti in s tem novo gledisce na vojno izkusnjo. Prav zato

Na slikah: pod naslovom zmešnjava ob umiku beguncev in prihodu vojaštva na Kobariškem; spodaj italijanski vojaki vlečejo top na stolu. Posnetka sta iz brošure Vojna v Posočju 1915-1917, Nova Gorica 1990.

MARTA VERGINELLA

lahko z analizo t.i. drobnih, zasebnih virov dopolnimo vojno sliko, ki jo je zgodovinarjevo izoblikovalo ob preučevanju uradnih virov. Pri tem ne smemo pozabiti, da nam avtobiografski viri posredujejo subjektivno doživljanje vojne, ki je pa sicer ujeta v kolektivne topose.

Ceprav so bili vojaki slovenske narodnosti na soski fronti del »velike družine«, ki se je borila za slovensko zemljo in habsbursko domovino, označuje njihovo vojno izkusnjo, ce upostevamo zapise, ki so nam jih zapustili, predvsem občutek osamljenosti in zapusenosti. Vojno so doživljali kot travmo in v poskusih racionalizacije vseh presunljivih doživetij so v narodnostnem interesu le redkokdaj našli zadostno upravičevanje za trpljenje, ki jim ga je prizadejala vojna. Vojskovanje v blatu, pod topovskim ognjem, na slovenskih tleh, ni bilo zanje manj strasno, kot na ruski ali na srbski fronti.

Milos Vauhnik ni bil navdušen, kot je sam zapisal, da se je znašel na soski fronti. Raje bi se bil vrnil na rusko bojišče, pa ceprav se je imel za slovenskega domoljuba. Zavedal se je, da je italijanski sovražnik nevarnejši od ruskega in da je možnost preživetja zagotovo na soski fronti. Ruske granate so bile po njegovem manj strasne od italijanskih, kopale so le globoke jame v zemlji brez kamenja. V soškem vojnem peklu pa so se morali vojaki zascititi ne le pred granatami, temvec tudi pred kamenjem. Občutek, da branijo svojo zemljo pred pohlepnim sovražnikom, jim ni bil v veliko uteho.

Na nic manjše negodovanje nad neprijaznostjo narave na soškem bojišču, ki je povečevala vojno okrutnost, nalezli tudi v pisnih Franca Reberska: »Vojska je strasna rec, taka kakor je v današnjih letih. Bog nam pomagaj. Ti tudi povem, da sem 13. novembra prisu k feld komp. Hmalo bo 3 mesece kar hodim Italijane vahtat. Sem ze bil 8 krat v ognju, no pa hvala bogu susa se nisem dobim. Smo po 5 ali po 6 dni na fronti in potem sma pa oblezvan. No pa je kar zadost, gremo radi ven. Oblezvam se pa ponoči ob 10 ali 11 uri. Seveda je hudo za nas, notri gremo, ven pa ne ves ali bos prisu ali ne. Vsakokrat jh zgibimo precej kamratov. Tukaj je za tist zleht, ko je samo kamenje, pade granata, pa meče kamenje dalec na okoli.« Prav neprijaznost narave, ki je povečevala učinkovitost sovražnikovih krogel, in klima, ki je oteževala preživetje v strelskih jarkih in kavernah, sta v zapiskih vojakov, ki so se vojskovali na soski fronti pogost topos. Ciril Presor, podcastnik avstrijske vojske, je smrtonosnost kraskega kamenja okusil, ko je zaradi granat, ki so treskale v skalnatih predelih, in je večje in manjše kamenje letalo v vse smeri, vendar so mu pogosti dopusti tudi omogocili, da se je umaknil v krasko zaledje. Za Prestorja, ki je med bitkami obiskoval gledalisce, sklepala nova prijateljstva, zahajal na

Trst, je vojna izkusnja na soski fronti dobila povsem drugačne oblike kot za tiste pisce, ki jim je krajši umik z bojišča služil le kot oddih pred ponovno vrnitvijo na prvo bojno crto.

Na opise doživljanje naravnih lepot soske pokrajine ne glede na blizino vojnih grozot dobimo namrec v zapisnih piscev, ki so si zaradi čina lahko privoscili pogoste oddihe. Kot je v svojem dnevniku zapisal Josip V., je njegovo življenje na fronti potekalo v znamenju dolgotrasja, ki ga je preganjal s sprehodi in z uživanjem ob naravnih lepotah, ki jih je opazoval s svoje panoramsko postavljene postojanke. Ko so jo nekega dne granate uničile, mu je bilo zal, da je izgubil svoje opazovilišče in da ob sončnem zahodu nad furlansko nizino ni mogel vec sanjariti. Ob branju Janezovega dnevnika se bralcu zdi, da bere zapiske zasanjanega popotnika, ki se je povsem naključno znašel v vlaklu, na progi ob fronti, saj v njem le bežno beleži dogajanja na bojišču. Ceprav se nahaja v blizini topniškega ognja, v katerem njegovi tovarisi umirajo, blazi Janez V. svoje bivanjsko razočaranje s pogledom na naravo: »Pa poplacano je vse moje dusevno trpljenje, da imam le razgled na gore, na moje gore.«

Janezovo doživljanje narave na samem bojišču in v njegovi neposredni blizini ni osamljen primer v tem kontekstu. Karel Jagodic, castnik, ki je prav tako zapisoval svoje vojne izkušnje, trdi, da so vojaki pred zacetkom enajste soske ofenzive obcdudovali sončni vzhod in tihoto porajajočega se dne. Lahko bi trdili, da se iskanje Arkadije na fronti pojavlja kot antiteza vojnim grozotam, saj so vojaki, je zapisal Paul Fussell, nasli nasprotje vojne le v pastoralnem svetu. Zatekanje v naravo je postalo merilo presoje vojnih okrutnosti in hkrati nacin, s katerim se pred njimi zateci v dnevno sanjarjenje.

Teško bi torej dejali, da so slovenski vojaki doživljali vojno stvarnost, tudi na soski fronti, drugače od vojakov ostalih narodnosti. Slovenski vojaki, ki so se borili na soski fronti, so branili domaco zemljo pred italijanskimi imperialističnimi apetiti, vendar njihov boj ni označevalo navdušenje nad vojskovanjem in vojno samo. Ce vzamemo v pretres avtobiografske vire, potem lahko ugotovimo, da je bilo preživetje, poglavitna želja posameznikov, ki jih je na sosko fronto privedla vojna, in to ne glede na nacрте in strategije vojskega vrha in ne glede na interes naroda.

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1

08.40	Ziv zav, ponovitev
09.30	Pozabljena zgodba, ponovitev 6/6 dela ameriske igrane serije
09.55	Sezamova ulica, 5/13 del otroške nizanke
10.55	22. srečanje ljubljanski zborov, 4. oddaja
11.25	Obzorja duha
12.00	Slovenci vajejstvu
12.30	Divji svet živali, ponovitev 22/25 dela angleske poljudnoznanstvene serije
13.00	Poročila
13.25	V dimu smodnika: Poslednji Apac, ameriski film, barvni film, VPS 1335
14.55	Kennedyji, pon. 4/4 dela ameriske dok. serije, VPS 1455
16.00	Edvard VII, 3/13 del angleske nadaljevanke, VPS 1600
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Po domače, VPS 1710
19.05	Risanka
19.15	Slovenski loto, VPS 1915
19.30	TV dnevnik 2
20.10	Zrcalo tedna
20.30	Nedeljskih 60, VPS 2030
21.30	Preživetje v avstralski divjini, 13/15 del, VPS 2130
22.05	TV dnevnik 3, VPS 2205
	Sova
22.25	Moješter in Margareta, 2/8 del poljske nadaljevanke, VPS 2225
23.20	Severna obzorja, 4/29 del ameriske nizanke, VPS 2320

SLOVENIJA 2

14.05	Poglej in zadeni, ponovitev
15.10	Hlapci (Jackaroo), ponovitev 1/4 dela avstralske nadaljevanke
16.10	TVariete, ponovitev
17.10	Sportna nedelja
	Kros Dela, reportaža iz Slovenske Bistrice
17.40	DP v nogometu: Zivila Naklo-Publikum, posnetek iz Kranja
19.30	Dnevnik 2
20.10	Nedeljski magazin
20.35	Dersu Uzala, japonsko/ruski film
22.55	Sportni pregled

KANAL A

08.00	Nedeljski nagovor patra Benedikta Lavriha
08.15	RIS, risanke in spoti
08.45	Indijancek Hiawatha, 2. del risanege filma
09.10	Male zivali
09.30	Potovanje v središče casa, ponovitev filma
11.00	Ameriskih deset, ponovitev
12.00	Nedeljski nagovor patra Benedikta Lavriha
12.15	Helena
18.00	Reportaža Rally mazda, ponovitev
18.30	Tropska vročica II, ponovitev 3. dela
19.30	Rock starine, ponovitev 36. oddaje
20.00	Risanka
21.20	Kino, kino, kino, oddaja o filmu
22.00	Dannyjeve zvezde, kontaktna oddaja
22.05	Tropska vročica II: Izroditve, 6. del ameriske nadaljevanke
23.00	Evropa, nemski film - Ce želite do konca doživeti film režiserja Larsa von Triera, se morate prepustiti njegovi režiserski magiji - hipnozi. Toda sele prebujenje vam omogoči, da ga dojamete in da vam postane jasnejša podoba »starega kontinenta«...
00.30	Rock starine, 37. oddaja

KOPER

18.00 Dokumentarna oddaja

KOROŠKA

13.00 Dober dan, Koroška, oddaja za koroške Slovence

RAI 1

6.00	Caccia al tesoro
7.45	Dok.: Kvarkov svet
8.30	Otroski variete: La banda dello zecchino
10.30	Velike razstave
10.55	Masa (iz Ancone)
11.55	Parola e vita
12.15	Zelena linija
13.30	Dnevnik 1
14.15	Film: Sing Sing (kom., It. '83), vmes (15.50) sportna odd. Cambio di campo
16.35	Sport: konjske dirke, Solo per i finali
17.00	Variete: Domenica con i misteri di Aladino
18.00	Dnevnik
18.10	Sport: 90. minuta
19.00	Variete: Domenica con i misteri di Aladino
19.50	Vreme in dnevnik
20.30	Sportne vesti
20.40	Film: Un amore rubato (dram., It. '93)
22.25	Sportna nedelja
23.25	Dnevnik 1
23.30	Tempi supplementari
0.10	Dnevnik in vreme
0.40	Nočni film (krim.)

RAI 2

7.50	Otroska oddaja
8.15	Risanka in nizanke
9.25	Zidovska kultura
10.15	Film: Non sparare, baciami, 11.00 dnevnik
12.05	Nan.: L'arca del dottor Bayer
13.00	Dnevnik 2, rubrika Trentatré
13.45	TG 2 - Motorji, vreme
14.00	Film: Il cucciolo (pust., ZDA '86)
16.20	Film: Labyrinth-Dove tutto è possibile (fant., VB '86, i. D. Bowie)
18.00	Komicni filmi S. Laurel in O. Hardyja
19.00	Nogomet A lige
19.35	Vreme in dnevnik
20.00	Domenica Sprint
21.00	Nad.: Beautiful
22.30	Nan.: Sanguine blu
23.30	Dnevnik 2 in vreme
23.50	Zidovska kultura
0.40	DSE: Dennis Sciama
1.40	Nemi film: Il vigiglio di mamma Krausens...

RAI 3

9.00	Film: Francis alle corse (kom., ZDA '51)
10.25	Koncert RAI 3
12.10	Film: Baciarmi, Kate! (glas., ZDA '53)
14.00	Dnevnik
14.25	Sport: Quelli che il calcio
17.00	Film: Shanghai Surprise (pust., ZDA '86)
18.50	Vreme in dnevnik
19.20	Domenica golf
19.30	Dnevnik, delzeli sport
20.30	Film: Il portaborse (dram., It. 91, r.-i. Nanni Moretti)
22.30	Hej, sestral, serija
22.50	Variete: Cielito lindo
0.10	Pregled tiska
0.25	Film v originalu: Edward II. (dram., VB '91, r. D. Jarman)

RETE 4

7.00	Film: Alvaro piuttosto corsaro (i. R. Rascel)
9.00	Stelle della moda
9.30	Dnevnik TG 4
10.00	Nad.: Dallas
11.00	Aktualno: Rete4 za vas, 11.40 Berelegante
12.00	Nad.: La signora in rosa, 13.00 Sentieri
13.30	Dnevnik, 14.00 nad. Sentieri, 14.30 Primo amore, 15.30 Valentina di campo
16.00	Aktualno: Perdonami
16.45	Nad.: Cuore selvaggio
17.30	Dnevnik TG 4
18.00	Aktualno: Lui lei l'altro, 19.30 C'eravamo tanto amati, vmes (19.00) dnevnik TG 4
20.30	Film: Nessuna pietà (krim., ZDA '86)
22.30	Nan.: Colombo, vmes (23.30) dnevnik TG 4

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
9.00	Nabozna oddaja
9.45	Dok.: 5 kontinentov
10.00	Aktualno: Reportage, 11.30 Arca di Noè
12.00	Risanka
12.30	Glasbena oddaja: Superclassifica Show, vmes (13.00) dnevnik
13.50	Variete: Cirkus zvezdnikov
15.45	Film: Laguna blu (ZDA 80, i. B. Shields)
18.10	Film: Il commissario Lo Gatto (kom., It. '86)
20.00	Dnevnik TG 5
20.30	Glasb. odd.: Quarantatutto gatti
22.30	Aktualno: Ciak, 23.00 Nonsolomoda, 23.30 Italija sprasuje
0.30	Dnevnik TG 5
0.45	Sgarbi settimanali

ITALIA 1

6.30	Otroski variete
10.30	A tutto volume
11.30	Sport: Grand Prix
12.30	Odprti studio
12.45	Sport: Vodič nogometnega prvenstva
14.00	Film: Vado a vivere da solo (kom., It. '82)
16.00	Nan.: Big Man, 18.00 Tale padre tale figlio (i. L. Kelsey)
18.30	Odbojka lige A1
19.30	Variete: Benny Hill
20.30	Nan.: Highlander - Secoli d'odio, In nome del male (i. A. Paul)
22.30	Sport: Pressing (vodi R. Vianello)
23.45	Variete: Mai dire gol
24.00	Studio sport in vreme
0.30	Sport: Veliki golf
1.40	Film: Vado a vivere da solo (i. Jerry Calà)

TELE 4

Lastne oddaje
20.35 Film
22.00 Dogodki in odmevi

KOPER

13.00	Nadaljevanke
14.00	Caroline Cherie, ponovitev fr. filma
15.40	Carobna svetilka, otroški spored
	Ob izvirih zvoka, it. dokumentarna oddaja
	Ezopove pravljice, risanke
	Oscar Junior
16.55	Pavarotti v Parizu, ponovitev 2. dela koncerta
18.00	Dokumentarna oddaja
19.00	TV dnevnik
19.25	Nadaljevanke
20.15	Nočni sodnik, ameriška tv nanizanka
20.35	Zrebanje Loto
20.40	Ne morete ustaviti glasbe, ameriški glasbeni film, 1979
22.20	TV dnevnik
22.30	Slovenski magazin
23.00	Ob izvirih zvoka, italijanska dokumentarna serija
23.40	Nočni sodnik, ameriška tv nanizanka

ORF Avstrija 1

09.00	Cas v sliki
13.10	Gospodar otoka, ameriški pustolovski film
15.30	Hobotnica, kviz
16.40	Lassie
18.05	X-Large, reportaža
18.30	Bavarec na otoku Rügen, serija
20.15	Levi jama, 24. del
21.10	Jedi z zgodovino: Slasne jedi s Stajerske
23.20	Salaam Bombay, indijski/francosko/britanski film, 1988
	Igrajo: Safik Sied, režija: Mira Nair
01.10	Wolfgang A. Mozart: Joseph Haydn, Koncert za celo st. 2 v d-duru
01.35	Poročila
	Tisoč mojstrov

ORF Avstrija 2

09.05	Cebelica Maja
10.15	Princ Valiant, ameriški film
13.00	Dober dan, Koroška, oddaja za koroške Slovence
16.30	Pokopljite moje srce na zavoju reke, 3/3 del dok. serije
18.00	Pri Huxtablovih: Pogaca iz betona
19.00	Avstrija danes
20.15	Dvanajst ur strahu, ameriška psihološka kriminalka
22.15	Hej, sestral, serija
22.30	Poljubi me, tepček, ameriška komedija (Kim Novak, Dean Martin in drugi)
02.00	Poročila

Hrvaška 1

09.05	TV koledar
09.15	Slika na sliko, pon.
10.00	Poročila
10.05	Hišni ljubljenci
10.30	Sezamova ulica, 20. del
12.05	Plodovi zemlje
13.00	Mir in dobrota
13.45	Samo bedaki in konji, 3. del angl. hum. nan.
14.40	2.4 otroka, 2. del hum. nanizanke
15.15	Andersenove pravljice, 11. del ris. serije
15.35	Tigri ljudozerci, dokumentarna oddaja
16.40	Poročila
16.50	Opera box
17.15	Blanko Fury, angleški film
	Igrajo: Valerie Hobson, Stewart Granger, Walter Fitzgerald in drugi; režija: Marc Allegret
18.50	Leteci medvedki, 14. del risane serije
19.30	Dnevnik 1
20.10	Dinastija Strauss, 5/6 del avstrijske nadaljevanke
21.45	Nedeljski koncert
22.35	Dnevnik 2
23.00	Slika na sliko
23.50	Poročila

Hrvaška 2

18.20	TV koledar
18.30	Sahovski komentar
18.55	Tenis, ATP magazin
19.30	Dnevnik 1
20.10	Tisocletje, 7/10 del ameriske dokumentarne serije
21.10	Dobri fantje, 5/6 del humoristične nanizanke
22.05	Po zakonu, francoski barvni film, 1985
	Igrajo: Clovis Corinil-lac, Wadek Stanczak, Nathalie Spilmont, režija: Robin Davis
23.55	Sport

MTV Madžarska

07.50	Rakuni, risanka
08.05	Mladinski magazin
08.30	Halo, nedelja, magazin
11.00	Glasbeni butik
12.00	Opoldanski zvon
12.05	TV magister
13.40	In memoriam, Istvan Albert
14.00	Iskanje poti, debatni program za najstnike
14.40	Namizni tenis
16.20	Verski program, za evangelicane
16.45	Disney, risanke za otroke
18.30	Kolo sreče, kviz
19.00	Teden
20.00	Dnevnik
20.20	Sport in nogometni pregled
22.10	Juzna krajina, španski film

TV SLOVENIJA 2 / OB 20.40

Oskar 1976 za najboljši neameriški film

Dersu Uzala se vrne v divjino, čeprav ve, da ji ni več kos

Potopisna knjiga V. K. Arsenjeva, ki je bil na prelomu stoletja kot carski-ruski oficir predvsem geolog, ki je raziskoval sirna prostranstva Sibirije in Daljnega vzhoda, je bila prevedena v slovensčino in je že 1956. leta izšla pri Slovenskem knjižnem zavodu pod naslovom *V sibirski tajgi*.

Ko je film po dvajsetih letih prišel k nam v kinematografe, se nihče ni več spomnil, da imamo prevedeno knjigo.

V knjižnicah lahko knjigo dobite se danes in prav zanimivo jo je prebrati in ugotovljati, kako mojstrsko je **Akira Kurosawa** nadgradil poto-

pisni reportažni roman, v katerem spremljamo avtorja in njegovega vodica - domaćina Dersuja Uzala.

Film je bil v originalu posnet na 70-milimetrski trak v avtentičnem okolju, kjer se tajga zaradi zimskega mraza (do -60 stopinj) in poletne vročine z roji komarjev v sedemdesetih letih ni kaj dosti spremenila. Tezišče filma pa ni v prikazovanju Arsenjeve poti, ampak v liku **Dersuja Uzala** po zaslugi igralca Maksima Munzuka v naslovni vlogi. Dersu Uzala vse življenje živi v tajgi kot lovec. Neumisljena narava ga utrjuje, obenem pa ve, da je ob njej nemočen in ubog, zato je tudi

vraževeren. Zivljenje v tajgi ob vsej spremenljivosti vremena ne odpušča napak. Le najbolj utrjeni in močni preživijo. Harmonija z naravo je torej le navidezna in pogojna.

Dersu Uzala se tega zaveda in ve, da je prijateljstvo s sočlovekom pogoj za preživetje, se posebej, ko so nadloge staranja vse bliže in vse pogostejše. Ena najusodnejših nalog, ki ga lahko doleti, je opesan vid. Lovec, ki ne vidi, v tajgi nima kaj početi. Lovec sprejme povabilo Arsenjeva in ga obišče v Habarovsku, toda življenje v hiši ga utešuje. Vrne se v divjino, čeprav ve, da življenju v naravi ni več kos.

TV SLOVENIJA 1 17.10

PO DOMAČE, za ljubitelje domačih viz

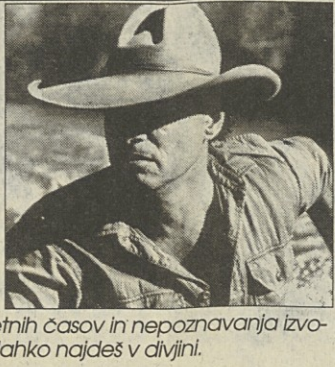
V prvem delu oddaje z naslovom *Bila sva mla-da oba* bo voditelj Boris Kopitar predstavil citiraja Miho Dovžana in njegovo glasbeno pot. V drugem delu oddaje se bo voditelj oddaje Jože Galic pogovarjal z Jožetom Antoničem in Janezom Perom (Alpski kvintet) in videli bomo tri nove spote ansamble, posnete v Zgodnjih Gorah pri Bledu in okolici, vmes pa boste lahko poklicali po telefonu in izbrali skladbe s ponujenih glasbenih listov.

V oddaji bo gost **Alfi Nipke**. Pripovedoval bo o svojih letosnjih turnejah po Avstraliji in Kanadi. V humorističnem delu pa bo nastopil humorist Franc Pestotnik-Podokničar.

TV SLOVENIJA 2 21.30

PREŽIVETJE V AVSTRALSKI DIVJINI, dokum. serija

Angleži so 1838. nastali nist gornjizjo po Port Esingtonu - poskus, ki je popolnoma propadel. **Les Hiddins** razlaga, da zaradi popolnega nezaznavanja letnih časov in nepoznavanja izvora hrane, kijo lahko najdeš v divjini.

TV SLOVENIJA 1 13.30

V DIMU SMODNIKA: POSLEDNJI APAC, ameriški barvni film

Dve leti potem, ko je zagotovil mir v Dodge Cityju, se Matt Dillon odpravi na Yarnhejevo farmo v Arizoni. Prišel je prepozno, saj so Apaci požgali posestvo in mladi apaki bojovník Volk je ugrabil 21-letno Beth. Njena mati Mike Yarnhe obupana šele zdaj prizna Mattu, da je on Bethin oče. Skupaj s prijateljem se Matt odpravi po sledi za Injancini. Film močno spominja na Fordove Iskalce. Scenarist in režiserji pa je treba priznati, da sta zelo korektno predstavila tragedijo Apacov, ki jih je ameriška vojska hotela s prevaro preseliti iz rezervatov na Florido. Igrajo James Arness, Amy Stock-Poynton, Joe Lara in drugi.

AV 1 13.10

GOSPODAR OTOKA, ameriški barvni film, 1970

Film *The Hawaiians* je režiral Tom Gries, ki je bil novinar, preden se je posvetil filmu. Napisal in režiral je več celovečernih filmov, delal pa je tudi za televizijo. Film *Gospodar otoka* je družinska saga, ki na precej melodramatičen način prikazuje začetke ameriške kolonizacije Havajev. Igrajo Charlton Heston, **Ge-raldine Chaplin**, Alec McCowen in drugi.

RADIO

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4; MHz, 16.00 SV 918 KHz)
4.30, 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00, 23.00
Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 Duhovna misel; 7.00 Kronika, vreme; 8.05 Igra za otroke; 9.05 Pomnjenja; 10.05 Prizma optimizma; 11.05 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 12.05 Na današnji dan; 13.10 Obvestila in osmrtnice; 13.20 Za naše kmetovalce; 14.15 Poslušalci čestitajo; 15.30 Dogodki in odmevi; 15.45 Poslušalci čestitajo; 17.30 Naš gost; 18.00 Nedeljska reportaža; 18.30 Zborovsko petje; 19.45 Lanko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Informativna oddaja v tujih jeziki; 23.05 Literarni portret; 23.15 Nočni program

Slovenija 2

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutrarnja kronika; 8.00 Servisne informacije; 8.30 Nedeljski val; 8.40 Prireditve; 10.35 Nedeljski gost; 11.35 Obvestila; 12.05 Z Valom okoli sveta; 13.00 Sportno popoldne; 15.30 Dogodki in odmevi; 19.00 Večer na 2.; 19.30 Drugi val; 22.00 Zrcalo dneva.

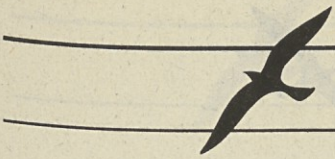
Slovenija 3

8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00 Poročila; 18.10 Na poljani jutro; 10.05 Orkestri in solisti; 13.05 Naša pesem 1993; 14.05 Zabavna igra; 14.35 Operno popoldne; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 S prijatelji glasbe; 18.05 Spomini; 19.35 Cerkevna glasba; 20.15 Bozanska komedija; 22.05 Literarni portret; 23.55 Litnični utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)
8.30, 10.30, 17.30 Poročila; 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Oviritev, napoved, koledar 8.30 Osmrtnice; 8.45 Poil do zdrav

GLEDALIŠČA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

Danes, 17. oktobra, ob 18. uri, in v ponedeljek, 18. oktobra, ob 20. uri bo na sporedu predstava B. Slade: OB LETU OSOREJ (SD, 700 SIT). Danes, 17., ob 18. uri, in v ponedeljek 18. oktobra, ob 21. uri, Stmisa-Frey: ZABE (OD, 600 SIT).

DRAMA SNG, tel. 061/ 221-511

V ponedeljek, 18. oktobra, ob 19.30, I. Cankar: ZA NARODOV BLAGOR, za abonma dijaski 3 večerni in izven.

V torek, 19. oktobra, ob 19.30, D. Jovanovic: ANTIGONA, za abonma dijaski 4 večerni. Predstava bo še v sredo, 20. oktobra, ob isti uri za abonma dijaski 4 večerni.

MALA DRAMA

V torek, 19. oktobra, ob 20. uri, D. Jancar: ZALEZUJOC GODOVA, za izven.

V sredo, 20. oktobra, ob 20. uri, W. Allen: ZAI-GRAJ SE ENKRAT, SAM, za izven.

OPERA, tel.: 331-950

V torek, 19. oktobra, ob 19. uri, G. Verdi: FAL-STAFF, za red torek I. Predstava bo še v četrtek, 21. oktobra, ob isti uri, za red četrtek I.

MESTNO GLEDALIŠČE,

tel. 061/ 210-852

V ponedeljek, 18., ob 21. uri in v torek, 19. oktobra, ob 22.30, gostovanje sarajevskega igralca ZIJAHJA SOKOLOVICA z njegovo novejšo uprizoritvijo CABARES-CABAREL.

V torek, 19. oktobra, ob 19.30, Ivan Cankar: ZA NARODOV BLAGOR, za abonma torek. Predstava bo še v sredo, 20. oktobra, ob 15.30, za abonma sreda popoldan in izven.

KUD FRANCE PRESEREN

V četrtek, 21., in v nedeljo, 24. oktobra, ob 20. uri monodrama ZIJAHJA SOKOLOVICA: GLUMAC... JE GLUMAC... JE GLUMAC.

SENITJAKOBSKO GLEDALIŠČE,

Krekov trg 2, tel.: 061/ 312-860

V torek, 19. oktobra, ob 19.30, J. B. Moliere: GEORGE DANDIN ALI KAZNOVANI SPROG, za abonma red U in izven. Predstava bo še v soboto, 23. oktobra, ob isti uri, za abonma red sobotni in izven.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE

V sredo, 20. oktobra, ob 10.45, D. Zlatar-Frey: KRI IN KOSUTE, za abonma Gimnazija Center Celje.

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

V sredo, 20. oktobra, bo ob 19.30, komedija Ray Cooney: ZBEZI OD ZENE, za izven in konto.

V petek, 22. oktobra, bo ob 19.30 uri satirična komedija Igor Torkar: REVIZOR 93, za abonma petek I, izven in konto.

MARIBOR

DRAMA, tel. 062/ 221-206

V torek, 19. oktobra, bo ob 20. uri v Minoritski cerkvi predstava M. Vezovisek: JERMANOVO SEME, za abonente in izven.

OPERA IN BALET, tel. 062/ 221-206

Danes, 17. oktobra, bo ob 19.30. uri na sporedu opera R. Verdi: RIGOLETTO, za abonente in izven.

SOLKAN

Danes, 17. oktobra, ob 17. uri, Ranko Marinovic: GLORIJA, za izven.

foto: Lado Jakša

V ponedeljek, 18. oktobra, bo ob 20. uri v Galeriji ŠOU v Ljubljani prvi koncert iz cikla ZVOKI IZ GROŽNJANA. Nastopil bo godalni ansambel STRINGS ONLY iz Zagreba.

Strings only so mladi izvajalci (Laura Vadjon, Ana-Paula Knapič, Vlatka Pecič, Nike Srabotnik, Edita Fabek, Igor Smoday, Petar-Krešimir Pustički in Žorž Draušnik), ki so pod vodstvom mentorjev Maje Dešpalj-Bogovič, Yossija Gutmana in Valterja Dešpalja, septembra v Grožnjanu intenzivno pripravljali spored Bachovih del in se bodo jutri predstavili z zanimivim repertoarjem.

Program: Johann Sebastian Bach (1685-1750) Brandenburgski koncert št. 6 v B duru (Allegro, Adagio ma non tanto, Allegro), Koncert za violino in orkester v a molu (Allegro, Andante, Allegro assai), Brandenburgski koncert št. 3 v G duru (Allegro, Adagio, Allegro).

GLASBA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

Na »črni petek«, 3. septembra, je v požaru v STUDIU TIVOLI izginil tudi del zgodovine slovenske zabavne glasbe. Glasbeniki, mediji in drugi, ki so povezani s slovensko glasbeno sceno, zdaj solidarno zbirajo sredstva, ki bodo omogočila, da bo Tivoli, po mnenju mnogih najboljši snemalni studio, lahko spet začel delovati. Eden izmed medijsko najbolj odmevnih projektov bo dobrodelni koncert 28. oktobra v Hali Tivoli v Ljubljani.

Na prireditvi bodo nastopila znana imena slovenskega pop-rocka, med njimi tudi: LACNI FRANZ & ZORAN PREDIN, SOKOLI & PERO LOVSIN, POP DESIGN, AGROPOP, BULDOZER, MILADOJKA YOUNDEED, AVTOMOBILI, DON MENTONY BAND, CUKI, CUDEŽNA POLJA, BIG BEND, CHATEAU, VIDEOSEX, BENC & TOMO, MAGNIFICO, SASO MEZEK, MIA ZNIDARIC, ALENKA GODEC, VLADO KRESLIN, TOMAZ PENGOV, OLIVER DRAGOJEVIC, ARSEN DEDIC in še veliko drugih.

CANKARJEV DOM, tel.: 061/ 222-815

V soboto, 23. oktobra, ob 20. uri NEW SWING QUARTET - srebrni jubilej (GD 1000, 800, 600 SIT, na dan koncerta 1200, 1000, 800 SIT).

GALERIJA SOU

V ponedeljek, 18. oktobra, ob 20. uri, večer godalne glasbe Johanna Sebastian Bacha: godalni ansambel STRINGSONLY iz Zagreba.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

AVDITORIJ MUZEJA REVOLTELLA

TRIESTE PRIMA: jutri, 18. t. m., ob 20.30 tretji koncert srečanja sodobne glasbe »Trieste prima«, ki jo organizira Gledališče Verdi, Premio musicale »Città di Trieste« in Chroma s sodelovanjem gledališkega muzeja C. Schmidl. Nastopil bo orkester »I giovani e la musica contemporanea«.

FESTIVAL TRIO- Danes, 17. t.m., ob 11. uri bo nastopil Trio Brahms. Na programu Ghedini in van Beethoven.

Prodaja vstopnic pri blagajni Dvorane Trip-

K4

V torek, 19. oktobra, ob 22. uri J. B. DRY. Jim Beam music s CD playerjev.

V ponedeljek, 25. oktobra, bo ob 22.30 koncert skupine ASIA MINOR, turške etnojazzovske zasedbe, ki se dviguje prah v Svici, Nemčiji in Franciji.

V četrtek, 21. oktobra, ob 22. uri GHOSTS OF THE FIFTIES.

V torek, 26. oktobra, ob 22. uri, TRELKOVSKY.

MGLC

V sredo, 20. oktobra, bo ob 18. uri koncert MUZA PRI MUZI, JERNEJ SURBEK, tolkala (grad Tivoli).

NARODNA GALERIJA

V torek, 19. oktobra, bo koncert ansambla za staro glasbo RAMOVŠ CONSORT: Marjana Becina, sopran, Klemen Ramovš, kljunasta flauta, Nebojša Bugarski, violoncelo, Shalev Adel, cembalo.

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI

V soboto, 23. oktobra, bo ob 20. uri koncert pihalnih godb Bezigrad, Litostroj, Vič in letosnjega svetovnega prvaka Papirnškega pihalnega orkestra Vevce. Vstop prost.

KRANJ

Danes, 17. oktobra, bo ob 19. uri v župnijski cerkvi sv. Kocijana koncert komornega zbora GALLUS Kranj. Sodeloval bo mesani zbor Prosvetnega društva Podgora pri Gorici. Izvajali bodo Gallusa in druge slovenske skladatelje.

SEŽANA

KULTURNI CENTER SREČKA KOSOVELA

V petek, 22. oktobra, ob 20. uri bo koncert violinista ROKA KLOPCICA, klavirska spremljajva SANJA KRANZELIC, za glasbeno-instrumentalni abonma in izven (500 SIT).

covich: 9-12, 16-19 (ob ponedeljkih zaprta).

MILJE

GLEDALIŠČE VERDI

Danes, 17. t. m., ob 16.30 koncert skupine »Latino Americano«.

PADOVA

SPORTNA PALACA S. ZARO

V četrtek, 21. oktobra, bo ob 21. uri nastopil Terence Trent D'Arby.

RAZSTAVE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE

Na ogled so razstave: Kočevska - Izgubljena kulturna dediščina kočevskih Nemcev, razstava slik Veljka Tomana Pariski mostovi in razstava slik iz zbirke likovne kolonije Pocatelj - Caplina 1966-85.

MODERNA GALERIJA, Cankarjeva 15

Do 20. oktobra je na ogled retrospektivna razstava televizijske scenografije JOŽETA SPACALA. V spodnjih prostorih Moderne galerije je do 2. novembra na ogled razstava fotografij JANETA STRAVSA.

MODERNA GALERIJA -

MALA GALERIJA

Razstava spanske kiparke CRISTINE IGLESIAS iz ciklusa Velika imena sodobne svetovne umetnosti je na ogled do 5. decembra.

MESTNA GALERIJA, Mestni trg 5

Razstava NEOKONSTRUKTIVISTI 1968-1972 bo na ogled do 7. novembra. Razstava sodi med studijske pregledne o dogajanjih v slovenski likovni umetnosti konec šestdesetih let. Svoja dela razstavljajo DRAGICA CADEZ, DRAGO HRVACKI, TONE LAPAJNE, DUSAN TRŠAR...

IDCO

Razstava celostne grafične podobe Petrola je na ogled do 5. novembra. Oblikovanje Metka Daris in Tomaž Perme.

ZEMLJEPISNI MUZEJ SLOVENIJE,

Trg francoske revolucije 7

V sredo, 20. oktobra, bo ob 13. uri otvoritev razstave TRETJA DIMENZIJA in predstavitev zbornika DOLINI TOLMINKE IN ŽADLASCICE.

GALERIJA COMMERCE,

Einspielerjeva 6

Razstava slik ERNE FERJANIC FRIC bo na ogled do 22. oktobra.

GALERIJA CENETA STUPARJA,

Dunajska 405

Razstava otroški del EX TEMPORE RASICA 93.

GALERIJA EQUINA, Gregorčičeva 3

V ponedeljek, 18. oktobra, bo ob 20. uri otvoritev razstave ZMAGA LENARDICA.

GALERIJA ICPE, Dunajska 104

Razstava slik akademskega slikarja PETRA CIUHE in razstava kipov akademskega kiparja CIRILA HOCEVARJA je na ogled do 30. oktobra.

GALERIJA ILIRIJA, Trzaska 40

Razstava kipov galerije Ivan Napotnik Soštanj je na ogled do 4. novembra.

GALERIJA KRKA, Dunajska 65

Razstava slik akademskega slikarke JASNE SAMARIN je na ogled do 17. novembra.

GALERIJA TIVOLI, Pod Turmom 3

Pregledna razstava grafik italijanskega umetnika LUCIANA DE VITA.

GALERIJA SOU

Kiparska razstava VODA IN KIPU avtorjev DRAGA ROZMANA, TAMARE SEVČNIKAR in TJASE CELESTINE bo na ogled do 22. oktobra.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

TKB - AGENCIJA MITNICA

V razstavnih prostorih je na ogled razstava Atilija Kralja.

OBCINSKA GALERIJA

Do 30. t. m. bo na ogled razstava Matjaža Hmeljaka. Ogledate si jo lahko vsak dan od 10. do 12. ter od 18. do 20. ure.

GALERIJA BASSANESE

Na ogled razstava Michaela Goldberga. Urnik: vsak delavnik od 17.00 do 20.00.

ART GALLERY

Do 21. t. m. razstavlja slikarka Anita Nemanin. Urnik: 10.30-12.30, 17-19.30, ob praznikih 11-13.

GALERIJA CARTESIUS

Do 28. t. m. razstavlja Pietro Grassi. Urnik: ob delavnikih 11-12.30, 16.30-19.30, ob praznikih 11-13 (zaprto ob ponedeljkih).

GLEDALIŠČE MIELA

V spomin na Jamesa Joyceja je na ogled fotografška razstava o Dublinu in Trstu na začetku stoletja.

GALERIJA NADIA BASSANESE

Do 16. novembra je na ogled Riccarda Dalisija. Na ogled je ob delavnikih ob 17. do 20. ure.

TRGOVSKI CENTER IL GIULIA

Do 13. novembra bodo na ogled skulpture in grafike umetnika Ugocara.

GALERIJA RETTORI TRIBBIO 2

Do 29. t. m. si lahko ogledate razstavo Irene Ravalica. Urnik: 10.30-12.30, 17.30-19.30, ob praznikih 11-13 (ob ponedeljkih zaprto).

MUZEJ ZIDOVSKÉ SKUPNOSTI CARLO IN VERA WAGNER

Na ogled je razstava Srebrnine in sakralne opreme židovske liturgije. Urnik :ob nedeljah zaprto.

KOROŠKA

CELOVEC

MOHORJEVA KNJIGARNA

Na ogled je razstava Jasne Merku.

SKOFIJSKA REZIDENCA

(Mariannengasse 2)

Do 12. novembra je na ogled razstava »Franc Ksaver Salm«. Urnik: 10/17.

GALERIJA ARS TEMPORIS

(Herrengasse 14)

Do 4. novembra je na ogled razstava umetnikov: Svatopluka Kasaly in Jana Pohribnyja.

MESTNA GALERIJA

Do 21. oktobra razstavlja slikar Rudolf Brandner.

GALERIJA JUDITH WALKER

(Richard-Wagner Str. 20)

Do 23. oktobra so na ogled grafike Herberta

GALERIJA SKUC

Razstava avstrijske umetnice SUSANNE POPELKA bo na ogled do 7. novembra.

GALERIJA ZDSLJ

Prodajna razstava unikatnih pletenin MOJCE KAVCIC je na ogled do 26. oktobra.

VODNIKOVA DOMACIJA,

Vodnikova 65

V četrtek, 21. oktobra, bo ob 18. uri otvoritev razstave pastelov slikarja HENRIKA KRNECA.

CELJE

V likovnem salonu Celje je do 30. oktobra na ogled razstava OBLIKOVANJE ZA SOZITJE S PROSTOROM. Predstavljena so dela krajskih arhitektov: JANEZA DOLINARJA, ROMANE KACIC, ARABELE KRIZ MRDAKOVIC, DARJE MARINCEK, ALENKE KOCUVAN POLUTNIK, RADOVANA ROMIHA, IRENE ROZMAN FATTORI.

GRAD PODSREDA

Do 30. oktobra je na ogled razstava KOZJANSKI SLIKARJI v fotografskih okeh VLADKE KOBAL.

GRAD SNEŽNIK

Retrospektivna razstava BOJANA STRITARJA.

KOPER

V galeriji Loza je na ogled razstava slik ZVE-STA APOLLONIA.

KRANJ

GORENJSKI MUZEJ KRANJ

Razstava RIMSKO STEKLO IZ ARGYRUNTUMA bo na ogled do 9. novembra.

LITJIA

V avli skupščine občine Litija je do 20. oktobra na ogled razstava slik ANTONA REPNIKA.

NOVINARSKI KLUB MARIBOR

Razstava slik ZLATKA JAKOVLEVICA bo na ogled do 21. oktobra.

NOVO MESTO

DOLENJSKI MUZEJ, Muzejska 7
Razstava malega unikala na papirju MINI PRIX LUCAS 93 bo na ogled do 7. novembra.

SEŽANA

KULTURNI CENTER SREŠKO KOSOVEL

Razstava akvarelov slikarja ANDREJA KOSICA.

ŠKOFJA LOKA

Na loškem gradu je do 23. oktobra na ogled 21. fotografska razstava treh dežel SLOVENIJE, KOROŠKE in FURLANIJE-JULIJSKE KRAJINE.

GALERIJA FARA

V ponedeljek, 18. oktobra, bo ob 18. uri otvoritev razstave barvnih fotografij Fotografskega društva Radovljica.

VELENJE

KULTURNI CENTER IVAN NAPOTNIK

Razstava slik GREGORJA KOKALJA.

NARODNI MUZEJ LJUBLJANA

Vabimo vas na spominsko razstavo ob 400-letnici bitke pri Sisku: torek - sobota od 10. do 18., nedelja od 10. do 13. ure.

TRST

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Prodaja abonmajev vsak delavnik od 10. do 14. ure in eno uro pred začetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma, Ul. Petronio 4 (tel. 632664). Ze abonirane naprosamo, da dvignejo izkaznice čimprej.

SSG gostuje jutri, 18. t. m., ob 13. uri v Kulturnem domu v Ajdovščini s predstavo A.P. Cehova »Česnjev vrt«. Režija Boris Kobal.

VERDI - DVORANA TRIPCOVICH

Jesenska simfonična sezona - Ludwig Van Beethoven

Danes, 17. t.m., ob 18. uri (red B) koncert orkestra gledališča Verdi, solist Wiener Trio. Dirigira Lü Jia.

Jesenska simfonična sezona - Festival Horowitz Europa

Red A - v ponedeljek, 25. t. m. Solistes de Moscou-Monpellier; v torek, 26. t. m.: The Van Leer Chamber Music Players.

Za red B: v torek, 19. t. m.: Rami Bar-Niv; v soboto, 23. t. m. The Van Leer Chamber Music Players.

Prodaja vstopnic in rezervacije pri blagajni Dvorane Tripovich.

V teku je vpisovanje novih abonmajev in potrditev starih, prodaja vstopnic pri blagajni Dvorane Tripovich od 9.00 do 12.00 in od 16.00 do 19.00, ob ponedeljkih zaprto.

GLEDALIŠČE ROSSETTI

V sredo, 20. t. m., ob 20.30 otvoritev gledališke se-

KOROŠKA

CELOVEC

Mestno gledališče

V nedeljo, 24. t. m., ob 19.30 uri Franz Lehar »Die lustige Witwe« (Vesela vdova). Ponovitve v torek, 26. t. m., ob 15. uri.

V torek, 19. t. m., ob 19.30 na sporedu Puccinijeva opera Manon Lescaut. Ponovitvi v četrtek, 21. in v soboto, 23. t. m., ob 19.30.

V sredo, 20. t. m., ob 19.30 - Karl Kraus »Die letz-

domači šport

Danes

Nedelja, 17. oktobra 1993
NOGOMET
PROMOCIJSKA LIGA
 15.00 v Gorici: Juventus - Flumignano; 15.00 na Proseku: Primorje - Monfalcone
1. AMATERSKA LIGA
 15.00 v Pasianu: Pasianese - Zarja; 15.00 v Brisicikih, dom Ervatti: Portuale - Vesna
2. AMATERSKA LIGA
 15.00 v Trebčah: Primorec - Kras; 15.00 v Sovodnjah: Sovodnje - Gaja
3. AMATERSKA LIGA
 15.00 v Pavii di Udine: Paviese - Mladost; 15.00 v Grazeu: Grado - Dolina; 15.00 v Dolini: Breg - Stock
NARASCAJNIKI
 10.30 na Proseku: Primorje - Domio
NAJMLAJSI
 10.30 v Repnu: Triestina - Bor
ZACETNIKI
 10.30 v Zavljah - Triestina - Zarja Adriampex A; 10.30 v Seshlanu: San Marco - Mladost
KOSARKA
MOSKA D LIGA
 17.00 v Brisicikih, dom Ervatti: Bor Radenska - Basket Martignacco
DRZAVNI KADETI
 11.00 v Ronkah: Acli Ronchi - Bor Radenska
ODBOJKA
DEZELNI POKAL - MOSKI
 11.00 v repnu: Club Altura - Soca Sobema
KOLESASTVO
 9.30 v Trstu, Ul F. Severo/Marconi: dirka cikloamaterev na kronometer Trst - Općine (nastopa tudi Adria)

Jutri

Ponedeljek, 18. oktobra 1993
KOSARKA
MLADINCI
 18.30 pri Brisicikih, tel Ervatti: Kontovel - Italmonfalcone

Pojutrišnjem

Torek, 19. oktobra 1993
KOSARKA
MLADINCI
 18.15 v Gorici, Ul. Campagnuzza: Arte - Jadran TKB

Obvestila

SHINKAI KARATE KLUB

obvesca, da se jutri, 18. t.m. prične tečaj samoo-
 brambe, ki bo dvakrat na teden (ob ponedeljkih in
 četrtkih od 21. do 22. ure) v telovadnici Silvestri v
 naselju Sv. Nazarija na Proseku. Sporoča tudi, da
 se sprejema vpisovanja za tečaj »stretchinga«, ki
 je ob petkih od 20. do 21. ure v istem kraju. Vpisov-
 vanje neposredno pred vadbeno uro.

SD SOKOL

obvesca, da so treningi odbojke za letnik '82 in
 mlajše ob ponedeljkih in četrtkih ob 14.30, za let-
 nik '80 in '81 ob ponedeljkih ob 16.00 in ob
 petkih ob 14.00 v občinski telovadnici v Nabrezini.

SZ SLOGA

obvesca, da v telovadnici openske srednje sole S.
 Kosovel poteka tečaj otroške telovadbe in miniod-
 bojke za osnovnosolce, ki ga vodi prof. Franko
 Drasic. Urniki: ob sredah od 17. do 18.30 in sobo-
 tah od 15. do 17. ure. Vpisovanje neposredno v te-
 lovadnici.

SD BREG

Otroška telovadba - ob torkih in četrtkih od 16.00
 do 17.15. Tečaj je namenjen predšolskim in osnov-
 nolskim otrokom.
 Minikosarka: treningi so ob ponedeljkih od 16.00
 do 17.30 in ob petkih od 15.30 do 16.30. Tečaj je
 namenjen fantom letnika 1986 in starejšim.
 Miniodbojka: treningi so ob ponedeljkih in če-
 rtkih od 17.30 do 19.00. Tečaj je namenjen dekle-
 tom letnika 1985 in starejšim.
 Mininogomet: treningi so ob ponedeljkih in če-
 rtkih of 17.00 do 18.30. Tečaj je namenjen fantom
 letnika 1986 in starejšim.
 Vsa dejavnost poteka v občinskem sportnem cen-
 tru v Dolini.

SK DEVIN

organizira zacetniske in nadaljevalna smucarske
 tečaje na plastični stezi v Nabrezini s pričetkom v
 centrtek, 21. t. m. Za prijave vprasti po Stojanu, tel.
 st. 220423.

SK BRDINA

organizira zimovanje in silvestrovanje v Mariboru.
 Informacije in vpisovanje na sedežu kluba,
 Proseška ul. 131 na Opčinah vsak ponedeljek od
 18. do 20. ure.

SK KRAS - namiznoteniski odsek

obvesca, da se v Sportno kulturnem centru v Zgo-
 niku odvijajo ob torkih in četrtkih od 16.30 do
 18.15 redni treningi v namiznem tenisu za začeti-
 snsko skupino. ker je se nekaj prostih mest vabimo
 vse zainteresirane, da se nam čimprej pridružijo v
 zgoraj navedenih dneh in urah in prijaviijo tren-
 nerju.

ZVU TS - področni odbor zamejstvo

organizira 3. novembra skupno smuko vseh za-
 mejskih vadiateljev v Molitatu v Avstriji. Možna tu-
 di prenočitev. Prijave do 23. t. m. Informacije na
 tel. st. 425105 in 226271.

DRUSTVO SLOVENCEV MILJSKE OBCINE

obvesca, da se je začela rekreativna telovadba za
 odrasle. Poteka vsako sredo od 17. do 18. ure v
 mali telovadnici italijanske srednje sole N. Sauro v
 Ul. D'Annunzio 48. Vodi prof. Tine Krasevec. Vab-
 ljeni! Za informacije Vesna Tul. tel. st. 271862.

SZ BOR

sporoča, da se bo rekreativa telovadba za starejše
 rekreativke začela v torek, 19. t. m., ob 17. uri.

TRIESTINA / PROTI MASSESEJU

Prvič gol in tri točke na Roccu?

Triestina in Chievo imata po petih kolih nogometne C lige najboljšo obrambo v ligi, vendar so si Trzaccani s tem primatom doslej bolj malo pomagali, ker je njihov napad skrajno jalov, novo pravilo, po katerem velja zmaga tri točke, pa v bistvu ne favorizira več tistih mostev, ki praviloma ne zgubljajo (kot Triestina, ki je se neprema-gana), temveč tista, ki dosegajo največ zmag.

Tako je Buffonijeva vrsta danes v domačem srečanju proti Masseseju prisiljena zmagati. Trzaski navijači so že precej nestrpni. V do-sedanjih dveh srečanjih na »Rocco« nogometasi Triestine se niso okusili slasti zmage, povrhu pa niso dosegli niti se enega gola. Zal, trener tudi tokrat ne bo mogel po-slati na igrišče popolne postave. Vnovič bo manjkal vratar Faccio-lo, cigar zdravstveno stanje že precej časa ni najboljšo, se vedno pa bo odsoten tudi masivni napadalec La Rosa, ki ga bo Buffoni brko-ne se posebej pogrešal, posebo ce bo morala Triestina oblegati na-sprotnikova vrata. Med tednom sta manj treni-rala tudi Danelutti in Soncin, ki bosta v naj-

boljšem primeru sedela na klopi za rezerve. Ker ima Bzffoni stete moze lahko predvide-vamo, da bio igral s sle-deco postavo: Drigo, Sottili, Milanese, Pas-squaletto, Cerone, Ter-raciano, Casonatao, Conca, Marsich (ali Ca-ruso), Romano in Riz-zioi.

Massese je letos pre-cej obnovil mostvo, po-sebno v napadu. Odsli so odlični Murgita in Romairone, namesto njiju pa je društvo naje-lo Ghezzi in Enza. Med boljše posamez-nike velja omeniti tudi branilca Fabiana, ki je že dosegel dva zadetka. V mostvo so vključili precej mladih iz drust-venega zaledja. Buffoni je prepričan, da bo Massese igral zelo obrambno z edinim ciljem, da osvoji točko. Massese je doslej iz la-sne mreže pobral že pet zog, je torej zelo ranljiv, toda hkrati je pet golov tudi dosegel, zato ga ne gre pod-cenjevati.

Včerajšnji rezultat: Pro Sesto - Spal 0:0.

Danasnji spored: Bo-logna - Chievo, Carpi - Pistoiese, Carrarese - Spezia, Como - Prato, Fiorenzuola - Mantova, Lefie - Empoli, Palaz-zolo - Alessandria, Triestina - Massese.

STEFANEL / V TRSTU PROTI MONTECATINIJU

Brez centra Lampleya Scavolini ugnal Treviso

V bolonjskem derbiju tesna zmaga Bucklerja

Kot v Caserti! Tudi v današnjem srečanju v Trstu proti Bialeltiju iz Montecatinijskega košarkarskega prvoligas Stefanel igral brez svoje-ga temnopolttega tujca Lampleya, ki si je v prvi minuti dvoboja s Caserto pretegnil miši-co na nogi. Zdravniški stab se boji, da bi se lahko poškodoba pono-vila, ce bi Lampley začel prehitro igrati, verjetno pa je k sklepu, da bo mi-roval, odločilno vplivala tudi skrb, da ne bi mogel igrati v prihodnjem kolu proti Benettonu.

Bialetti je po zmagi v uvodnem kolu proti Reyerju izgubil v Rimu z Burghyjem, prejšnjo ne-deljo pa doma se proti bolonjskemu Fortitudo. Najboljši moz mostva je Mario Boni, ki je že dve leti najboljši italijanski strelec v ligi, letos pa je po treh kolih na drugem mestu za Americanom Glaxa Williamsom s pov-precem 32, 3 točke na tekmo. Bialeltijeva tujca sta Lock in McNealy, ki ju Tanjević zelo ceni. Nobenega dvoma ni, da zaradi odsotnosti Lam-pleya Trzaccane ne caka lahka naloga, kajti pod košema so brez njega objektivno dokaj šibki, kot se je pokazalo tudi v Caserti. Po drugin strani pa je prav tako jasno, da je Stefanel ena redkih ekip v A ligi, ki lahko zmaga tudiče igra z enim samim tujcem, ker je de-lez odgovornosti enako-merno porazdeljen med vsemimi posamezniki.

Včeraj so medtem odi-grali že dve tekmi 4. ko-la. Benetton je izgubil svojo nepremaganost.

Jan Budin je na pripravah mlade reprezentance do 20 let v Cervii. Selektor je Ettore Messina

Sredi Trevisa ga je pre-magal Scavolini, ki je dokazal, da se mu forma najde vnaprej. Prvic je pri Scavoliniju zablestel American McCloud (4:6 v metih za tri točke), ki je bil v prvih treh kolih sila nezanesljiv.

V bolonjskem derbiju pa je favorit Buckler te-sno premagal Fortitudo. Nekatere sodniške od-ločitve v finisu so razbu-rile navijače Fortituda, tako da so morale celo poseči sile javnega reda.

Benetton - Scavolini

75:77

Benetton: Pittis 24, Rusconi 14, Vianini 8, Pellacani, Garland 22, Mannion 3, Ragazzi 4.

Scavolini: Rossi 4, Gracis 4, Magnifico 14, Myers 16, Garret 13, Mc Cloud 26, Costa.

PM: Benetton 9:15, Scavolini 6:9. Tri točke: Benetton 6:17, Scavolini

7:14.

Danasnji spored: Clear - Reggio Emilia, Stefanel - Bialetti, Reggio Calabria - Recoaro, Kleenex - Vene-zia, Glaxo - Caserta, Burghy - Baker.

Fortitudo - Buckler

72:75 (44:37)

Fortitudo: Esposito 29, Fumagalli 9, Comegys 15, Gay 14, Dalla Mora 1, Blasi 2, Aldi, Casoli 2.

Buckler: Coldebella 8, Danilovic 31, Morandotti 4, Livingston 12, Carera 5, Brunamonti 6, Moretti, Savio 7, Brigo 2.

PM: Fortitudo 20:28, Buckler 27:33.

Iz Vidma so medtem sporočili, da bo njihov tujec Evgenij Kisurin (center, 205 cm) novem-bra branil barve Rusije na kvalifikacijskem čet-verboju za nastop na prihodnjem EP proti Fin-ski, Ukrajini in BiH.

2. AMATERSKA NOGOMETNA LIGA / NA SPOREDU DVA DERBIJA

V Sovodnjah in Trebčah Gaja in Kras na točko

Z remijem bi bili zadovoljni tudi Trebenci, Sovodnje na zmago

Sovodenjci računajo na zmago (Foto KROMA s teke z Rolanesejem)

Primorec - Kras

Danasnji 15. prvenst-veni derbi med Trebenci in Krasovci bo gotovo pritegnil navijače obeh ekip, saj se v Trebčah obeta hud boj za točke in prav zaradi tega je vsaka napoved tvegana. Rezul-tat je torej skrajno nego-tov, ceprav imajo Tre-benci, ki igrajo doma, rahlo prednost.

Iz nasih arhivov smo ugotovili, da sta prvih 10 derbijev ekipi igrali v sk-lopu 3. AL, zadnje stiri pa v 2. AL. Obracun teh spopadov je precej ize-načen, šest zmag si je za-gotovil Primorec, petkrat

so slavili Krasovci, tri-krat pa sta se ekipi razli-pri neodločenem izidu (dvakrat brez gola). Kot zanimivost bi morda omenili, da je Kras pre-senetil Primorec v Trebčah ze dvakrat in si-cer 17.11.85 (0:1) ter 8.10.89 (1:2). Glede go-lov pa jih je v dosednjih 14 derbijih skupno pad-lo kar 44, Primorec jih je dal 27, Kras pa 17. Rekord zadetkov pripada 4. derbiju (29.5.77), ko je Primorec doma premagal Kras s teniskim izidom 6:3.

Za napoved o derbiju pa smo vprašali oba

predsednika.

Kralj Bogdan (Primo-rec): »Prejšnjo nedeljo smo bili v Palazzolu pre-cej prizadeti, ne zaradi poraza, temveč zaradi nesramnega obnašanja oziroma izzivanja obcin-stva. Poleg običajnih psov-k so nam tokrat poskodovali tudi nekaj avtomobilov in zaradi te-ga smo o vsem tem obve-stili nogometno zvezo. Prepričan sem, da bo ekipa odločno reagirala in zadovoljila svoje zve-ste navijače, ki bi se sprizajzili tudi z delit-vijo tock. Kar se tice po-stave, mislim, da ne bo

večjih sprememb. Po vsej verjetnosti bo trener potrdil nedeljsko posta-vo. Kras je brez dvoma dobra ekipa, ki ima vse možnosti, da se poteguje za sam vrh lestvice in prav zaradi tega bi bili mi v tem derbiju zado-voljni tudi s točko.«

Vinko Gregoretti: »Kot v vsakem derbiju je tudi tokrat v prvi vrsti vazno, da neporazeni zapusti-mo igrišče, ce pa nam bo uspelo kaj več, je seveda dobrodoslo. Bistvenih novosti v postavi ne bo. Vrnil se bo vratar Mar-tallani in verjetno Cuca-rich, ki je bil poskodo-van. Zavedamo se, da smo pred teško preizkušnjo, ker je trener Primorca Colavecchia la-ni vodil naso ekipo in zato dobro pozna vse no-gometase Krasa. Treben-ci so sicer letos dobro začeli, saj nedeljskega poraza v Palazzolu ni mogoče imeti za spodr-sljaj, kerpravijo, da Palz-zolo skoraj nima tekme-cev v tej skupni, posebo-no ko igra na domaćih tleh.«

Sovodnje - Gaja

Sovodensko igrišče bo danes prizorišče der-bija, ki nima tradicije, saj bo to sele tretjic, da se pomerijo Sovodenjci in gajevci, vedno v 2. AL. Prvi derbi smo zabeležili v sezoni 91/92, kot v So-vodnjah (15.12.91), tako na Padricah (26.4.92) je

obkrat zmagala Gaja 1:0 z goloma Vola, ozi-ro-ma Cermelja. Naj pri tem sicer dodamo, da sezona ni bila prevec uspesna za Gajo, ki je izpadla iz lige, medtem ko so v tej sezoni Sovodenjci, ki jih je vodil trener Modila, koncali prvenstvo na 10. mestu z 28 osvojenimi tockami, potem ko so bi-li v prvem delu srečanja na sedmem mestu s 15 tockami.

Gaja, ki je prejšnjo ne-deljo nasula Fossalonu kar 11 golov, bi se v So-vodnjah zadovoljila tudi z neodločenim rezulta-tom. Trener Privileggi si-ker glede postave ne bi smel imeti problemov, ker ima na razpolago vse nogometase razen Ven-gusta, ki je poskodo-van. (BRUNO RUPEL)

Pri Sovodnjah z veliko mero optimizma pričakujejo današnji der-bi in upajo, da jim bo slo na roko tudi vreme. Raz-močeno igrišče jim ne odgovarja in raje igrajo na suhem igrišču, kjer lahko pride do izraza tehnicna pripravljenost ekipe.

Na derbi se posebej niso pripravljali in kot nam je povedal Luciano Fajt, med tednom na tren-ingih večjih problemov ni bilo. Poskodovanih in kaznovanih igralcev ni in ceprav Gaje ne poz-najo prevec dobro, so prepričani v poln uspeh.

AMATERSKI NOGOMET / VRSTA ZANIMIVIH SREČANJ

Novosti pri sestavi Primorja Vesna in Zarja v prednosti

Neugoden nasprotnik za Juventino - V 3. Al Brežani za vrh

PROMOCIJSKA LIGA
Primorje - Monfalcone
 Na Prosek prihaja eki-pa, ki je lani izpadla iz elitne lige, letos pa je se brez tock na lestvici. Za-to bodo gostje danes igra-li na vse ali nič, ker hočejo prekiniti negativ-no serijo. Tudi položaj Primorja, ki je v treh tek-mah osvojilo le točko, ni rožnat. Vodstvo kluba ima sicer zaupanje v mla-dega trenerja Tula, kate-remu je v teku tedna dalo na razpolago se dva izkušena nogometasa, kot sta napadalec Favento (S. Giovanni) in vezni igra-lec Mislei (S. Luigi). Tudi Auber, ki je lanske sezo-no prestopil od Zarje k Primorju in je kazalo, da letos ne bo več igral, bo po vsej verjetnosti kmalu na razpolago trenerju Tu-lu, ki za danes se ni do-ločil postave Primorja. Možno je tudi, da bodo navijači lahko videli se kakšno novost v ekipi.

Juventina - Flumigna-

no

Po zmagi v Trstu nad Ponziano caka danes Ju-ventino se en neugoden nasprotnik. V Gorico namrec prihaja Flumi-gnano, ki je doslej zbral prav tako 4 tocke kot Ju-ventina. V primerjavi z lanskim letom se Flumi-gnano okrepił z izredno nevarnim napadalcem Dano, ki je lani igral za Varmo.

Nogometasi Juventine so trenirali redno, glede sestave ekipe pa ne bi smelo biti večjih spre-memb. Po prestani kazni se bo najbrz vrnil v ekipo Gandin, ki bo po vsej verjetnosti zamenjal Ce-cotta. Tudi tokrat bodo skusali osvojiti obe tocki

(to je praktično cilj na vsaki tekmi), toda konc-no sodbo bodo potem iz-rekli dogodki na igrišču. Kljub temu, da ekipa se ni v najboljši formi, pa je Juventina na današnjem srečanju favorit.

1. AMATERSKA LIGA

Portuale - Vesna

Ekipa pristanisnikov, ki se je lani za las resila izpada, je po treh odigra-nih tekmah se brez tock na lestvici. Pri Portualeju so tudi za letos potrdili trenerja Cellia, vendar pa za ekipo niso iskali zve-necih imen. Nabavili so nekaj mladih nogome-tasev v upanju, da jim bo slo boljše kot lani. Priz-nati je sicer treba, da se je morala prav prejšnjo ne-deljo Zarja precej potru-diti, preden je spravila na kolena pristanisnike, ki upajo, da se bodo da-nes Vesni dobro upirali. Krizani se zavedajo, da ne bodo imeli lahke nalo-ge in prav zaradi tega v prvi vrsti računajo ohrani-ti nepremagljivost. Tre-ner Fonda, kar se postave tice, ne bi smel imeti večjih problemov, saj ima na razpolago vse no-gometase. Pri domaćinih pa ne bo igral vezni igra-lec Tedeschi, ki je bil prejšnjo nedeljo izključen.

Pasianese - Zarja

Bazovci gredo v goste ekipi, ki je bila lani prava pepelka v skupini A pro-mocijske lige. Pasianese je v 30 odigranih tekmah zbral le 7 tock (ena sama zmaga), dal je le 17 in prejel pa kar 108 golov. Tudi v letošnjem prven-stvu se ni prevec izkazal, ce upostevamo, da se ni dosegel gola, dobil pa jih je ze 12. Do edine tocke

je prisel pred 14 dnevi, ko je igral proti Torreane-se nedolocene 0:0.

Kot vidimo, se torej zarjanom ponuja spet le-pa priloznost, da utrdijo položaj na vrhu lestvice, kljub temu, da bodo mo-rali na igrišče brez Grego-rica, ki je bil prejšnjo ne-deljo izključen in zato kaznovan z prepovedjo igranja na eni tekmi

3. AMATERSKA LIGA

Breg - Stock

Nasprotnik Brega je le-stos startal med favoriti za končno zmago. V prvi tekmi je gladko odpravil Dolino, prejšnjo nedeljo pa se je moral z Verme-glianom zadovoljiti s po-lovičnim izkupicikom. Trzaccani bodo prišli v Dolino s ciljem, da nepo-razeni zapustijo igrišče, kar pomeni, da bi jim tu-di neodločen rezultat sel po godu. S točko bi se go-tovo zadovoljili tudi Brežani, saj bi s tem ohranili prednost nad na-sprotnikom. Z zmago pa bi »plavi« precej prek-rizali racune Stocku in se obenem vključili med kandidate za končno zmago. Zato med navija-ji Brega vlada veliko zani-manje za današnjidvobo-j, ki je zelo vazen za Breža-ne.

Grado - Dolina

Dolincani pa igrajo z ekipo, ki je po gladi-ki zmagi (3:0) nad Servolo v nedeljo klonila sibi-kemu Unionu. Zato bodo do-maćinci skusali takoj po-praviti ta nepricakovani spodrs-ljaj, kar pomeni, da bi tudi ena sama tocka predstavljala za mlado ekipo Doline ze lep uspeh. (b.r)

BRUNO RUPEL

Juventino čaka težko delo

Paviese - Mladost

Nogometasi Mladosti odhajajo na gostovanje v Pavio pri Vidmu, kjer jih caka tamkajšnji Paviese. Domaćinci so solidna eki-pa, ki ima v svojih vr-stah nekaj izkušenih no-gometasev, vendar pa se doslej niso posebej izka-zali. Prvi dve tekmi so izgubili in so tako se brez tock.

Mladost je ta teden redno trenirala in ceprav bodo tudi danes nastopi-li z nepopolno postavo (zaradi poškodbe se ved-no nista nared Zanier in Colja, vprašljiv pa je tudi nastop Aleša Ferfolje), trener Ivan Faganel na-poveduje boj za zmago. »Igrali bomo odločno na obe tocki, prepričan pa sem, da se manj kot s točko ne bi smeli vrniti domov v Doberdob,« je optimistično razpolozen Faganel.

KOŠARKA / V 3. KOLU C LIGE PADEL TUDI ITALMONFALCONE

Tretja zaporedna zmaga Jadrana

Italmonfalcone - Jadran TKB 77:83 (32:34)
JADRAN TKB: Arena 20 (6:11 za 2 točki, 2:3 za 3 točke, 2:2 prosti meti), Oberdan 14 (3:3, 1:2, 5:6), Pregarc 14 (4:10, 0:1, 6:8), I. Emili 1 (-, -, 1:2), Starc 3 (0:1, 1:2, -), Rebula 13 (6:8, -, 1:2), M. Emili, Cerne, Rauber 16 (5:10, 1:4, 3:4), Hmeljak 2 (1:1, -, -,), trener Vato-vec.

Jadranovci so v tretjem srečanju v letošnjem prvenstvu C lige dosegli tretjo zmago. Tokrat je v Trzicu padel tudi tradicionalno neugodni Italmonfalcone, ki je jadranovcem doslej večkrat znal prekrizati račune. Včerajšnje srečanje se je začelo v znamenju velike izenačenosti, v sredini prvega dela pa so se domačini odlepili za 7 točk (24:17). Toda z vstopom Oberdana in Hmeljaka se je ritem igre povečal, jadranovci pa so kmalu ujeli domače in tudi povedli z 31:28.

Zacetek drugega dela je bil izredno izenačen, domačini pa so bili predvsem nevarni z zelo natančnimi meti od daleč. Toda z dobro igro v obrambi so plavi v 15. minuti povedli s 64:55 in nato prednost z dobro igro in zanesljivimi napadi obdržali do konca. Pri Jadranu sta bila najboljša Arena in Oberdan. (V. J.)

Sandi Rauber, eden od »stare« Jadranove garde (Foto KROMA)

Včeraj v Zgoniku tudi Stefano Bosi

Na tribunah je tekam sledil tudi castni gost, predsednik namiznoteniske federacije prof. Stefano Bosi. Za nasa casopis je dal krajso izjavo: »Zelo rad se vracam v Zgonik h Krasu, kjer se pocutim kot med prijatelji. Na Kras me vezejo lepi spomini, se ko sem zacel pot v federaciji in se pred tem, ko sem tekmoval s Sonjo Milic. Istocasno gledati tri prvenstvene tekme je naporno, vendar cesa takega ne mores videti v nobenem drugem klubu v Italiji. To je sad dobrega dela in pametne politike vodstva, ki dosega velike uspehe navkljub vsem tezavam, s katerimi se srecuje.

NAMIZNI TENIS / ZA KRAS ADRIA CARAVAN V A LIGI

Veronski San Marco je bil premočan nasprotnik

Moška ekipa Krasa Active nadaljuje uspešno serijo v B1 ligi

V tretjem kolu najvisje namiznoteniske lige, so igralke Krasa Adria Caravan utrpel hud poraz. Z veronskim San Marco so izgubile z glatkim 0:6. Poraz je bil pričakovan, vendar smo se vseeno nadejali, da bodo dekleta pokazala boljso igro. Tekma se je zacela z igro dvojic, kjer so si stali nasproti Bersan-Simoneta : Pann-Dini in Ojstersek-Radovic : Poljak-Semenza. Gostje so ze od vsega zacetka narekovale tempo igre. Nekaj upanja je v posameznih dvobojih dala Biserka Simoneta proti Pannovi, ko je kazalo, da jo bo nadigrala v prvem nizu, vendar je bila Trzacanka mocnejša. Zal tudi Vesna Ojstersek ni dala boljsega zglea in je zgubila s Semenzo, Dinijeva pa je bila tudi tokrat premočna za Moniko Radovic. Edini castni set je osvojil par Bersan-Simoneta.

Trener Matjaz Sercer je po tekmi povedal naslednje: »Igrali smo slabe, pričakoval sem vecji odpor, ker te igralke poznamo. Pann in Dini pa sta kot mladinska ekipa zgubili z nami na drzavnem prvenstvu v finalu. Analizo bomo naredili, ko bomo prespali tezak poraz.«

Kras Adria Caravan - San Marco Verona 0:6
Bersan-Simoneta :

Bersanova in Simoneta sta včeraj osvojili edini niz (Foto KROMA)

Pann-Dini 1:2 (6:21, 21:18, 14:21), Ojstersek-Radovic : Poljak-Semenza 0:2 (9:21, 16:21), Bersan - Poljak 0:2 (8:21, 9:21), Simoneta - Pann 0:2 (21:23, 10:21), Ojstersek - Semenza 0:2 (18:21, 15:21), Radovic - Dini 0:2 (11:21, 16:21).

MOSKA B1 LIGA
Postavo Fortitudo boys iz Bologne, ki se je predstavila v Zgoniku z najboljšo postavo, je Kras Activa premagal z izidom 5:2. Večinno točk

je osvojil Roman Pleše, brata Igor in Marjan Milic pa vsak po eno. Tretji nasprotnikov igralec je bil sposoben po sili razmer, medtem ko sta Andriani in Barancelli pokazala svojo kakovost in borbenost.

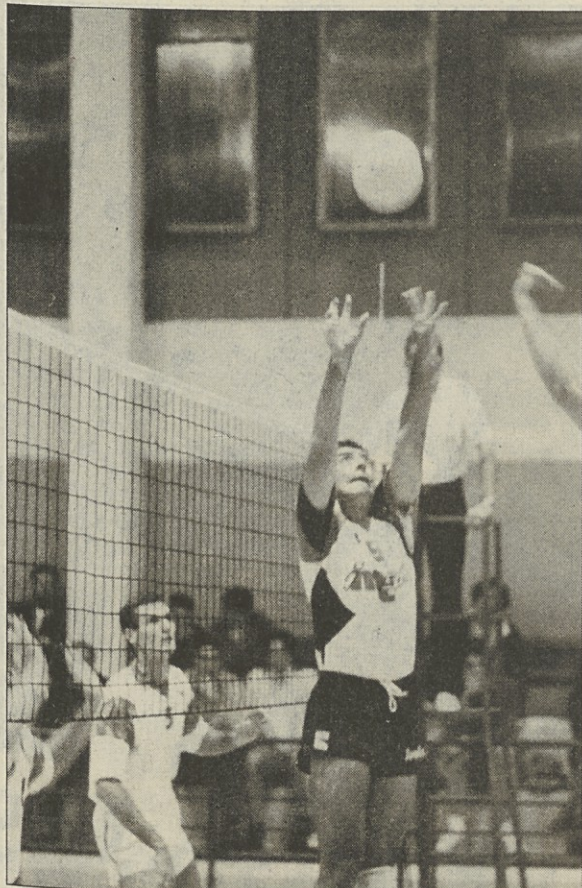
Na mizah moske B-1 lige so gledalci lahko prisli na svoj racun. K uresnicitvi zeljenega cilja, to je napredovanja, je Kras Activa s cetrt zaporedno zmago zdaj se blizji.
Kras Activa - Fortitudo

do boys Bologna 5:2
Milic Igor - Andriani 2:0 (21:14, 21:11), Milic Marjan - Barancelli 0:2 (18:21, 15:21), Pleše - Zanardi 2:0 (21:2, 21:1), Milic Igor - Barancelli 0:2 (19:21, 10:21), Pleše - Andriani 2:0 (21:18, 21:8), Milic Marjan - Zanardi 2:0 (21:7, 21:15), Pleše - Barancelli 2:0 (21:18, 21:15).

ZENSKA C LIGA
Kras Corium - Sestese 4:1
J.J.

ODBOJKA / PORAZ PO TIE BREAKU V ZVEZNEM POKALU

Imsa Kmečka banka praznih rok izpod Alp

Novi podajac Imse Kmecke banke Marchesini (F.S.R.)

Ponte Alpi - Imsa Kmečka banka 3:2 (10:15, 6:15, 15:10, 15:10, 15:10)
IMSA KMEČKA BANKA: Feri 12+15, Marchesini 4+2, Stabile 11+7, Lutman 5+2, Buzzinelli 8+6, Florenin 5+11, Populini 0+0, Rigonat 0+0, Princic 1+0, Ferfolja, Paoletti in Ursic.

Odbojkarji Imse Kmečke banke so v zveznem pokalu doživeli na gostovanju v kraju Ponte nelle Alpi svoj prvi poraz, ki pa glede napredovanje v

drugo fazo tekmovalja sploh se ni odločilen. V prvih dveh setih so goriski igralci igrali solidno, na drugi strani pa so gostitelji naredili dosti napak tako v servisu kot v sami igri.

Popolnoma drugačna slika se je gledalcem ponudila od 3. seta dalje, ko je za gostitelje stopil na igrisce tudi njihov trener Bassanello, ki ima za sabo deset leti igranja v prvoli-gaski konkurenci v dresu Belluna. Napaka imsovcov je bila v tem, da so začeli servirati bolj

Koimpeks prvič uspešen v pokalu

Koimpeks - CSI Tarcen-
to 3:1 (15:1, 15:11, 7:15, 15:10)

KOIMPEX: Ciocchi (1 točka, 0 menjav), Fabrizzi (7+4), Gregori (3+6), Mijot (0+0), Pertot (5+7), Salon (4+2), Sosic (3+0), Starc (0+1), Skerk (6+2), Ukmar (7+6).

ZGRESENI SERVISI: Koimpeks 13, Tarcen-
to 9

TOCKE NA SERVISU: Koimpeks 9, Tarcen-
to 9

V tretjem poklanem nastopu je imel Koimpeks za nasprotnika ekipo, s katero se bo srečal tudi med prvenstvom, saj si je Tarcen to lani priigral C-1 ligo. Pri društvu so se podobno kot marsikje druge nasalali na navodila, ki

jih je dala federacija takoj po izteku lanskega prvenstva in po katerih letos ne bi izpadla nobena ekipa in so zaradi tega pomladili svoje vrste. Cilj društva je miren obstanek v ligi.

Slogina trenerja sta tudi to tekmo, podobno kot vse ostale v zveznem pokalu vzela kot treninje. Vse razporedljive igralke so stopile na igrisce v različnih vlogah. Kot podajacista se tako zvrstili Sosiceva in Starceva v diagonalni s Skerkovo, oziroma Mijotovo. V center je trener Drasic poslal izmenoma Katjo Fabrizzi, Ano Salon in Barbaro Gregori, krilne igralke pa so bile Ukmarjeva, Pertotova

in Danijela Ciocchi. Vse so zadovoljivo opravile svojo nalogo. Zmaga Koimpexa ni bila nikoli v dvomu, pa ceprav so v tretjem setu igralke popolnoma pustile in so tudi v cetrtm ze zgubljale s 7:2. Vendar so takoj, ko so se zbrale vzpostavile spet pravilno razmerje sil na igriscu. Ponovno so zacele ostreje servirati, učinkovit je postal blok, pa tudi kritje igrisca je bilo boljše in za nasprotnika je bilo konec upanj na povolnejši izid.

INKA
Kennedy - Bor Tom-
bolini 3:1 (15:13, 10:15, 15:7, 15:13)

V deželnem pokalu naprej tudi Kmečka banka

VČERAJSNJI IZIDI

MOSKI
Mossa Candolini - Olympia CDR 3:2 (15:9, 15:10, 7:15, 13:15, 15:9); Sloga - Bor 3:0 (15:11, 15:12, 15:8)

ZENSKO

Pellini Caffè - Sokol Indules 1:3; Mossa Candolini - Kmečka banka 1:3 (15:3, 13:15, 8:15, 8:15); Altura - Breg 3:0 (15:12, 15:6, 15:3)

Poleg moske ekipe Sloge, ki si je ze prej zagotovila napredovanje v naslednjo fazo, je to pri zenskah uspelo tudi igalkam Kmečke banke.

Glede na to, da je Sagrado tudi včeraj premagal Torriano s 3:0 (vest je sicer neuradna), se Sokol Indules ni uvrstil v naslednjo fazo zaradi slabše razlike v setih.

NOGOMET / MLADINSKA PRVENSTVA

Sovodnje med najmlajšimi tudi tokrat zelo razpoložene

Neverjeten poraz Zarje Adriaimpex v prvenstvu začetnikov

DEŽELNI MLADINCI
Comonesse - Juventusina 4:2 (3:0)

STRELCA za Juventusina: D. Gergolet in Gambino
JUVENTUSINA: Zanier, Franchi, Kobau, Trampus, D. Gergolet, Macuzzi, Gallo, Gambino, Curci, Peter Gergolet, Ripa

Comonesse je sicer solidna ekipa, vendar bi se naši porazu lahko izognili, a so igrali pod svojimi sposobnostmi, zlasti v obrambi in na sredini. Zanasali so se namreč na consko obrambo, nasprotnik pa jih je s hitrimi napadalci spravil v velike težave.

Comonesse, ki je ze pred odmorom vodil s 3:0, je takoj v začetku drugega polcasa povisal na 4:0, nakar je David Gergolet s prostega strela zaostanek znižal. Standerici so sicer dosegli se in zadetek z Gambinom (po podaji Davida Gergoleta), vendar je te-
daj do konca manjkalo 15 minut, premalo torej, da bi dosegli kaj več.

POKRAJINSKI MLADINCI
Primorje - Montebello Don Bosco 2:0 (2:0)

STRELCA: Svara v 30', Sardoc v 45'

PRIMORJE: Valente, Husa, Natalicchio, Cherbassi, Franza (Pahor), Nadlisek (Ferfolja), Svara, Zangari, Emili, Sardoc, Gustin.

Primorje je brez težav odpravilo skromni Montebello Don Bosco, rezultat pa bi bil lahko še višji, če bi Prosečani v drugem delu izkoristili vse prilžnosti, ki so se jim ponudile.

Primorje je bilo ves čas v premoči, kljub številnim prilžnostim pa so rdece-rumene ni povedli se le v 30. minuti, ko je Svara lepo streljal z desne strani izven kazenskega prostora in premagal vratarja gostov. Drugi zadetek je padel v zadnji minuti prvega dela, strelac pa je bil Sardoc, ki je zadel po kotu, ki ga je izvedel Emili.

Za dobro igro zasluži pohvalo vsa ekipa, posebej pa se je izkazal Gherbassi.

Opicina - Zarja Adriaimpex 4:3 (1:3)

STRELCI za Zarjo

Adriaimpex: Renčelj, Verginella, Jurincic
ZARJA ADRIAIMPEX: Pongo, Gregori, Grgic, Neri, Manco, Murasutti, Faggini, Renčelj, Jurincic, Dandri, Verginella (12 De Rota, 13 Kočevar, 14 Marsiglio)

Neverjetno! Potem ko je Zarja Adriaimpex v 20. minuti ze vodila s 3:0, je na koncu prepusila zmago Opicini, ki je bila konec koncev boljši tekmelec. Najprej je mrezo zatresel Renčelj, ki je lepo izkoristil ugodno podajo Jurinčica, nakar je Verginella podvojil, za tretji gol pa je poskrbel Jurincic. Vse to se je zgodilo v dobrih petih minutah in vse je kazalo, da bodo domačini doživeli pravo katastrofo. To pa je bilo na zalost vse, kar je Zarja pokazala, saj je zatem dobesedno zaspala. Domačini so prevzeli pobudo, pred odmorom znižali na 1:3 in ze v prvi minuti 2. polcasa bili spet uspešni. Bazovska obrambna vrsta je docela popustila in poraz je bil neizbežen. (d.gr.)

NAJMLAJŠI
Sovodnje - Natisona 6:2 (3:1)

STRELCI: M. Ferletic, D. Ferletic (2), avtogol, Florenin (2)

SOVODNJE: D. Devetak, Bagon (Figelj), Moro, Pavsic (Nikolic), Zanier, Jelen, Cotic (Pras), E. Devetak, D. Ferletic, M. Ferletic (Perna), Florenin

Sovodnjenci so skoraj vseskozi imeli pobudo v rokah in preko Dimitrija Ferletica ter Florenina večkrat ogrozili vrata Natisona, ki pa se je zlasti v prvem polcasu se kar dobro držal in bil nekajkrat nevaren v protinapadu. Tudi v drugem polcasu se slika ni spremenila: ceprav so Sovodnje ze vodile s 3:0, so se bolj pritisnile in izid »tenisko« zaokrožile. Gostje so poraz ublazili se le na koncu.

V soboto bodo naši, med katerimi sta se včeraj posebej izkazala Emanuel Devetak in Boris Jelen, igrali v gosteh v Cornu. (A.P.)

ZACETNIKI
Zarja Adriaimpex B - Opicina 1:1 (1:1)

STRELEC za Zarjo: Giral-
di

ZARJA ADRIAIMPEX B: Furlan, Pilat, Gregori (Emili), Grgic, Pavletic, Zornada, Svara, Tomizza, V. Krizmancic, Giralidi (Vidali), I. Krizmancic (Fusilli)

V prvem polcasu so Bazovci zadovoljivo igrali, bili so boljši nasprotnik in tudi zasluženost povedli. Imeli so prilžnost, da vodstvo se povisajo, ko je Opicina v protinapadu nerickakovano izenacila. V 2. delu tekme so bili na vrsti gostje, Zarja pa je bolj pazila na obrambo. Končni izid je vsekakor pravicen. Srečanje s tehnicne strani ni bilo privlačno, zato pa ni manjkalo agonizma.

CICIBANI
Pieris - Mladost 2:1 (1:1)
STRELEC za Mladost: Terpin

MLADOST: Bruschina, Peric, Galussi, Ferlet, D. Semolic, Terpin, Pasalic (Nikolic), Peric, Punzetta, Marusic, Bresan, Danieli, Cecchini, M. Semolic

Dobrodošli so bili brez svojega prvega vratarja Francoscotta, kar se je zelo poznalo. Nadomestil ga Bruschina, ki je prvič igral v vratih in je verjetno zaradi treme tudi prejel prvi zadetek. Mladost je sicer odločno reagirala in po skupinski akciji tudi dosegla lep gol s Terpinom. Drugi polcas se za nase ni pričel najbolje, saj so ze po 10 minutah po navni napaki obrambe zakrivali avtogol. Sicer so se trudili, da bi izenacili, si tudi ustvarili nekaj prilžnosti, vendar jim ni slo od rok. Povejmo se, da so prvic v letošnjem prvenstvu nastopili Bresan, Danieli, Cecchini, Martin Semolic in Marusic, ki si za prikazano igro tudi zasluži pohvalo.

Montebello Don Bosco - Breg 7:1 (3:0)

STRELEC za Breg: Strain
BREG: Scroccaro, Franco, Iozza, Strain, Balde, Gregori, Razem, Ota, Damin, Paoluzzi.

Prvenstvo se za mlade Brežane, ki jih vodi trener Lovrecic, ni pričelo najbolje, vendar je treba povedati, da je včeraj kar šest igralcev

opravilo svoj prvi uradni nastop. V prvem polcasu je bilo srečanje v glavnem izenačeno, a plavi so zgrešili dve prilžnosti (s Strainom in Razmom). V drugem polcasu so v uvodnih minutah le znižali zaostanek, nakar so tehnično in telesno boljši domačini odločneje nadaljevali in zasluženost zmagali. Poraz pa ne sme potreti igralcev in številnih navijacev: prvenstvo je dolgo, uigrati se morajo, kar pa jim bo uspelo le z rednimi treninji. (E.B.)

Primorje - Opicina 3:0 (1:0)

STRELCA za Primorje: Pucer (2), Pipan (1)
PRIMORJE: Suc, Stoka, Kante, Antonini, Pipan, Milic in Pucer

Cicibani Primorja so zace-
li letošnje prvenstvo z zmago proti sicer sibli Opicini, ki ni imela nobene prilžnosti za gol. Nasi so povedli ze po dveh minutah: Pucer je po osebni akciji podal Pipanu, ki je sam pred vrati zatresel mrežo. Nekaj minut kasneje je Pucer spet imel prilžnost, a okrog 15 minut je sam pred vrati z glavo neverjetno streljal visoko. Zadnjo prilžnost je v prvem delu imel Pipan, toda vratar je njegov strel odbil. Tudi v drugem polcasu so Prosečani bili stalno v napadu in imeli številne prilžnosti za gol, predvsem s Pipanom, Kan-
tejem in Pucerjem. Prav Pucer je z dvema goloma tudi postavil končni izid. (G.H.)

Juventina - Audax 2:1 (1:1)

STRELCA za Juventusina. Bramuzzi in Kogoj
JUVENTINA: Grilli, Karadizic, Petricone, Borghes, Marchese, Bramuzzo, Kogoj (na klopi: Mozetic)

Juventina nadaljuje svojo uspešno pot, saj je v dosedanjih treh tekmah dosegla prav toliko zmag. Srečanje je bilo sicer izenačeno, vendar sta znova izenačila Sandi Kogoj in Bramuzzo, ki sta postavila izid na varno. Standerici bi si sicer zaslužili izdatnejšo zmago, vendar je nasprotnik, ki je le malokrat streljal proti mreži, dobro branil, zlasti pa se je izkazal njegov vratar.

NOVICE

Nogomet

1. SNL, pari 9. kola, nedelja (vse tekme ob 15. uri): HIT Gorica - Izola, Živila Naklo - Publikum, Koper - Mavrica, SCT Olimpija - AM Cosmos, Optimizem - Istragas Jadran, Potrosnik - Krka Novoterm, Rudar - Primorje.

2. SNL, pari 9. kola, nedelja (vse tekme ob 15. uri): Korotan Suvel - Eti Elektroelement, Steklar - ERA Smartno, Oria Rudar - Turnišče, Finali Piran - Avto Bum, Loka Medvode - SET Vevče, Dom Kaffie - Stajerska Pivovarna, Nafta - Jelen Triglav, Beltrans - Dravinja.

Hokej

1. SHL, zaostala tekma 8. kola (danes): Triglav - Bled (ob 19. uri na Bledu).

Tekmači Radenske najboljši

MURSKA SOBOTA - Na ulicnem teku, ki ga je tudi letos v počastitev praznika soboske občine pripravil atletski klub Pomurje, je nastopil več kot 250 tekmecev v vseh starostnih kategorijah. Najmlajši so tekmovali v stafetnem teku na krožni, 540 metrov dolgi progi po mestnih ulicah, člani in članice pa so tekmovali posamično. Udeležba predvsem v zadnjem teku ni bila na ravni zadnjih nekaj let. Temu je botrovalo slabo vreme, ki se je ravno pred tekmo močno pokvarilo. Jubilejni 15. tek po soboskih ulicah sta dobila domaća atleta, nekoc tudi člana AK Pomurje, Marija Stevanec in Geza Grabar. Oba sta nastopila za Tekasko sekcijo Radenske, za katero tudi nastopata na neuračnih tekmovanjih.

Rezultati - člani (4320 metrov): 1. Grabar 15:10, 2. Zupec 16:18, 3. Kurnek (vsi TS Radenska) 17:19; **članice (2160 metrov):** 1. Stevanec 8:50, 2. Pergar 9:07, 3. Meglič (vse TS Radenska) 9:17. (G. G.)

Rugby v Ljubljani

LJUBLJANA - Danes ob 12. uri bo na igrišču pri obrambnem ministstvu za Bezigradom mednarodna prijateljska tekma med kombiniranim moštvom Ljubljane in Green Dragonsov z madžarskim moštvom RFC Budapest Exiles.

Državni prvak je Ježica Candy

LJUBLJANA - Z današnjo četrto zmago z izidom 4:2 proti Kranjskim lisjakom je mlada ekipa Ježice Candyja osvojila naslov državnega prvaka v baseballu. Za naslov so najbolj zaslužni: Zaletel, Krckovnik, Krivec, Perko, Malovic, Sadiković, Sovinc, Freyer, Rotar, Hegler, Banjac, Djinovski, Ofentavšek, Kreitneier in Svegelj. (G. F.)

Mali nogomet

LJUBLJANA - Izidi 3. kola pokala občinskih prvakov (POP) Slovenije 93/94 v malem nogometu: Mamor (Skojka Loka) - AG Inzeniring (Kocvje) 3:0, Inz. Sarbek (Zagorje) - Oaza (Ribnica) 5:1, Salomonov oglasnik (Jevnica) - AC Prestige (Ribnica) 3:2, Maja (Mozej) - Jurcek (Sodražica) 2:4, Malo po malo (Trbovlje) - Crni potok (Kocvje) 3:0, Goldhom (Lasko) - Dobova 4:2, Draza vas - Fori (Skale) 1:2, Oplotnica - Koln pobi (Rečica) 10:2, Gams (Slovenska Bistrica) - Barakuda Laško 4:1, Kremenčkovi (Pameče) - Havaji (Radlje) 1:3, Cariocce (Maribor) - Malcek (Slovenj Gradec) 3:0, Marjeta Petelin (Marjeta) - Opel Kolmanic (Kungota) 2:0, Tames (Dornava) - Železne dveri (Ljutomer) 0:1, Križevci - Sportklub (Velenje) 1:8. (B. P.)

Šahovski turnir v Portorožu

PORTOROŽ - Šahovsko društvo Piran prireja danes v portoroškem hotelu Riviera 1. mednarodni ekipni hitropotezni turnir v počastitev občinskega praznika. Prijavnina za ekipo je 400 tolarjev. Na tekmovanje, ki se bo pričelo ob 9.30 uri, morajo ekipe prinesiti po tri šahovske ure. (A. Z.)

Danes na Ulovko

LJUBLJANA - Sportna zveza Vrhnika in SD Povz organizirata danes ob 10. uri tradicionalni Gozdni tek Ulovka 1993. Skupinski start bo pri brunarici na Ulovki. Cicibani bodo tekli na 500 metrov, dečki in deklice na 1300 metrov, ženske in mladinci do 18 let na 7 kilometrov, ter člani na 15 kilometrov. Prijave sprejemajo na startu od 8.30 ure dalje. Startnine za cicibane in pionirje ni, za ostale pa znaša 200 tolarjev.

Celje je ekipni zmagovalec

SLOVENSKA BISTRICA - Včeraj je v tem mestu potekal 28. kros občinskih reprezentanc za pokale časopisnega podjetja Delo. Nastopilo je štirideset reprezentanc (1150 udeležencev), od katerih je bilo samo stirinajst popolnih. Organizacija je bila odlična. Tekmovalci so tekli po travi okoli sportnega parka, tako da so lahko tudi gledalci dobro videli, kaj se dogaja med tekmovanjem. V skupni uvrstitvi občinskih reprezentanc je zmagala ekipa Celja pred Trzicem in ekipo mariborskega Tabora. Pokal je prevzel Mladen Pavlek, vodja mladih celjskih atletov. Pri članih, ki so tekli na pet kilometrov, je slavil znani slovenski atlet Bekim Bahtiri pred Izudinom Hrapicem in Marjanom Kremplo, med članicami, ki so tekle na tri kilometre, pa je zmagala Helena Javornik pred Marijo Stevanec in Slavico Poznič. **Rezultati** - mlajši dečki A: 1. Sinko (Sl. Gradec), 2. Jurcek (Ormoz), 3. Bracko (Sl. Bistrica); mlajše deklice A: 1. Stropnik (Sentjur), 2. Radisek (Sevnica), 3. Povhe (Krsko); mlajši dečki B: 1. Rožič (Maribor Tabor), 2. Petelin (Vrhnika), 3. Vrtacič (Novo mesto); mlajše deklice B: 1. Tomič (Novo mesto), 2. Kadunc (Grosuplje), 3. Zizek (Ptuj); starejši dečki A: 1. Vidensek, 2. Njenjic (oba Velenje), 3. Horjak (Sevnica); starejše deklice A: 1. Roman (M. Sobota), 2. Vojkska, 3. Paladin (oba Domzale); starejši dečki B: 1. Gregor (Sl. Bistrica), 2. Zager (Velenje), 3. Marinic (Maribor Tabor); starejše deklice B: 1. Petković (Velenje), 2. Kosar (Sevnica), 3. Pungercar (Domzale); mlajši mladinci: 1. Lenart (Lj. Siska), 2. Grojzdek (Sevnica), 3. Petkovšek (Logatec); mlajše mladinke: 1. Steblovnik (Velenje), 2. Jurcek (Celje), 3. Kokalj (Domzale); starejši mladinci: 1. Mihajlovic (Lj. Siska), 2. Podržavnik (Ravne na Kor.), 3. Repnik (Maribor Tabor); starejše mladinke: 1. Zelenc (Logatec), 2. Juvancić (Trbovlje), 3. Solar (Celje); člani: 1. Bahtiri, 2. Hrapic (oba Velenje), 3. Kremp (Sl. Bistrica); članice: 1. Javornik (Maribor Tabor), 2. Stevanec (Murska Sobota), 3. Poznič (Velenje). Skupna uvrstitev: 1. Celje 903 tocke, 2. Trzic 896, 3. Maribor Tabor 844 tock. (S. N.)

NOGOMET / 9. KOLO 1. SNL

Pred »tekmo leta« slaba igra Mariborčanov

Glede na prikazano igro bi Mura lahko iztržila več

Maribor Branik - Mura 0:0
MARIBOR - Stadion v Ljudskem vrtu, 4000 gledalcev, sodnik Kranjc (Gornji Grad).

MARIBOR BRANIK: Dabanović, Karic, Stanic (Kotnik), Milevski, Lukić, Krizan, Binkovski, Zidan, Simundza, Bozgo, Pesic (Sterbal).

MURA: Bosković, Slavic, Cifer, Granov, Ilic, Cener (Breznik), Jermanis, Belec, Gliha, Baranja (Gutali), Bakula.

Generalka za »tekmo leta« v pokalu UEFA proti Borussia iz Dortmundu ni uspela, saj so v lepem nogometnem vzdusju Mariborčani komaj osvojili točko. Trener »vijoličastih« Branko Horjak nikakor ne more biti zadovoljen z igro svojih varovancev, čeprav je prav on določil obrambno taktiko. Vse kaže, da bi moral pri Mariboru Braniku igrati Renato Kotnik, ki bi lahko ob najboljšem igralcu Klintonu Bozgu naredil precej več.

Obe ekipi sta začeli previdno, čeprav je bila igra dinamična, z dobrimi potezami in obojestranskim pokrivanjem najboljših posameznikov iz obeh ekip. Nekaj tisoč gledalcev je v obeh polčasih videlo zelo solidno nogometno predstavo, v katero se je po svoje vključil tudi sodnik Vili Kranjec. Mura je bila v 90 minutah tekme precej boljši tekmelec, igrala je hitreje in bolj povezano ter dokazala,

JURE ZORČIČ

da sodi v sam vrh slovenskega nogometa. Trener Mure Milos Soskic se je odločil za le na trenutke napadalno igro in svojo ekipo usmeril v »širino«. Mura je imela v prvem polcasu tri izjemne prilagoditve. Prvo je zastreljal Gliha, drugo Cener, tretji pa je bil nekaj minut pred koncem prvega polčasa znova ne-

spesen Gliha. Pri zadnji prilagoditvi se je izkazal tudi vratar Dabanović z odlično obrambo. Maribor Branik v prvem polcasu ni imel večjih prilagoditv, saj Bozgo ob sebi ni imel ustreznega soigralca. Se najbolje je igral Zidan, vendar je v nadaljevanju popustil.

V drugem delu je Mura dvignila ritem igre in vse-

skezi napadala, Maribor pa razen prilagoditve Bozga v 80. minuti ni pokazal kakor koli nicesar. Najboljši prilagoditvi pri gostih sta imela Jermanis v 75. minuti, ko je njegov strel oplazil vratniko, in Ilic dve minuti kasneje, ko je popolnoma neoviran streljal čez vrata. Skoda je le, da Mura v drugem polcasu ni igrala se bolj ofenzivno in poskušala osvojiti obeh točk, saj so bili domači igralci brez moči.

Mariborčani se v dvobojih niso izkazali (Foto: Tomi Lombard)

KOLESARSTVO / DP V VOŽNJI NA KRONOMETER

Zadnja dirka Sašu Svibnu

Marko Baloh ni ubranil naslova

ATOMSKE TOPLICE - Z državnim prvenstvom v vožnji na kronometer za člani in obe mladinski konkurenci se je včeraj na progi Atomske toplice-Dekmanca končala letošnja kolesarska sezona. Zadnje naslove so osvojili Sašo Sviben (-Rog), Branko Filip (Krka) in Tadej Valjavec (Sava), kolajno pa ima le se zastopstvo Perutnina Ptuj.

Na ravninski progi bočni veter ni oviral nastopajočih, v vseh treh konkurencah pa so v ospredju končali favoriti. Dале najbolj razburljiva je bila tekma članov, v kateri je v cilj prvi prikolesaril Sašo Sviben. Startal je tretji, že pred polovico proge ujel Premuzica in Ravbarja, potem pa s časom 56:11 (povprečna hitrost nekaj nad 45 km/h) konkurenci postavil odlično izhodišče.

ŽELJKO ZULE

Takoj za njim je 42 kilometrov dolgo progo prevozil Marko Baloh, branilec naslova s predlanskega prvenstva v Novi Gorici (lani tekmovanja za državne naslove v vožnji na kronometer ni bilo), in se že poslovil od naslova. Ugrešnovič in Papež sta iz boja za zlato kolajno izpadla že ob vmesnem času na polovici proge, Pintariču pa je na koncu »zmanjkalo« osem sekund, a je svojemu Rogu vendarle zagotovil dvojno zmago.

V obeh mladinskih konkurencah je bilo manj negotovosti. Razlike med dobitniki kolajn so bile po skoraj pol minute ali pa se več, le v mlajši konkurenci je o bronu po 21 kilometrih kolesarjenja odločala se-

kunda: dvoboj z uro (in tudi tekmecev) je dobil Miran Kelner (Perutnina Ptuj), porazenec pa je bil Andrej Kolgot (Hit Gorica).

Rezultati - člani (42 km): 1. Sviben 56:11, 2. Pintarič (oba Rog) 56:19, 3. Baloh (Krka) 56:30, 4. Ugrešnovič (Celje) 56:34, 5. Stangelj (Krka) 57:07, 6. Hvastja (Rog) 57:48, 7. Turek (Dol) 57:50, 8. Papež (Krka) 58:01, 9. Kranjec (Celje) 59:11, 10. Kosir (Rog) 59:22; **st. mladinci (29,2 km):** 1. Filip (Krka) 39:11, 2. Hauptman (Rog) 39:38, 3. Kriznar (Sava) 40:39, 4. Mahorič (Perutnina Ptuj) 41:02, 5. Kosmac (Sava) 41:05; **ml. mladinci (21 km):** 1. Valjevec (Sava) 30:22, 2. Bergant (Rog) 31:03, 3. Kelner (Perutnina Ptuj) 31:42, 4. Koglot (Hit Gorica) 31:43, 5. Jorđa* (Rog) 32:09.

Mladi nogometaši na Obali

KOPER - Prihodnji teden bosta Koper in Izola gostila kadetske nogometne reprezentance Švice, Gruzije in Slovenije, udeležence kvalifikacijskega turnirja za nastop na EP, ki bo aprila prihodnje leto na Irskem. Na včerajšnji tiskovni konferenci sta Marko Ilesič, podpredsednik NZ Slovenije, in Karlo Emersic, predsednik MNZ Koper, s svojimi sodelavci predstavila turnir. Igrali bodo po sistemu vsak z vsakim. Od treh tekem bosta dve na Bonifiki (v ponedeljek Slovenija - Svica in v petek Slovenija - Gruzija), ena pa

v Izoli (Svica - Gruzija v sredo). Vse tekme se bodo pričele ob 15. uri. Vstop je prost, vendar pa so prireditelji natisnili 2000 kart in jih razposlali vsem solam in klubom na Obali. Vse reprezentance bodo nastanjene v hotelu Krka v Strunjanu, kjer bo jutri, na dan prve tekme v Kopru, tudi tiskovna konferenca selektorjev vseh treh udeležencev. Vse tekme bodo sodili uveljavljeni mednarodni sodniki Walter Cinciripini (It), Marco Tura (San Marino), Lawrence Sammut (Malta) in Zarko Vidali (Slo) kot rezerva. (J. K.)

ŠAH / DRŽAVNO PRVENSTVO V RADOVLJICI

Dražen Sermek prvi kljub dvema porazoma

Aljoša Grosar drugič zapored drugi

RADOVLJICA - Letošnji državni šahovski prvak je zaslužen postal trindvajsetletni študent in mednarodni mojster Dražen Sermek, član SD Murka iz Lesc. Drugo mesto je osvojil mednarodni mojster Novogoričan Aljoša Grosar, tretji pa je mojster Fide Igor Jelen, član ljubljanske Iskre.

Letošnje prvenstvo je bilo bolj borbeno kot lansko, saj se je večje število partij končalo z zmago. Lanski prvak, mednarodni mojster Leon Gostiša je takrat prehitel Grosarja za pol točke, za prvo mesto pa je potreboval osem zmag, enako kot letošnji zmagovalac Sermek, ki pa je dvakrat izgubil - z Grosarjem in Truto, medtem

MILOŠ ĐONOVIC

ko je Gostiša doživel en poraz z Barlejem. Grosar je drugič zapored osvojil drugo mesto, letos celo brez poraza.

To je seveda spodbudno, se posebej zato, ker je tudi na conskem turnirju ostal neporažen, poleg tega pa je razvil svoj slog igre. Državno prvenstvo v Radovljici je imelo večji povprečni rating Elo, 2665 točk pa je za eno točko več kot lani. Oba turnirja sodita v peto kategorijo Fide. Prijetno je presenetil Ljubljancan Igor Jelen, ki je zbral 8.5 točke in s tem izpolnil bal za naslov mednarodnega mojstra. Lani je imel Matjaz Mikac enako prilagoditvo,

vendar je takrat z enakim izkupickom za las ostal brez mednarodnega bala.

Na naslednje, četrto državno prvenstvo se je uvrstilo sedem sahistov: Dražen Sermek, Aljoša Grosar, Igor Jelen, Georg Mohr, Leon Gostiša, Marko Tratar in Matjaz Mikac. To so precej mlajši sahisti od tistih, ki so se lani uvrstili na državno prvenstvo. Mlada sahista Igor Jelen in Marko Tratar sta bila pred tem tekmovanjem na 9. oziroma 12. mestu, z dobro igro in dobro uvrstitvijo pa sta si bistveno izboljšala svoje ratsinske točke. Na celotnem turnirju so sahisti največkrat, kar 22-krat, igrali sicilijansko obrambo.

ŠPORTNA GIMNASTIKA / PO USPEHU V PEKINGU

Peganova želja je uvrstitev v finale na drogu na svetovnem prvenstvu v Avstraliji

LJUBLJANA - Iz Pekinga se je vrnila slovenska delegacija, ki se je udeležila velikega mednarodnega turnirja v športni gimnastiki, na katerem je Aljaz Pegan osvojil zlato medaljo na drogu. Dejan Locnikar pa je bil na odličnem petem mestu. V prostornih sportnega društva Trnovo, kjer tekmovalca tudi trenirata, so jima pripravili sprejem. Uspeh Pegana ni bil presenečenje za tiste, ki delajo v gimnastičnih sekcijah in poznajo strokovno delo njegovega trenerja Jozeta Mesla. »Težke tekme smo iskali

JOST SLAPNICAR

zato, da sodniki tekmovalca spoznajo, sicer na pomembnejših tekmovanjih telovadec ne dobi ocene, ki si jo realno zasluži. Tekmovanja v Evropi so premalo, zato smo se odzvali vabilu kitajske gimnastične zveze in odšli na tekmovanje, kjer so nastopile reprezentance južne in severne Koreje, Kitajske, Japonske in Rusije, ki so velesile v gimnastiki. Zaradi prostorskih problemov v športnem društvu Trnovo smo se odločili

za specializacijo na posamezna orodja, zaradi novih pravil pa so oskodovali tudi mnogobojci. Telovadca so sodniki, ki v svetu nekaj pomenijo, ocenili zelo visoko. Želja za v prihodnje je uvrstitev v finale na svetovnem prvenstvu,« je povedal trener Mešl. Trener in tekmovalca se zahvaljujejo tudi sponzorjem, ki jim pomagajo pri urensicevanju načrtov. Ob koncu so zdravice povedali se zupan občine Trnovo, podpredsednik Gimnastične zveze Slovenije in predsednik športnega društva Trnovo.

ROKOMET / 1. SRL - ŽENSKE

Belinka Olimpija si je zmago priigrala v drugem polčasu

Kočevke bi si zaradi dobre igre zaslužile najmanj točko

PETER BUTOLN

Belinka Olimpija - Kočevje 22:20 (8:10)

LJUBLJANA - Dvorana Tivoli, 30 gledalcev, sodnik Melanšek (Velenje) in Povalj (Celje).

BELINKA OLIMPIJA: Stefanisin, Pohleven 2, Kurent, Marton 7 (2), Kapidžic 5, M. Vincic 1, Mezek 6, Freser 1, Skopelja.

KOČEVJE: Jovicic, Dragicevic 2, Gustin 2, Vuk 2, Gorbunova 5 (3), Bejtovic, Burjakova 9 (1), Kersnic.

V uvodni tekmi drugega kola, ki je bila hkrati tudi prvenstveni derbi modre skupine, sta se pomerili nekoč najboljša in domala nepremagljiva vrsta Belinke Olimpije in krepko okrepljena ekipa iz Kočevja. Kljub tesni, a zasluženi zmagi domačih rokometasice pa je treba povedati, da Ljubljancanke niso več tisto, kar so bile, namreč strah in trepet za nasprotnice. Oceno so to dobro vedele tudi ambiciozne gostje, ki so se brez zadržkov spustile v boj z mlado četo trenerja Kavčica. Čeprav so začetne minute pripadle Olimpijankam, z najvišjo prednostjo dveh zadetkov so povedle le enkrat v šesti minuti, pa so starejše gostje iz Kočevja v nadaljevanju le vzpostavile ravnotežje in izkoristile sablonsko igro državnih prvakinj. Pod taktirko odličnih Ukrajink, organizatorice Gorbunove in razpoložene strelke Burjakove, so prevzele vse niti v svoje roke in povedle z dvema zadetkoma prednosti. S takšno prednostjo so odsle tudi na zaslužen počitek, ki pa jim tokrat ni preveč koristil. Kot kaže, je trener Kavčic v odmoru

V derbiju sta obe točki ostali v Tivoliju (Foto: Jože Suhadolnik)

preporodil svoje varovance, saj so počasi, a vztrajno topile prednost gostji, ki je na začetku drugega dela znašala še štiri zadetke (8:12). Ljubljancanke so »zagrizle« v obrambi, v napadu pa z veliko več domisljije tresle mrežo odlične gostujoče vratarke Jovičeviče.

Veliko več so napadle po krilu, Pohlevenova je ustavila Burjakovo, v pravem trenutku pa sta se razigrali »bombarderka« Mezškova in najboljša strelka v domači vrsti Martonova. Kočevkam je v nadaljevanju popustila zbranost, zadele so nekaj vratic in več-

krat prestopile, v vrhuncu tekme pa jih je zapustila tudi sreča. Pri rezultatu 21:20 so imele gostje v zadnji minuti prilagoditve za izenačenje, vendar je Stefanisinova obranila strel Gustinove, v protinapadu pa je Kapidžičeva le potrdila zmago Belinke Olimpije.

KOLESARSTVO / VN NARODOV

De Las Cuevas zasenčil favorite

Zmagovalec pokala Fondriest le 7.

MADINE - »Za to zmago sem se intenzivno pripravljaj tri tedne«, je po včerajšnjem uspehu na zadnji dirki za svetovni kolesarski pokal dejal Armando de Las Cuevas. Petindvajsetletni francoski kolesar je na preizkusnji na kronometer za Veliko nagrado narodov zasenčil zmagovalca svetovnega pokala Italijana Maurizioja Fondriesta in rusilca rekordov na progi Angleža Chrisa Boardmana. 62, 5 kilometra dolg progo okrog jezera Madine pri Metz je prevozil s povprečno hitrostjo 46 km na uro. De Las Cuevas je letosnjo sezono začel odlično z zmago na dirki od Parisa do Nice, vendar ga je klub Banesto pred francoskim Tourom odslavljal, da bi v mostvo uvrstil Indurainovega mlajšega brata Prudencia. De Las Cuevas je miroval vse do avgusta, ko se je nanj spomnila Castorama, športni direktor tega kluba Cyrille Guimard pa zdaj pravi, da od Francoza se veliko več pričakuje v prihodnjih dveh ali treh letih.

Vrstni red velike nagrade narodov: 1. Armando de Las Cuevas (Fra), ki je 62, 5 km prevozil v 1 uri 20:54 s povprečno hitrostjo 46, 354 km na uro; 2. Stephen Hodge (Avs) +1:02; 3. Eddy Seigneur (Fra)

Armando de Las Cuevas med včerajšnjo vožnjo (AP)

+1:27; 4. Chris Boardman (Vbr) +2:39; 5. Jelle Nijdam (Niz) +2:51; 6. Pascal Lance (Fra) +3:07; 7. Maurizio Fondriest (Ita) +3:33; 8. Edwig Van Hooydonck (Bel) +3:48; 9. Peter Meineert (Dan) +4:31; 10. Laurent Bezaul (Fra) +4:34.

Končni vrstni red svetovnega pokala: 1. Mauri-

zio Fondriest (Ita) 287 točk; 2. Johan Museeuw (Bel) 172; 3. Maximilian Sciandri (Ita) 114; 4. Alberto Volpi (Ita) in Claudio Chiappucci (Ita) 100; 6. Giorgio Furlan (Ita) 75; 7. Franco Ballerini (Ita) 73; 8. Rolf Sorensen (Den) 68; 9. Adri Van Der Poel (Niz) 52; 10. Jens Heppner (Nem) 51.

TENIS / PO ZMAGI NAD HAARHUISOM

Ivan Lendl tudi letos v finalu

TOKIO - Proti koncu najslabše sezone v zadnjih desetih letih, kjer je na devetih turnirjih izpadel že v prvem kolu, je Ivan Lendl (na sliki AP) v Tokiu le dočkal svoj trenutek. Po presenetljivi zmagi nad Borisom Beckerjem v četrtfinalu je v včerajšnjem polfinalu ugnal tudi Nizozemca Paula Haarhuisa in se uvrstil v današnji finale, v katerem bo njegov nasprotnik American Todd Martin, ki je v drugem polfinalu premagal presenetljivega polfinalista iz Kanade Grega Rusedskega s 7:6 (7:5) in 6:3.

Za 33-letnega Američana češkega rodu se je tudi včerajšnje srečanje s Haarhuisom začelo v slogu letošnje sezone. Takoj je izgubil servis in tudi prvi set s 3:6, saj nikakor ni mogel najti protigre na Haarhuisov servis. Toda v drugem setu je z nekaj sreče odvzel nasprotniku servis v 10. igri in s 6:4 izenacil stanje v nizih. V odločilnem tretjem setu je Lendlu uspelo rešiti 5 »break« točk pri stanju 4:4, v podaljšani igri pa je uspel nadoknaditi zaostanek 1:4 in zmagati s 7:5 v točkah.

Povedati velja, da je Haarhuis večkrat glasno protestiral zaradi nekaterih odločitev linjskih sodnikov, zaradi česar je najbrž tudi izgubil po-

trebno koncentracijo in grešil v najbolj pomembnih trenutkih. Lendl je bil po zmagi zadovoljen: Mislim, da sem igral pametno in da nisem naredil nobene neumne napake.

Lendlov nasprotnik, American Todd Martin, ki je v četrtfinalu premagal Stefana Edberga, je

imel proti Kanadčanu Rusedskemu (130. igrarec na svetovni lestvici), ki je ta teden v Tokiu igral najboljši tenis v karieri in izločil Changa, Ferreiro in Krajicka, težave le v prvem setu, ki ga je s 7:5 dobil sele po podaljšani igri. V drugem je imel Martin manj težav, srečanje pa je minilo v

znamenju silovitih servisov Rusedskega, ki je dosegel 15 asov, vendar pa je bilo to premalo za se eno presenečenje.

Lendl je v Tokiu zmagal že v letih 1983, 1986, 1990 in 1992, v zadnjem srečanju med Martinom in Lendlom - pred tednom dni v Sydneyju - pa je zmagal Martin.

AVTOMOBILIZEM / BLISKOVITA KARIERA

Še pred letom dni je bil Paul Tracy povsem neznan

Danes je eden najboljših voznikov v formuli indy

TORONTO - Se pred slabim letom je tudi v ZDA malokdo vedel za Paula Tracyja. Zdela se je, da je le še eden od mnogih, ki poskušajo srečo v ameriški formuli Indy. Ko je zaradi poskodb kariero končal Rick Mears, mu je sedež v drugem dirkalniku ponudil Roger Penske in za mnoge je bila nagla Penskejeva odločitev presenetljiva, saj je bil tedaj v igri tudi Ayrton Senna, ki se ni točno vedel, kaj bi sam s sabo v prihajajoči sezoni.

Penske se je o Tracyjevih sposobnostih lahko prepričal že v pretekli sezoni, ko je bil 24-letni Kanadčan pri njem zaposlen kot testni voznik. Paul ga tudi na »zaresnih« dirkah letos ni razočaral. Zmagal je petkrat tako kot prvak Mansell, v vodstvu pa je bil skupno celo več krogov kot Britanec. Ze v začetku sezone je bil hiter, a nezanesejiv, in odstopi so se kar vrstili. Nigel Beresford, Tracyjev inženir, o tem pravi: »Paul je zelo hiter, vendar mlad in neizkušen. Z leti bodo zaletavost zamenjali znanje in izkušnje, s čimer bo dosegel raven, kjer je danes Fittipaldi. Paul mora spoznati, da počasnejši dirkaci ne bodo enostavno zapeljali v travo, ko jih bo prehitel za krog. Emmo to ve, zato ne tvega, je pa presneto hiter. Paul ima srečo, da je obkrožen z ljudmi, kot sta Fittipaldi in Mears.« Tracyjev učitelj Rick Mears, stikratni zmagovalec Indianapolis, pa o svojem varovanecu pravi: »Ima dober občutek za vozilo, potrebuje pa se nekaj tehničnega znanja o tem, kako kaj deluje.« Beresford ima Tracyja rad tudi kot človeka: »Z njim je zelo lahko delati. Je zelo trdna osebnost, saj ostaja isti ne glede na to, ali zmagujemo ali pa se ukvarjamo z velikimi težavami. Niti slava niti poroka z 21-letno Tarom in rojstvo otroka ga niso spremenili.«

Prva prelomnica v Paulovi karieri je bilo leto 1986, ko je kot sedemnajstletnik odšel v Anglijo, da se poskuša v formuli Ford. Bil je tih in skromen mladenc, ceprav je bil pred tem že prvak kanadske F1600 in sesti na svetovnem prvenstvu kartingov. V Angliji ga je pod okrilje vzel Ralph Firman, ki je mladega dirkaca veliko naučil. Čez dve leti se je Paul vrnil v Ameriko in vstopil v tekmovanje ARS. Zmagal je že na svoji prvi dirki, naslov pa je osvojil leta 1990, potem ko je dobil devet od stirinajstih dirk. S pomočjo svojega očeta je leta 1991 najel avto za nastop na dirki formule Indy v Long Beachu. V kvalifikacijah si je priboril odlično osmo mesto in nanj je postal pozoren Roger Penske, ki je nadarjenemu dirkacu ponudil mesto testnega voznika. Paul je ponudbo sprejel brez oklevanja, saj v ZDA Roger Penske pomeni to, kar sta v Evropi Frank Williams ali Ron Dennis. Penske je novemu članu svoje ekipe tedaj dejal: »Pri nas boš testni voznik. Prihodnje leto boš lahko nastopil na dveh dirkah, leto zatem pa na treh.« Tracy je v ekipi od maja lani, nastopil pa je že na več kot 20 dirkah...

Poleg dirkanja Paul vsak dan vadi v svoji telovadnici, rad pa se vozi tudi s Harley Davidsonom in s 6 tisoč dolarjev vrednim gorskim kolesom. Napol v sali Paul pravi, da morajo tvojstni užiti počakati, dokler ne opere tal in ne pospravi smeti.

V prihodnji sezoni bo Tracy v boju za naslov prava formule Indy zagotovo še veliko nevarnejši kot letos, saj bo imel več izkušenj. Tako kot vsi mladi dirkaci se tudi Tracy spogleduje s formulo 1, vendar v isti sapi pravi, da se zeli prej dokazati v Ameriki, saj v F1 razen Williamsa ne bi imel konkurenčnega vozila. Tracy je zagotovno sposoben, da uspe tudi v konkurenci Senne, Alesija in Schumacherja, s katerim je tekmoval s kartingi. Zaradi velike borbenosti in agresivnosti ga mnogi primerjajo s pokojnim rojakom Villeneuveom in s Francozom Alesijem. V casu, ko se v formuli 1 menja generacija, se bo zagotovo našlo mesto tudi za Paula Tracyja. Cas je na njegovi strani, zato mu s formulo 1 ne kaže hiteti.

NOGOMET / FOGGIA - MILAN

Rossijev rekord ogroža Kolivanov

Milanov vratar že 630 minut nepremagan

RIM - Ljubitelji nogometa v Italiji so se v minulem tednu največ ukvarjali z reprezentanco in njeno »usodno« tekmo s Skoti, specializirani tisk pa je svoje strani polnil tudi z afero »čiste noge«, kot so novinarji prekrstili sodna odkrivanja klubskih davčnih utaj in ponarejenih pogodb z igralci. Vpleten je posebej Torino in njegov bivši predsednik Borsano, ki je prodajal izmišljene igralce, da bi pokrival druge operacije na kupoprodajni borzi, vendar ni dvoma, da so posle na podoben način opravljali tudi funkcionarji drugih društev.

Zanimanje za prvenstvo je bilo tako manjše, močje tudi zato, ker danes je 8. kolo ne obeta dosti zanimivih dvobojev. Se najbolj vroče bo verjetno na srečanju med Foggio in Milanom. Milanov vratar Rossi je nepremagan že od začetka prvenstva (630 minut). Če bo zdržal se 82 minut, bo izboljšal rekord, ki ga je v sezoni 66/67 dosegel njegov kolega pri Cagliariu Reginato, obenem pa se

približal absolutnemu rekordu Zoffa, ki znsa 903 minute. Rossi lahko računa na okrepljeno obrambno vrsto, v kateri bo debitiral Pannucci in spet zaigral Maldini. Milanovemu vratarju bo strene skušal zmesati Foggin ruski napadalec Kolivanov, ki se vrača v moštvo.

Derbi kola bo v Milanu med Interjem in Torinom. Zaradi TV prenosa bo tekma zvečer. Bolje se godi gostiteljem, ker lahko računa Bagnoli na vse igralce, Mondonico pa se bo moral odpovedati Hrvatju Jarniju, ki je bil v prvih kolih eden najboljših mozi Torina.

Juventus bo proti Atalanti igral brez poškodovanega Julia Cesarja. To pomeni, da bo na klopi smel sedeti četrti tujec Zoran Ban, kot libero pa bo igral Köhler.

Današnji spored: Cagliari - Napoli, Cremonese - Parma, Foggia - Milan, Inter - Torino, Juventus - Atalanta, Lazio - Piacenza, Lecce - Genoa, Reggiana - Udinese, Sampdoria - Roma.

AVSTRIJSKI POKAL / ALOJZ SADJAK IN DINKO VRABAC JUNAKA TEKME V TRNJI VASI

Z zmago nad Kufsteinom SAK v osmini

Štebri SAK (od leve): bratje Marjan, Franci in Alojz Sadjak

SAK - Kufstein 2:0 (0:0) Strelca: A. sadjak v 67. in D. Vrabac v 86. minuti SAK: Prescheren; Zankl, A. Sadjak, Savič, Pappler; Wölbl, M. Sadjak, Vrabec, Ramsak (89. Siencnik), Lippusch (89. Mohar).

CELOVEC - Nogometasi Slovenskega atletskega kluba iz Celovca so včeraj spomnili na svoja najuspešnejša leta v zgodovini tekmovanja za avstrijski nogometni pokal. Po šestih letih so spet dosegli osmino finala v avstrijskem pokalnem tekmovalju. V 3. kolu je SAK pred 500 navdušeni-

mi gledalci tokrat premagal drugoligaša Kufstein z 2:0 in se tako uvrstil med najboljših 16 ekip.

SAK je kljub temu, da ni nastopil v najmočnejši postavi, bil znatno boljši od drugoligaša iz Tirolske pod režijo ljubljanskega »legionarja« Dinka Vrabca popolnoma prevzel pobudo v igri in Lojze Sadjak je v 67. minuti s strelom z glavo povedel z 1:0. Za dokončno odločitev pa je stiri minute pred koncem

tekmeh poskrbel sam Vrabac, ko je s sudovitim prostim strelom drugic zatresel mrežo nasprotnika. Nogometaši iz Kufsteina, trenerja jih bivši član avstrijske nogometne reprezentance Hattenberger, so popolnoma razočarali in v 90 minutah imeli eno samo resno priložnost za zadetek.

Trener-igralac Ivan Ramsak je po zmagi v pogovoru za naš dnevnik povedal: »Naloga je bila težka, toda mislim, da smo danes bili znatno boljši od nasprotnika. Biti med 16 najboljšimi ekipami v Avstriji, je velik

uspeh za SAK in slovenski nogomet na Koroškem.«

V osmini finala se bo SAK v Celovcu pomeril z drugoligašem Vienno iz Dunaja. (Ivan Lukan)

Ostali najpomembnejši rezultati 3. kola: Traun - Admira Wacker 0:1, Grieskirchen - Austria Dunaj 2:5, Flavia Solva - Casino Salzburg 1:5, Hartberg - FC Innsbruck 0:3, Schwechat - Rapid Dunaj 0:6, Kottlingbrunn - VfB Mödling 2:1, Axams - Vorwärts Steyr 2:4, FC Linz - Sturm Gracac 4:1, Wiener Neudstadt - St. Pölten 2:0.

NOVICE

Ben Johnson bo igral ameriški nogomet

TORONTO - Ko so propadle sanje, da ga bo najel kak italijanski nogometni prvotilg, se je Ben Johnson odločil za ameriški nogomet. 32-letni nekdanji sprinter trenira s Torontom Argonauts, ki trenutno zasedajo zadnje mesto v kanadskem prvenstvu. Generalni manager ekipe je dejal, da bi Big Bena lahko angažirali že za prihodnjo sezono.

J. Koreja boljša od Irana

DOHA - V zadnji tekmi 1. kola finalne skupine azijskih kvalifikacij za nastop na prihodnjem svetovnem nogometnem prvenstvu v ZDA je Južna Koreja s 3:0 (1:0) premagala Iran.

Vrstni red: Južna Koreja in Severna Koreja 2, Saudska Arabija in Japonska 1, Irak in Iran 0. Prihodnje kolo: Sev. Koreja - Saudska Arabija, Japonska - Irak in Irak - Južna Koreja.

40 tisoč ljudi na pogrebu predsednika Sampdorije

GENOVA - Da je bil pokojni predsednik nogometnega kluba Sampdorije Paolo Mantovani resnično priljubljen, potrjuje tudi to, da ga je na zadnji poti včeraj v Genovi spremljalo 40.000 glava množica. Mantovani, 63 let, ki mu je v četrtek dokončno odpovedalo srce, je bil predsednik Sampdorije 15 let, pod njegovim vodstvom pa je klub dosegel vse svoje največje uspehe in je zdaj eden najboljših v Italiji in Evropi. Mantovani je bil pravi gentleman, saj je pogodbe z igralci sklepal na besedo, pravijo pa, da se je na tekmah svojega kluba vsakic navduševal tudi za nasprotnikove zadetke in zmage. Takih pa na svetu res ni dosti.

Odbojka: Sisley premagal Petrarco v Padovi

PADOVA - V vnaprej odigranem srečanju italijanske moske odbojarske A1 lige je Sisley iz Trevisa v Padovi premagal Petrarco s 3:1 (4:15, 15:10, 14:16, 10:15). Najboljša pri domačinih sta bila Vladimir Grbič (11 točk + 20 menjav) in Pasinato (8 + 25), medtem ko sta bila pri Sisleyu najboljša Nizozemec Zwerwer (15 + 25) in Brazilc Negrao (16 + 27). Najbolji razburljiv je bil tretji niz, ki je trajal kar 40 minut. Petrarca je vodila že s 13:3, toda Sisley je nadoknadil zaostanek, dobil set in najbrž s tem tudi srečanje.

DANASNJI SPORED: Milan - Fochi Bologna, Jockey Schio - Mia Verona, Giliglio - Gabeca, Maxicono - Porto Ravenna (posnetek po Italia 1 ob 18.30), Daytona - Alpitour.

Vileda - Dukla Liberec 2:3

MARIBOR - V prvem nastopu v odbojarski superligi so odbojkarji Vilede Maribora doma izgubili proti češkemu pokalnemu zmagovalcu Dukli iz Libereca z 2:3 (2, -4, 14, -8, -6). Mariborčani so v prvem nizu zaigrali odlično, nato pa zelo popustili. Tretji niz so dobili s težavo, nato pa gostom prepustili pobudo in zapravili priložnost za prvo zmago.

Balestre častni predsednik FIA

PARIZ - Mednarodna avtomobilistična zveza FIA je na včerajšnjem zasedanju Jeanu-Marie Balestreu podelila naziv častnega predsednika. Balestre je bil dolga leta predsednik FIA in predsednik ze odpravljen Mednarodne zveze za avtomobilistični sport (FISA).

Sidney bo dražji

BERLIN - Wolfgang Mennig, berlinski ekonomski strokovnjak, je mednarodnemu olimpijskemu komiteju predlagal, naj bi za izračun stroškov olimpijskih iger v prihodnje imeli mednarodno standardizirano metodo, saj so se načrtovani stroški za olimpijske igre v Sydneyju povečali na milijardo dolarjev, potem ko je bil izbran na glasovanju. Menniga, ki je izračunal stroške za Berlin, prav tako kandidata za OI 2000, podražitev v Sydneyju ni presenetila, saj so v boju med petimi kandidati Avstralcji stroške brez zadržkov predstavili kot zelo nizke, le 960 milijonov dolarjev. Stroški za Barcelono so znesli 1,7 milijarde dolarjev, za OI v Atlanti pa že zdaj računajo, da bodo stale 1,6 milijarde dolarjev. V prihodnje naj bi kandidati za OI po Mennigovem mnenju stroške predstavljali kot »stvarne in verjetne«.

V finalu v Bocnu Francoz Pioline in Američan Stark

BOCEN - Francoz Cedric Pioline in Američan Jonathan Stark se bosta pomerila v današnjem finalu teniškega ATP turnirja z nagradnim skladom 315.000 dolarjev. Pioline je v polfinalu premagal Rusa Olhovskega s 6:3 in 7:5, Stark pa Francoza Delaitreja s 6:3, 6:0.

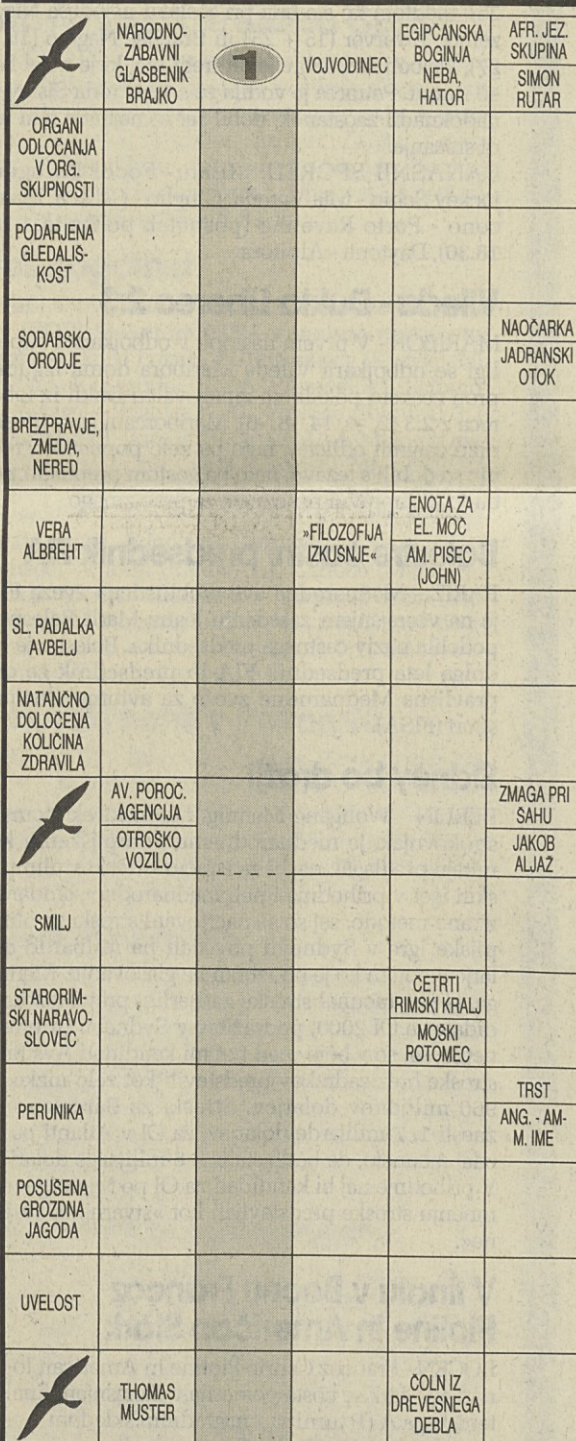

Znameniti fotomodeli

Zeus, Apolon, Atena, 1 - Anadiomene, 2 - Artemida, 3 - Ejrene, 4 - Avksesija, 5 - Ate, 6 - Ares, 7 - Mojre, 8 - Tanatos, 9 - Kronos, 10 - Eos, 11 - Asklepij, 12 - Mnemosina, 13 - Erinije

AVTOR: SIMON BIZJAK	SREDSTVO ZA OMR- VICENJE	OKUZI- TEV, ONESNA- ZENJE	TRDNOST	NAZIV	DESNI PRITOK ORANJA V JAR	REDKA KOVINA (Y)	NEMSKO MESTO BLIZU CESKE MEJE	STARORIM- SKI POZDRAV	VLAKNAST BEL OBLAK	EGIP- CANSKA BOGINJA PLODNOSTI	HIMALAJSKI SNEZNI CLOVEK	MUSLIMAN- SKO M. IME		VRHUNSKI SPORTNIK	POKRAJINA NA SV. SLOVENIJE	ZAREBR- NICA	--- Z ONEGA SVETA	ST. MESTO V J. FRAN- CJI (SREDISCE HUGENOTOV)	REKA V SV. SIBIRIJI	PRIVIJANJE, TRDNO ZAVEZO- VANJE	IVAN ROB
POZIVITEV, SPOOBUDI- TEV AKTIV- NOSTI													SOVL. PIA- NIST IN DIRIGENT (VLADIMIR)								
PRETRRANO PREDPISO- VANJE VSEGA													ANTIKVAR FR. PISEC (MARKIZ DE)								
BURGER- JEVA BOLEZEN														PRUJETEN VONJ PEVKA UKRADEN							SL. MINIST- TAINIKAR
100				ITALIJANSKA LIRA				UPOGIBANJE POD TEZO MESTO V V. ANGLIJI									VODENA BULA				
KRADLJIVEC, ZIKAVT				NEKDANJI SEVERNOAM. POLITIK (JOHN)	CES. SAHIST (VLASTIMIL) POLJSKI AFORIST						SKRAJ- SANJE	AM. IGRALKA (SANDRA) SL. PESNIK (VALENTIN)				KOZASKI POGLAVAR	KAPNIK GL. MESTO ITALIJE				
POSTEK- LINA, LOSC						ZADNI IN PREDZADNI VOKAL			PREB. AZIJ- SKE DRZAVE (GL. MESTO KABUL)	IZDELOVALEC SVEDROV NAHRBTNIK, TELECNJAK								TERMIN			
TITAN				ALBERT EINSTEIN		BOLISA GOSTILNA, RESTAV- RACIJA	VATERPOLIST RUDIC LETALKA ERHART						IT. MESTO V PIEMONTU (PENECA SE VINA)					DOMACA ZIVAL, KI DAJE VOLNO	VARNOSTNI SVET ITALIJANSKA RTV		
LUKA NA SICILIJI				PLITVA VDOL- BINA (NAR.)									TEKSTILNI OBROT	NEAPELJSKA MAFLJA							SODNIK V GRSKEM MIT. POD- ZEMLJU
				NATRIJ	IZSELJE- NEC, PO- LITICNI BEGUNEC									ANDRÉ MALRAUX				POLITIK GOSNIK KARL JASPERS			
	KOSITER SODCEK				PREZENT									BIVSI KENIJSKI TREKAČ (MIKE)	DELNICA KLUB IZ RIGE						
					TINE LOGAR SKOPUH			ZDRAVLIS- CE PRI NISU											ETBIN KRISTAN		

[illegible]

JUTRI

Pisalo se je leto
1922

Govori
radio London

British Broadcasting Company, londonski radio, so ustanovili 18. oktobra 1922. leta. Prostore za radijsko postajo so si uredili na Savoy Hillu blizu Stranda v Londonu, mesec po ustanovitvi pa so začeli oddajati program.

Vesti in glasba so bili takrat, tako kot tudi danes, glavna sestavina programa. Sodobni inženir elektronike bi se ob teh sprejemnih in oddajnih napravah samo nasmehnil, toda takrat so bile vrhunec tehnologije. Prvi napovedovalci so morali obleci smoking, kadar so obveščevali poslušalce, direktor John Reith je bil preprčan, da bi postal British Broadcasting Company znameniti BBC.

PREBLISK

Upati si - to je cena napredka.
(Victor Hugo)

NUMEROLOGIJA

VERA SEGA

Magični krog dnevov v mesecu (1)

Vsak dan v mesecu ima svojo posebno numerično vibracijo, od česar je odvisno naše splošno razpoloženje, življenjski ritem, pa tudi samo življenje

Vsak dan v mesecu ima svojo posebno numerično vibracijo, od česar je odvisno naše splošno razpoloženje, življenjski ritem, pa tudi samo življenje. Vse je namreč odvisno od astralnih, kozmičnih trepetanj v danem trenutku. Numerična vibracija ima poseben vpliv na dan rojstva vsake osebe posebej.

Število življenjskega cikla je osnovno, ključno število vase osebnosti. Število dneva vasa rojstva vas predstavlja tako, kot vas vidijo drugi; to število je numerološki ekvivalent astrološkega vpliva. Dan rojstva je neodvisen od meseca in leta, v katerem ste rojeni.

Rojeni na prvi dan v mesecu

Imate lastnosti vodje, odlikuje vas pogum, podjetnost in smisel za organizacijo, ste zelo aktivni in bleščecega duha in kreativnega uma. Ker ste samozavestni, se zavedate svojih sposobnosti in se nikoli ne izogibate pogledati teza v obraz. Podrejanje ali izvajanje ukazov je vašemu značaju tuje. Na zunaj delujete tiho,

umirjeno, polni ljubezni in topline do soljudi; vendar, okolice ne prenasate dobro, saj ste sami sebi zadostni, v družbo pa zahajate le iz nje. Ker ste svojeglavi in ta lastnost je za vas osebno pozitivna, imate največ težav pri sodelovanju z drugimi; vselej pričakujete, da se bodo uresničile vaše zamisli.

Rojeni na drugi dan

Ste izreden sodelavec in partner, kakega si je mogoče samo zaleteti. Vasa vloga v življenju je, da uveljavite ideje in projekte drugih, kar pa ne pomeni, da ste prikrasani za ustvarjalno izvirnost, saj je prav vasa inovativnost najboljša pot za uresničevanje idej ljudi, s katerimi sodelujete. Vasa narava je nežna in custvena in svojih občutkov nikoli ne skrivate. Sicer ste premišljeni, pozorni, nesebični in polni razumevanja. Čeprav niste karierist, ljudje lahko dobijo o vas tak vtis, ker si napacno razlagajo vašo pripravljenost, da pomagate drugim. Zato ne dovolite, da se kdorkoli okoristi z vašimi plemenitimi občutki in

zlorabi vašo nesebično naravo.

Rojeni na tretji dan

Popularnost in stiki s številnimi ljudmi vam jemljejo dragocen čas; radi imate družbo in se vselej trudite biti ob vsaki priložnosti cim bolj zabavni. Vas smisel za humor in vas sarm vam omogočata, da ste vedno v središču pozornosti. Vsestransko ste nadarjeni, med drugim za mnoge umetnosti, vendar niti enega daru ne razvijete do konca, ker ste pomalem vetrnjak. Tako razsijate svojo ustvarjalno energijo in se izgublja v lahkotnem življenju. Vseeno pa vas imajo ljudje zelo radi in ste povsod dragocen gost.

Rojeni na četrty dan

Ste na dobrem glasu, zaupljivi in zanesljivi in sposobni postaviti temelje na raznih področjih. Vase življenje je živahno in ustvarjalno, zelo ste praktični in nenehno delate za dobro clovestva. Precejšen uspeh imate v poslih materialne in praktične narave. Nikoli se ne izogibate dolžnostim in vse opravite o pravem

casu. Ker je kvadrat simbol števila stiri, boste najboljše duhovno napredovali znotraj kvadrata, če pri tem ne boste okovani s fizičnim svetom.

Rojeni na peti dan

Vasa narava je nemirna, radi imate spremembe in raznolikosti, ste zelo vsestranski. Pri vsem ste spretni in dober govornik, odlikujejo vas naglica, učinkovitost in jasnost. Temperamentni ste, cutni, zelo kritični, vasa duša pa je topla, nežna in custvena. Nestalni ste, bežite od ene do druge izkušnje, od vsakogar posrkate lepoto in življenjski sok, na koncu pa vse skupaj obdate s svojo modrostjo. Naklonjeni ste ezoteriki, magiji in okultnim naukom, leži vam umetnost. Ste sanjčar in pesnik življenja; živite za ljubezen in od ljubezni.

Rojeni na šesti dan

Vse vase življenje je vrsta napredujočih korakov, saj iz vsake izkušnje potegnate koristne nauke, s čimer utrjujete svoj značaj in krepite svojo individualnost. Predani ste dru-

žini in ena od vaših sanj je, da osrečite tiste, ki jih ljubite. Preprčani ste, da ljubezen lahko nadvlada prav vsemu, da se z ljubeznijo zmaguje, in ta vera vas bo v življenju vsekakor nagradila. Zelo pomebna sta vam delo in vsestranska harmonija.

Rojeni na sedmi dan

Vasa narava je mirna in nevsiljiva, bolj pa ste zainteresirani za globlje in skrite vsebine življenja kot za njegove površinske manifestacije. Malo ljudi vas povsem pozna, saj ne kazete svojih občutkov in srca. Nagnjeni ste k mistiki in vzhodnjaski filozofiji kakor tudi k lepim umetnostim. Prezirate materialni svet in verjamete, da sta duh in duhovnost nad vsem. Poleg vsega tega ste po naravi zelo resni in studiozni.

Rojeni na osmi dan

Ste poosebljenje cloveka, ki uresnicuje zakone življenja. Sposobni ste za številne vidike organizacije, z lahko to opravljate vsa materialna dela, zlasti tista, ki so vezana na pridobivanje denarja. Veliko razumevanja imate za clo-

veske tezave in nikomur ne odrecete pomoči. Radi se zrtvujete za druge, zlasti za svoje najbliznje.

Rojeni na deveti dan

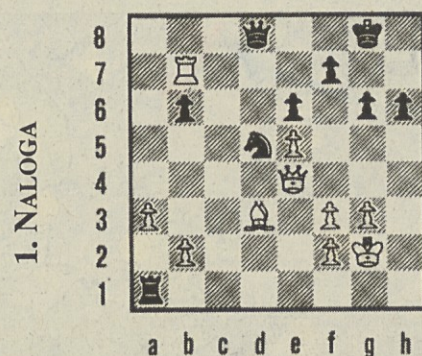
Odlikujejo vas custvenost in širokosrčnost, toplina in toleranca. Imate bogate življenjske izkušnje in široka obzorja. Nagnjeni ste k okultizmu, magiji, spiritizmu in alkimiji. Cenite književnost, glasbo in poezijo. Na svojih pogostih popotovanjih boste srečali tudi osebo svojih sanj, s katero boste nadaljevali v dvoje, saj vaju bo veliko skupnega vezalo na duhovnem in raziskovalnem planu. Odlikujejo vas tudi ljubezen, razumevanje in skladnost.

Rojeni na deseti dan

Ste bitje sprememb, alkimist življenja. Kot malokdo uspevate zlo spremeniti v dobro, sovrastvo v ljubezen, grdo v lepo. Vedno ste vedri in polni optimizma, sposobni ste vodenja; vse vajeti držite v svojih rokah. Verjamete v nemogoče, in ne samo, da verjamete; taksne vas kazajo tudi vasa dela.

(se nadaljuje)

ŠAH

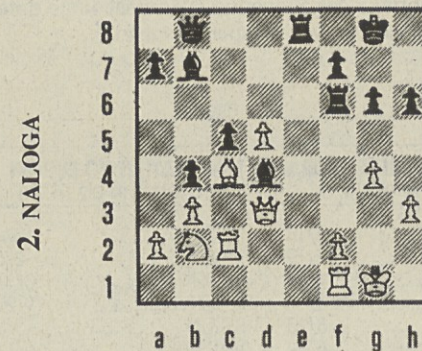
1. NALOGA

1) Karpov - Geller / Moskva 1981

Beli ima aktivnejšo pozicijo, vendar tudi črni ni brez taktičnih možnosti. Na primer: 1.Dg4? Se3+! 2.f3 Dd3: in črni zmaga! Vendar pa se Karpov, ki je na potezi, ne pusti presenetiti in v nadaljevanju krene v matni napad, ki ga uspešno zaključuje!

2) Ree - Svesnikov / Wijk aan Zee 1981

Vpad črne dame v beli tabor preprečuje bela dama na tretji vrsti. To pa črna, ki je na potezi, ne moti in nadaljuje napad na belega kralja. Razplet v nastali poziciji je poučen in zanimiv! Spoznali boste nov način slabitve rokadnega položaja nasprotnika.

2. NALOGA

PUPAVKA, SILVO KOVAC

Rešitev naloga 1
Karpov življenjsko trdnjavo za kmeta na polju f7 1.Tf7:!
in po 1...f3: pridje do prave moči bela dama in lo-
vee na diagonalni b1 - h7 iz a4 - e8, ki ob pomoči
kmeta na e5 opravičunava s črnim kraljem 2.Dg8+
Kf8 3.Dh6+ in črni se je vdal! Na 3...Kd8 4.Lb5+ Kf7
5.Dh7+ Kf8 6.Dh8+ grozi z matom ozkoma osvoj-
tvo črne dame.
Rešitev naloga 2
Za uspešno zaprejo tretje vrste črni zrtvuje trdnjavo
1...Tb3!! in po 2.f3 v igro vključi damo 2...Dg3+
3.Tg2 Le3+ 4.Kh1 Dh3+ in beli se je vdal! Po 5.Th2
Tf1+ 6.Df1: Ld5+! 7.Dg2 Lg2: mat!

S POTI PO PERUJU (3)

JANIN KLEMENCIC

Gringo na svetleči poti

Ponoci bi se verjetno dalo kljub obupni cesti malo spati, če ne bi avtobusa vsakih nekaj kilometrov ustavljali. Vsakokrat so prizgali vse luči, izstopajoči pa so se počasi drenjali skozi nepopisno gnečo in nam, ki smo imeli to srečo, da smo sedeli, postavljali na glavo svoje kosare in cule, včasih tudi sop banan ali sop za noge zvezanih kokosi.

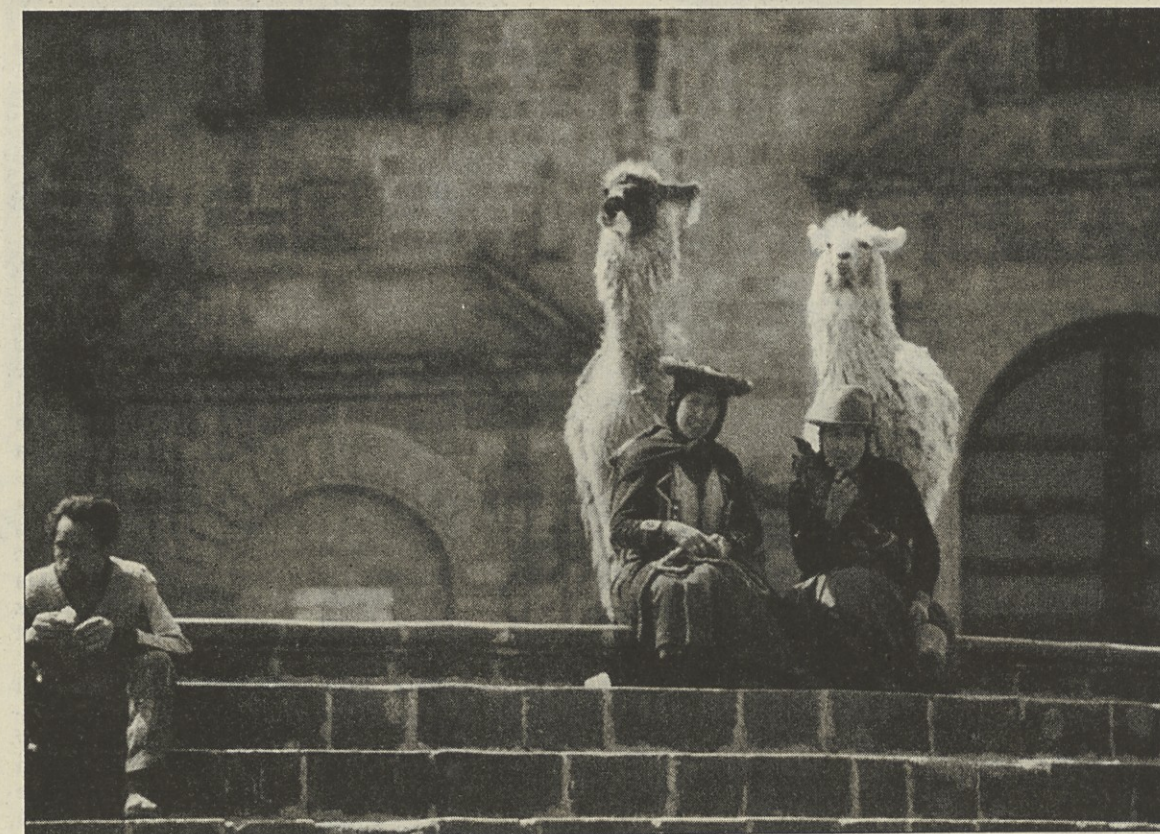
Ze tako ne najboljše razpoložena sva zjutraj v Ayacucho izvedela tole: Sendero luminoso je spet pobil nekaj potnikov in zato zaenkrat ni avtobusov naprej. Prvi avtobus, ki bo morda vozil, bo odpeljal v petek popoldne. Bil pa je torej

zjutraj! Kaj pa zdaj? Druge poti ni - edina možnost, ki ostane, je vrniti se v Limo in potovati po obali.

Pa se je le pojavil rešitelj: kamion, ki je sicer dražji od avtobusa in hudo neudoben, zato pa bo odpeljal ze cez pol ure. No ja! Voznja bo trajala kakih deset ur - morda manj, od Andahuaylas naprej pa bo prav gotovo vozil kak avtobus. To so obljubljali ze prejšnji teden. Upajmo, da imajo tokrat prav. Prvih nekaj ur sem stal in se z vsemi stirim držal za ograjo in za osrednji drog. Kasneje sem si prizadeval sedeti na moji spalni vreči, pa mi to ni najbolj uspelo, ker je kamion precej

poskakoval po kamniti cesti, moj sedež pa ni hotel držati ritma z njim. Včasih smo s kamnite zavili na zemeljsko pot. Tam nas je sicer manj premetavalo, ampak enkrat se nam je to krepko mascevalo. Tisti, ki poznajo Murphyjev zakon, vedo, da stvari nikoli ne gredo tako slabo, da ne bi mogle iti se slabše. Vec kot dvajset minut smo porivali kamion naprej in nazaj, preden smo ga izkopal iz blata.

Na policijske kontrole smo se kmalu navadili - v vsaki vasi je bila rampa, kjer smo se ustavili, voznik ali njegov pomočnik je uslužno tekkel v kolibo, kjer je bil policijski ali vojaški general-

Lame so »najboljše prijateljice« Perujcev (Obe fotografiji: Janin Klemenčič)

stab, potem pa se ponavadi dolgo, dolgo ni zgodilo nič, le pomočnik je sem ter tja pritekel in odtekel. Navsezadnje se je primajala se njegova visokost dežurni (v precej posvaljkani uniformi), nas zanicljivo premerila, se malo znesla nad enim ali dvema kmetoma, se se malo vazila okrog soferja, nas pustila se nekaj minut cakat, potem pa končno le milostljivo pomignila, mi pa smo hvaležno odropotali naprej mimo se dveh ali treh grogledih strazarjev: ker so vasi tam zgoraj k sreči precej redke, smo vedeli, da bo vsaj naslednje pol ure mir.

»Kam pa gres?« se je zadril oficir na nasega voznika. »Ali ti nisem ze prejšnji teden povedal, da tukaj do nadaljnega ni nobenega prehoda vec? Vsi dol s kamiona,« se je obrnil proti nam in

nisem se mogel nacutiti, kako strumno so vsi začeli skakati dol in brskati po culah ter vlekli ven svoje dokumente.

»Najbrz bomo morali nazaj,« mi je pojasnil sopotnik, ko sem ga vprašal, zakaj so vsi tako zaskrbljeni. Upal sem, da se moti, kajti drugega za drugim so nas spuščali skozi rampo in zelo natančno pregledovali papirje in pisali sezname. Trajalo je skoraj uro. Spet smo cepeli na drugi strani in upali, da bodo spustili se tovornjak. Vendar namesto odresilnih besed je nase upe pokopal unijoc: »Nazaj!« Krasno! Caka nas najmanj tri do stiri dni vožnje nazaj do Lime, potem pa lahko sele začnem svojo pot! Sli smo nazaj do kamiona in sklenili, da se ne bomo obupali. Prva delegacija se je od glavnega sefa vr-

nila z dolгим nosom. Tudi sofer se ni dosti bolje odrezal. Tretja sva bila na vrsti midva, kot edina predstavnika gringovske rase. Medtem ko sem vojakom na široko razlagal o tradicionalno imenitnih odnosih med našima državama in o svojih neagresivnih turistčnih namenih, so pritisnile se senjore s polcilindri na glavah in tulečimi otroki na hrbtu. Vojakom pac navsezadnje ni preostalo drugega, kot da popustijo in najdejo kompromisno rešitev: dva oborožena vojaka bosta sla z nami skozi najnevarnejše področje in izstopila cez slabo uro. Kako sta pršla nazaj, ne vem, se manj pa mi je jasno, kako se je naslednji dan vrnil nas tovornjak.

Na eni od vojaških kontrol sva se morala vpisati v knjigo. V zadnjem mesecu in pol je

slo tod mimo samo pet gringov: trije Svicarji in dva Spanca.

Skoraj polnoc je bila, ko smo na pol zmrznjeni parkirali v Andahuaylasu. Končno postelja po dveh dneh brez spanja, pa se samo dolar in pol stane. To, da v sobi temperatura ni bila dosti nad ničlo in da v hotelu - kot ponavadi - ni bilo vode, me ni prevec prizadelo. Dosti bolj zalostno je to, da bo treba vstati ze ob pol šestih. Ko sva zjutraj odhajala, so bile vse hise ze zamrznjene, suha trava pa pokrita s slano. Neverjetno, kako je avtobus udoben v primerjavi s kamionom. Pravi užitek je skozi sipo gledali v svet in sedeti na sedežu. Ce bo vse po sreči, bova zvečer ze v inkovski prestolnici. Cuzco, prihajava!

(koniec)

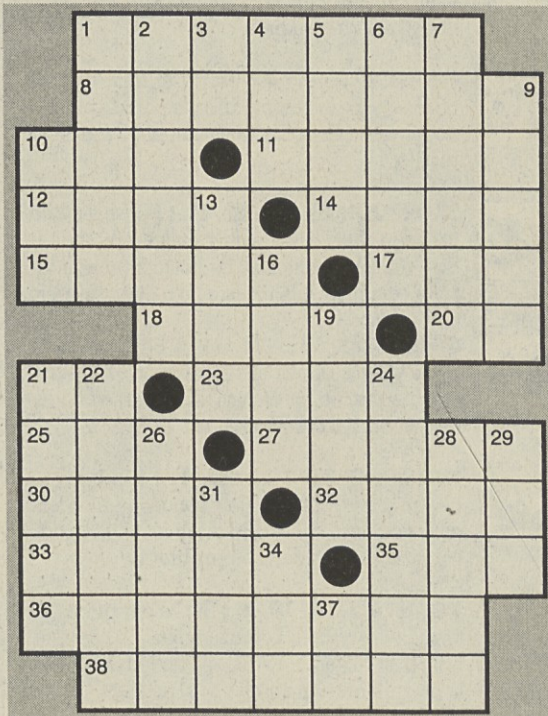
KRIZANKA

Vodoravno:

1. ime italijanskega klasicistnega kiparja Canove, 8. prebivalka večjega naselja, 10. reka na severozahodu Nemčije, 11. pripadnik ene največjih etničnih skupin v Južni Ameriki, 12. ime ameriskega plavalca Biondija, 14. lahek stožcast sotor prerijskih Indijancev, 15. ime francoske filmske igralka Aimee, 17. podložnik v starih Atenah, 18. zdravilna travnata rastlina, 20. avtomobilska oznaka Karlovca, 21. kemijski znak za radij, 23. ena od pisav imena sirskega mesta Haleb, 25. nekdanji turški velikas, 27. mesto v jugovzhodni Turčiji, 30. pretep, 32. nekdanji bolgarski vladar, 33. clovek od rojstva do začetka spolnega zorenja, 35. nemski meščanski filozof (Georg), 36. italijanski kipar (Lorenzo), 38. mineral z Alaske.

Navpično:

1. glavno mesto Jordanije, 2. starosta v kaki družbi, 3. zacetnici nekdanjega telovadca Srota, 4. oca, 5. zgornji del stopala, 6. Eskim, 7. kar kapne od svece, 9. mesto na japonskem otoku Honšu, 10. ime slovenske pevke Prodnik, 13. slovenski politik in publicist, zacetnik modernega slovenskega alpinizma (Henrik), 16. lepota rastlina, 19. ime hrvaske pevke Ukraden, 21. okusen morski rak, 22. ime angleske pisateljice detektivskih romanov Christie, 24. stalni vetrovi, ki pihajo pri tleh iz subtropskih proti ekvatorialnim področjem, 26. francoski diplomat in publicist (Adolphe) (iz crk vilar), 28. pelikan, 29. star Slovan, 31. bivalni prostor, 34. obžalovanje, 37. kratica humanitarne organizacije.

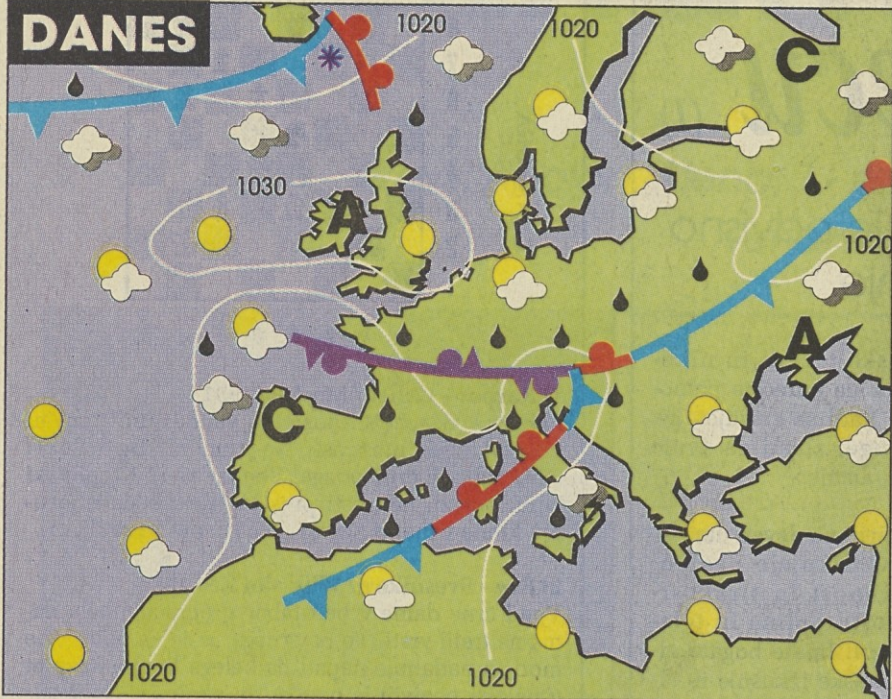

REŠITVE
Vodoravno: Antonio, meščanka, Rms, Anuska, Matt, tps, Azen, otrok, Ast, Chiberti, Alep, aga, Adana, tpi, Ahour, let, man, KA, Ra, Alep, aga, Adana.

EVROPA / KREPITEV ANTICIKLONA

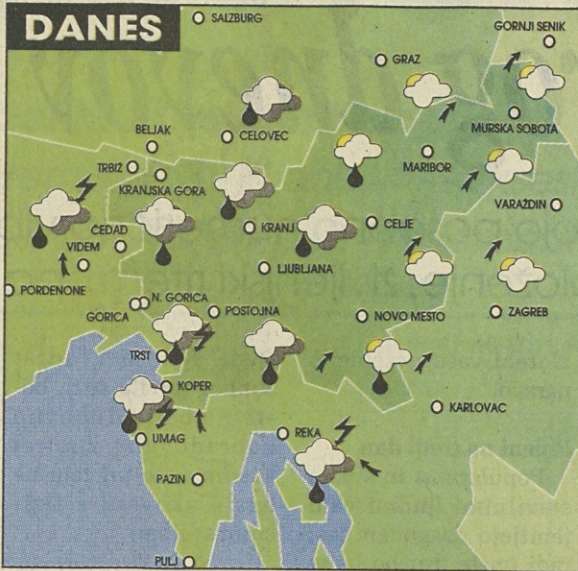
Vremenska slika

Nad severnim Balkanom ter severnim in vzhodnim Sredozemljem je območje nizkega zračnega pritiska. Frontalni val se pomika čez Slovenijo. Nad naše kraje doteka z jugozahodnikom toplejši in spet vlažen zrak.

ALPE JADRAN / PONOVRNO POSLABŠANJE

OBLACNOST	DEŽ/SNEG mm na dan
pod 10%	pod 5
10-30%	5-10
30-50%	10-30
50-80%	30-60
nad 80%	nad 60
VETER	NEVIHTE
5-10 m/s	MEGLA
nad 10 m/s	

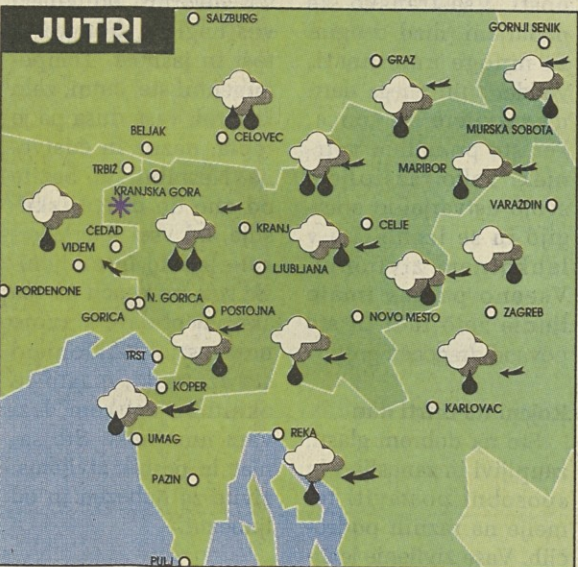
Slovenija:

Zmerno do pretežno oblačno bo, popoldne in zvečer bodo ponekod manjše padavine. Najvišje dnevne temperature bodo od 16 do 21, v severo-

zahodnih krajih do 23 °C.

Sosednje pokrajine:

Pooblačilo se bo, predvsem v krajih zahodno in severno od nas bodo občasno že padavine.

V Sloveniji: Oblačno bo z občasnimi padavinami. Na Primorskem bo pihala burja. Hladneje bo.

Obeti: V torek bo večinomah suho in hladno.

RAZMERE NA CESTAH V SLOVENIJI

Ceste po Sloveniji so večinoma suhe in normalno prevozne. Promet po notranjosti države poteka tekoče in brez zastojev. Na mejnih prehodih ni daljšega čakanja za prestop meje.

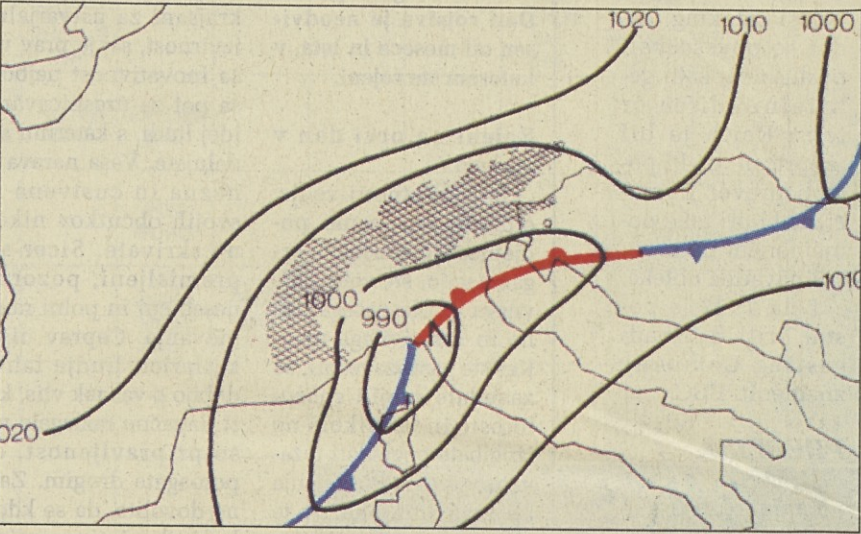
VREMENSKI POJAVI

Genovski ciklon

ANDREJ KRANIC

Slovenija je glede na velike vremenske sisteme, ki potujejo čez oceane in celine in merijo v horizontalni smeri nekaj tisoč kilometrov, le majhen kosček zemeljske površine, saj je razdalja med njenima skrajnima točkama samo dobrih 250 kilometrov. Kljub temu pa imajo lahko ti veliki sistemi na različnih koncih Slovenije različne učinke. Tako so dokaj pogosti primeri, ko je na Primorskem lepo, sončno vreme, v večjem delu ostale Slovenije pa je oblačno, lahko tudi s padavinami, ali pa zamegljeno. Včasih, predvsem pozimi, je situacija obrnjena: Primorska je v megli, medtem ko je drugod lepo vreme. Velike razlike so lahko tudi med vzhodnim in ostalimi deli Slovenije. Seveda imamo tudi primere, ko je po celi Sloveniji enako vreme; to je na primer ob polnih anticiklonskih situacijah, ko je povsod jasno, ali ob prehodih obsežnih, izrazitih frontalnih sistemov, ko po celi državi dežuje. Danes si bomo ogledali eno od situacij, ko je vreme na enem koncu Slovenije drugačno kot na drugem, in sicer, ko imamo v zahodnem delu izdatne pa-

davine, drugod pa jih je le malo ali pa jih sploh ni. Do tega pride navadno, ko prehod fronte prek Alp ni »gladek«, ampak fronta pri tem zavalovi in na njej nastane tako imenovani sekundarni ciklon v severnem Sredozemlju, njegovo središče pa je nad Genovskim zalivom. Ti cikloni so v hladni polovici leta bolj pogosti kot v topli in tudi njihova življenjska doba je takrat daljša. V teh primerih se fronta, ki je iz severozahodne smeri presla Alpe, v središču tega sekundarnega, Genovskega ciklona, »prelomí« in del, ki sega iz središča ciklona proti vzhodu, se pretvori iz hladne v topli in se ob tem za nekaj časa ustavi. Ob tem pride pri nas do izdatnih padavin, kot smo že omenili, predvsem v zahodni Sloveniji. Ta ciklon je namreč relativno majhen in na vzhodno Slovenijo nima več neposrednega vpliva. V ciklonskem kroženju pihajo nad nami od jugozahoda topli in vlažni vetrovi, vlaga, ki jo prinašajo ti vetrovi iznad Sredozemskega morja, pa omogoča izdatne padavine. Slika kaže razvit Genovski ciklon s frontalnim sistemom.

Vir: SKICE VREMENA, Zdravko Petkovšek - Milran Trontelj

Horoskop

zapisal
B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4. : Danes boste spoznali, da vam ni bilo treba ničesar storiti; težnja po spremembi je bila le odraz notranjega nemira. Nedelja bo lagodna. Miren spanec.

BIK 21. 4. - 20. 5. : Kljub temu, da ne bo vse tako kot ste si zamislili, vas bo vendarle navdajal občutek polnosti. Nekaj se je namreč premaknilo. Globoko in trajno.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6. : Najbolje bo, če gresta s partnerjem vsak po svoje - kajpak ne za vselej, samo danes. Kljub začetni ljubosumnosti se bo vajina zveza utrdila.

RAK 22. 6. - 22. 7. : Če boste v svoji trenutni izgubljenosti prevec obremenjevali svojega bližnjega, vas le-ta ne bo več podpiral. Če bo zelel oditi, ga ne zadržujte. Vrnili se bo.

LEV 23. 7. - 23. 8. : Na izlet je mogoče potovati tudi vase, ne le v okolico. Odlični kazipoti za notranjo spremembo, je dobra knjiga in poglobljeno razmišljanje o vsebini.

DEVICA 24. 8. - 22. 9. : Zblizali se boste s partnerjem kot že dolgo ne. S pogovori se bo vajina vez se bolj utrdila. Oprostili mu boste marsikatero napako.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10. : Cel dan se boste ubadali s problemom, kako zapolniti praznino, ki vas obhaja. Zaljubljenost bi bila idealno masilo.

ŠKORPJON 23. 10. - 22. 11. : Ker se vam bo vzburilo telo, boste danes malce pretiravali. Pri vsem! Zavedajte se, da boste s prepolnim želodcem manj gibčni, zato bo užitek manjši.

STRELEC 23. 11. - 21. 12. : Po burni noči težka glava. Danes si ne boste vzeli dovolj časa ne zase, ne za svojega bližnjega. Količina ne odtehta kakovosti, vsaj ne v ljubezni.

KOZOROG 22. 12. - 20. 1. : Rinili boste nekam z vso vztrajnostjo - vendar sami. Morda je tako tudi bolje, kajti drugi ne bi imeli dovolj razumevanja za vaše probleme.

VODNAR 21. 1. 19. 2. : Ste že opazili, da je nedelja vaš najbolj konfuzen dan? Če se boste pričeli spopadati z vzroki, pa bo kmalu postala praznik miru in veselja.

RIBI 20. 2. - 20. 3. : Ponavadi ste v vseh pomembnih stvareh dokaj samostojni. Danes pa se boste skoraj v celoti obesili na partnerja, zaradi česar ga bo zabolela hrbtenica.

ZDA / PO BIOGRAFIJI KENNEDYJEVEGA SINA

John John razočaral vročehrvno Madonno

Prizor iz zadnjega Madonninega showa (Telefoto AP)

NEW YORK - Madonnin »Girlie show« je prejšnji večer v newyorskem Madison Square Gardnu razgibala pikantna zgodba na račun mladega Johna Kennedyja. V biografiji o sinu ubitega predsednika, ki je tik pred izidom, namreč skandalozna rock zvezda trdi, da je »iti v posteljo z Johnom Johnom enako, kot iti v posteljo z otrokom«.

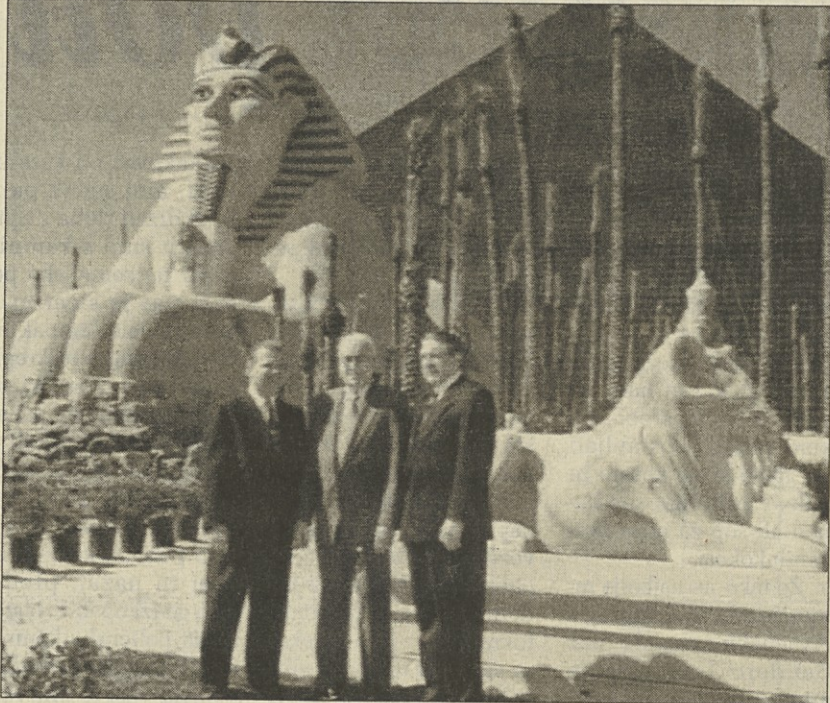
V knjigi z naslovom »Sinji princ: zgodba Johna Kennedyja jr.« avtorica Wendy Leigh pripoveduje o skrbih Johnove matere Jackie Onassis zaradi razmerja med sinom in Madonno: »Pevkina osebnost jo je očarala, a hkrati tudi vznemirjala, saj je oživljala prikazen Marilyn Monroe.« Kot znano, so Marilyn mnogi označili za ljubimko ubitega predsednika ZDA.

Toda nič skrbi: »John John je bil prevec normalen za Madonnin spolni okus.« Pevki je ta pozornost ne glede na tone laskala. »Uspela sem,« naj bi zupala neki prijateljci, »saj hoče Jackie O. vedeti vse podrobnosti o meni.« Toda po biografiji vse zenske vendarle nimajo Madonninega apetita: veliko je takih, ki spolne zmogljivosti predsednikovega sina nadvse hvalijo. V knjigi so navedene brazilske »bombe« Sonia Braga in Xuxu, igralka Sarah Jessica Parker in manekenka Julie Baker. Mimo avantur pa je bila prava Johnova ljubezen vedno postavna Daryl Hannah, nelocljiva družica, ki bi po mnjenju časopisov morala vsak čas postati gospa Kennedy. Madonna se bo torej morala zadovoljiti z vlogo prijateljice.

ZDA / OGROMNA NALOŽBA

Bodočnost Las Vegasa v zmanenju piramide

Ne samo hazarderstvo, tudi zabava

Notranjost lasvegaškega turističnega kompleksa (spodaj) in dokaj kličasta zunanost (zgoraj) (AP)

LAS VEGAS - Bodočnost Las Vegasa se bo odvijala v znamenju piramide: včeraj so namreč v prestolnici hazarderstva svečano odprli ogromen turistični kompleks, ki je veljal skoraj 390 milijonov dolarjev. Kompleks ima obliko piramide, kjer na manjka niti sfinga. Napovedujejo tudi druge pobude, katerih namen je potolci konkurenco kalifornijskih in floridskih turističnih centrov. Decembra bodo odprli MGM Grand Cotel Casino, v katerega so naložili milijardo dolarjev in v okviru katerega bo poleg igralnice tudi največji hotel na svetu.

Skratka, Las Vegas noče več biti samo ogromna igralnica, temveč tudi velik turistični kompleks.